

IOAN BOZAC

**JUBILEUL UNUI
MICROBIST**

**Ed. Rovimed Publishers, Bacău
2006**

*Soției mele Camelia,
pentru răbdare*

CUVÎNT ÎNAINTE

Îmi este la fel de greu să încep aceste mărturisiri cum mi-a fost să găsesc titlul. Totuși, concis și la obiect (cum m-am străduit să fiu tot timpul), zic doar că a rămas mai puțin de o zi pînă la unul dintre cele mai mari evenimente din viața mea. Orice microbist cît de cît „hîrșit” își dă seama despre ce este vorba, fiindcă o lume întreagă abia așteaptă (și a avut destul de așteptat) un meci între Brazilia și Germania la un turneu final mondial, cu atît mai mult cu cît este lupta pentru supremația absolută în poate cel mai interesant domeniu. Mă simțeam tentat să argumentez de ce marele derbi al tuturor timpurilor trebuia să se joace între aceste două reprezentative, lăsînd implicit la o parte altă multiplă campioană: Italia, dar mă rezum să spun că 2 titluri din 3 ale acestei mari echipe au fost obținute înainte de al doilea război mondial.¹ (De altfel, fotbaliștii țării care dă arbitru^{II} finalei de mîine – deși mai regulamentar era să

¹ La acea dată Brazilia cîștigase 4 campionate mondiale (1958, 1962, 1970 și 1994), Germania – 3 (1954, 1974 și 1990), iar Italia – tot 3 (1934, 1938 și 1982).

^{II} Pierluigi Collina. Este considerat cel mai bun arbitru din lume (apreciere la care mă asociez), dar la el acasă nu este pe primul loc, judecînd după media notelor din campionat. Pare un paradox, și totuși nu e; mai degrabă este o mostră de obiectivitate, pilduitoare pentru diferența dintre ei și noi – și nu numai în fotbal.

fie de pe alt continent decît combatantele, și am văzut chiar la acest turneu final „centrali” aproape impecabili din Kuweit sau Emiratele Arabe Unite – au jucat, atît cu Brazilia, cît și cu Germania, meciuri cu miză serioasă, care cam totdeauna asigurau prezența în finala campionatului mondial, cîștigarea ei, sau locul rămas pe podium.)

Scriind fraza dinainte, am făcut încă o conexiune cu istoria fotbalului: numărul locurilor de pe trepiedul gloriei este egal cu numărul țărilor care au dominat de-a lungul anilor sportul cel mai iubit aproape peste tot. El are totodată implicații foarte largi, poate încă nedelușite pe de-a-ntregul; sînt departe de-a fi primul care-și dă seama de asta. Fiind și unul din domeniile în care patriotismul adevărat se poate manifesta, îmi permit să afirm că marilor puteri ale fotbalului li se potrivește o zicală românească: „Toate lucrurile bune-s trei.”. Cunosc varianta ei în germană și italiană, dar nu o știu în limba portugheză. Dacă puteam să o scriu și cum e la brazilieni, o puneam aici în toate cele trei limbi, din obsesia de a fi echitabil. Mă consolez cu o altă zicală de-a noastră: „În tot răul este și un bine.” – adică am avut ocazia să-mi afirm identitatea de român.

Din ce am scris mai sus s-ar putea deduce că sînt neutru în meciul la care – am convingerea – se gîndesc o mare parte dintre semenii mei de pretutindeni. Dacă ar fi așa, e la mintea cocoșului că nu m-aș putea numi un adevărat împătimit al fotbalului. Unde mai pui că Brazilia este una dintre echipele mele de suflet, după cum se va vedea? În schimb, cu Germania am finit extrem de rar –

cel mai recent în meciul cu Coreea de Sud, din semifinalele acestui turneu. Am toată stima și admirația pentru această națiune, pe care sportivii – nu numai fotbaliștii – o reprezintă fidel, dar gândirea (să-i zicem rațională) este una, iar dragostea – cu totul altceva.

Dacă aș continua cu tot ce-mi vine în minte, ar ieși o prefață mai amplă decât povestea propriu-zisă. Neapărat însă, se cuvine să explic de ce m-am apucat tocmai acum să scriu despre cea mai veche și mai constantă pasiune a mea. Mi-am dat seama că acesta este al zecelea turneu final al C.M. de fotbal pe care îl urmăresc (de unde și titlul); cu asta cred că am spus aproape tot. Zic „aproape”, fiindcă mai trebuie să adaug că nu sînt chiar un Matusalem; primele meciuri de care îmi amintesc (din Anglia – 1966), s-au jucat cu un an înainte de a merge eu la școală. Vrînd inițial să mă adresez celor care cunosc și iubesc sportul la fel ca mine, aș fi zis că sînt născut în timpul Olimpiadei de la Roma. Acum îmi propun să vorbesc și celor mai puțin avizați, sperînd să-i fac să înțeleagă fenomenul fotbalistic – și sportul în general. A existat întotdeauna ideea că fotbalul se rezumă la a da cu piciorul în minge și că tot lovirea mingii este singurul mod în care poți să-ți folosești aici capul. Că este departe de a fi așa ne-o spun două nume de microbiști fanatici: Frédéric Joliot-Curie și Camil Petrescu. Pregnantă însă pentru toată lumea este defularea pe care ți-o oferă pasiunea pentru ceea ce pe drept se numește sportul-rege. Avem exemplul recent al argentinienilor^{III} (nefericit,

^{III} Erau într-o criză economică teribilă, dar au uitat de toate, cu gândul la

din păcate), dar eu mă gîndesc și ce balsam erau în timpul comunismului meciurile de fotbal (pe stadion sau la televizor) – nu numai la noi, dacă e să ne reamintim proza scurtă a lui Vasili Axionov).

Simt că nu am voie să închei acest preambul fără să aduc un omagiu memoriei lui Ioan Chirilă^{IV}, cel ce mi-a înșeninat tinerețea cu cărțile sale – care nu se referă strict la campionatele mondiale, și de aceea la tot pasul vezi un adevărat intelectual. Mă mai gîndesc la Ion Băieșu, a cărui cărțuie despre primul campionat mondial trăit din plin de mine^V are un titlu care pune lucrurile la punct: „Fotbalul – joc de bărbați”.^{VI}

29 iunie 2002

echipă, despre care știm cum „i-a alinat”.

^{IV} Unuia dintre fiii săi – cel cu carieră în fotbal – i se zice Ionuț, ca și mie, care nu prea cred în coincidențe.

^V Mexic – 1970

^{VI} Chiar dacă pare pleonasm (ca „fotbal masculin”, la Olimpiadă), voi spune că un bărbat adevărat prețuiește femeile pentru feminitate și consideră că această trăsătură fundamentală este incompatibilă cu sportul cel mai îndrăgit. „Prietenii știu de ce” – asta că tot sîntem în domeniu.

ANGLIA – 1966

Tot ce urmează va fi scris doar cu sufletul, așa că – fără să mă aștept să se creadă aceasta – nu voi redeschide de aici încolo cărțile despre istoria fotbalului, cărți pe care e ușor de imaginat de câte ori le-am citit și cum le păstrează. (Că voi face referiri la ele, e cu totul altceva.) Procedând astfel, doresc ca eu în primul rînd să-mi dau seama de intensitatea percepțiilor din cei 36 de ani de cînd m-am atașat de cel mai iubit și cunoscut sport.

Sper că este clar că voi povesti despre campionatele mondiale de care îmi amintesc, și nu despre cele cu care am fost contemporan. (S-ar adăuga și turneul final din Chile – 1962, eu fiind născut în septembrie 1960, chiar – repet – în timpul Olimpiadei de la Roma, fapt la care țin foarte mult și care s-ar putea să fi contribuit la pasiunea pentru sport.) Pe tema primului campionat mondial din existența mea am făcut o glumă, împreună cu descendenții: nu l-am văzut – deci nici amintiri nu am – nu pentru că aveam 1 an și ceva, ci pentru că Televiziunea Română nu l-a transmis.

Să revenim însă la lucruri pe care eu le consider serioase și să vedem cum percepea un băiețel de nici 6 ani marele eveniment mondial, fără să înțeleagă aproape nimic din fotbal. (Vreau să fiu cinstit cu toată lumea, așa că recunosc fără discuție că abia după vreo 2 ani am început să mă implic ca spectator sau telespectator – dar despre asta voi scrie cînd va veni momentul.)

Eram proaspăt mutați – după ce pînă atunci stătu-

sem cu bunicii dinspre mamă, în cea mai fericită perioadă a vieții mele – și încă nu aveam televizor. La fel era pentru majoritatea celor care stăteau în noul cartier Gheorgheni. De aceea, cam toți bărbații își luau cîte un scaun de bucătărie și se duceau la „blocul muncitorilor“, care era chiar în mijlocul cartierului. (Îi zicea așa fiindcă acolo dormeau cei care lucrau peste zi la darea în folosință a blocurilor.) Desigur că voiam și eu să mă duc cu taică-meu, ca tînăr bărbat ce mă simțeam, dar mă gîndeam numai la ora la care începe meciul (pe la 8 seara). Părinții aveau în vedere și ora la urma să se termine (implicit că probabil ar fi trebuit să fiu adus în spate, dormind), așa că mă puneau la locul meu, deși mai mîrîiam eu.

Un meci tot am văzut în cartier, și poate nu este înțiplător că a fost singura victorie a Braziliei la acel campionat mondial (2-0 cu Bulgaria). Mătușa tatălui meu făcuse o criză biliară, și desigur că el – ca medic – fusese chemat. Maică-mea era foarte legată de cea care zăcea la pat, așa că a dorit să meargă și ea, iar pe mine nu aveau cu cine să mă lase. Unde ne-am dus, aveau televizor (și acum îi țin minte marca: „Grigorescu“) – cu ecran mare (chit că, bineînțeles, era alb-negru). În timp ce părinții mei dădeau atenție mătușii, care era în aceeași cameră, eu – discret cum am fost întotdeauna față de cei în situații stînjenitoare – eram pironit cu ochii la imagini. Îmi amintesc de o lovitură liberă de la vreo 30 de metri, trasă direct în poartă. (Ulterior am citit că autorul a fost Garrincha.)

Celelalte întâlniri pe care le-am urmărit cît de cît –

puține la număr – au fost la bunicii dinspre tată, pe un televizor „Temp“ care atunci era nou, și care a mai „mers“ vreo 25 de ani – ca mai toate aparatele de acest tip pe care le știu eu. Am vagi imagini dintr-un alt meci al Braziliei (cu Portugalia, dacă reconstitui și din lecturile de mai târziu): m-a impresionat că Pelé a fost accidentat grav (și avea să părăsească definitiv acel campionat). Nu mi-a rămas în minte atunci cum s-a terminat¹, dar și acum știu că bărbaii din jur (pe lângă tata și bunicul, era și soțul surorii tatălui meu) l-au remarcat pe Eusebio. Eu, în schimb, eram mai atent la prezentatorii din studio (Aristide Buhoiu și Cristian Țopescu – după cum mi-am dat seama mai târziu), cărora le ziceam „ăla frumosu'“, respectiv „ăla urîtu'“. (Dacă această scriere va apărea vreodată, sper să se ia așa cum trebuie luate aceste caracterizări ale unui copil de 5 ani și ceva. Aș vrea să nu încapă îndoială că de peste 30 de ani îl consider pe dl. Țopescu cel mai mare comentator de sport al nostru, și afirm cu toată tăria că – pentru mine, cel puțin – reprezintă în presa vorbită ce a reprezentat Ioan Chirilă în presa scrisă. Pe lângă aceasta, nu voi uita uralele cu care a fost întâmpinat pe stadionul din Cluj în perioada când era ostracizat – urale la care m-am alăturat, fiindcă dovedeau că simpatia și prestigiul de care se bucura erau mai puternice decât teroarea.

Am văzut și finala, tot la bunici, însă – ca dovadă că încă eram departe de a fi microbist – țin minte doar cum

¹ 3-1 pentru Portugalia, și la fel au pierdut brazilienii și în fața Ungariei – așa că n-au trecut de grupe, deși veniseră în chip de campioni mondiali.

regina Elisabeta a dat Cupa conaționalilor săi. Nici poveste de cel mai discutat gol al tuturor timpurilor sau de marii jucători care s-au perindat prin fața suveranei. Dacă mă concentrez bine, îmi mai amintesc că echipa Angliei avea tricouri închise la culoare², dar în rest nici măcar chelia lui Bobby Charlton n-am remarcat-o.

Aceasta a fost istorisirea unui campionat mondial văzut de un copil destul de mic și – cred eu – obișnuit ca fel de-a fi. Curînd acel copil avea „să prindă microbul“, și percepția sa avea să se schimbe radical.

² Roșii, ca să fim exacti.

MEXIC – 1970

Chiar pentru cei care au văzut atâtea campionate mondiale, cum sînt eu, acesta este poate cel mai apropiat sufletului. L-aș putea compara doar cu Italia '90, și asta pentru că la amîndouă aceste turnee finale atmosfera a fost cu totul deosebită. De ce spun așa? Fiindcă – după părerea mea – s-au reunit, în țările organizatoare, două condiții esențiale: entuziasmul (e un clișeu să spui „specific latin“) și priceperea într-ale fotbalului. (Îmi dau acum seama că aceste condiții au fost întrunite și în Argentina '78, de exemplu, dar probabil că în subconștient am și un al treilea reper: prezența echipei României.) Despre campionatele mondiale din Argentina și Italia voi vorbi – firesc – mai încolo. Acum, înainte de a împărtăși ce mi-a lăsat în suflet ediția Mexic '70, simt nevoia să arăt cum am devenit mare microbist după 1966.

Pe la jumătatea intervalului dintre aceste două turnee finale, am început să mă duc pe stadion, luat de un bun prieten al tatălui meu: inginerul Ioan Giurgiu – zis nenea Fili sau nenea Nelu. (Cred că se poate deduce că tata a fost întotdeauna – și a rămas – un simpatizant moderat al fotbalului, și al sportului în general. O singură dată am fost cu el pe stadion, iar la televizor se uita numai la meciurile internaționale.) Îmi plăcea tare mult să merg cu nenea Fili, și pentru că avea o mașină luxoasă pentru perioada aceea – un Renault 16. Am devenit simpatizant al singurei echipe de divizia A din orașul meu la

acea vreme³, „U“ Cluj, și destul de repede am ajuns să sufăr pentru această dragoste. La un meci cu Vagonul A-rad a început să plouă torențial – dar noi am stat pînă la sfîrșit, căci se vede că nici el nu avea mai multă minte decît mine cînd era vorba de fotbal. Așa se face că am zăcut în pat cu febră peste 38°, chiar de ziua mea.

Văzînd că sînt așa de pasionat de fotbal, a început să-mi zică „Zagalo“, poreclă de care-mi amintesc cu plăcere – ba chiar aș spune că mă onora.⁴ Am fost împreună în 1969 la o ședință omagială pentru 50 de ani de existență a clubului „Universitatea“, în primul rînd a echipei de fotbal. Cu acest prilej am primit cadou cartea „Șepcile roșii“ a lui Ioan Chirilă, în care autorul a declarat încă de la început că a scris-o în colaborare cu doctorul Mircea Luca⁵, unul dintre jucătorii-reper din istoria echipei. Cîtînd-o, am aflat că Ionel Ghilezan, unul dintre frații buniicii mele dinspre mamă, jucase și el la „U“ – în anii '30,

³ Mai apoi a jucat și C.F.R. în prima divizie – asta ca să fim pe deplin corecți. Tot din acest motiv nu voi trece peste faptul că, la data cînd scriam această parte, se zbăteau amîndouă în divizia B. Acum (2004 / 2005), C.F.R. este în „A“, dar cine știe cum va fi cînd va apărea cartea – dacă se va întîmpla vreodată.

⁴ Mario Zagalo a fost primul din lume care a cîștigat campionatul mondial atît ca jucător, cît și ca antrenor. Prin aceasta a contribuit în foarte mare măsură la adjudecarea definitivă a Cupei Jules Rimet de către Brazilia, jucînd în 1958 și 1962 și antrenînd în 1970. Pentru comparație voi spune că Pelé – cu toate că a jucat în cele trei ediții menționate – nu a prins finala din 1962, fiind accidentat. Din cîte îmi amintesc (dar se pare că greșesc – după ce am auzit la televiziune), tot Zagalo a fost antrenor și în 1994, în S.U.A. – cînd au luat al patrulea titlu.

⁵ Am avut onoarea să îl cunosc mult mai tîrziu, în calitate de coleg mai tînăr.

una din perioadele glorioase. Bunica îmi povestise că era „half“, dar nu dădusem prea multă atenție. E drept că nu m-a impresionat nici că îi făcuse curte Vasi Deheleanu, din marea echipă a Ripensiei Timișoara, când fuseseră împreună la un bal – după un meci în Ciacova natală a fraților Ghilezan. (Mai târziu, în urma lecturilor, mi-am reconsiderat părerea: am rămas cu o mândrie duioasă – dacă îmi e permisă expresia.)

Cu toate acestea, momentul în care m-am atașat cu adevărat și constant de fotbal a fost altul decît cele mai sus menționate. Pasionat fiind și de istorie, ca și de rigoare și exactitate (doar sînt din zodia Fecioarei!), mi-am dat de mai multă vreme seama că acest punct de cotitură e reprezentat de meciul România – Anglia de la București, la începutul lui noiembrie 1968. Data nu o mai țin minte exact, dar știu precis că era miercuri, fiindcă tatăl meu era la serviciu după-amiaza. Mama și sora (născută în acel an) dormeau în camera mică, iar eu – neavînd altceva mai bun de făcut (îmi uitasem jucăriile și cărțile unde erau ele) – m-am pus la fotbal, ca să-mi treacă timpul. (De vreun an ne luasem și noi televizor – tot un „Temp“.) Pe măsură ce se scurgeau minutele, deveneam tot mai interesat de ce se întîmplă pe teren, stimulat de faptul că rezistăm în fața campionilor mondiali, iar la sfîrșit e ușor de înțeles ce încîntat am fost că nu am pierdut, deși aveam micul of că nu s-au marcat goluri. Mai târziu aveam să conștientizez că fusesem martor la nașterea noii echipe a României – și nu cu orice fel de „ma-moși“!

Poate că memoria mă înșeală în afirmația că acesta

a fost primul meci al lui Angelo Niculescu în chip de antrenor al naționalei, dar sigur este că atunci s-a dat imboldul pentru echipa care avea să meargă în Mexic. Era necesară o schimbare radicală, fiindcă „senatorii de drept“ de pînă atunci începuseră prost campania de calificare, pierzînd cu 3-0 la Lisabona. Desigur că mulți gîndeau – în cel mai autentic spirit mioritic – că nu este un rezultat dezastruos, deoarece Portugalia fusese pe locul 3 în 1966. Pe de altă parte însă, lumea fotbalului nostru se cam săturase să tot aștepte o calificare la un turneu final. Cea mai recentă prezență a noastră acolo data tocmai din 1938, și se încheiase cu unul din cele mai rușinoase rezultate din istoria echipei naționale: înfrîngere în fața Cubei.⁶ (Cred că un singur eșec îl egalează – sau chiar îl întrece: acel 1-2 cu Emiratele Arabe Unite la București, după ce fuseserăm în sferturile de finală la turneul din 1994.)

Să lăsăm însă divagațiile și să revenim la acel 0-0 cu Anglia. Desigur că meciul a fost amical⁷, dar asta nu înseamnă că englezii au jucat în dorul lelii; doar aveau un blazon de apărare – și ei au fost cei care au inventat noțiunea de fair-play și o aplică aproape întotdeauna. Prin urmare, aveam toate motivele să fiu mîndru – și totodată încrezător în tinerii care apăruseră sau în cei mai experimentați, care dădeau semne că încep a doua tinerețe.

⁶ Ne-a bătut cu 2-1 o țară despre care nici nu știu dacă mai are azi echipă de fotbal.

⁷ Doar de-acum încolo campioana mondială nu va mai fi calificată direct la turneul final următor. (Spun asta pentru cei mai puțin avizați, dacă tot mi-am propus să mă adresez și lor.)

Într-o ordine dictată de suflet, îmi amintesc în primul rînd de Gornea (care și purta numărul 1), de Petescu și de Lereter – toți de la U.T.A., echipă care era una din favoritele mele și care a fost și campioană în acei ani. (Trebuie să existe o legătură între faptul că echipele din provincie aveau un cuvînt greu de spus și nivelul general al fotbalului românesc, inclusiv reprezentarea la nivel de club pe plan european, dar e dureros să mai comentez. Toată lumea știe la ce mă refer, și mi-am propus – de altfel – să nu deviez de la subiect.) Dintre bucureșteni îmi amintesc de Sătmăreanu de la Steaua (încă nu trebuia precizat că e vorba de Ludovic Sătmăreanu sau Sătmăreanu I⁸), dar mai ales de dinamoviști, care – alături de arădeni – erau baza echipei naționale. Parcă a jucat și Pîr-călab cu Anglia – dar nu mai țin minte exact, pentru că ulterior n-a făcut față. La fel de nesigur sînt în privința lui Ghergheli, căci pe vremea aceea se juca numai cu doi mijlocași – și aceștia au fost Petescu și Lereter. Această nesiguranță a mea este legată doar de meciul căruia îi acord un spațiu care cred că i se cuvine, fiind un moment de cotitură în fotbalul nostru. În întîlnirile de calificare, Ghergheli precis a jucat – chiar dacă la turneul final nu-mi amintesc să fi fost prezent. Am început cu jucătorii mai vechi de la Dinamo, dar istorie aveau să facă tinerii: Lucescu, Dumitrache (idolul meu în acea perioadă) și Radu Nunweiler. (Dinu avea să apară puțin mai tîrziu.)

După cum oricine poate ușor să observe, cînd se

⁸ Sătmăreanu II (Alexandru) a fost un foarte bun fundaș central, care a plecat de la Dinamo în R.F.G. – și nu am mai auzit de el. Mai multe voi spune la capitolul despre 1978.

vorbește despre un campionat mondial de fotbal, de obicei se face referire la turneul final – care rămîne pe primul plan în amintiri și în statistici. E la fel de clar însă că această extrem de populară competiție cuprinde și calificările. De aceea mi se pare potrivit să spun cîteva cuvinte despre cele mai remarcabile momente din drumurile formațiilor noastre spre faza finală, chiar dacă nu totdeauna au ajuns cu bine la capăt.

Totuși, înainte de a rememora prima calificare la un turneu final al campionatului mondial trăită – în cel mai adînc sens al cuvîntului – de mine, cred că e bine să arăt cum am ajuns să fiu conectat la fotbalul mare în deplină cunoștință de cauză. Curînd după meciul cu Anglia mi-am cumpărat două cărți despre fotbal. Una se referea la turneul final cel mai recent, și mi-a completat amintirile vagi, însă – ca dovadă că nu m-a impresionat în mod deosebit – nu-i mai țin minte titlul și autorul. Cealaltă – intitulată „Rimet IX – Mexic '70“ și scrisă în colectiv – avea să fie ghidul meu în istoria campionatelor mondiale și un adevărat fundament al înțelegerii fotbalului de înalt nivel. (În paralel studiam și „Anuarul fotbalului românesc“, dar acela avea numai date statistice: clasamente, scoruri, formații, etc.) În istoria turneelor finale – pe care am ajuns destul de repede s-o știu aproape pe de rost – au fost mai multe aspecte care mi-au dat de gîndit. Aș fi vrut să le cuprind într-o singură frază, dar mi-am dat seama că e imposibil. Ar trebui să nici nu spun acest lucru; doar era vorba de 8 turnee finale. Contează că impresiile de atunci mi-au rămas încă – și foarte probabil că îmi vor rămîne pentru toată viața.

Această saga a fotbalului mondial este de la bun început extrem de incitantă, nu numai prin ea însăși, ci și prin conexiunile care se impun – în primul rând cu existența celor implicați, dar și cu idealurile morale dintotdeauna ale omenirii. Este mai mult decât o coincidență că Jules Rimet – omul care a avut ideea să organizeze o întrecere între cele mai puternice echipe de fotbal ale lumii în momentul când acest sport dobândise deja o popularitate deosebită – era compatriot cu Pierre de Coubertin, cel care avusese și transpusesese în realitate inițiativa reînvierii Jocurilor Olimpice. Că amândoi aparțineau poporului care – în viziunea mea – are cea mai interesantă istorie și cea mai atrăgătoare literatură din lume (mai ales pentru tineri), deci că numai niște francezi ar fi putut avea suficient spirit cavaleresc pentru a visa la triumf printr-o întrecere cinstită, este o speculație pe care nu vreau să o impun nimănui.

Aș putea să scriu foarte multe despre ce mai țin minte și acum din acea carte de căpății, dar găsesc că n-ar fi onest, fiindcă – spunînd povestea turneelor finale pe care nu le-am văzut – m-aș abate în așa măsură de la subiect încît aș ajunge la ceva oarecum opus. Totuși, chiar dacă pare o platitudine, mă simt dator să punctez prezența echipei noastre naționale încă de la prima ediție a campionatului mondial (Uruguay – 1930) – o dovadă că patriotismul autentic prevalează față de condițiile financiare. Eram cu totul îndrăgostit să fiu mîndru de românii mei, cu atît mai mult cu cît au primit aprecierea sufletului competiției (cu care – de altfel – au călătorit pe vapor). Se poate vedea ușor că sentimentele mi-au rămas a-

celeași.

Dacă mă apuc să fac trimiteri la ce se întîmplă în prezent, mă îndepărtez din nou, nu numai de subiect, ci și de menirea acestor rînduri de a aduce alinare sufletească – autorului și eventualilor cititori. De aceea voi mai spune doar ceva indisolubil legat de ce va urma, și anume că – nici astăzi nu-mi explic de ce – am ajuns, în urma lecturii acestei cărți memorabile pentru mine, să devin supporter înfocat al echipei Braziliei. Poate că a contribuit faptul că – aproximativ în aceeași vreme – am citit o biografie a lui Pelé, dar sigur este că am fost profund impresionat de cele povestite – mai ales cu privire la formația din 1958, despre care voi avea mereu senzația că a fost cea mai bună din toate timpurile. Și acum, după ce am văzut atîția fotbaliști mari (inclusiv pe Pelé spre sfîrșitul carierei, după cum voi povesti), îmi închipui că Didi și Garrincha au fost cu totul deosebiți.

Dorind ca aceasta să fi fost ultima divagație, măcar din capitolul în curs, voi trece la adevăratul început al campaniei de calificare pentru primul turneu final din Mexic. (Avea să mai fie cel din 1986.) S-a văzut repede influența benefică a rezultatului cu Anglia: după nici două săptămîni (dacă mai știu exact) am învins Elveția – tot la București. Deși era meci oficial, și aveam și cu cine comenta (fiind simbătă după-masă, tata era alături de mine), am fost mai puțin impresionat decît la amicalul cu campioana mondială – după cum reconstitui la aproape 35 de ani de atunci. Situația se reflectă în amintirile cu privire la jocul propriu-zis: sînt inexistente. Țin minte, în schimb, speculațiile gazetarilor – care mă fac să fiu a-

proape sigur de scor. Este, însă, împotriva spiritului acestei lucrări să le redau. În fond, au importanță cu totul secundară față de faptul că se făcuse primul pas cu bine.

Următorul meci pe care l-am văzut – din cauze pe care nu le detaliez, căci ar fi prea multă istorie și politică într-o scriere despre fotbal – a fost returul cu Portugalia, la aproape un an de la succesul de care povesteam mai sus. Între timp noua generație câpătase conștiința propriei valori – și dădea și mai mari speranțe – în urma celui de neuitat 1-1 pe Wembley. L-a confirmat, obținând în grupă rezultate îmbucurătoare: egal cu Grecia în deplasare și – în special – victorie și acasă la elvețieni, care i-a surprins pe mulți, inclusiv pe mine. Revenisem „în cărți“, și victoria asupra marii echipe care ne vizita (cu cam aceeași care luaseră locul 3 în Anglia) aproape că ne ducea la următorul turneu final, căci mai trebuia doar să facem egal cu grecii – tot la noi, bineînțeles.

Cu toată cartea de vizită a adversarului, aveam mare încredere în ai noștri. Formula de echipă era, în ansamblu, cea care se dovedise reușită în confruntările din acel 1969. Singurul post pe care se făceau încercări aproape la fiecare meci era cel de centru înaintaș care să facă pereche cu Dumitrache. De data asta juca Dobrin, despre care atunci nu știam prea multe, dar ulterior avea să-mi iște o apreciere care ar putea să contrarieze – și cu toate acestea pot să o susțin pînă-n pînzele albe: a fost cel mai mare talent al fotbalului de la noi – cel puțin de cînd sînt eu conectat la fenomen.⁹ Poate că voi reveni la aceasta,

⁹ Nu pot să mă pronunț despre Ozon sau Petchovschi; în schimb, des-

totodată argumentînd de ce afirm acum că Angelo Niculescu l-a introdus sub presiunea publicului și a presei. Deocamdată vreau să-mi continui povestirea; prin urmare reamintesc celor de o anumită vîrstă cum am sărit cu toții cînd cel poreclit „Gîscanul“ – care pe bună dreptate dă numele stadionului din Pitești¹⁰ – a marcat, în primele minute. Scorul a rămas așa pînă la sfîrșit, dar am avut emoții serioase cînd portarul Răducanu a făcut una din figurile sale obișnuite – care în acea împrejurare era să ne coste un 11 metri.

Înfruntarea cu Grecia am văzut-o pe televizorul la care urmărisem (e un fel de-a spune) campionatul din Anglia, fiind nevoiți să stăm cîteva zile la bunicii dinspre tată. Am fost puțin dezamăgit că s-a terminat 1-1, deși ne ajungea; îmi păstrez însă părerea de atunci că ar fi fost frumos să ne celebrăm calificarea printr-o victorie. Nu mă prea încălzea că era prima oară, după peste 30 de ani, cînd urma să mergem iarăși la un turneu final – și asta pentru că raportam totul la mine, ceea ce nu e ieșit din comun la 9 ani. Ulterior am pus pe planul al doilea acest mic of, pătrunzîndu-mă de mîndria de a fi printre primele 16 echipe din lume.¹¹

Era aproape sigur că vom rămîne la acest statut;

pre Hagi sau Balaci – da.

¹⁰ Un alt motiv pentru care îl stimez pe Dobrin este că a rămas toată viața la F.C. Argeș – dacă tot nu a fost lăsat să plece la Real Madrid, cînd încă nu avea 20 de ani.

¹¹ O analiză mai profundă – genul meu, de altfel – ne arată că acesta este un clișeu, din moment ce criteriul geografic are pondere foarte mare. Tot eu, însă, spun însă că e bine așa, căci ar fi păcat ca și campionatul mondial să ajungă precum Liga Campionilor UEFA.

promovarea în sferturile de finală era de domeniul utopiei. (Se făceau 4 grupe de câte 4 echipe, și din fiecare grupă mergeau în sferturi primele două.) Aceasta a fost concluzia la care au ajuns cam toți cei ce se pricepeau, și la care m-am raliat; nu avea cum să fie altfel, din moment ce ne confruntam cu Anglia, Brazilia și Cehoslovacia („A.B.C.-ul fotbalului mondial“, cum se zicea în acea vreme). Era cât se poate de firesc să alunecăm spre pesimism: Anglia era campioana mondială, iar Brazilia era teribil de dornică să arate că turneul final trecut fusese doar o poticnire. Venea cu o formație extrem de puternică, în frunte cu Pelé, avînd și avantajul de a fi practic pe teren propriu, după cît îi susțineau mexicanii. Cu privire la Cehoslovacia știam că fusese finalistă în 1962, dar în acel moment nu avea rezultate care să-mi trezească teama. De aceea credeam că aveam șanse să-i batem, și de aici devenea totuși posibilă o calificare mai departe, pentru că nu numai eu – cu mintea de copil – vedeam realizabil un egal cu Anglia; doar mai făcusem de două ori isprava asta.

Primul meci din ceea ce în limba gazdelor s-a denumit „el grupo de la muerte“ (cred că nu mai trebuie să traduc) a fost chiar cu ei, pe stadionul Jalisco – al cărui nume n-am să-l uit niciodată, deși nu este atît de faimos ca Azteca – din Guadalajara, al doilea oraș al țării (ceea ce iarăși nu voi putea uita). Neplăcut era că începea la miezul nopții, iar eu mă obișnuisem (mai mult de nevoie) să mă culc seara la 8 în timpul școlii (din care – de altfel – mai era puțin, fiind început de iunie). Am făcut un „gentlemen's agreement“ cu tatăl meu: îndeplinesc în

continuare ce spun ei, însă ferească Dumnezeu să nu mă trezească la meci! Mă gîndesc acum că nu poziția mea de forță a fost hotărîtoare, ci faptul că își dădea seama ce traumă sufletească mi-ar fi pricinuit – și orice părinte normal dorește exact contrariul. Indiferent de substrat, la 12 fără un sfert i-am simțit mîna pe umăr, iar după 5 minute – perfect lucid – așteptam împreună cu el începutul transmisiei.

Ai noștri – și se putea remarca asta chiar în alb-negru – aveau echipamentul de care mi-e dor astăzi, fiindcă evidenția toate cele trei culori: tricou galben, pantaloni albaștri și ciorapi roșii cu dungă tricoloră sus. (Chiar și stema de pe piept era mai solemnă decît însemnul de acum.) În enunțarea formației aș fi vrut să încep cu schimbările față de cea care ne dusesse acolo, dar mi se pare că mai firesc este să-i menționez întîi pe cei a căror prestație îi impusese ca titulari de necontestat – ca să nu mai folosesc expresia „senatori de drept“, cu care i-am etichetat pe cei înlocuiți după eșecul de la Lisabona. Scriind îți vin idei, deci m-am gîndit să-i trec în revistă pe jucători exact invers decît se face în mod obișnuit. În acest caz se brodește, pentru că numărul 11 era tocmai căpitanul. Avea doar 25 de ani, și deja era considerat unul dintre cei mai buni „pasatori“ (ca să iau un termen din baschet sau din hochei) din Europa – dacă nu chiar din lume. Urmează doar să-i dau numele, pentru cei cu vîrste prea fragede sau cu memorie nu tocmai impecabilă: Mircea Lucescu. În centru era – bineînțeles – idolul meu Dumitrache, iar extremă dreaptă – teoretic (deja se trecuse la sistemul cu aripă falsă) – era Dembrowschi, cel care a-

re statuie în Mexic, în urma desemnării sale drept cel mai bun om al echipei pe parcursul turneului. (Fiind această scriitură ceva cu totul personal, cum nu voi conțeni să repet, simt nevoia să afirm că nu înțeleg de ce.) Radu Nunweiller era mijlocăș stînga, iar cei doi fundași laterali erau Mocanu (pe stînga – dacă tot am luat-o altfel decît sînt obișnuit) și Sătmăreanu.

Dintre cei care ne calificaseră fuseseră înlocuiți Răducanu (cu Adamache, de la Brașov) și fundașul central Hălmăgeanu (cu Nicolae Lupescu, tatăl celui care are același apelativ cu mine și despre care voi avea, poate, ocazia să vorbesc la următoarea calificare). Dacă veni vorba de stoperi, îmi amintesc că în primul meci Dan Coe – care făcuse pereche cu Hălmăgeanu – n-a fost titular nici el; a jucat totuși în Mexic – cu Brazilia, pare-mi-se. Al doilea fundaș central, alături de Lupescu, era Cornel Dinu (îi dau și prenumele, ca să se știe exact despre cine-i vorba), care jucase și pentru calificare, însă ca mijlocăș. Pe acest post era acum „Liță” (Ion) Dumitru, rapidist ca și Culai Lupescu, Dan Coe și – să nu uităm – Răducanu, zis Tamango. (Mult mai tîrziu aveam să aflăm că excentricul – dar atît de talentatul – portar figura cel mai adesea numai cu prenumele. Era mai aparte, ca și jocul său¹², după cum numele de familie – Necula – părea de botez. Se prefera doar prenumele și pentru colegul său Dan, din cauza asocierilor ce se puteau face – și majoritatea suporterilor nu ezitau, căci n-au excelat niciodată prin delicatețe.)

¹² Este singurul portar despre care știu eu că a fost surprins în ofsaid.

Englezii aveau în echipă toate vedetele care triumfaseră în urmă cu 4 ani, dar și cu alte ocazii importante (de exemplu, am văzut cum Manchester United – unde juca Bobby Charlton – cîștigase Cupa Campionilor Europeni în 1968, după ce bătuse cu 4-1 în finală Benfica lui Eusebio). Afară de cel menționat, îi știam pe marele portar Gordon Banks, pe Bobby Moore – rămas căpitan, sau pe Hunt, Ball și Hurst.

Acest jucător a fost cel care a îngropat speranțele noastre, marcînd singurul gol al meciului. O dată spus esențialul, îmi permit comentarii legate de debutul nostru în Mexic. Gîndindu-mă acum, îmi dau seama că am pierdut în primul rînd din cauza diferenței de mentalitate; s-a vădit încă o dată de ce unii au ajuns să stăpînească trei sferturi din lume, iar alții – să spere veșnic în miracole sau în sprijinul celor puternici. (De situația internă nu am ce spune, pentru că în 1970 Ceaușescu abia își schița cultul personalității.) Avînd în palmares cele două recente egaluri cu englezii, ne-am închipuit că va fi floare la ureche să obținem încă un rezultat de acest fel, dacă nu mai bun. Ei – în schimb – erau conștienți că nu pot trata cu ușurință o grupă cu Brazilia, în care și cele două echipe din Est puteau reprezenta obstacole în calificare. Față de noi, cel puțin, sînt și acum conștienți că aveau oarecare rețineri.

Toate acestea s-au exprimat în teren. Am jucat și noi prudent, aplicînd cunoscuta la vremea aceea „temporizare” a lui Angelo Niculescu – o tactică iritantă pentru mulți cronicari sau suporter, dar care a dat rezultate și a-

vea să mai dea¹³. Am încercat și artificii tehnice, însă fără un beneficiu concret. Ce folos că Dumitrache l-a făcut de ris pe Bobby Moore prin dribling, determinându-l să faulteze, dacă din lovitura liberă n-a ieșit nimic? Englezii au lovit – și la propriu, și la figurat – când au putut (doar nu cu blindețea cuceriseră atîta), și și-au atins scopul.

Dezamăgirea mi s-a estompat mult a doua zi, printr-un alt focar dominant: debutul Braziliei. (Mă consolam și cu ideea că nu era de așteptat să mergem mai departe într-o asemenea grupă. Era totuși de dorit să obținem măcar un punct sau – în cel mai rău caz – să dăm cel puțin un gol, ca să lăsăm o urmă a trecerii noastre pe-acolo.) Meciul din noaptea aceea era interesant și pentru că a doua echipă era Cehoslovacia, care trebuia să ne fie adversară după 3 zile.

Despe cehi – așa le zicea cam toată lumea de la noi atunci, fiindcă nu putea să prevadă ce avea să fie peste vreo 20 de ani – nu știam mare lucru, dar în orice caz nu dădeam, cum am spus, importanță faptului că jucaseră finala din 1962¹⁴, fiindcă erau departe de acel nivel. Cunoșteam – și mi-au rămas în minte – doar trei jucători: Kuna, Adamec și portarul Viktor. (Primul era slovac – a propo de faptul că scriu în 2003). E clar că nu le dădeam nici o șansă în fața Braziliei, și ca mine gîndeau mai ales localnicii, care-i țineau pe „cariocas” la suflet aproape ca

pe ai lor, dornici fiind de revanșa asupra europenilor, după ce la precedentul campionat mondial – pe lîngă figura extrem de palidă făcută de brazilieni – planaseră dubii asupra eliminării Argentinei de către Anglia, în sferturile de finală.

Am tot spus că nu comentez ce n-am văzut și că vreau să dau cursivitate povestirii, deci dator sînt să mă întorc la meciul Brazilia – Cehoslovacia. Cei din urmă au arătat repede că reprezintă totuși ceva în fotbal, deschizînd scorul. Lucrurile au revenit însă curînd la normal, momentul respectiv prilejuind evidențierea lui Rivelino – mai ales prin forța șutului. Dacă era și precis, era imparabil – după cum s-a văzut la lovitura liberă din care a venit egalarea. Ulterior favoriții mei (în mai multe sensuri) și ai specialiștilor n-au mai avut bătaie de cap, ceea ce reiese și din rezultat: 4-1. Putea fi și mai mare, dacă Pelé nu rata de puțin o boltă de la centrul terenului, cînd l-a văzut pe Viktor – de altfel unul dintre cei mai buni portari europeni – mult ieșit.

Cu asta, brazilienii s-au încadrat în nota obișnuită, de echipă de atac – și mă gîndesc acum că au dat și o lovitură psihologică. Le era necesară această gură de aer, fiindcă ar fi fost probabil linșați – și ar fi cauzat și alte decese și îmbolnăviri acasă – dacă n-ar fi fost măcar între frunțași, cînd obiectivul clar era triumful. Pe lîngă compatrioții lor (între care aproape că i-aș include pe mexicani), le stăteau alături toți cei care iubeau și apreciau fotbalul-spectacol, adică marea majoritate a specialiștilor cu și fără patalama – categorisire necesară pentru un domeniu la care toată lumea își închipuie că se pricepe.

¹³ În 1972 am ajuns în sferturile de finală ale campionatului european – prima performanță majoră a fotbalului românesc. Puțin a lipsit să promovăm între primele 4. (Ungaria ne-a dat golul decisiv în ultimele minute ale meciului de baraj.)

¹⁴ Și au fost învinși de Brazilia (v. notița despre Zagalo).

Cert este că pe vremea aceea spiritul fotbalului era altul, din moment ce apărarea-beton – care îi adusese succese serioase antrenorului Helenio Herrera¹⁵ – era etichetată drept cinism monstruos.

Este foarte probabil să se fi transmis și din celelalte grupe, dar îmi dădeam seama că voi obosi repede dacă mă voi trezi la fiecare miez de noapte, așa că am preferat să mă păstrez pentru fazele superioare. În consecință, am revenit în fața micului ecran la următorul meci al cehoslovacilor – care mi se părea cel mai important pentru noi, fiindcă era singurul în care aveam convingerea că putem să dobîndim puncte, și poate chiar victoria.

Optimismul mi s-a cam clătinat cînd au deschis ei scorul, căci românii nu erau brazilieni – și acest adevăr trebuia privit în față, oricît de subiectiv ai fi fost. Noroc că mai aveam destul timp la dispoziție, deci puteam spera cu toată fibra. Nu pot să spun că era ceva auto-impus în mod conștient, avînd în vedere că nu se puneau problema să fiu la curent cu noțiuni despre cîmpurile bioenergetice și alte fenomene neconvenționale (spre deosebire de ce avea să fie în meciul decisiv pentru calificarea la turneul din 1994, despre care trebuie să istorisesc cînd îi va veni rîndul), dar îmi era aproape imposibil să accept o nouă înfrîngere. Intraserăm „în priză” nu numai noi – cei de departe, ci și (în special, îmi zic acum) românii care se aflau la fața locului. Îmi amintesc și azi că, în cartea „Mexic '70 – jurnal sentimental”, Ioan Chirilă mărturisea

¹⁵ A cîștigat de două ori Cupa Campionilor Europeni cu Internazionale Milano, în anii '60.

că la 1-0 pentru cehi se gîndea la vorbele unui mecanic auto din București: „Nu dăm gol la Guadalajara!” – deci e ușor de închipuit prin ce trecea.

Am avut de suferit pînă pe la mijlocul reprizei a II-a, iar salvarea nu ne-a venit de la Dumitrache, cum mă așteptam eu, ci de la al doilea centru înaintaș: rapidistul Neagu, care era la primul meci acolo. (Cu Anglia jucase Tătaru II, dacă nu mă-nșel.) La o fază care nu anunța mare lucru, după o pasă în careu pe partea stîngă, omul nostru trece de doi fundași, dar ajunge într-un unghi aproape imposibil. În acel moment, plasează mingea cu latul printre portar și un apărător. Firesc, ne-am întins cu toții gîturile, iar celor de acolo li s-a părut că rostogolirea obiectului pe iarbă a durat o veșnicie. În cele din urmă, a atins colțul opus al plasei, chiar lîngă bară, declanșînd o reacție asupra căreia sînt inutile comentariile.

În primul rînd fotbaliștii, dar și cei care erau cu tot sufletul alături de ei, depășiseră un mare baraj psihologic. Descătușarea s-a făcut imediat simțită în joc, și tot Neagu – cu un moral lesne de bănuț în urma dobîndirii încrederii în sine, alături de cea a coechipierilor – a mai pătruns o dată vijelios în careu, pe partea cealaltă. Nu a și înscris, căci a fost faultat¹⁶, dar Dumitrache nu ne-a

¹⁶ Isprava lui Sandu Neagu i-a prilejuit lui I. Chirilă – în cartea la care mă tot refer – remarca (citată aproximativ): „Cîți dintre fotbaliștii români vor putea prezenta în fața comentatorului anului 2000 un asemenea bilanț?”. Acum e de la sine înțeles că am putea vorbi de Balint, Hagi sau Răducioiu (ca să rămînem în domeniul marcatrilor), dar asta nu clintește nici o iotă soclul pe care trebuie să-l punem pe inimosul rapidist – mai ales că a fost un deschizător de drumuri.

dat emoții la lovitura de la 11 metri.

Normal că am tremurat pînă la sfîrșit. După aceea, de entuziasm, l-am convins pe taică-meu să ne uităm și la următorul meci: cel dintre Italia și Uruguay. (Pe mama o pusesem să doarmă în patul meu, ca în fiecare noapte cu fotbal.) Am regretat că am stat, pentru că a fost unul dintre cele mai plictisitoare jocuri pe care le-am văzut vreodată. (Cred că e ușor de dedus că s-a terminat 0-0.) Vreau însă să pun pe primul plan amintirile care provoacă nostalgie, și de aceea mă gîndesc mai ales la ce a fost după acest al doilea meci: cînd am văzut – pe ceasul Televiziunii Române – că era 4 fără douăzeci, m-a apucat un soi de sperietură, umbrită de mîndrie; niciodată nu stătusem așa de tîrziu. A meritat însă, fiindcă a fost mult mai aparte decît într-o noapte de Revelion. Ca să fie totul foarte bine, urma duminica – în care aveam timp să mă refac, pentru a mă conecta la meciul așteptat de întreaga lume fotbalistică: Brazilia – Anglia.

Circumstanțele – asupra cărora cred că nu are sens să revin – determinau ca această confruntare să fie etichetată de gazde drept „el clasico del siglo“, termen a cărui traducere la noi nu m-a satisfăcut niciodată. E prea simplist să spui „meciul secolului“, iar „clasicul secolului“ mi se pare de-a dreptul stupid. Avînd în minte conotațiile lui „clasic“, mă gîndesc că se prevedea un meci de referință sau, dacă-mi este permis, didactic – desigur, pe lîngă inerenta încărcătură de revanșă. E discutabil dacă merita atîta importanță cîtă îi acordau latino-americanii, avînd în vedere momentul în care se juca, dar dacă noi –

care avem cam¹⁷ același fond – nu le înțelegem patima, cine să le-o înțeleagă? Cei cu altă structură – care erau detestați din cauză că prilejuiseră umilirea brazilienilor și îi învinseseră pe argentinienii ajutați de arbitru, cu o eliminare din senin?

Renuț la comentariile asupra suporterilor englezi, fiindcă atunci nu se manifestau ca "hooligans" (nici nu prea aveau cum, căci erau în minoritate zdrobitoare), dar nu pot să trec – apropo de înfîlnirea a cărei prezentare am făcut-o – peste regretul că finala Brazilia – Germania nu s-a jucat măcar cu un campionat înainte, ca să fie incontestabilă titulatura de meci al secolului și al mileniului; așa, pot să zic „doar“ că a fost meciul istoriei fotbalului. Ar fi destul atîta, dacă în societățile de tip occidental oamenii n-ar fi legați în așa măsură de timp – și, colateral, de cronologia creștină.

Revenind în 1970, voi spune că intrasem în așteptarea febrilă a mării confruntări mînat în primul rînd de percepțiile proprii, căci ziare nu prea citeam la vremea aceea. Ora de începere (8 seara la noi) reprezenta un ingredient binevenit pentru a savura evenimentul. Asta era pentru români (și pentru ceilalți europeni, bineînțelese), dar se pare că jucătorii aveau trăiri total diferite; la Guadalajara era exact amiaza. Țin minte că era o zi însorită, iar temperatura mi-o pot imagina din ce scriau cei care fuseseră la fața locului. (Aici mă gîndesc și la Ion Băieșu.)

¹⁷ Nuanță pe care o consider necesară, ei fiind un fel de „nepoți“ ai noștri – care sîntem „frați“ cu spanioli și portughezi.

È un clișeu că această căldură le pricinuia mult mai multe necazuri englezilor, care fuseseră defavorizați și în alte privințe: toată noaptea li se făcuse o larmă teribilă sub geamurile hotelului. Desigur că au fost huiduiți din belșug la intrarea în teren, ca și pe parcursul meciului – cu excepția însă a unui singur moment, remarcat de Ioan Chirilă: cînd s-a cîntat "God save the Queen". M-a impresionat – ca și pe autorul menționat – că mexicanul (și – adaug eu – brazilianul, căci trebuie să fi fost mulți în tribună) de rînd știe ce semnificație are un imn național, ceea ce comentatorii noștri (de galerii nu mai vorbesc) au băgat la cap destul de recent.

Am făcut așteptarea și pentru că meciul în sine a fost departe de ce așteptam de la el. Brazilienii au intrat din nou cu formația-standard – pe care îmi permit să o evoc acum, fiindcă mi-a rămas ca engramă, întocmai ca echipele din 1958 și 1962 (evident, din același motiv): Felix – Carlos Alberto, Brito, Piazza, Everaldo – Clodoaldo, Gerson – Jairzinho, Tostao, Pelé, Rivelino. (Oricît ar spune unii că Rivelino era aripă falsă, deci sistemul era mai degrabă un 4-3-3, eu cred că era totuși 4-2-4 – mai ales că vorbim de Brazilia. Se vedea clar că această echipă trăiește din atac: fundașii laterali erau mai mult extreme, și se remarcaseră doar jucătorii din față: meciul precedent fusese al lui Rivelino, iar acesta avea să fie al lui Jairzinho. Pelé era destul să intre în teren, iar Tostao demonstra că și alții au în Brazilia o tehnică ieșită din comun, reușind să treacă peste neajunsul de a nu-și permite să lovească mingea cu capul, operat fiind de dezlipire de retină. În fond, nici nu era o frustrare prea mare,

la cei 1,69 ai săi. Trebuia totuși să se ferească de contactele dure cu englezii, care intraseră și ei cu cea mai bună garnitură.)

Cu toate acestea, n-au periclitat serios poarta brazilienilor; acesta este principalul motiv pentru care consider jocul unul de duzină. În schimb, Banks a arătat din nou că pe drept cuvînt era candidat la titlul de cel mai bun portar din lume. (La turneu era prezent și Iașin, situat în frunte după statistici, dar avea vreo 40 de ani.) Pînă la urmă s-a înclinat în fața unui șut teribil al lui Jairzinho, după ce mingea trecuse pe la cei doi centri înaintași – și cam asta a fost tot.

După aceste două victorii, evident că brazilienii erau deja calificați în momentul întîlnirii cu noi – eveniment în cel mai adînc sens al cuvîntului pentru toți românii microbiști, cum probabil este pentru orice popor la care fotbalul este iubit, dar are și un anumit nivel. Dacă noi trăiam cu intensitate clipele, îmi închipui că simțeau cei care aveau să se confrunte cu cel mai bun jucător al tuturor timpurilor¹⁸ – deja o legendă vie. Necunoscuta era dacă Pelé și alți „oameni grei“ (Jairzinho, Tostao, Rivelino sau Gerson, pe care-i văzuserăm deja la treabă) vor juca, sau vor fi menajați pentru meciurile eliminatorii care urmau. Se înțelege ce ușurați am răsufolat (poate jucătorii noștri – mai puțin) cînd am văzut că marii lor atacanți sînt prezenți pe teren. È drept că Rivelino nu era, dar tehnica lui Paulo Cesar sau Edu – care, de altfel, fuseseră și titulari în calificări – era superioară, chiar dacă

¹⁸ Apreciere valabilă și în prezent – și probabil cîte zile voi avea.

nu aveau un asemenea șut (Cred că amîndoi au jucat cu noi.) Lipsea și Gerson, din moment ce Piazza era la mijloc, locul său din apărare fiind luat de Fontana. Judecînd ulterior la rece, era de înțeles de ce brazilienii intră cu o echipă atît de tare – cu toate că nu era cea ideală: voiau să fie siguri de locul I în grupă (pentru care le trebuia măcar un egal, avînd în vedere că pe vremea aceea se dădeau 2 puncte la victorie) ca să rămînă pentru sferturi la Guadalajara, dar și să-i evite pe nemți, despre care se presupunea – și așa a fost – că vor cîștiga grupa vecină. Eu vreau să cred totuși că a fost vorba și de respectul pentru blazon și oponent, deoarece persistă în ideea – înțîlnită și la alții – că era o epocă mult diferită. Foarte probabil și că alor noștri le crescuse cota după victoria asupra Cehoslovaciei. Indiferent de speculații, întîlnirea față-n față cu Pelé trebuie să fi fost ceva într-adevăr memorabil pentru ei.

Era clar că vor fi ușor crispați la intrarea în teren. Nici chiar Răducanu – care luase locul lui Adamache – nu și-a permis fanteziile obișnuite, ba chiar și-a confirmat valoarea – incontestabilă, însă umbrită de asemenea giumbușlucuri. Ghinionul tuturor a fost că aveau împotriva niște atacanți cu totul remarcabili chiar și pentru o formație a Braziliei, care au dus repede scorul la 2-0, unul din goluri fiind al lui Jairzinho – asemănător cu ce îi administrase lui Banks.

După vreo jumătate de oră am trecut peste emoții și am început să legăm cîte ceva. Repede s-au văzut roadele: Dumitrache le-a făcut o demonstrație de tehnică de spița lor, împingînd mingea în plasă printre portar și un

fundaș central. Era clar că spectrul dezastrului aproape dispăruse, deci și ai noștri erau mai relaxați, avînd dovada că brazilienii nu sînt semizeii.

Poate că ne-am cam lăsat furați de entuziasm, dar în repriza a II-a au avut ei grijă să ne întoarcă la realitate, refăcînd diferența de două goluri. A fost prima reușită a lui Pelé la acel turneu final, după ce Răducanu îi apăraseră excepțional o lovitură liberă.

Pînă la urmă a fost 3-2, dintr-o centrare a lui Dembrowschi (sau el o fi marcat, cu capul?). Oricum, a fost singura ispravă a sa pe care am înregistrat-o – motiv pentru care repet că nu înțeleg de ce a fost desemnat cel mai bun jucător al nostru la acest turneu. Înainte de asta, Tătaru II trimisese două șuturi de pe dreapta, din afara careului – și unul nimerise bara transversală, dînd prilej comentatorilor noștri să emită găselnița că jucăm în manieră braziliană. Mi s-a părut cam forțat și atunci, d-apoi acuma.

Dacă tot vorbim despre demonstrațiile de virtuozitate în fața celor ce o dețin în așa măsură încît dau naștere la clișee din partea ziariștilor, e firesc să ajungem la lipsa totală a lui Dobrin în cele trei meciuri – controversată cu atît mai mult cu cît jucase bine în calificări. Pe moment n-am dat mare atenție persistenței lui Angelo Niculescu în ideea de a-l ține pe tușă pe acest extrem de tehnic jucător, fiindu-mi clar că nu se încadrează în tactica prudentă a jocului la rezultat. Putea totuși să-l bage la sfîrșitul meciului cu brazilienii, cînd se vedea bine că mai mult nu putem obține. Ar fi avut și tînărul fotbalist porția lui de mîndrie și satisfacție, care s-ar fi răsfrînt și asupra

noastră, după ce ar fi arătat unor autorități în materie ce poate face cu mingea. Ulterior am citit că Ion Băieșu a fost foarte revoltat de încăpăținarea antrenorului – și acum am și eu sentimente asemănătoare, regretând profund că acest număr 1 ca talent în fotbalul nostru a fost privat de șansa de a evolua la un turneu final. (E drept că nimeni nu și-ar fi închipuit atunci că nu ne vom duce și la următoarele, o dată drumul deschis.)

Cu toată înfrângerea, aveam șanse să ne calificăm la golaveraj, dacă Cehoslovacia bătea Anglia cu 2-0 (Cel puțin așa îmi amintesc; aş putea reface calculele, dar nu văd sensul.) Nu am stat la meci (am uitat de ce); am aflat a doua zi că au învins englezii (cu 1-0, mi se pare).

În concluzie, au fost confirmate previziunile, dar bine că nu eram ultimii. Puteam pleca mulțumiți, cu o victorie și cu 4 goluri marcate, dintre care 2 marilor favoriți – mai multe decât celelalte echipe. Aceștia erau probabil și mai mulțumiți, căci rămâneau pe loc și urmau să se înfrunte cu de-ai lor (peruvienii). În schimb, englezilor a-vea să le stea în față echipa R.F.G. – despre a cărei forță erau inutile dezbaterile, chiar dacă n-ar fi fost suplimentul de mobilizare dat de dorința de revanșă, după finala precedentă.

Se subînțelege că acesta era sfertul care domina clar ca interes, măcar în Europa sau pentru cei neutri. (În Mexic lucrurile stăteau altfel: pe lângă Brazilia – sau, poate mai bine spus, în primul rînd – era echipa lor.) Prin urmare, Televiziunea Română a optat să transmită confruntarea dintre englezi și germani. A fost nevoită să facă așa, din motivul că toate meciurile se disputau la aceeași

oră. Iată încă o deosebire față de ce se întîmplă azi, cu un substrat cunoscut – cred – de toți: banii investiți în fotbal prin televiziune¹⁹. Se poate spune că pe această cale s-au alterat spectaculozitatea și – fie-mi permis – arta jocului, în favoarea angajamentului fizic și contracarării acțiunilor adversarului. Totuși, n-aș vrea să se creadă că nu îmi place fotbalul de azi, cu viteza lui superioară, sau că era o perioadă pe de-a-ntregul romantică și boemă, în care marii jucători erau profund preocupați de ziua de mîine. De aceea voi evoca aici încă o pîrticică rămasă în minte din cartea lui Ioan Chirilă – întîmplare pe care voiam neapărat s-o redau. În cadrul atmosferei ce li s-a făcut englezilor încă de la sosirea în Lumea Nouă, un proprietar de magazin de bijuterii l-a acuzat pe Bobby Moore că i-ar fi furat o brățară. La aceasta, celălalt Bobby (Charlton) și-a exprimat nedumerirea cu o tentă seacă, atît de caracteristică nației: „Cum poate fi acuzat de furt un om care are posibilitatea să cumpere întreg magazinul în orice moment?”.

Continuînd firul povestirii, e lesne de înțeles – aproape de atmosferă – că galeria germană avea sprijinul gazdelor. De aceeași parte ne situam și noi, de astă dată mai mulți. Era duminică seara, și ne aflam la părinții tatălui meu, după ce reușisem să-l convingem pe bunicul că un asemenea meci merită văzut. Nepotul său dinspre fiică

¹⁹ Așa s-au stricat cupele europene – în primul rînd Cupa Campionilor, înlocuită cu Liga Campionilor UEFA, a cluburilor bogate. E drept că joacă un fotbal mult mai bun decât „cei de jos”, dar trebuia să li se ofere acestora – ca pe vremuri – șansa să-i înîlnească, măcar ca să ia lecții. (Totuși, au fost destule surprize).

(care avea 6 ani) s-a instalat de bunăvoie, căci se amuza teribil de chelia lui Uwe Seeler. (Și Bobby Charlton avea așa ceva, după cum își amintesc cei de o anumită vîrstă, dar nu știu de ce nu-l pasiona pe cel mic în așa măsură.)

„U-we! U-we!“ era ca un strigăt de luptă pentru suporterii germani (ceea ce acum mă duce cu gîndul la vremurile cînd nația lor îl diviniza pe Odin și – de aici – la vechea înțelepciune că sîngele apă nu se face), dar veteranul și liderul indiscutabil al echipei era anturat de alte valori care fuseseră în finala din 1966: Haller, Grabowski, Schnellinger sau tînărul Beckenbauer, coordonatorul de joc, care își continua drumul de la „Prinz“ spre „Kaiser“. Forța echipei era crescută de nou-venitul Gerd Müller – un adevărat „pomanagiu“, cum se zice în curtea școlii: nu prea știa altceva decît să aștepte ocazii, dar le și fructifica, bătîndu-se cu toată apărarea (deseori și la propriu). În fond, treaba lui era să marcheze – și și-o îndeplinea ca un adevărat neamț.

Englezii au demonstrat destul de repede că nu dau importanță ostilității publicului – în primul rînd datorită structurii lor, și abia apoi pentru că se obișnuiseră. Și la ei apăruse cineva nou: Mullery, care mi se pare că a și marcat un gol din cele două cu care ai săi au ajuns destul de repede în avantaj – spre surprinderea majorității (a noastră – în mod cert), care se așteptau ca englezii să fie victime sigure, avînd în vedere că în 1966 mult discuta-tul (pînă azi, cu toate progresele în tehnică – inclusiv prelucrarea pe calculator) lor gol de 3-2 fusese cel care

contribuise hotărîtor la triumf²⁰.

Campionii mondiali au menținut acel 2-0 pînă pe la jumătatea reprizei a II-a, dar nemții sînt nemți. Grabowski făcea mereu curse pe dreapta, și în cele din urmă s-a văzut beneficiul. De la 1-2 au început să atace și mai intens, împinși de cel ce merita să fie numit prinț, fiindcă era tînăr, frumos, foarte capabil și bogat de acasă (cel puțin așa gîndeam eu – întocmai ca despre Paolo Maldini, după vreo 20 de ani²¹). Poate că au fost văzuți și din ceruri, căci au egalat printr-unul din cele mai bizare (și comentate) goluri din istoria fotbalului: acea minge lovită cu o parte a cefeie de către Uwe Seeler, care a luat o traiectorie în consecință. În poarta Angliei se afla rezerva Bonetti, și bineînțeles că s-a discutat mult și dacă Banks ar fi luat acel gol – asta fiind soarta ingrătă a celor care sînt în locul marilor portari (pe alte posturi mai puțin, din motive evidente): trebuie să apere excepțional, dacă vor să nu fie acuzați de eventualul eșec sau să mai intre.

Speculațiile teoretice sînt mai puțin importante, zic eu, avînd doar rolul de a-ți mîngîia ego-ul, prin aceea că poți fi auzit sau citit. În centrul evenimentelor relevanța acestor speculații era și mai mică, atenția tuturor focalizîndu-se către prelungiri. S-a întîmplat ce era mai probabil – și totodată de dorit pentru noi: vest-germanii au dat și al treilea gol (prin Müller – de data asta fără contacte

²⁰ S-a terminat 4-2.

²¹ Tocmai pentru că este o istorie a campionatelor mondiale, mă simt dator să fac precizarea că pe Maldini l-am remarcat cu un an înainte de turneul final din țara sa – în teribila echipă a lui A.C.Milan, care mi-a declanșat mila față de Steaua în finala C.C.E. din 1989.

fizice cu apărătorii), apoi au păstrat rezultatul.

Astfel au ajuns în semifinală cu Italia (care le produsese un mare necaz gazdelor, învingînd categoric²² – cu toate speranțele mexicanilor, fondate pe ce jucaseră i-talienii în grupă). În celălalt meci aveau să fie Brazilia (care învinsese Peru cu 4-2 fără mari bătăi de cap – mi-am zis imediat ce am aflat că a fost un joc sud-american tipic) și Uruguay (care trecuse de U.R.S.S cu 1-0, după prelungiri – gol cît se poate de discutabil; se pare că fusese aut de poartă cînd s-a centrat).

Alineatul precedent a servit doar pentru fluenta narațiunii, din moment ce nu am văzut celelalte trei meciuri. În semifinale era firesc să am parte de același neajuns, deși atenuat: una avea să fie înregistrată. Pe deplin motivat, a fost transmisă direct tot confruntarea dintre europeni – de pe renumitul Azteca. (Programarea inițială era la Guadalajara – prilej pentru unii să afirme că brazilienii au fost favorizați de schimbarea de ultim moment, care îi lăsa pe loc. Pentru cine își amintește cum jucau atunci, acestea sînt vorbe fără teme.)

După cum avea să se vadă, a fost mai bine că Italia – R.F.G. s-a jucat pe imensul stadion din capitală (cu vreo 90 000 de locuri, față de 30 000 – cît știu că avea Jalisco). A fost – și nu numai noi, cei care l-am urmărit, spunem asta – unul din marile meciuri are întregii istorii. Sîntem subiectivi cu toții, însă meciurile cu adevărat deosebite le poți număra pe degete, și – chiar (sau mai ales) dacă ai văzut foarte mult fotbal – această semifinală nu

poate să lipsească dintre ele.

Mi se pare de bun-simț, deci, să nu încerc să-i fac o cronică. Îmi dau seama că n-aș găsi cuvintele potrivite – pe lîngă că nu mai țin minte exact evoluția scorului și toți marcatorii (pentru care, de altfel, există anuare). Pe de altă parte însă, o dispută de un asemenea dramatism merită atenție, măcar pentru încărcătura sentimentală conexă.

Era de așteptat un meci „tare“, cu toate că îi vedeam pe nemți favoriți – și asta chiar dacă ar fi învins pe alții în meciul dinainte. Totuși, italienii aveau și ei o „trupă“ foarte bună, cu Facchetti și Mazzola de la Inter, Rivera de la A.C. Milan (cred că nu se va întîmpla niciodată ca un alt oraș să aibă două echipe de asemenea nivel) și – în primul rînd, dacă te luai după cotele din acel moment – Luigi (Gigi) Riva, zis „Il Re“. (Mă tot gîndesc – și ar trebui să dea de gîndit și altora: de ce în fotbal există doar „regi“, și nu „președinți“?) Chiar dacă aveau jucători remarcabili, îmi venea greu să cred că pot să-i oprească pe adversarii lor – singurii pe care îi vedeam capabili să pună obstacole serioase în calea cîștigării definitive de către Brazilia a Cupei Jules Rimet.

Cei de-o gîntă cu noi au arătat însă repede că știu și altceva decît să se apere – și asta s-a văzut pe tabela de scor. M-am neliniștit la început, apoi mi-am zis că englezii avuseseră 2-0. Speram că deznoadămintul să fie același, deoarece doream ca în finală Brazilia să demonstreze că e cu adevărat cea mai bună din lume. Am avut desul de așteptat după ce jocul a început să curgă pe un tipar previzibil: atacuri practic continue ale echipei

²² Sînt aproape convins că a fost 4-1.

R.F.G., favorite și de cantonarea oponenților în ce le era mai familiar. Renumitul „beton” italian și-a onorat blazonul pînă în momentele de prelungire, aducîndu-mă aproape de pierderea speranței; abia recent mi-am dat seama că nemții nu sînt învinși pînă nu fluieră arbitrul sfîrșitul.²³ Italienii poate știau treaba asta, dar se pare că nu-și imaginau că se poate marca dintr-un unghi imposibil și într-un careu suprapopulat – și totuși așa s-a întîmplat. E clar că se cuvine să scot în evidență autorul: Schnellinger.

Curînd după începutul prelungirilor am crezut că se va repeta istoria din meciul cu Anglia, în momentul cînd iarăși Gerd Müller a marcat, descurcîndu-se cum numai el știa într-o înghesuială. De aici – foarte probabil și din cauza oboselii jucătorilor – a început sarabanda golurilor, care a contribuit și ea la locul de onoare pe care îl ocupă acest joc în istoria fotbalului. La 3-3, chiar și noi, spectatorii, intrasem într-o anxietate extrem de greu de stăpînit – d-apoi jucătorii, despre care e ușor de bănuat cum apreciau perspectiva ca învingătoarea să se decidă la datul cu banul. (La loviturile de departajare încă nu se gîndea nimeni din FIFA sau UEFA²⁴ – și mă mir, deoarece constituie un criteriu mai onest, chiar dacă nu ideal.)

²³ Englezii, cu umorul lor, au scos pe tema asta cîteva „înțelepciuni” – exagerate doar un pic. Astfel, cunoscutul – în anii '90 – Gary Lineker zicea cam așa: „Fotbalul este un joc frumos, de 90 de minute, în care cîștigă totdeauna nemții.”. Și încă una: „Dacă nemții joacă bine, cîștigă campionatul mondial; dacă joacă prost, iau locul 2.”.

²⁴ Întrucît mi-am zis că mă adresez și necunoscătorilor (deși poate și pentru ceilalți e util): FIFA = Federation of International Football Associations; UEFA = Union of European Football Associations.

Era greu de spus ce îți doreai mai tare: să dureze cît mai mult acest spectacol deosebit, sau să se sfîrșească o dată, fiind peste mîna să suporti atîtea lovituri cu consemnare pe tabela de scor.

Pînă la urmă s-a împlinit cel mai important deziderat pentru toți: meciul s-a decis în teren. E drept că n-au cîștigat preferații mei, dar am căpătat simpatie și pentru italieni, care au marcat al patrulea gol prin fundatul dreapta Burgnich – ceea ce spune foarte mult.

După un asemenea spectacol, era greu (și este și acum, în scris) să dau atenție celei de-a doua semifinale, chiar dacă juca Brazilia – cu afit mai mult cu cît am văzut meciul înregistrat, a doua zi după-masă (și, evident, știam rezultatul). Au învins cu 3-1 favoriții tuturor, și singurul fapt demn de menționat este că golul lor egalizator a fost marcat de la centrul terenului, de către Cloaldo. A tras direct, nu cu boltă ca Pelé, iar Mazurkiewicz a avut mai puțin noroc decît Viktor, deși era cam la fel de bun.

Meciul pentru locul 3 îl voi aminti în treacăt, considerînd că se desfășoară doar pentru a completa podiumul. Se vedește asta și din felul cum se joacă – între două echipe conștiente de neîmplinire. De data asta a fost și urît, specialitate uruguană la acest turneu final, și cred că nu a produs alinare germanilor victoria cu 1-0. Spun asta pentru că se vede că nu puneau mare preț pe rezultat, din moment ce au intrat cu rezerve în majoritate. E un motiv în plus să afirm că e rău ales termenul „meci de consolare”; se desfășoară mai degrabă pentru clasament.

În dimineața de 21 iunie 1970 nu-mi stătea capul la

serbarea de sfârșit de an, ci la seara finalei – de a cărei semnificație epocală îmi dădeam seama, chiar dacă terminasem doar clasa a III-a și aveam 10 ani neîmpliniți: era ultima dată când se atribuia cupa originară²⁵, pentru că ambele combatante erau deja duble campioane mondiale, iar Jules Rimet însuși stabilise ca trofeul care avea să-i poarte numele să intre definitiv în posesia țării care îl cucerește de 3 ori. E inutil de spus că doream – precum majoritatea – ca aceasta să fie Brazilia. Consideram că merită mult mai mult, inclusiv prin prisma trecutului: una era să obții cele două titluri precedente în 1958 și 1962, și alta – în 1934 și 1938.

Deja băgasem la cap că în fotbal nu se știe niciodată, așa că e ușor de înțeles cu ce emoții m-am pus la televizor. Aveam însă și convingerea că va ieși cum vreau eu; îi consideram pe italieni adversari mai slabi pentru „ai mei”. (Știu că mă repet parțial, dar contează foarte puțin, dacă mi se pare important: era mai bine pentru toți microbiștii din lume ca în finală să fie R.F.G. – și nu știam că vom mai avea 32 de ani de așteptat pentru acest adevărat meci al meciurilor.) Pesemne că și brazilienii trăiau inhibiția inerentă la apropierea – în chip de favoriți – de un măreț vis, și au fost „taxați” pentru asta de maeștrii în domeniu. Nu mi-am făcut griji prea mari, totuși – și mi s-a confirmat că n-am de ce. De partea mea era și tradiția, care spunea că niciodată n-au câștigat cei care au deschis scorul în finală.

²⁵ Sper că va apărea pe coperta I. Era din aur masiv și o reprezenta stilizat pe zeița Nike (Victoria – la romani). Cred că se cuvine menționat numele creatorului: Abel Lafleur.

La pauză trebuia să fie 2-1 pentru Brazilia, cu încă un gol al lui Pelé, dacă arbitrul Rudi Glöckner din R.D.G. – care trebuie să fi avut totuși valoare mult mai mare decât omologii săi din lumea necomunistă, de vreme ce fusese ales pentru eveniment – nu ar fi făcut ceva extrem de ciudat (și nemaivăzut de mine de-atunci încolo): a fluierat sfârșitul reprizei în timp ce mingea se îndrepta spre „regele regilor”.

Desigur că m-am enervat, dar am uitat de toate când Gerson a pus lucrurile la punct cu un șut din afara careului – ispravă care l-a adus în centrul atenției comentatorilor și i-a determinat să afirme că a făcut mai mult decât Pelé la acel turneu final. Poate că așa o fi fost (și mi-am însușit pe moment acest punct de vedere), însă esențial este că unul pe acest Pământ a fost și va fi „Perla Neagră”, deci – cum am mai arătat – era destul să apară pe teren. Cred că îi și dinamiza pe coechipieri, și această finală a fost o ilustrare. A fost, totodată, un triumf al fotbalului-spectacol, de atac – reflectat și în scor: 4-1. Cel din urmă gol a fost cît se poate de pilduitor, aparținînd căpitanului Carlos Alberto (fundaș dreapta, cum am spus) – cu un șut leit Jairzinho.

Cum ziaristii din asta trăiesc, s-a discutat destul de mult pe seama acestui scor mare, pedalîndu-se pe oboseala italienilor în urma semifinalei. Atunci, copil cum eram, aș fi putut lua în considerare un astfel de motiv ca prilej de reflecție, dar acum – când am avut ocazia să văd ce înseamnă profesionismul adevărat – nu. Brazilia ar fi câștigat oricum, fiindcă așa trebuia să fie.

Cuvine-se să închei exprimîndu-mi speranța că am

reușit să arăt de ce acest turneu final mi-a rămas poate cel mai pregnant în memorie. Iese din discuție că sînt subiectiv; se aplică la toți. Indiferent de trăirile unuia sau ale altuia, e clar că Mexic '70 a reprezentat o piatră de hotăr în istoria fotbalului, măcar pentru că a marcat sfîrșitul perioadei trofeului pus inițial în joc. Eu îndrăznesc să merg mai departe, afirmînd că a fost epoca în care sportul-rege a făcut pașii decisivi spre a-și onora acest supranume, prin dezvoltarea sa pe toate continentele la un nivel competitiv – după cum avea să se vadă în curînd, chiar dacă titlul mondial nu s-a dus nici azi în afara Americii de Sud și Europei. Ce iarăși nu puteam să-mi dau seama atunci, dar acum mi se vedește, este că fără Cupa Jules Rimet totul avea să fie altfel.

R. F. G. – 1974

Acest prim turneu final în care s-a adjudecat Cupa FIFA mi-l voi imagina totdeauna ca avînd loc pe nori și ploaie, spre deosebire netă de precedentul. Evident că e vorba de o percepție sufletească, legată de trăsăturile definitorii ale popoarelor organizatoare – trăsături influențate și de climă. Felul de-a fi al latinilor te face să trăiești cu mai multă plăcere evenimentul fotbalistic suprem (și să ai și amintiri pe potrivă). Totuși, ca să intru cum doresc în această relatare, trebuie să adopt auxiliare pentru care calificativul „german“ este aproape un pleonasm: precizie și meticulozitate.

În jurul meu se spune că uneori exagerez cu cea din urmă. Chiar dacă și aici voi da această impresie, mi se pare important să punctez că, pînă în toamna lui 1990, au existat două state germane. Amănuntele ce urmează (și pe care ar fi trebuit să le dau deja; doar am vorbit de R.F.G. și R.D.G.) nu sînt exclusiv pentru cititorii tineri – pe care mi-i doresc în număr mare; m-am convins adesea că multora le scapă ce nici nu te-ai aștepta. Așadar, în vest era Republica Federală Germania²⁶, născută din unificarea zonelor de ocupație postbelică americană, engleză și franceză – și dezvoltată în consecință. În est se afla Republica Democrată Germană – dominată de sovietici, deci comunistă. (Berlinul era și el împărțit în două.)

²⁶ R.F.Germania este denumirea oficială și a țării unificate, reflectînd structura administrativă (landurile).

Pentru titlul acestei părți din povestea campionatelor mondiale am ales varianta pe care o foloseam în mod curent.

Mergînd pe linia de a spune cîteva cuvinte despre preliminarii, ajung și la cealaltă Germanie (iarăși o exprimare des folosită pînă în 1989-1990 care poate să pară forțată în prezent), pentru că în favoarea echipei de acolo am pierdut calificarea la turneul final. Dacă nu mă-nșel, făcusem egal cu ei la București, și trebuia ca și în deplasare să fie așa, ca să ne calificăm la golaveraj. Condiția preliminară era să batem Finlanda cu 9-0 aici, după ce în R.D.G. pierduse „doar“ cu 5-0. Am obținut scorul dorit, dar nu mi s-a părut că ar fi fost aranjament; nici azi n-aș băga mîna-n foc.

În meciul decisiv de la Leipzig – ca și în restul preliminariilor – ne-am prezentat cu o „trupă“ (și o tactică) în mare măsură nouă. Lumea se cam săturase de temporizările lui Angelo Niculescu, care dăduseră totuși roade. (Am menționat într-o notiță și performanța de la campionatul european din 1972). Succesorul său, Valentin Stănescu, deși fost portar, a încercat să joace mai ofensiv – ceea ce a mers cu Finlanda, dar nu acasă la nemți. Eu mă așteptam la un 1-1, dar am încasat două goluri din lovituri libere – și asta e tot ce se poate spune despre un joc urît ca vremea de acolo în acea toamnă tîrzie.

Lipsa echipei naționale de la turneul final ar fi putut constitui pentru Ceaușescu un element solid în sprijinul justificării deciziei de a nu-l transmite la televizor, dacă ar fi avut nevoie de așa ceva. M-aș îndepărta iarăși de eșență detaliind situația internă de atunci, deci cred că e

suficient să spun că în toamna aceluiași 1974, la congresul al XI-lea al partidului comunist, a fost prima dată cînd s-a strigat „Ceaușescu – P.C.R.!“ – lozincă de neșters din urechile în care a fost turnată continuu în următorii 15 ani. Cum românul s-a mulțumit dintotdeauna cu puțin, m-am bucurat că „s-au dat“ măcar „finala mică“ (altă denumire nefericit aleasă a disputei pentru locul 3) și finala propriu-zisă.

Pînă acolo a trebuit să fac apel la informațiile din ziare. Mi-a picat foarte bine că R.D.G. i-a învins pe frații din vest cu 1-0 în grupă, în primul rînd pentru că niște „sărăcuți de-ai noștri“ îi dovediseră pe înfumurații și îmbuibății capitaliști; mă gîndeam, însă, și că nu fuseserăm eliminați de oricine. Eram și eu copil, așa că nu mi-am dat seama cîtă dreptate avuseseră ziaristii cînd reliefaseră – cu aprecierile de rigoare – această manevră a echipei R.F.G. Luînd locul 2 în grupă, au ajuns în partea cu Polonia, Iugoslavia și Suedia – și nu cu Olanda, Brazilia și Argentina.

Erau cu atît mai motivați să cedeze șefia grupei cu cît în continuare sistemul de disputare s-a schimbat: sferurile și semifinalele au fost înlocuite cu grupe de cîte 4, în care iarăși se juca fiecare cu fiecare. Echipele clasate pe primul loc disputau direct finala, iar secundantele lor se înfruntau pentru locul 3. E clar că gazdele voiau să minimizeze riscul de a scăpa meciul suprem; pentru asta trebuiau să-i evite pînă acolo pe ceilalți mari favoriți: olandezii (pe care multă lume, inclusiv eu, îi vedea drept cei mai buni).

Efectiv răbufniseră pe plan internațional la începutu-

tul anilor '70, mai întîi prin echipele de club. Drumul l-a deschis Feyenoord, cu victoria în Cupa Campionilor Europeni (după care – chiar în anul următor, mi se pare – a fost eliminată de U.T.A.; mai mult nu trebuie spus), dar adevărata hegemonie a dobîndit-o curînd Ajax, cu o formație cum nu a mai avut²⁷, în frunte cu legendarul Cruyff. Alături de el erau nume care au făcut epocă – și poate au rămas în memoria multora: Keiser, Suurbier, Neeskens sau Hulshoff. Au măturat tot în Europa 2 ani la rînd, la început sub conducerea lui Rinus Michels – artizanul acestei superechipe. (Creația lui a fost doar cizelată de clujeanul „meu“, Ștefan Covaci – ca să fim cinstiți.) Era normal ca Ajax să alcătuiască scheletul echipei naționale și să îi imprime stilul, bazat pe o pregătire fizică excepțională – cu amprentă hotărîtoare asupra circulației mingii și a acoperirii fazelor de atac și de apărare. De aici și supranumele de „Portocala mecanică“, probabil tot o găselniță a ziariștilor.²⁸ Un plus de valoare era adus de marii fotbaliști de la Feyenoord: mijlocașul Van Haren și fundașul Israel.

Acum e ușor de înțeles de ce făceam parte din marile grup – i-aș zice chiar majoritar – al celor care se îndrăgostiseră de formația Olandei și o vedeau mare favorită la titlul mondial. Echipa R.F.G. era însă și ea foarte

²⁷ Gulitt și Van Basten – sau Seedorf și Davids – au fost (sau sînt) doar individualități, care s-au validat pe deplin abia după transferul în Italia (sau Real Madrid – pentru Seedorf). Desigur că fotbalul este un tărîm cît se poate de prielnic pentru polemici și subiectivism, dar cred că opinia mea măcar dă un prilej de reflecție celor mai în vîrstă.

²⁸ După un film SF celebru (nu numai) la acea vreme.

puternică, bazîndu-se tot pe o formație de club care începuse să domine fotbalul european: Bayern München. Aici juca Beckenbauer (retras fundaș, dar devenit lider și al naționalei), precum și portarul Maier (care fusese și la precedentele două ediții ale turneului final), Gerd Müller, Hoeness sau Breitner. Selecționata – de altfel campioană europeană în 1972 – era completată de alți jucători renumiți, ca Overath, Netzer sau Vogts.

Cu toate acestea, era clar că vest-germanii preferă să-i întîlnească în grupele semifinale pe polonezi. Medalia lor de aur din 1972, obținută chiar la München, nu impresiona în mod deosebit pe cunoscători, deoarece se știa că numai țările socialiste merg la Olimpiadă cu prima echipă – și nici ele, cel mai adesea; ceilalți prezentau amatorii sau tineretul.

Estimările teoretice s-au confirmat: finala a fost R.F.G. – Olanda, iar pentru locul 3 au jucat Polonia și Brazilia. Înainte de a ajunge la cele două meciuri văzute în direct, vreau totuși să spicuiesc cîte ceva din grupele semifinale – bazat și pe ce am văzut la Eurosport în ultimii ani. Am urmărit cu mai multă atenție doar meciurile între fruntașe (R.F.G. – Polonia și Olanda – Brazilia), raportîndu-le la impresiile din zilele disputării lor.

Despre Polonia știam doar că este campioană olimpică, și recunosc că nu dădeam mare importanță performanței de a se fi calificat în aceste grupe semifinale în dauna italienilor. În schimb, eram mai la curent cu ce se întîmpla la brazilieni. Din numele mari ale echipei care dusesese definitiv acasă Cupa Jules Rimet rămăseseră doar Jairzinho și Rivelino – insuficient pentru ca să-i prefer în

fața olandezilor. De altfel, se schimbaseră și jocul lor, sub influență mai ales italiană, ca rezultat al racolării valorilor dincoace de Atlantic – ceea ce pînă atunci se întîmplase rar. (E drept că Amarildo și Jair au fost vedete în Italia, însă ce poate fi mai pilduitor decît că Pelé a jucat practic toată viața la F.C. Santos? S-a dus în S.U.A. doar cînd și-a dat seama că e prea în vîrstă pentru fotbalul mare.) Prin urmare, era doar aparent surprinzător că figura cea mai proeminentă a naționalei Braziliei era un fundaș: Luis Perreira. Pentru mine, care țin la spectacol, aceasta a fost o mare dezamăgire, și am reacționat orientîndu-mă către „portocalii“, pe care îmi făcea plăcere să-i văd. Au învins cu 2-1, mai ușor decît s-ar deduce din scor (după cum m-am convins urmărind imaginile), și era de așteptat să le dea o lecție de fotbal și nemților.

Aceștia îi bătuseră pe polonezi cu 1-0, dintr-un 11 metri asupra căruia îmi este greu să mă pronunț, deoarece s-a jucat pe ploaie și noroi (probabil și de aici îmi vine impresia de ansamblu). Spectacolul în sine s-a asortat cu vremea, așa că nu ar trebui să mă întristez prea tare că am văzut doar rezumatul – și încă după vreo 25 de ani.

Am ajuns, în fine, la meciurile urmărite „la cald“. Nici măcar în disputa pentru locul 3 n-am ținut cu Brazilia – poate și din solidaritate cu polonezii, care aveau și ei parte de „deliciile“ orînduirii care se pretindea culmea evoluției societății omenești. Mă îndoiam totuși că vor face față, căci – oricît de subțiată le-ar fi fost formația – o înfruntare cu brazilienii era o probă de foc, cum probabil va fi totdeauna. Am constatat însă repede că nu degeaba fuseseră remarcați de ziariști Deyna, portarul To-

maszewski, sau Kaszperczak, Szarmach și Lato. Acesta din urmă (numai în enumerare) a marcat unicul gol al meciului, consolidîndu-și poziția de golgheter al turneului final. Indiscutabil că polonezii au luat pe merit locul 3, convingînd prin joc. (E drept că Jairzinho și Rivelino au fost umbre ale celor din Mexic.) Au avut și beneficii cît se poate de concrete de pe urma acestei prestații, ajutați de împrejurarea că ei și iugoslavii erau singurii din Est lăsați să joace „dincolo“: despre Deyna – liderul echipei – știu sigur că a făcut o figură frumoasă la Juventus.

La meciul Polonia – Brazilia au fost alături de noi unchiul și mătușa tatălui meu. Veniseră din București ca să ne însoțească într-o călătorie spre mare, prin Moldova și Deltă. El era un tip foarte nostim, dar cu fotbalul nu avea nimic în comun – și am remarcat asta abia atunci, văzîndu-l că se plictisește. Totuși, joacă un rol serios în această evocare, fiindcă – împreună cu taică-meu – a ținut neapărat să plecăm a doua zi. Oricît de mult i-am rugat să se răzgîndească, deoarece niciodată nu mi-a plăcut să-mi asum riscuri, m-am ales doar cu promisiunea de a fi la televizor la 5 după-masa – ora marii finale.

Cum mi se întîmplă de obicei cînd nu îmi iau toate măsurile de precauție, am ajuns la căminul cultural din Putna după ce meciul începuse. Că a trebuit să stau în picioare nu era prea mare necaz (mai ales că lîngă mine se afla un olandez, cu care schimbam impresii), comparativ cu acela că scăpasem un gol – deși trecuseră abia 2 minute.

Era 1-0 pentru Olanda, dar aveam să aflu (și să văd

– mult mai târziu) că totuși nu pierdusem mare lucru. Nemții practic nu se întâlniseră cu mingea la primul atac al oponentilor; în schimb luaseră contact cu un jucător ofensiv, în careul lor. Așadar, am avut și eu o consolare, căci un gol din 11 metri nu e ceva epocal.

De-acolo încolo, însă, avea să fie o înfruntare care își găsește și ea cu ușurință locul între cele demne de menționat în istoria fotbalului – în special pentru ce a fost în repriza a II-a. Pînă la pauză s-a văzut clar că orgoliul german nu poate accepta eșecul pe teren propriu. Au dat tot din ei – mai ales Gerd Müller, care a dus scorul la 2-1 printr-o realizare în stilul lui. (Mi se pare că tot el a obținut lovitura de la 11 metri din care se egalase.) Mai e de spus că golul cu care ai săi au luat conducerea a izvorât din centrarea lui Berti Vogts – care mai avea puterea să facă și asta, ca supliment la îndeplinirea în stil nemțesc a misiunii de a-l ține pe Cruyff.

O dată obținut avantajul, vest-germanii practic n-au mai mișcat din terenul lor, deoarece – sub presiunea aureolei de favoriți – a ieșit cît se poate de pregnant la suprafață structura de luptători a olandezilor. De la reluare și pînă la sfîrșit au atacat în valuri (sau „în haită” – cum avea să se spună mai târziu). Se pare însă că din nou Marele Arbitru de Sus a văzut că nemții au un plus de voință și i-a ajutat; altfel, și acum mi-e greu să-mi explic cum de au păstrat scorul. Portarul Maier a făcut minuni. (A și fost notat de gazetarii din țara sa cu un 6 excepțional, pe o scară de la 1 la 5, fiind catalogat drept „Traumspieler” – jucător de vis). Totuși, om era și el, așa că a fost depășit de 2-3 mingi – dar și acestea au fost scoase de apăra-

re, în frunte cu Beckenbauer, care atunci a devenit cu adevărat „Kaiser Franz”.

Cred că eram mai pleostit ca olandezul de alături cînd totul s-a terminat, însă astăzi mă gîndesc că R.F. Germania nu a fost o învingătoare chiar atît de lipsită de merite. A fost o adevărată încununare a carierei lui Helmut Schön, care îi antrenase și la precedentele două ediții, și acum devenea mai mare decît Sepp Herberger – antrenorul din 1954, cînd luaseră primul titlu. Totuși, mereu îmi vor prevala în suflet regretele pentru cea mai bună formație din toate timpurile a Olandei, și în primul rînd pentru cel mai mare fotbalist al ei, care a fost – mulți spun asta – unul dintre cei trei corifei (în cel mai propriu sens) ai atacului²⁹ din istorie (alături de Pelé și Maradona), și a rămas singurul care nu s-a bucurat de consacrarea supremă.

În chip de încheiere aș vrea să dovedesc că nu sînt singurul care nu găsește comparație (mai ales pe plan sufletesc) între acest turneu final și precedentul. Recurg la un sprijin cît se poate de serios: Ioan Chirilă. Cartea sa despre R.F.G. '74, denumită „Învingătorul lui Cruyff”, este cam jumătate din „Mexic '70 – jurnal sentimental”, și – după cum cred că s-a văzut – nu am găsit nimic impresionant în ea.³⁰

²⁹ Inițial scrisesem „superjucători ofensivi”, adăugînd că precizarea compartimentului este necesară pentru a-l evidenția și pe Beckenbauer. Între timp, mi-am dat seama că prefixul (care nu mai este delimitat prin liniuță, ca pe vremea mea) a fost banalizat de comentatori.

³⁰ Abia acum îmi dau seama cît de sugestiv este ales titlul.

ARGENTINA – 1978

Puțin a lipsit să fim iarăși cu Brazilia în grupă, dar s-a dus acolo Spania – efectiv trimisă de echipa noastră. A fost prima dintre cele trei calificări la rînd pierdute din propria prostie (altfel nu-i pot spune).

Sper să nu fac și eu o prostie: să acord preliminariilor – mai ales că s-au soldat cu un insucces – mai mult spațiu decît turneului final, care aparține mai firesc temei ce mi-am propus-o. Totuși, fiind un jurnal de suflet, n-am cum să trec peste unul dintre cele mai dramatice fragmente din istoria naționalei noastre. Afirm răspicat asta, totodată subliniind – dacă mai e nevoie – că așa avea de unde alege, în cei 35 de ani de cînd sînt alături de „băieți“.

Poate că microbiștii trecuți de prima tinerețe au intuit deja la ce mă refer: la cele două meciuri cu Iugoslavia din calificări. După cum se poate deduce din ce am scris chiar la început, Spania avea și ea un cuvînt de spus în această grupă (chiar cel mai greu – teoretic), însă toți eram datori să ne jucăm șansa pînă la capăt. Vecinii noștri erau renumiți ca echipă capricioasă; puteau să bată oricînd pe oricine, dar și invers. Cert era că mă gîndeam cel mult la un egal în prima confruntare cu ei, de la Zagreb.³¹ Bănuiesc că se pregăteau de succes, din moment

³¹ Pentru cei foarte tineri: cred că se poate deduce ușor că Iugoslavia era unită la vremea aceea, Zagrebul fiind al doilea oraș ca mărime al țării.

ce era și Tito – croat, de altfel – în tribună. Planurile le-au fost stricate de Dudu Georgescu, pe care Lucescu a avut ocazia „să-l facă om“ și în afară, nu numai în campionat – unde îl „încălțase complet“, ajutîndu-l în covîrșitoare măsură să cîștige de două ori „Gheata de aur“³². Nu mai țin minte dacă principalul înaintaș central al lui Dinamo și al naționalei a marcat ambele goluri (de unul – cu capul, firește, căci Lucescu parcă pune a mîna centrările – sînt sigur); esențial este că sîrbii (cum îi de-numeam atunci, fără să țin cont de subtilități³³ – mascate de altfel, din cauza comunismului) nu au reușit nimic.

Cu acest 2-0 nesperat am obținut o poziție privilegiată: ne era suficientă o nouă victorie în fața iugoslavilor pentru a merge în Argentina, deci nu ar mai fi contat ce făceam în ultimul meci – cu Spania, la ei. Succesul părea la îndemînă, după realizarea din deplasare, așa că ne-am așezat încrezători la televizor în acea duminică, imediat după prînz. În cîteva minute speranțele ne-au crescut, alimentate de fundașul stînga Vigu, cu un gol de pe partea lui. (Ar fi culmea să mă înșele memoria!) După aceea, adversarii ne-au arătat că nu ne va fi așa de neted cum credeam (mi se pare că au condus cu 2-1), dar la pauză era 3-2 pentru noi – și ne așteptam măcar să păstrăm rezultatul.

Noroc că nu mai țin minte cine era antrenorul nos-

³² Trofeu atribuit celui mai prolific golgheter din campionatele de pe continentul nostru. Recent am aflat că această performanță îi asigură lui Dudu Georgescu un loc între cei mai buni înaintași din istoria de 50 de ani a UEFA.

³³ Astăzi n-aș mai îndrăzni, mai ales în locul unde s-a disputat meciul.

tru, ca să îi apară aici numele într-un context extrem de nefavorabil. Îl blamez și acum, și câte zile oi mai avea, la fel de tare ca la terminarea meciului, pentru că l-a înlocuit pe Sătmăreanu II – un fundaș central cum nu avusesem nici în echipa din Mexic³⁴ – cu Dobrău. Consecința a fost că sîrbii au mers spre poarta noastră ca pe autostradă, și au înscris cam de fiecare dată cînd au trecut de centru. Scorul reprizei a II-a spune tot: 4-1 pentru ei. O socoteală simplă ne arată că au cîștigat cu un rezultat ca în vremurile „eroice” ale fotbalului. Nu mult a lipsit să ne bage și al șaptelea gol. A avut portarul Moraru o intervenție excepțională³⁵, dar nu mai conta.

Ziariștii, încercînd să dreagă busuiocul (ca întotdeauna), ne aduceau în fața ochilor că mai aveam șansa unei victorii în Spania. Că această șansă era pur teoretică s-a dovedit pe teren; erau adevărați meseriași, și au știut să profite de nesperatul ajutor al Iugoslaviei. Ca să termin cu spaniolii – și totodată să fac legătura cu obiectul propriu-zis al relatării – voi spune că nu au promovat în tur-

³⁴ V. și notița 8. Îmi mențin părerea că a fost unul dintre cei mai mari fundași centrali ai noștri pe care am avut ocazia să-i văd (precizare pe care o fac pentru Apolzan), alături de Ștefănescu, Gică Popescu și Belodedici. Recentele dezvăluiri ale lui Liță Dumitru – ca martor ocular; a jucat și el – privind dedesubturile nefericitei înlocuiri din pauză ies din cadrul acestei lucrări, care – mereu accentuez – este una de suflet. În acest loc privilegiat mi s-au ierarhizat amintirile, deci sînt convins că mi-ar fi rămas în memorie dacă s-ar fi anunțat pe post că Sătmăreanu II era accidentat. Mai mult decît atît, pe fostul mare mijlocas l-am auzit după ce terminasem toată cartea – d-apoi aceast capitol.

³⁵ Culmea este că el a fost mai mult criticat pentru acest 4-6, cînd Dobrău veșnic îl lăsa singur cu câte doi înaintași adversi.

neul semifinal, fiind devansați de Austria. Era numai parțial o surpriză; austriecii aveau o generație de excepție, în frunte cu Krankl.

Spre marea noastră uimire și bucurie, Televiziunea Română a transmis mult de la acest turneu final. Am văzut meciuri din toate grupele, dar în amintire mi-au rămas numai cele din grupa Argentinei (cu Italia, Franța și Ungaria) și a Braziliei (cu Austria, Spania și Suedia).

Voi trece peste aceasta din urmă, cîștigată destul de ușor de către sud-americieni (chiar dacă a fost dubios golul cu care au învins Suedia), întrucît cealaltă grupă menționată este cea legată de elemente capabile să genereze impresii care dăinuie.

Încă de la primul meci am avut parte de ceva interesant. S-a transmis deseori în direct, dar tocmai partida în speță (Argentina – Ungaria) a fost „dată” a doua zi după-masa. Desigur că rezultatul s-a comunicat la radiojurnalul de la 7 dimineața – pe care nu l-am ascultat, ca să-mi pice bine vizionarea. În drum spre școală m-am întîlnit cu un bun coleg și, cum l-am văzut, l-am rugat să nu-mi divulge scorul. După cîțiva pași, ni s-a alăturat încă un băiat. Primul lucru pe care i l-a spus prietenul meu a fost: „Și chiar au bătut argentinienii cu 2-1, după ce au condus ungurii?”.

Am găsit totuși ceva remarcabil în acel joc – și chiar de la început: gazdele aveau numerele de pe tricouri în ordine alfabetică. Așa se face că portarul Fillol purta pe spate 5, ceea ce nu aveam să mai văd niciodată la cei cu acest post. Țin minte și acum că numărul de portar îl avea mijlocasul Alonso, iar Ardiles – tot mijlo-

caș, dar ofensiv – era cu numărul 2, care prin tradiție se atribuie fundașului dreapta (deși nu e ceva atît de „bătut în cuie“ ca 1 la portar). Bine că măcar Houseman (8) și Kempes (10) aveau numere care li se potriveau, fiind jucători cu profil de atac. Nu am stat să verific dacă lui Kempes – vedeta echipei la acel turneu final – chiar îi venea la rînd numărul sugestiv de pe tricou³⁶, sau a fost un pic de aranjament.

Tot 2-1, cu aceeași răsturnare de scor, a fost între Italia și Franța. Aici am văzut cel mai rapid gol din istoria campionatelor mondiale de pînă atunci, care le-a folosit francezilor doar pentru statistică. Au fost învinși de argentinieni cu același scor, ceea ce era de așteptat și pe teren neutru.

Prin urmare, meciul Argentina – Italia avea ca singură menire aceea de a stabili ordinea în grupă. Gazdele au făcut ceva asemănător cu cele ale turneului final precedent, deși opțiunile nu mai erau atît de net diferite: acum se puneau problema ori Brazilia, ori Olanda și R.F.G. Mi-e greu să mă pronunț dacă au cedat meciul intenționat, dar sigur este că nu s-au străduit deloc. Italienii – care, sub conducerea lui Enzo Bearzot, jucau un fotbal mai frumos (adică mai ofensiv) decît în trecut – au marcat unicul gol spre sfîrșit, prin Roberto Bettega – preferatul argentinienelor. Bărbații (de peste tot) știau, însă, bine că nu faptul că era sexy (termen pe care, evident, comentatorii noștri de atunci nu și l-ar fi permis) îl impusese înă-

³⁶ Purtat de Pelé și Maradona, iar la noi de Balaci și – desigur – Hagi. (Cruyff purta la națională numărul 14, iar Dobrin – 8.)

întaș la Juventus. Cam asta pot să spun despre acel joc, cu atît mai puțin atractiv cu cît l-am văzut înregistrat. Consecința lui a fost că Italia a ajuns în grupa semifinală cu Olanda, R.F.G. și Austria, iar Argentina – cu Brazilia, Peru și Polonia.

Televiziunea noastră – pertinent, aș zice – s-a concentrat asupra grupei europene, mai cu seamă la olandezi. Chiar dacă mai aveau doar o parte din garnitura de elită de la începutul deceniului – și mă gîndesc în primul rînd la lipsa lui Johann Cruyff – stilul rămăsese, perpetuat de valorile care se maturizaseră între timp: Neeskens (fostul „locotenent“ al „marelui Johann“³⁷), Haan, Rensenbrink și alții – dintre care îi amintesc pe frații van de Kerkhoff, fiindcă mi s-a părut interesant că erau gemeni³⁸. Echipa vest-germană era însă și mai subțiată față de cea care fusese campioană mondială (e destul să spun că nu mai erau Maier, Beckenbauer și Müller), așa că mă așteptam ca olandezii – care își arătasera forța învingînd cu 5-1 Austria – să le tragă o bătaie bună, chiar dacă asta compensa în infimă măsură nedreptatea din finala trecută. Am văzut, însă, din nou – și în direct – că nu e de glumă cu nemții; preferații mei au fost nevoiți să se considere mulțumiți cu un 2-2 care le păstra intacte șansele pentru finală.

Pînă la repetarea performanței de la campionatul

³⁷ Acesta era și prenumele lui Neeskens.

³⁸ Avea să devină un fel de tradiție la ei. Fiindcă nu sînt convins că toată lumea știe la cine mă refer (sau că voi avea ocazia să-i amintesc), îi trec în revistă acum: Ronald și Erwin Koeman, precum și Frank și Ronald de Boer.

mondial precedent mai aveau de trecut de italieni. Aceștia au confirmat că joacă un nou fel de fotbal, cu care au reușit să deschidă scorul. Aici s-au înfuriat cei pe care îi susțineam – și cred că de la acel meci se trage termenul „atac în haită“, căci efectiv s-au repezit cu toții spre poarta adversă. Roadele s-au văzut, în urma a două șuturi fantastice, de la vreo 30 de metri – dintre care unul sigur a fost al lui Haan (golul egalizator, pare-mi-se). La o astfel de dezlănțuire, italienii n-au avut replică, așa că au trebuit să se resemneze cu ideea că e totuși o realizare să joace pentru locul 3, după ce în ediția precedentă nu ajunseseră în grupele semifinale.

Îmi iau libertatea de a insera ceva anecdotic – care are legătură în primul rînd temporală cu firul poveștii. Imediat după acest joc remarcabil – cred – s-a difuzat finala Cupei României. Am decis, împreună cu prietenul care îmi spusese rezultatul întâlnirii Argentina – Ungaria, să-i urmărim și pe ai noștri. De la început, vizitatorul meu a făcut o remarcă plină de bun-simț: „Parcă-i alt sport!“. Avea să fie parțial contrazis de un gol ca al lui Haan, dar asta a fost cam tot, dacă ne referim strict la joc. Mai trebuie totuși spus că, după această realizare deosebită, autorul nu și-a dezmințit fibra de român: a tras o flegmă oribilă în cercul de la centru.

Să ne întoarcem însă, și să continuăm cu ce s-a întâmplat în cealaltă grupă. Dintru început mărturisesc sincer că de acolo îmi amintesc un singur meci – și acela înregistrat, și urmărit mai mult pe sărite: faimosul 6-0 între Argentina și Peru, care a declanșat atîtea comentarii, mai ales din partea brazilienilor – care și ei îi învinseseră

pe „incași“ – și a adepților lor. Nu mi s-a părut a fi trucaț, dar acesta nu este un punct de reper, din moment ce chiar și acum – afectat serios de „scenarită“, cum am devenit din 1989 încoace – mă prind greu. În fond, Argentinei îi era destul să bată la 4 goluri ca să meargă în finală.

De aici cred că se poate bănuî că această calificare a fost decisă la golaveraj; confruntarea dintre marile puteri fotbalistice ale Americii de Sud (care – desigur – a paralizat activitatea pe întregul continent) se încheiase 0-0. În rest, amîndouă au învins Polonia, care era departe de ce fusese în urmă cu 4 ani, chiar dacă începea să se ridice steaua lui Boniek – urmașul lui Deyna ca lider și conducător de joc al naționalei, dar și la Juventus. Pe ansamblu, consideram – și îmi mențin părerea – că brazilienii se puteau mulțumi cu intrarea în lupta pentru ultimul loc pe podium, cu acea formație, și mai slabă decît în 1974.

Peruvienii erau și ei departe de a fi teribili, așa că pe mine nu m-a mirat – și la fel simt și acum – că au încasat-o atît de rău de la gazde, mai ales după ce i-am văzut cum s-au mobilizat (și, implicit, au jucat) în finală. Pînă acolo, însă, aș vrea să mă mai opresc asupra unui amănunt nostim, cu care m-am simțit în rezonanță. De curînd mă apucasem de fumat, deci am fost receptiv la amuzamentul combinat cu mirare pe care bănuiesc – din cum relatează – că l-a încercat Cristian Țopescu cînd a aflat că antrenorul argentinian, Cesar Luis Menotti, a „dat gata“ 100 de țigări în ziua meciului cu Peru. Am trăit imediat solidaritatea întru viciu, dar și un fel de invidie, pentru că nu reușeam să-mi imaginez cînd a găsit timp să fumeze

atîta. În prezent – după un sfert de veac de amplificare a dependenței – îmi dau tot mai bine seama, în special cînd sînt constrîns să am nopți active.

Dacă tot m-am pus pe aspecte picante, voi continua cu un citat din „Ar-gen-ti-na!” – ultima carte a lui Ioan Chirilă pe care am avut posibilitatea să o cumpăr: „Brăzil zeru – Italîa zeru“. Cam așa suna în portugheză situația din meciul pentru locul 3, prin minutul 20. Pe atunci am ațipit eu prima dată, după ce fusesem toată ziua la iarbă verde cu colegii. M-am mai dezmeticit un pic cînd brazilienii au deschis scorul, ajutat și de taică-meu, dar apoi numai el a văzut cum au cîștigat italienii cu 2-1.

Găseam inadmisibil să pășesc la fel în seara următoare, așa că – printre altele – am dormit după-masă. (Cred că oricum nu adormeam la finală, nu numai pentru că era la o oră rezonabilă, ci și datorită încărcăturii psihice pe care o presupune un eveniment trăit doar la 4 ani o dată.) Mi-e imposibil să spun dacă a fost sesizată de către comentator o coincidență destul de interesantă – cît despre mine, m-am gîndit la ea doar în timp ce scriam: ambele echipe jucau pentru a doua oară finala campionatului mondial (și – dacă e să mergem pînă la capăt – fuseseră învinse acolo). Marea deosebire era că Argentina fusese în ultimul act chiar la ediția inaugurală, din 1930. (Cît oi fi eu de tipicar, cred că nu are sens să mă refer și la Olanda.)

Atmosfera era tipic sud-americană – ca să folosesc un clișeu. Noroc că nu era incendiară la propriu, căci ar fi ieșit un dezastru, avînd în vedere că din tribune se aruncau hîrtiuțe (prefer traducerea lui „papelitos” – cum

le numeau ei, de altfel – în fața banalului „confetti”) mult mai multe chiar decît mă obișnuiseră gazdele, mai ales la meciurile echipei lor. Înainte de acest turneu final nu mai văzusem așa ceva, deci a fost (și este) firesc să mă apuce nostalgia de cîte ori mi se vădește ce popularitate a avut această defulare a spectatorilor. O dată ce am început naveta trecut – prezent, cred că e momentul să spun și că găsesc mai puțin important dacă se zvîrleau și suluri de hîrtie; impresia de neșters este că părea ninsă o parte bu-nică din teren (linia de aut și sfertul de cerc din care se execută cornerurile erau sigur acoperite), ceea ce mă de-ranja, ca adept al unei dispute în condiții optime.

„Ninsoarea” cu bucățele de hîrtie a ajuns pînă în poarta olandeză, urmînd mingea introdusă de Kempes (care n-a apucat să fie denumit Supermario din simplul motiv că jocurile pe calculator aveau să apară cu vreun deceniu mai tîrziu). Ai săi meritau acest gol, după calitatea jocului – care, de altfel, mă determinase să trec alături de ei, după ce la început nu eram hotărît. Era de așteptat – știu – să țin cu ceilalți, dar își pierduseră cea mai mare parte din farmec fără Cruyff – și asta se vedea în fotbalul practicat, oarecum cu excepția celui din meciul cu Italia.

Cu toate că nu epatau, au egalat, profitînd și de lăsa-rea pe tînjeală a argentinienilor. S-a continuat în același stil prudent, decis de miză. Devenise clar că se merge spre prelungiri, în care ar fi fost timp pentru remedierea unor eventuale neajunsuri. Cînd nu ne mai așteptam la nimic spectaculos, a survenit una dintre cele mai discutate faze din istoria fotbalului – amintită și acum, după e-

xact 25 de ani: acel șut în bara transversală al lui Nanninga, în ultimele zeci de secunde ale timpului clasic. (M-am exprimat așa pentru că se spune că a fost în ultimul minut, dar eu țin minte³⁹ că s-a petrecut în minutul 89 – și oricum s-ar fi acordat ceva în plus.) Pe moment nici nu mi-a trecut prin cap că Olanda putea câștiga campionatul mondial dacă era gol; de-abia când s-a fluierat sfârșitul reprizei a II-a mi-am dat seama că era să asist la o nedreptate. Spre deosebire de finala precedentă, jocul olandezilor le-ar fi adus un triumf puțin meritat. Au demonstrat, însă, ce înseamnă o echipă puternică: i se arată să învingă chiar dacă nu joacă grozav.

Echipierii Argentinei s-au trezit mai repede din șoc, de-acum fiind conștienți că trebuie să continue la maximum de potențial. Au suprapus tehnica sud-americană peste pragmatism și mișcare, dominându-i clar pe adversari. Ilustrativ a fost golul lui Bertoni – înaintașul cu număr de fundaş (4) – dintr-o acțiune individuală despre care, dacă ar fi să introduc și puțină literatură, aş spune că parcă l-a premers pe Maradona. Mă rezum totuși la cronicărie, care include scorul final: 3-1 (a marcat și Houseman, din câte îmi amintesc).

E lesne de imaginat ce a fost la Buenos Aires în acea noapte. M-a ajutat în acest sens relatarea unui martor ocular, căruia (din nou) e destul să-i pomenesc numele:

³⁹ Aici m-am înșelat complet, după cum am constatat revăzind meciul. Nanninga a egalat – cu capul (sub bara transversală, e drept), iar bara – laterală, și în chiar ultimul minut – i-a aparținut lui Rensenbrink. Totuși, n-a fost ce se poate numi un șut periculos, ci mai mult un ricoșeu al mingii. Era mare noroc să intre.

Ioan Chirilă. Cu stilul lui unic, povestea că – între cloxane și sirene – o bătrână voia și ea să participe la un asemenea mod de manifestare a fericirii generale. Neavînd altceva, a scos din poșetă o cutie de chibrituri și a început să o scuture.

Era spectacular să închei așa, dar nu mă pot abține să arunc o privire de ansamblu – ca de fiecare dată. A fost o cuvenită răsplată pentru entuziasmele gazde acest triumf – urmare a unui fotbal adevărat, mai cu seamă în momentul suprem. Olandezii au rămas cu palida satisfacție de a putea fi considerați, prin cumularea rezultatelor, echipa deceniului 8 – ceea ce, evident, e departe de a înlocui un titlu mondial. Din păcate pentru ei, au confirmat că echipele europene nu triumfă în cele două Americi⁴⁰. În schimb, s-a pus capăt altei tradiții – cea legată de formația care deschide scorul în finală⁴¹. Pe lângă aceasta, Argentina a adus din nou America de Sud înaintea Europei (cu 6 titluri mondiale față de 5) – așa cum fusese și în momentul încheierii epocii Cupei Jules Rimet. Se înțelege de la sine, însă, că pentru ei conta infinit mai mult această primă consacrare supremă, care le conferea fără dubii statutul de putere fotbalistică mondială, de unde pînă atunci se remarcaseră în covîrșitoare măsură pe continentul lor – în al cărui campionat aveau bilanț pozitiv cu Brazilia, chiar cînd aceasta era campioană mondială.

⁴⁰ Acum putem spune că nu înving pe alte continente. Poate în Africa...

⁴¹ Era și cazul, zic eu, după ce de 10 ori fuseseră învinse.

SPANIA – 1982

Fiind gazde, evident că am scăpat de echipa lor în preliminarii – după ce începusem să-i consider piază rea. (Ne eliminaseră și de la turneul final al campionatului european – de două ori, dacă îmi amintesc bine.) S-a dovedit însă – dacă mai era nevoie – că nu spaniolii ne aduceau ghinion, ci noi înșine ne făceam viața grea. După ce reușiserăm o frumoasă victorie asupra englezilor, tot acașă am pierdut două meciuri la rînd: cu Ungaria și Elveția. Dacă măcar pe primul îl cîștigam (și puteam s-o facem, căci eram mai buni la acea oră), eram practic cu vizele de Spania în buzunar – pe lîngă că ar fi fost o performanță istorică: cea dintîi victorie în fața vecinilor de la vest.

Tot poporul a pierdut cu asta; pe postul național nu s-a transmis nimic. Începuse perioada de privațiuni accentuate, în primul rînd alimentare, sub pretextul necesității de a plăti datoriile externe. Românii reacționau cum știau (și știu) mai bine: se descurcau – în acest caz cu antene pentru țările vecine.⁴² Noi, clujenii, aveam posibilitatea să prindem Ungaria în două locuri: lîngă linia ferată

⁴² Unii mergeau și mai departe, fiind pilde vii pentru lașitatea și duplicitatea care au făcut atîta rău (și) imaginii noastre în lume: lăudau istețimea lui Ceaușescu, care – după acești clăntăi – își dăduse seama că n-are rost să dea vreun ban pentru televizarea meciurilor, din moment ce sudul țării prinde bulgarii, vestul – ungurii sau sîrbii (în Banat), iar estul și nordul – rușii. Făcînd abstracție că era vorba de un principiu, lăudătorii de circumstanță nu-și puneau problema ce e în centrul țării – și nu trebuie să ne mire. „Prietenii știu de ce. “ (Iar se potrivește.)

și la poalele Feleacului – zonă căreia îi spunem Făget.

În aceste condiții e de bănuat că nu pot să mă laud cu o acoperire serioasă a partidelor, deși timpul mi-ar fi permis: terminasem sesiunea, așa că puteam zice că am un noroc similar cu cel din 1978 – cînd eram cu un an înainte de admiterea în facultate. (Desigur că la fotbal n-aș fi renunțat, orice examen ar fi fost, dar comoditatea mea înăscută ar fi avut de suferit.) Necazul era însă că depindeam de soțul asistentei tatălui meu – care avea un prieten în Someșeni, aproape de calea ferată, și mă chema de cîte ori se ducea. (S-ar fi văzut și la el acasă, tot datorită vecinătății cu traseul trenurilor, dar în condiții mai puțin satisfăcătoare: avea televizor „Sport“⁴³, iar de deranj nici nu vorbea.) Într-un fel, era mai bine la amicul respectiv: televizorul (cu ecran mare) se afla în curte, și aveai și cu cine comenta, căci de fiecare dată se adunau cel puțin 20.

A fost primul turneu final cu 24 de echipe, ceea ce – evident – a impus un nou sistem de desfășurare. În prima fază erau 6 grupe de cîte 4 echipe. Pentru că tot cele două frunțase treceau mai departe, sferturile de finală au fost înlocuite cu grupe de cîte 3, în care se juca sistem turneu, urmînd ca învingătoarele să dispute semifinale clasice.

Înainte de a trece la cea mai spectaculoasă grupă de acest gen, formată din Italia, Argentina și Brazilia, mi se pare mai mult decît interesant să mă opresc asupra unui meci cu conotații extrafotbalistice, Polonia contra

⁴³ Pentru tineri: mic și (evident) alb-negru.

U.R.S.S., în care celor dintâi le era suficient un egal ca să meargă în semifinale. Își reveniseră după prestația mai slabă din Argentina și – cu Boniek către apogeul carierei, dar și cu câțiva laureați în 1974 – le-au demonstrat sovieticilor că nu pot să-i împiedice să mențină scorul ca la început. Mai mult decât atât, în ultimele minute, Szarmach (la el, în primul rînd, mă gîndeam cînd am adus vorba de cei de pe locul 3 în R.F.G.) a scăpat singur în terenul advers. În loc să se ducă spre poartă, cum părea de la sine înțeles, s-a îndreptat spre steagul de colț și a așteptat acolo apărătorii. Au venit doi, dar nu i-au putut lua mingea decât trimițînd-o în corner⁴⁴. Faza care – implicit – a urmat nu i-a interesat pe polonezi; se vedea asta clar. La fel de clar era însă și că voiau (și reușeau) să-i batjocorească pe ruși în fața lumii întregi: același Szarmach a repetat figura după cîteva zeci de secunde, împingîndu-l pe arbitru la a grăbi sfîrșitul; probabil și el ajunsese să se simtă penibil.

La a doua cursă a înaintașului polonez am pătruns și noi – telespectatorii – mesajul, mai ales că nu eram din alt sistem de coordonate: măcar așa le puteau plăti sovieticilor pentru suferințele și batjocura îndurate în urma impunerii cu forța a stării de lucruri pe care nu au cum s-o uite cei peste o anumită vîrstă azi. La polonezi problema se punea cu atît mai acut cu cît începuse dictatura

⁴⁴ Ca interesantă (să-i spunem) coincidență, trebuie neapărat să menționez că – la cîteva ore după ce am scris aceste rînduri – am văzut ceva asemănător din partea lui Thierry Henry, ca să păstreze rezultatul în înfrîngerea Arsenal – Chelsea 2-1. Aș putea zice că este doar un epigon, dacă n-ar fi fost prea mic pentru a-l vedea pe Szarmach.

lui Jaruzelski, ca singură alternativă la o invazie urmată de ocupație – cum pătise Cehoslovacia, în 1968. Se subînțelege că galeria echipei lui Szarmach și Boniek – care și-a făcut datoria pe parcursul întregului meci, la un nivel impresionant pentru mine – era formată exclusiv din emigranți. Mă gîndeam cu invidie (dublată de respect și regrete) că, spre deosebire de români, oamenii acestui popor vor și pot să își afirme identitatea și unitatea, în orice țară s-ar afla⁴⁵.

Să lăsăm însă elementele de ideologie, mai ales că în acele momente îmi captau atenția și mai puțin decât de obicei; aveam ce aveam doar cu Ceaușescu. Îmi persistau în suflet neplăcerile legate de imposibilitatea de a urmări marele eveniment acasă, mai ales că îi deranjam pe alții, dar cele rele erau împinse în obscuritate de bucuria de a vedea din nou – după 12 ani – o mare echipă a Braziliei.

Și-au luat strălucitor revanșa în fața argentinienilor pentru necalificarea în finala precedentă, despre ale cărei aspecte discutabile am povestit. Au cîștigat mai clar decât arată scorul de 3-1, dînd senzația că pot să înscrie cînd vor. Îi vedeam deja în finală, poate chiar din nou campioni mondiali, pentru că mi se părea imposibil să nu scoată măcar un egal cu Italia (care învinsese Argentina cu 2-1). Astfel s-ar fi dus în semifinală cu polonezii, care nu le-ar fi făcut față.

Am ajuns cînd aveau 2-1 italienii, fapt care m-a mirat foarte tare. (Mă gîndesc acum că nu trebuia, dar ne-

⁴⁵ Atunci nu mă impresiona în mod deosebit că Papa era polonez; desigur că optica mi s-a schimbat. Poate n-aș fi inserat această notiță dacă nu s-ar fi împlinit de curînd 25 de ani de pontificat.

glijasem că în meciul precedent cei din țara sambei se confruntaseră cu apărarea din țara tangoului. Nu întâmplător folosesc aceste două clișee legate de dansuri; orice s-ar zice, un meci între latino-americieni are și astăzi o estetică aparte, combinată cu plăcerea de a juca – până nu cad în extrema cealaltă, cu faulturi brutale și încăierări generale. Contra celor care de aproape 20 de ani aplicau apărarea-beton, altfel se puneau problemele – dar mi-am dat seama puțin mai târziu. Cu atât mai mult era așa cu cât Bearzot le imprimase – cum am menționat – un stil cu tente ofensive, demonstrat deja în Argentina și adus la nivel înalt prin abilitatea de golgheter a lui Paolo Rossi.) Peste mirare, eram iritat că s-a putut ca brazilienii să fie conduși – stare împărțită de ceilalți din public, care rămăseseră și ei cu impresia din întâlnirea cu cealaltă mare putere fotbalistică de pe continent⁴⁶. Am încercat să transmit celor din jur cu ce mă sugestionam: „Brazilia dă gol când vrea!“ – și curînd am sărit în sus cu toții, la șutul din afara careului al lui Falcao, care a fost formidabil doar în context. Însemna calificarea pentru formația sa și îmi permitea să strig (în timp ce ne felicitam): „V-am spus eu!“.

N-am apucat bine să mă bucur de reușita favoriților mei, că aceștia au trimis absolut stupid o minge în corner, de la peste 30 de metri. De faza care a urmat a profitat din nou Rossi, care – după cum țin minte – realiza cu adevărat ceea ce englezii numesc "hat-trick"⁴⁷.

⁴⁶ E drept că Uruguay are două titluri mondiale, dar în 1930 și 1950.

⁴⁷ Trei goluri la rînd – și nu în total – în același meci.

Din nou m-am concentrat intens, căci mai aveam timp: vreo 8 minute, dacă nu mă-nșel⁴⁸. (Ajunsesem să mă simt una cu formația Braziliei, ceea de mi se pare firesc și când rememorez acele clipe – și nu numai.) Din păcate pentru sufletul multora, soarta echipelor se hotăra pe teren, și italienii și-au adus la iveală încă o dată fondul de experți în apărare. Imediat după ce arbitrul a consfințit calificarea lor în semifinale, vecinul din față s-a întors către mine: „Parcă ziceai, dom' le, că Brazilia dă gol când vrea...“. Am ridicat din umeri și am lăsat capul în pămînt – singurul răspuns pe care-l vedeam posibil.

După cum se gîndea toată lumea, Italia – o dată trecută de Brazilia – a intrat în finală. I-au învins pe polonezi cu 2-0, și consider demn de evocat doar că Rossi a marcat ambele goluri; de asta sînt sigur.

În schimb, cealaltă semifinală nu va fi uitată pînă cine știe cînd, în toată lumea fotbalistică. Cum și noi, românii, ne simțim ca făcînd parte din ea, e destul să îi pomenesci unui microbist mai vechi de meciul Franța – R.F.G. din 1982 ca să te poți întinde la povești. Trebuie să mărturisesc că nu țin minte din ce grupă se calificaseră francezii, dar cred că nu e fundamental. Nemții învinseseră echipa țării-gazdă și – într-un meci anunțat cu surle și trîmbețe (pînă la transformarea în clișeu⁴⁹) drept o înfruntare de calibru greu – au făcut 0-0 cu Anglia. (Bine că nu am văzut ce joc a fost; mi-am zis asta chiar atunci, după cronicile din ziare.) Englezii au făcut egal și cu spa-

⁴⁸ Îmi dau seama că nesiguranțele apar cam des, dar au trecut – totuși – peste 20 de ani.

⁴⁹ Din 1990, sigur.

niolii, așa că ambele aceste formații au rămas spectatoarele.

Cea mai faimoasă dispută fotbalistică franco-germană a fost atît de dezbătută încît o cronică – și încă din amintiri vagi – mi se pare inoportună. Aș fi vrut să îmi încep evocarea din momentul în care francezii au ajuns la 3-1, dar trebuie să mă opresc și la o fază celebră în istoria fotbalului⁵⁰ – cea în care Battiston putea rezolva calificarea în finală fără prelungiri. Consider de la sine înțelese că Schumacher trebuia eliminat pe loc, așa că vreau doar să atrag atenția că această brutalitate – urmată de declarația de un cinism incalificabil cum că-i va plăti lucrarea dentară francezului – a umbrit toate meritele acestui talentat portar, poate chiar mai bun decît Maier. Și-a făcut-o însă cu mîna lui, dacă n-a ținut cont că sportul este domeniul care răspunde poate cel mai bine năzuinței de pace, deci este total opus căii prin care germanii au căutat uneori să își manifeste superioritatea de rasă.

Din moment ce tot am început cu altceva decît plănuisem, îmi voi permite și trasarea cadrului disputei. Dacă mă bazam pe realizările la recente mari turnee ale celor două echipe, n-aș fi putut acorda vreo șansă francezilor. În Argentina – am arătat – nu făcuseră mare lucru (e drept că nici nemții, dar măcar se calificaseră în gru-

⁵⁰ Oricît ar fi de celebră, sînt destul de mulți români care nu au avut posibilitatea să o vadă, fie că erau prea tineri (sau încă nu se născuseră), fie că nu aveau acces la posturile străine. Pentru ei o voi reda pe scurt: Battiston scapă singur spre poarta germană, iar Schumacher intră în el cu pumnii și cu picioarele, fiind evident că atacă jucătorul, și nu mingea. Arbitrul nu a acordat nimic.

pele semifinale). Între timp, însă, se dezvoltase o generație cu totul deosebită – în frunte cu Platini, despre care voi spune doar că l-a urmat pe Boniek la Juventus. Mai erau Giresse, Tigana sau Bossis – la care se adăugau jucători talentați din formația mai veche, cum era Rocheteau. Așadar, situația se schimbaseră – cu atît mai mult cu cît echipa R.F.G. fusese învinsă în grupa de 4 de către Algeria, după care s-a calificat cu ajutorul Austriei. S-au rodat pe parcurs, se vede, de vreme ce au avut cîștig de cauză în fața Spaniei și Angliei.

Cred că e ușor de dedus cine juca fotbal cu adevărat; de aceea noi – cei din Someșeni – am fi ținut cu ei chiar dacă n-am fi fost de aceeași gîntă. După fața josnică a lui Harald Schumacher ne-a apucat de-a dreptul furia contra sa și a coechipierilor. Strigătele noastre au atras și pe alții, astfel că la expirarea celor 90 de minute (cu 1-1, prin contribuția covîrșitoare a arbitrului⁵¹) nu mai erau locuri pe băncile lungi de lemn.

Entuziasmul sporea o dată cu avantajul francezilor – creat curînd după ce s-a dat drumul la prelungiri. Cînd Trésor – fundaș central⁵², de altfel – a dus scorul la 3-1 cu un voleu spectaculos, răcnetele s-au auzit pînă departe. Din multitudinea de voci am recunoscut, totuși, ime-

⁵¹ V. și notița de mai sus. E de precizat că două decizii nu putea lua: penalti (pentru că faultul a fost în afara careului) și corner (mingea a ieșit din Battiston).

⁵² A fost și căpitanul echipei o vreme, pînă la ascensiunea lui Platini. Interesante cu adevărat sînt însă numele lui – nu atît cel de familie (care înseamnă „comoară”), cît cel de botez: Marius – foarte probabil luat din „Mizerabili”, însă mult mai obișnuit la noi sau la italieni și spanioli (Mario).

diat una: era a tatălui meu, care probabil se aștepta ca la acea oră să fiu acasă. Nu era momentul să-i reamintesc că la un meci eliminatoriu există – chiar destul de frecvent – posibilitatea de prelungiri, așa că doar i-am făcut semn să vină lângă mine. A refuzat, și n-am mai insistat, fiind prea preocupat de ce se întâmpla la televizor.

De atunci încolo mi-a intrat definitiv în cap că nemții nu sînt învinși pînă nu fluieră arbitrul. Și astăzi îmi spun că au marcat al doilea gol prea repede, iar cel egalizator a avut o imensă componentă psihică, fiind în principal rezultatul furiei scăpate de sub orice control: a venit dintr-o poziție aproape la fel de grea – și o execuție de o disperare pe măsură – precum cel al lui Uwe Seeler contra Angliei, în 1970.

Dacă tot reliefam factorul psihic, sînt curios ce echipă – chiar fără fond latin – ar fi rezistat la incidentul cu Battiston, la o asemenea egalare și la persistența egalității după cele 5 lovituri de departajare care se acordă din start⁵³. Refuz să re trăiesc momentul în care vest-germanii au tranșat disputa, și de aceea va fi invers decît în general: nu voi trece autorul golului din 11 metri care a dus echipa R.F.G. în finală, deși mi-l amintesc.

Am clocotit pînă la confruntarea supremă, conso-lîndu-mă doar cu ideea că Italia va cîștiga dacă va ajunge la 2 goluri diferență. Văzusem în meciul cu Brazilia cum știu să țină de rezultat, și eram nevoit să mă bazez pe aceeași capacitate a lor, cu toate că îmi era ciudă că îi eli-

⁵³ Cred că a fost primul turneu final cu această reglementare. Oricum, în Argentina n-a fost nevoie.

minaseră pe urmașii lui Pelé. Obsesia mea era să fie învinși nemții, așa că dintre două rele trebuia să-l aleg pe cel mai mic.

Marea pasiune pentru fotbal m-a împins să văd și meciul pentru locul 3, chiar dacă părerea despre acest gen de dispute îmi era ca și acum. S-a confirmat ce preconizam: Polonia a învins cu 3-2 o echipă a Franței care avea toate motivele să fie demoralizată; un semn a fost că au introdus mai mult rezervele. Statisticile vor reține, însă, doar că polonezii au fost de două ori pe podium în trei ediții.

La finală am pornit-o împreună cu cel mai bun prieten; tatăl meu – marcat și el de teribila semifinală – nu a vrut să riște o prezență la triumful germanilor. Ne-am dus cu autobuzul, și din lipsa mea de experiență ca șofer, dar și pentru că însoțitorul meu adusese o sticlă de vin – bună pentru toate genurile de împrejurări, dacă ai apetit în acest sens.

Dacă am fi băut în același timp, am fi făcut-o din motive exact opuse. Mi-a declarat pe drum că ține cu R.F.G., tocmai fiindcă îi place să fie în minoritate. Cînd am ajuns în grup, era – desigur – imprudent să-și manifeste zgomotos preferințele; în schimb, eu am putut să-mi mărturisesc de la bun început încrederea în succesul italienilor, o dată atinsă diferența de două goluri.

Momentele pînă la începutul confruntării mi s-au părut a trece mai ușor decît în trecutele situații similare, pentru că m-a impresionat că se afla în tribună cancelarul Helmut Schmidt. Mi-am zis că în sfîrșit se vede ce importanță socială are fotbalul, din moment ce este pe a-

genda unei personalități atât de cunoscute. Nu era însă singura figură proeminentă care asista; cealaltă protagonistă a finalei era reprezentată de președintele Alessandro Pertini (mai puțin cunoscut de către mine, fiind – prin constituția lor – cu implicare mai redusă în viața politică). Între cei doi se afla o gazdă cât se poate de impozantă: regele Juan Carlos – despre care aveam să aflu mai târziu că nu venise acolo doar pentru protocol; este suporterul cu rangul cel mai înalt al lui Real Madrid. Cei doi lideri implicați în confruntare se manifestau în concordanță cu structura popoarelor lor: Schmidt afișa un zîmbet de circumstanță, pe care nu și l-a modificat în tot cursul meciului, iar Pertini începuse deja să salute expansiv jucătorii și publicul – și trecuse de 80 de ani.

Cred că aceste aspecte colaterale mă interesau exclusiv pe mine, și sigur este că nu le-a mai dat nimeni importanță o dată ce a început spectacolul propriu-zis; erau destule de văzut pe teren. Italienii se convinseseră că nu e de joacă, deci urmau tot ce le indicase antrenorul. Profitul – un 11 metri – a apărut destul de repede. E lesne de înțeles ce efervescență a fost printre noi – dar și cum ne-am dezumflat când l-au ratat. Doar Mircea, amicul meu, chicotea. Avea să înceteze când favoriții marii majorități au deschis scorul. Eu mă bucuram cu atât mai mult cu cât nu căzuseră psihic după grava nereușită; ar fi fost perfect posibil pentru oricine – cu sau fără sînge latin.

Cînd și-au consolidat avantajul, entuziasmul a fost pe măsură. Acum era momentul să mi se demonstreze teza – pe care am repetat-o. Buna dispoziție mi-a sporit vă-

zînd că președintelui Italiei i se potrivea apelativul Sandro: se bucura ca un copil la fiecare gol. Și mai încîntat am fost cînd s-a ajuns la 3-0 cu toate că – firesc – nemții începuseră să preseze. De-acolo încolo chiar că nu mai putea să se întîmple nimic, așa că așteptam doar ca arbitrul să conștientizeze împlinirea dorinței mele – și a tuturor celor care suferiseră la meciul R.F.G.– Franța.

Chiar dacă vest-germanii au marcat și ei un gol, nu se poate spune că eșecul lor a stat vreun moment sub semnul îndoielii. Zic eu că Italia a meritat acest prim titlu din perioada modernă⁵⁴, cu atât mai mult cu cât juca fotbal adevărat. Noi, cei de pe bănci, ne alăturam trăirilor președintelui Pertini – care strîngea mîini în sînga și-n dreapta, în paralel cu țopăituri de entuziasm sau salutări și bezele adresate tuturor. Cancelarul Schmidt avea și în acele momente expresia de la început, și a răspuns sec – ba chiar cu o tentă de ironie care nu putea să mascheze amărăciunea înfrîngerii – la strîngerile de mînă ale liderului italian, care îl amuza și pe regele Spaniei.

Trecînd peste aceste amănunte de coloratură, aș spune și că succesul suprem a fost o răsplătă binemeritată pentru unul dintre cei mai mari antrenori italieni: Enzo Bearzot. A reprezentat, de asemenea, o încununare a carierei celui mai în vîrstă jucător care a devenit campion mondial (cel puțin după știința mea): portarul Dino Zoff, căpitanul echipei – un jucător de legendă nu numai în țara sa. Avea atunci 42 de ani – cîți aveam și eu cînd m-am

⁵⁴ Și singurul – cum se știe și fără această carte. Să vedem ce va fi din 2006.

apucat să depăn aceste amintiri. Mai demn de relevat este că noi, românii, l-am „pensionat” – prin acea teribilă lovitură liberă a lui Bölöni, în primăvara următoare.

MEXIC – 1986

Singularitatea acestui eveniment, în contextul a ce redau, îmi pare evidentă încă din titlu. Era absolută la vremea aceea: niciodată un turneu final nu fusese găzduit pentru a doua oară de vreo țară. Prin acest primat, cel despre care urmează să scriu va deține totdeauna un loc fără egal în istoria fotbalului. De asemenea, chiar dacă ulterior au apărut situații similare în privința organizării, e greu de crezut că a doua ediție mexicană a avut și va avea corespondent fidel într-o existență de microbist – inclusiv a mea. Există și condiția de vîrstă, or între edițiile italiene au trecut 56 de ani, iar între cele din Franța – exact 60. Ce va fi în viitor, desigur că nu pot ști. Sper să-mi dea Dumnezeu zile să apuc măcar turneul final următor, care nu poate fi numit – cum se mai încearcă – omologul celui pe care am început să îl analizez; evident că Germania (chiar dacă are aceeași denumire oficială) este alta decît în 1974. (Ajuns aici, găsesc potrivit să accentuez că Mexic '86 va rămîne mult timp – poate mereu – pe primul loc și sub aspectul intervalului între găzduiri.) Pînă să asist la o nouă confruntare pe pămînt german, însă, îmi doresc să termin tot ce mi-am propus să consemnez. (Îmi fac griji văzînd cît mai am – și e aproape un an și jumătate de cînd am început.) În această parte a narațiunii se va vedea, probabil, încă o legătură cu turneul final din 1970, dar – din păcate – va avea esență negativă: dacă acela a avut parte de cea mai lungă cronică, se pare că aici va fi cea mai scurtă. Mă tentează să explic

de ce; totuși prefer să reiasă.

Ca de obicei, voi vorbi mai întâi despre ce (nu) au făcut ai noștri. Terminam partea precedentă arătând cum au determinat sfârșitul carierei lui Zoff. Aceasta se întâmpla în preliminariile turneului final european din 1984, când am luat 3 puncte din 4 formației proaspăt încununată în fruntea căreia era⁵⁵, după care am câștigat acea grupă foarte grea (mai erau Cehoslovacia și Suedia⁵⁶). Pentru că nu vreau să mă apuc să înșir povești fără legătură evidentă cu subiectul, voi mai spune doar că Franța a devenit campioana continentului (e drept, pe teren propriu) – ceea ce însemna o oarecare revanșă asupra echipei R.F.G., care a fost eliminată încă din grupă, alături de ai noștri.

Revenind la ce-mi propusesem, mi se pare firesc să îmi stăruie în cap acel meci stupid de la București cu Irlanda de Nord, în care aveam nevoie de victorie pentru a ne califica alături de Anglia – cu care făcusem egal la ea acasă. Eram în armată la Focșani, ca proaspăt absolvent de medicină (și de 3 luni căsătorit). M-am dus la televizorul din sala de mese a cazarmei, alături de vreo 50 de

⁵⁵ A fost 0-0 la Florența, la sfârșitul anului în care obținuseră triumful suprem. În aprilie 1983, golul lui Bölöni a stabilit scorul. (Cred că e clar că încă se dădeau 2 puncte la victorie.)

⁵⁶ Victoria noastră de la Stockholm îmi va rămâne în memorie mai ales pentru că a însemnat ostracizarea lui Cristian Țopescu, din motivul că spusese niște lucruri care i se păreau – și erau – de bun-simț: jucătorii peste o anumită vîrstă să poată activa în străinătate, profitînd și în privința auto-perfecționării. Mi-am zis pe loc că e riscant un asemenea comentariu, avînd în vedere opresiunea, instrumentată în primul rînd de Elena Ceaușescu.

colegi – inclusiv un cap de savant⁵⁷, despre care puțini ar fi crezut că e imediat dispus să se implice într-o situație considerată în general ca lipsită de vreo componentă intelectuală. (Cum am arătat încă din introducere, un asemenea punct de vedere e superficial, deci e clar că nu îl împărtășea.). Desigur că toți ne pregăteam de chef, știind că este perfect la îndemîna echipei noastre să bată. Însă – cum ne obișnuiseră la ultimele tentative de calificare – au pierdut cu 1-0, după poate cel mai slab joc al unuia dintre fundașii de referință ai fotbalului nostru: Costică Ștefănescu.

Mai aveam o șansă, totuși: victorie în Turcia, coroborată cu una a Angliei pe Wembley asupra celor care cu totul surprinzător (dar meritat, cel puțin prin voință) ne luaseră meciul precedent. Noi ne-am făcut partea⁵⁸ (pe vremea aceea nu era ceva remarcabil), însă englezii i-au ajutat pe ai lor, terminînd 0-0.

Prin urmare, în anul în care Steaua cîștiga Cupa Campionilor Europeni, reprezentativa țării din care provenea stătea iarăși acasă, iar cetățenii de rînd erau nevoiți să reînceapă să caute locuri unde să poată urmări la televizor turneul final. Poate că, dacă jucătorii noștri ar fi fost acolo, am fi văzut măcar meciurile lor și finala. Așa

⁵⁷ Doctorul Radu Mureșan nu mai este printre noi de peste 10 ani. O-magiul pe care i-l aduc este încă un motiv pentru care doresc să apară ce scriu. Am fost colegi în primele două clase, iar în liceu m-a depășit mult în ce privește cunoștințele de matematică. La medicină a fost la fel: a intrat primul și s-a menținut așa. Cînd am terminat, nu a putut deveni șef de promoție din cauza intervenției partidului.

⁵⁸ Poate atunci au pus turcii ochii pe Lucescu, antrenorul care rămăsese în funcție după calificarea la „europene”.

se întimplase la evenimentul găzduit de Franța cu 2 ani înainte, ca și cu finala C.C.E. din mai. În situația dată, îi ofereau lui Ceaușescu un excelent pretext pentru a traca-sa din nou acest popor – atît de obidit și-așa.

Îmi dau seama că introducerea s-ar putea să fie mai lungă decît redarea propriu-zisă a turneului final, dar nu mă pot abține să reflectez că aceste evocări la distanță de 4 ani îți oferă ocazia să conștientizezi cîte se schimbă în viață – ceea ce de-abia dacă îți trece prin cap cînd te raportezi la ziua în care te afli. Spuneam că la meciul cu Irlanda de Nord eram înșurat de curînd, iar la capitolele anterioare nu are rost să fac trimiteri. Prefer să evidențiez preambulul la cea mai importantă realizare din viață: în timpul evenimentelor din Mexic mai aveam puțin pînă să vină pe lume cel (voiam să fie băiat – și ni s-a împlinit, cum am arătat în treacăt) ce mișcase pentru prima dată ca urmare a participării mamei sale – care știa din fotbal doar cînd este gol – la emoțiile și euforia legate de ste-liști.

Tot de trecerea timpului ține că mă descurcam cu mașina destul de bine ca să pot merge și în Făget, cînd am simțit că deranjez în locuința asistentei tatălui meu. Acolo puteam ajunge cu troleibuzul, dar era casă de nefumători, deci – deși mă îmbiau – fumam doar în pauză, la bucătărie. Evident că în aceste condiții preferam să stau în aer liber, chiar dacă aspectele legate de circulația la volan ridica-u dificultăți colaterale, pe care le voi consemna mai jos.

Am văzut, totuși, la ei două meciuri ale Braziliei. Primul dintre ele mi-a stîrnit regretele: adversară le era

Irlanda de Nord. Credeam că favoriții mei vor susține pe teren obiectivul de a realiza o performanță mai bună decît în turneul final precedent, dar jocul lor a fost departe de a da speranțe. Deosebit a fost doar golul care le-a asigurat victoria, reușit printr-un șut remarcabil al fundașului dreapta Josimar. A fost mai bun decît al lui Carlos Alberto – omologul său din 1970 – în finală, și m-aș fi bucurat mult să fie același context.

Din păcate, n-au ajuns pînă acolo, fiind opriți de Franța în sferturi. Pentru această formație s-a întors roata norocului: au învins ei la loviturile de departajare, golul decisiv fiind marcat de fundașul stînga Luis Fernandez, predecesor al lui Lizarazu și ca valoare. (Restul mi se pare evident). Cel mai mare noroc al campioanei europene a fost însă că Zico a ratat un 11 metri în timpul regulamentar – la 1-1, scor care s-a păstrat după prelungiri.

În optimi, francezii trecuseră de italieni. Sînt aproape sigur că a fost 2-0, dar mult mai important mi se pare ce a rămas în suflet: pentru că șeful meu de atunci, doctorul Turdeanu⁵⁹ (eu fiind stagiar în chirurgie), dorea și el să vadă confruntarea între campionii mondiali și cei europeni, m-a dus cu mașina în Făget, unde avea un loc rezervat. Ciudat este că pe moment – ca și acum – m-am

⁵⁹ În prezent este profesor universitar și șef de clinică, dar esențial mi se pare să spun că are o inimă de aur, la fel ca mîinile. Printre altele, mi-a oferit mașina ca să-mi duc soția să nască, dacă asta s-ar fi întîmplat cum ne așteptam (într-o duminică în care circula-u numerele cu soț). N-a fost cazul, deoarece copilul a venit pe lume cu o săptămînă mai devreme. În schimb, a avut ocazia să o salveze dintr-o apendicită urită, la începutul acestui 2003 – cînd am apelat la el ca for suprem de decizie.

gîndit doar că francezii își luaseră revanșa pentru înfrîngerea din Argentina, și nu că laureații încă pe rol fusese-ră opriți atît de timpuriu să-și apere titlul.

Anii în domeniul literar – mai întîi în chip de cititor, apoi ca defulare – mi-au consolidat impresia că doar un scriitor neîndemînic „dă mură-n gură”. De aceea nu mă simt dator să detaliez de ce nu am ales sistematizarea cronologică, deși sînt pasionat de istorie și de ordine. Trebuia, totuși, să fac precizarea că de la acest turneu final s-a revenit la sistemul inițial – cu adaptarea pentru 24 de echipe, respectiv introducerea unei faze eliminatorii în plus: optimele. Aici se puteau califica și patru dintre formațiile clasate pe locurile 3 în grupe, în funcție de punctele obținute în această primă fază (care nu s-a modificat niciodată).

De-abia acum voi ajunge la principalul motiv pentru care acest al doilea turneu final din Mexic va rămîne în memorie – și nu numai a mea: prestația lui Diego Armando Maradona, care – zic eu – a fost hotărîtoare în a-l plasa între cei trei colosali jucători ofensivi ai istoriei fotbalului, alături de Pelé și Cruyff. Înainte de toate, aș vrea să enunț motivele care mi-l fac pe „butoiașul cosmic” (nu „atomic”⁶⁰, cum am auzit recent) atît de apropiat: am venit pe lumea asta în același an (1960), iar el – dacă nu mă înșel – este exact cu o lună mai tînăr. De altceva sînt sigur: fiind născut la începutul lui octombrie⁶¹ (chiar dacă nu fix în ziua de 9), se află în aceeași zodie cu fiul

⁶⁰ În original era „barillete cosmico”.

⁶¹ Și aici m-am înșelat, după cum am aflat de curînd: e născut în 30 octombrie, deci și în altă zodie. Măcar anul e sigur!

meu – a cărui dată de naștere coincide cu ziua descoperirii Americii.

Încă din grupe începuse să arate ce poate, dar cred că o lume întreagă știe că s-a suit pe soclu la meciul cu Anglia. Îndîrjirea cu care jucau argentinienii era justificată prin afrontul pe care îl suferiseră cu 4 ani înainte (și nu avuseseră ocazia să îl răzbune pe teren): războiul prin care Marea Britanie își luase înapoi Insulele Malvine. (Mă tentează să comentez pe această temă, dar nu vreau să iasă un amalgam din categoria „Baltagul”.) Noi, spectatorii, se înțelege pe cine susțineam, deoarece – pe lîngă că jucau mai spectaculos – nu aprobam acea demonstrație de forță a britanicilor, mai ales că știam cine fusese suflitul ei, și ne spuneam că războiul – ca și fotbalul – sînt apanaje masculine.

Am fost satisfăcuți de ce am văzut; n-are rost să spun mai mult, din moment ce comentariile asupra celor două goluri ale omului numărul 1 al Argentinei și al aceluiași campionat mondial nu au încetat nici astăzi. Primul dintre ele – la care se asociază celebra declarație a autorului său cum că ar fi fost mîna lui Dumnezeu – a fost dovedit ca marcat de o mîna pămîntească de-abia după reluări în care s-a folosit toată tehnologia modernă. Prin urmare, îmi voi susține oricînd părerea că degeaba s-au făcut speculații pe seama faptului că arbitrul era tunisian; Maradona a sărit cu mîna stîngă atît de aproape de ureche încît au trebuit cîteva revederi bune ale fazei pentru a ajunge la concluzia că a fost henț. În fond, am văzut des-tule cazuri în care s-au trecut cu vederea mult mai clare infracțiuni de acest gen.

În schimb, cel de-al doilea gol a primit cele mai diverse elogii. Eu nu trebuie să mă străduiesc să caut etichetări din această categorie, fiindcă îmi stă la îndemână un adevărat superlativ: a fost fără egal în campionatele mondiale. Doar Pelé – în întreaga istorie – a mai realizat așa ceva (cursă de la centrul terenului și 6 adversari driblați), dar la el acasă, iar isprava a rămas imortalizată printr-o placă în locul unde s-a produs: Maracana – unul dintre templele fotbalului.

Au marcat și englezii un gol, însă nu mi s-au părut în stare să emită pretenții la victorie. Argentina avea astfel drumul spre finală deschis, căci era puțin probabil ca Belgia să-i pună probleme în semifinale. (Îmi pare rău că am pierdut la vremea respectivă dramaticul lor meci cu U.R.S.S.: 4-3 după prelungiri. Spun asta pentru că acum vreun an am văzut pe Eurosport selecțiuni.) Previziunile mi s-au adeverit: un 2-0 fără istoric, purtând tot amprenta lui Maradona.

Am stat la această a doua semifinală – nu numai în ordinea desfășurării, după cum voi arăta – și din pasiune, dar și din dorința de a evita o înghesuială în trafic fără egal în ultimii ani ai lui Ceaușescu – cel puțin pentru Cluj, unde rațiile de benzină erau ca peste tot în țară, afară de București și de litoral. Cam tot orașul venise să vadă semifinala Franța – R.F.G., așteptând revanșa. E de prisos să spun că n-am avut stare pînă a venit vremea să mă sui la volan. Eram cu încă 4 (inclusiv o colegă), și la fel arătau marea majoritate dintre sutele – dacă nu miile – de mașini pe care le vedeam. Noroc că am găsit o șură cu un televizor mare (tot alb-negru, desigur), al cărui proprietar

și-a dovedit spiritul de întreprinzător: a cerut 15 lei de persoană. (Pentru comparație, voi spune că 4 pachete de „Carpați” – preferatele mele toată viața – costau 13 lei.) I-am dat, fără discuție; altfel riscam să ne plimbăm în jurul unor televizoare mici, cum făcuserăm la Argentina – Anglia.

Jocul în sine m-a dezamăgit profund: nemții au obținut fără greutate acel 2-0, cu toată cartea de vizită a preferațiilor majorității – sursă de mari speranțe. Am spus că erau campioni europeni „en-titre” (ca să zic pe limba lor) și că eliminaseră Italia. În paralel, formația vest-germană o învinsese în sferturi pe cea a țării-gazdă, după loviturile de departajare; cred că ar fi plictisitor dacă aș face din nou legătura cu structura psihică. Nici cronica meciului lor cu francezii nu are rost să o fac. Orbiți de posibilitatea unei revanșe usturătoare, din postură de favoriți ai hîrtiei, oamenii lui Platini s-au repezit ca niște cocoși (mi-a venit pe loc această asociere) – și n-au fost iertați de adversari, cînd au avut ocazia să marcheze. Au continuat să atace haotic, prilejuind – în ultimele minute – evidențierea unui personaj despre care e ușor de închipuit că va mai ieși în prim-plan: Rudi Völler. A scăpat singur pe contraatac, și ne-a umplut pe toți de ciudă. Cei mai mulți s-au defulat urcîndu-se la volan. Eu am preferat să-mi limpezesc creierii, mai ales că eram cu mașina tatălui meu. Am fost ajutat de răcoarea nopții și de o nouă evoluție pe linia celor cu care mă obișnuise Maradona.

Doar în treacăt menționez că am văzut și meciul pentru locul 3, care a fost o slabă consolare pentru francezi. Totuși, s-au văzut pe podium, după ce au învins cu

4-2. E ușor de imaginat intensitatea jocului, mai ales că a fost între vecini.

Sentimentele cu care așteptam finala erau apropiate de cele din urmă cu 4 ani, în ce-i privea pe nemți. Deosebirea majoră era că într-adevăr țineam cu Argentina – mai exact cu Maradona, căci ceilalți 10 se aflau în umbra lui. Era ciudat cum un jucător cu asemenea fizic putea fi atât de agil și de prezent în fazele esențiale. Acum înțelegem pe deplin celebra poreclă: arăta clar ca un butoiăș (Avea 1,69, dar ce mi se pare și azi ieșit din comun este că i se vedea un început de burtă – la 26 de ani; mie a început să-mi apară acest așa-zis semn de prosperitate abia după 40, deși am practicat sportul extrem de puțin.) În același timp, însă, avea capacitatea să ia o viteză de rachetă – cum a dovedit la nemuritorul gol al doilea contra Angliei. În el era speranța de a-i vedea din nou pe nemți bătuți, și n-am ezitat să mai dau 15 lei ca să văd asta bine.

Repede am avut ocazia să găsesc justificată cheltuiala: argentinienii au ajuns la 2-0. Din păcate, se și apărau ca sud-americanii, iar adversarii au profitat. (Era de așteptat, după cele arătate în meciul dinainte) Când am văzut că se făcuse 2-2 cu mai puțin de 10 minute înaintea epuizării celor 90, m-am gândit cu groază că se va repeta istoria semifinalei cu Franța din 1982. În acel moment de cumpănă s-a demonstrat ce înseamnă o mare personalitate, deci de ce Maradona este (pentru mine, dar nu numai) pe soclu, iar Platini – că tot vorbeam de francezi – nu. Probabil că nu mai trebuie să detaliez, căci multă lume a văzut faza la care mă gândesc – măcar recent, pe Euro-

sport. Așadar, cred că îmi va fi acceptată afirmația că adevăratul autor al golului victoriei este cel care a făcut o cursă asemănătoare aceleia spre poarta englezilor – și a tras după el aproape tot atîția.

Mi-e greu să fac o încheiere cum îmi vine aproape reflex, pentru că aș avea (și, poate, aș da) senzația că îl favorizez pe Maradona în dauna lui Cruyff și, în special, a lui Pelé, care rămîne – subliniez din nou – cel mai mare⁶². Se cuvine să spun, însă, că atenția lumii avea să se îndrepte mult mai serios spre Argentina, care – cu două titluri în trei campionate – pășise hotărît între superputerile fotbalului. Una din consecințe e evidentă și astăzi: intrarea în circuitul internațional a unei pepinieri practic inepuizabile de mari talente.

⁶² Ar mai fi totuși ceva de comentat: echipele de club ale lui Pelé (F.C. Santos) și Cruyff (Ajax, apoi F.C. Barcelona) cuprindeau și alți jucători mari, și s-au menținut la nivel înalt. În schimb, A.C. Napoli a cîștigat campionatul Italiei și Cupa UEFA cît timp a fost acolo Maradona, iar apoi a pendulat între Serie A și B. (Acum este în divizia a treia.)

ITALIA – 1990

Dacă ediția Mexic '70 are locul de onoare în sufletul meu (acum sînt sigur de asta, un indiciu ferm fiind cît am scris despre ea), cea despre care urmează să vorbesc deține supremația în sentimentele și amintirile soției.⁶³ Găsesc important să subliniez asta, în același timp repetînd că știa doar cînd este gol – și avea să își dea seama singură de un corner abia în 1999, deci după încă două turnee finale. Ar fi fost un argument foarte bun în sprijinul ideii mele că fotbalul are un impact deosebit, dar trebuie să fiu onest și să recunosc că pentru ea a contat imens contextul, ca și prezența echipei noastre. Cît despre mine, după cum se va vedea, esențial a fost că naționala a ajuns acolo, iar euforia de la răsturnarea lui Ceaușescu îmi cam trecuse după alegeri; mineriada cea mai mare (și faimoasă în istorie) avea să mi-o înăbușe de tot. La toate mă voi referi cînd va fi oportun.

Doream să evit o introducere stufoasă, însă mi-e imposibil. Prea multe se leagă în acest moment. Pe lîngă că azi e 7 noiembrie – o zi care ne-a influențat serios destinele (și pot să sper doar că nepoții mei vor scăpa de acest blestem – dacă se vor naște pe un tărîm dintotdeauna liber), în această dimineață m-am gîndit că sînt 35 de ani de cînd mă consider microbist, adică de la acel esențial 0-0 cu Anglia. Continuînd cu cele de suflet, voi mărturisi

⁶³ Cînd i-am citit, m-a întrebant dacă e „aia cu «Adidas Torsion»“. (Era principala reclamă atunci.)

că și pentru mine Italia '90 are un loc fără seamăn – dar nu turneul final în sine, ci calificarea.

Conjunctura a făcut ca în ultima vreme să se facă multe trimiteri la succesul nostru din 1989 în dauna danezilor. Prin urmare, s-ar crede că mare lucru nu mai este de spus despre acel meci cu ei de la București. Totuși, cum răsunetul unui eveniment depinde în considerabilă (chiar maximă, cred eu) măsură de receptor, accentuez că mi-a produs cea mai deosebită (mă feresc de cuvîntul „mare“ – voi explica mai încolo, dacă va fi nevoie) satisfacție din domeniul fotbalistic.

Părea că-mi va fi ușor să explic de ce (și să expediez totul în două-trei fraze), însă mă străduiesc să-mi exprim trăirile ca niciodată pînă acum, cu teamă că nu voi reuși să transmit intensitatea lor. Ca să n-o mai lungesc, voi începe prin a evoca starea de spirit a populației spre sfîrșitul toamnei lui 1989, cînd căzuseră toți „dinozaurii“ comuniști din Europa, cu excepția lui Ceaușescu. Mai mult, era de așteptat să își consolideze poziția o dată cu apropiatul congres al XIV-lea, ceea ce era sinonim cu înăsprirea terorii și privațiunilor. Resimțeam toate acestea cu atît mai tare cu cît imediat se făcea anul de cînd fusem aruncat în Maramureș, și nu aveam nici o speranță să mă întorc în Clujul natal. O vreme bună am stat acolo împreună cu soția (medic și ea – cred că încă nu am menționat), dar de aproximativ o lună revenise acasă, lîngă copil, preferînd să fie pe jumătate de salariu decît să suporte încă o iarnă sinistă în Petrova.

Erau motive în plus să simt nevoia ca de aer să am bucuria greu de descris a calificării naționalei la un tur-

neu final, după exact 20 de ani. Ne trebuia o victorie acasă cu Danemarca, după ce la ei pierduserăm cu 3-0. (Ceașescu ne-a făcut favoarea de a transmite acea partidă. Am văzut-o în garajul Salvărilor din Vișeu; avusem norocul ca în prima lună singur să fiu detașat la spitalul din orașel.)

Înfruntarea decisivă de la București este atât de a-dînc întipărită în mine încît am descris-o pe larg în altă lucrare, care descrie șederea mea la Petrova – Maramureș și îmi este, deocamdată, scriitura cea mai dragă, deși îmi dau seama că rezonanța ei ar fi mai mică decît a acesteia. (Sper, totuși, să apară într-o zi⁶⁴ – ca și ce elaborez acum.) Acolo explicam cum de am ajuns să văd meciul la mine acasă. Aici e destul să spun că m-a ajutat soarta: colega de la dispensar și-a amînat plecarea în călătoria de nuntă. Altfel, nu mai puteam părăsi comuna, pentru că alt medic nu era.

O dimineată întreagă m-am plimbat prin oraș, în încercarea de a-mi aduna forța mentală (acuma zic așa; la vremea aceea o făceam instinctiv, neavînd cunoștințe teoretice în domeniu), după care m-am așezat la televizorul „Sport” din hol, cu un taburet în chip de măsuță. Credeam că îmi va folosi și pentru a sta cu picioarele întinse, dar foarte curînd mi-am dat seama că nu e rost de relaxare. Am avut un moment senzația că totul s-a terminat, cînd danezii au deschis scorul (Era minutul 6 – sînt aproape sigur.) Mi-am revenit însă rapid, zicîndu-mi că nu se poate ca viața să fie atât de nedreaptă încît să nu am

parte nici de această satisfacție – care nu ținea numai de fotbal, ci și de mîndria națională, prea puțin alimentată în acele vremuri.

Probabil că la fel ca mine gîndeau cam toți românii, dar cel care a avut posibilitatea să-mi și demonstreze a fost Gică Popescu. Am și acum senzația că singur s-a pus în postură de libero și că Jenei – care îl introdusese ca mijlocăș la închidere – a trebuit să-i accepte decizia. Din acel moment poarta a fost ferecată, iar în atac s-a făcut din nou remarcat un om de gol cum puțini am avut: Gavril Pele Balint. (Îi pun ambele prenume, deoarece iarăși găsesc asocieri interesante: azi e 8 noiembrie, iar despre al doilea nume de botez ar trebui să nu mai spun nimic. Voi adăuga totuși, preocupat cum sînt de fenomenele exotice, că părinții – mai ales tatăl, după cum e ușor de bănuț – au avut un fel de premoniție.) Alături de el, mă simt dator să-l menționez între marcatori și pe Sabău – clujean de-al meu.

La 3-1 pentru noi, în minutul 60 (după ce mi se arăta-se și mie o pauză în deplina semnificație a cuvîntului, de vreme ce aveam 2-1), a venit eliminarea lui Hagi. (Mi-am propus să nu fiu răutăcios, la un succes cum a fost acela, dar – din dorința de a fi exhaustiv – trebuie să spun că meciul pe care îl rememorez cu o imensă și neștearsă plăcere a fost unic și prin aceea că, intrîndu-mi în subconștient, îmi întărește credința că e firesc ca Gică Popescu să fi fost primul fotbalist român milionar în dolari; a dovedit pe cine te puteai baza la greu. Totodată, prin asociații cu care nu are rost să încarc povestirea,

⁶⁴ S-a întîmplat deja – în noiembrie 2004.

gîndul mă duce la talentul neegalat încă al lui Dobrin⁶⁵.) E de prisos să spun că, văzîndu-i pe ai mei în inferioritate numerică, am abandonat ideile despre spectacol și joc conform principiilor sportului⁶⁶ (sau fair-play, dacă e să te iei după inventatori), deci am aprobat zgomotos fiecare degajare în tribună.

La goluri – e la mintea cocoșului – mă manifestasem și mai și. Era prima dată cînd nu țineam cont de copil (care dormea). Mama lui îmi atrăgea atenția, și desigur că-i replicam destul de tăios. Acum îmi pot imputa că nu m-am gîndit să îi explic înainte importanța evenimentului, dar e clar că numai la asta nu-mi stătea capul.

Am lămurit-o la cîțva timp după ce a fluierat arbitrul ultima oară. Nemaiavînd nervi să ascult declarațiile, m-am repezit în bucătărie și am deschis geamul – cu fața acoperită, căci nu îmi puteam stăpîni plînsul. (Și acum, după aproape 14 ani, e greu.) Copilul tot nu se trezise, așa că a venit lîngă mine, pîrîndu-i-se nelalocul ei acea liniște. Cînd i-am spus că nu mai trăisem așa ceva de două decenii și că-mi amintesc momentul (în casa bunicilor dinspre tată, cum am povestit), nu a mai fost nevoie de altceva. Cred că atunci am făcut un mare pas în a cîștiga un nou suportor al echipei naționale – implicit am stîrnit

⁶⁵ Hagi era de mulțor vedeta noastră, mai ales de cînd trecuse la Steaua și marcase golul victoriei în Supercupa Europei, contra celor de la Dinamo Kiev. Pe de altă parte, sînt absolut convins că Dobrin, cu toate capriciile lui, ar fi tratat a asemenea meci cu maximă seriozitate.

⁶⁶ Inițial am vrut să-i zic „cavalerism“, dar m-am gîndit că ar fi sunat desuet (pentru alții). Ca să nu mai introduc o notiță, tot aici spun că "fair-play" înseamnă „joc onest“, într-o traducere cuvînt cu cuvînt.

un oarecare interes pentru fotbal, cu atît mai demn de scos în evidență cu cît era vorba de o femeie.

De ce a fost posibilă atunci calificarea, iar acum nu? Puțini au atins ce mi se pare esențial (chiar dacă merită luat din plin în considerare și acel teren mizerabil, sau cel de la meciul cu Norvegia⁶⁷ – care a fost pe aproape, dar în alt fel): în 1989, jucătorii erau perfect conștienți că miza este și o deplasare în Occident, cu toate avantajele ei. În prezent e cu totul altfel, cum se știe. Departe de mine gîndul că făcea bine Ceaușescu sau că tinerii de azi nu au luptat pentru glorie, însă acea dispută de neuitat a fost pe viață și pe moarte.

Cu greu, revin la adevăratul subiect al acestei povestiri. S-ar putea afirma – privind înapoi – că am fi văzut oricum întrecerea din Italia, dar sînt curios cîtă lume ar putea spune cu mîna pe inimă că ar fi putut anticipa, în seara victoriei cu Danemarca, o schimbare de regim atît de rapidă. (Acest atribut reflectă sec intervalul între cele două mari evenimente, ceea ce este total insuficient pentru cei care își amintesc cum era fiecare zi sub Ceaușescu.) Încercînd senzația că asemenea speculații devin obositoare, ar trebui să mă îmboldesc să trec la cronică. Am însă rețineri, pentru că îmi dau seama că nu voi putea istorisi prea multe. Explicația este abia în al doilea rînd o scleroză tipică (în care îți amintești ușor clipe de viață îndepărtate, iar pe cele apropiate le uiți); primordială este amprenta asupra simțămîntelor, care își va spune

⁶⁷ Adevărații profesioniști trebuie să poată juca și pe noroi – și norvegienii s-au conformat cerințelor, după cum bine ne amintim.

cuvîntul mai cu seamă de acum încolo.

Conform tradiției, meciul inaugural l-a disputat campioana mondială, care era în grupă cu noi, alături de Camerun – partenera sa la „deschiderea balului” – și de U.R.S.S. Desigur că m-am postat încă de la începutul festivității de deschidere în fața (foarte) micului ecran al aceluiași „Sport” pe care savurasem calificarea. Se poate deduce ușor că eram acasă, însă trebuie să adaug că simteam și noi cît se poate de profund că era altă stare de lucruri. Scăpaserăm de circumscripția rurală și – ce era esențial – de Maramureș, dar, pentru a ne fixa la locul nostru, mai trebuia să trecem hopul secundariatului. Mai aveam vreo trei luni, deci l-am scos din preocupări.

Ceremonia, în loc să mă plictisească (așa cum s-a întîmplat cu toate celelalte⁶⁸), într-atît m-a impresionat încît este de neșters din cap și din inimă. „Prietenii știu de ce” (slogan care mereu se potrivește): pentru melodia care i-a servit ca leit-motiv. Curînd după ce a început, am dat sonorul foarte tare, știind că soția mea va fi atrasă. (Se hotărîse să urmărească numai echipa noastră, și – în mare – a rămas pe poziție.) Am stat siderați pînă au terminat de cîntat cei doi. Ca dovadă că nu am fost singurii, această piesă figurează între cele reprezentative pentru muzica ușoară italiană din ultimii ani⁶⁹.

⁶⁸ Valabil și pentru Olimpiade.

⁶⁹ Ceea ce îmi oferă ocazia să trec aici numele ei și al cîntăreților, avînd-o pe o casetă: „Un' Estate Italiana”, cu Gianna Nannini și Edoardo Bennato. (O trec întîi pe ea, invers decît pe învelișul casetei, fiindcă a fost cu adevărat remarcabilă. De altfel, din cîte știu, a făcut carieră mai apoi.) Și acum simțim fiori cînd o ascultăm.

Mi-a plăcut mie mult cîntecul, dar bineînțeles că partida inaugurală stătea pe primul plan. Abia așteptam să-i văd pe argentinieni cum își confirmă statutul, și singura mea rețineră era că bieții camerunezi vor fi puși într-o situație penibilă, printr-un eșec zdrobitor. Iată, însă, că nici vorbă de așa ceva; era tot mai evident pe măsură ce trecea timpul. Desigur că Maradona (peste care se vedea că trecuseră 4 ani) și ai săi dominau, dar steril. La pauză, văzînd că este 0-0, mi-am zis că gluma a durat destul, pericol de scor mare nu prea mai este, așa că ar fi cazul să las la o parte orice frînă în susținerea favoriților „hîrtiei” și ai mei. Însă, cum era firesc, adversarii lor au prins curaj, și mi-au oferit ocazia să mai rețin un nume (exotic, de altfel), alături de Roger Milla: Omam Biyik. (Cred că așa se scrie și că prenumele era François; oricum, țin minte precis că pe teren era și Kana Biyik.⁷⁰) Mi s-a părut aparte doar numele de familie (firesc, aș zice, din moment ce încă nu văzusem „la lucru” vreo reprezentativă africană), nu și faptul că a marcat; apărarea argentiniană a fost cam totdeauna cît se poate de tipică pentru America de Sud.

De la atac m-aș fi așteptat mai mult, dar, dacă sub presiunea doar a posturii de mari favoriți nu au reușit nimic, cu atît mai puțin puteau face ceva pe măsură ce se pierdeau cu firea. Cred că e de prisos să arăt cum totodată s-a intensificat dîrzenia camerunezilor în apărarea acestui rezultat excepțional pentru ei. Prin urmare, mă re-

⁷⁰ De fapt se scrie Biyick, după cum am constatat dintr-o revistă de integrale. În schimb, la prenumele lui Omam Biyick nu m-am înșelat.

zum la a reaminti (spun așa, deoarece de-aici încolo sînt avizați tot mai mulți) scorul final: 1-0 pentru Camerun.

Am considerat și eu, ca toată lumea, că a fost o surpriză uriașă, dar ulterior – judecînd cu detașarea dată de trecerea timpului – am luat în considerare că echipa din Africa fusese eliminată din grupe în turneul final din 1982 fără să piardă nici un meci. Asta ar fi deja mare lucru, chiar dacă n-aș adăuga că a fost împreună cu Italia și Polonia, adică locurile 1 și 3 la acea ediție.

Oricît mi-ar plăcut – ca și acum – să am o privire globală asupra evenimentelor (nu numai din fotbal), a doua zi am lăsat totul la o parte, fiindcă ardent era debutul nostru. În înfruntarea cu U.R.S.S. băieții din națională aveau motivație suplimentară și de înțeles, pe care în sfîrșit o puteam da pe față cu toții. Nu știu de ce eram absolut convins că îi vom bate, dar cert este că voiam să savurez asta la televizorul unde mă făcuse fericit triumful cu Danemarca – care valora (și valorează) mai mult decît unul dobîndit cu aproximativ un an înainte. Pe același ecran văzusem cum Steaua învinsese în deplasare pe Spartak Moscova, terenul fiind numai gheață⁷¹. Cu atît mai memorabil a fost golul de la peste 25 de metri dat de Lăcătuș lui Dasaev – unul dintre cei mai buni portari din lume.

Pe cînd mă pregăteam să mă instalez în camera mare (nu mai știu de ce mutasem din hol televizorul) și să-mi chem soția lîngă mine (din moment ce juca echipa

⁷¹ Mai apoi s-a calificat a doua oară în finala Cupei Campionilor Europeni.

națională), primesc de la taică-meu telefon, cu o invitație la cel care avea să-i fie cuscru peste o lună. Nu aveam nici un chef să mă duc, în primul rînd din cauză că trebuia să limitez fumatul, dar am acceptat totuși, fiind vorba și de aspecte de protocol. Cîntărea și ideea că viitorul meu cumnat și tatăl său (de al meu nu mai spun) erau parteneri mai buni pentru comentarii.

Convingerea mea (pe care, desigur, n-am ezitat să o împărtășesc) în privința deznodămîntului meciului a căpătat destul de repede șanse de confirmare datorită oamenilor din teren, dintre care a ieșit în evidență Marius Lăcătuș. Îmi închipui că avea ascendent psihologic asupra portarului Dasaev; sigur este că nu m-am mirat cînd l-a învins din nou, cu un șut teribil. (Dacă a putut pe gheață, cu atît mai ușor îi era pe un gazon perfect⁷².) Parcă tot Lăcătuș a marcat și din 11 metri (sau el îl obținuse, sau amîndouă), dar acestea sînt amănunte seci, care e firesc să se estompeze. Esențial era că arătasem fotbal „marii vecine și prietene de la răsărit” – ca să reiau o expresie care ni se băga pe gît pînă cu puțin timp înainte de demonstrația ce le-am făcut-o.

Trec repede peste meciurile din alte grupe în această primă rundă – și din motivul că au fost departe de un nivel care le-ar fi permis întipărirea în memorie. Face excepție acel Italia – Austria în care a debutat Schillacci și a adus golul victoriei gazdelor, după ce galonata pereche Vialli – Mancini⁷³ (care tocmai cîștigase – dacă bine

⁷² Așa gol n-a luat Dasaev decît de la Van Basten, în finala Campionatului european din 1988. (Olanda – U.R.S.S. 2-0)

⁷³ Cel de-al doilea a debutat mai tîrziu ca antrenor, dar are succes mai

îmi amintesc – Cupa Campionilor Europeni cu Sampdoria) nu realizase nimic. Desigur că n-a întârziat găselnița gazetărească (banală, ca majoritatea) cu „Salvatore della patria“, pornind de la prenumele celui care avea să fie revelația acestui turneu final.

Ar fi facil, dar tras de păr, să afirm acum că prestația lui Schillacci a fost un semn a ce avea să urmeze; nu vreau să profit de perspectiva timpului. Repet că scriu în primul rînd pentru mine, și – nostalgic cum sînt – încerc să evoc trăirile din momentele acelea, pe cît mai pot. Din păcate, îmi va fi ușor cu cele ce urmează – și este cu ațit mai neplăcut cu cît sînt evenimente extrafotbalistice. În plus, termenul de „evocare“ sau „amintire“ nu este pe deplin adecvat, pentru că și astăzi suportăm consecințele acelor zile.

Străduindu-mă să nu divaghez prea mult de la subiect, în loc să rememorez primăvara anului 1990 pe plan intern (dintr-un punct de vedere care doar s-ar preține obiectiv – și, inherent, nu este), voi spune pur și simplu că meciurile din etapa a II-a a grupei noastre s-au desfășurat în zilele de 13 și 14 iunie.

Primul dintre ele a fost Argentina – U.R.S.S., așteptat de toți fie și pentru faptul că era o dispută între echipe cu „firmă“ – dar bineînțeles că pentru români (și camerunezi – dacă îmi pot permite o ipoteză) asemenea considerente erau pe un plan cu totul secundar. Prin urmare, nici

constant. Am simțit nevoia să inserez această notiță pentru că tot mai rar se face trimiterea la fructuoasa carieră ca jucător a conducătorului tehnic al lui Lazio. (Se vede cînd am scris-o; rezultatele l-au propulsat de mult la Inter.)

n-ar mai trebui să spun cît de mare mi-a fost teama că nu voi vedea meciul, cînd s-a întrerupt emisia, sub pretextul că „golani“ evacuați din Piața Universității vandalizează Bucureștiul. Curînd, însă, mi-am dat seama că nu se poate împinge „făcătura“ („gluma“ ar fi un termen impropriu) prea departe. Au bănuț și autorii ei – ca și cei care comandau totul – că, dacă n-ar fi transmis ce ne stîrnea curiozitatea, chiar ar fi fost supuși unui asediu – și încă din partea celor care îi ajutaseră în conflictul cu „elementele putrede“. Pe loc nu m-am gîndit că Iliescu repetă regia din noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989⁷⁴. În schimb, am simțit o mare dezamăgire cînd am văzut că îl susținea⁷⁵ Răzvan Theodorescu, despre a cărui moralitate credeam că este la nivelul intelectului și culturii; doar de aceea trebuie să-l fi scos Ceașescu de la „Tele-enciclopedia“. Îmi închipuiam că a fost numit președinte peste

⁷⁴ Pentru cine era prea tînăr sau poate să uite acele zile: în jurul orei 1,30 s-a anunțat că teroriștii atacă Televiziunea, după care s-a întrerupt emisia. Cred că pauza a durat vreo jumătate de oră, dar e ușor de imaginat cît de lungă am simțit-o.

⁷⁵ Forma la imperfect este doar pentru fluenta narației. Tot aici aș mai spune că una dintre puținele calități ale celui care nu mai are la ce subterfugii să recurgă pentru a fi președinte și după alegerile de la sfîrșitul acestui 2004 este că îi răspunde pe cei fideli. După ce a fost cam tot timpul în Parlament (chiar și în opoziție), în prezent Răzvan Theodorescu este ministrul Culturii, și cred că nu mai trebuie să detaliez de cîte critici are parte. În esență, este consecvent în a-și urma stăpînul. („Cretinii“ din Montreal – se știe la ce mă refer – îmi aduc aminte de „golani“ din Piața Universității.) Mai adaug că, din ce am aflat după ce am scris această parte, am ajuns la concluzia că moralitatea îi este, pînă la urmă, la nivelul culturii și intelectului – de care doar face paradă.

Radio și Televiziune pentru că într-adevăr se dorea un orizont nou pentru România și locuitorii ei, dar în acea seară mi s-a vădit că mă înșelasem în toate privințele.

Directorul general al Televiziunii – Emanuel Valeriu – mă șocase de mult, așa că atunci l-am găsit doar în nota obișnuită. De îndată ce fusese numit, avusese o atitudine care – mai mult decât să mă înfurie prin partizanatul cinic – mi-a ridicat o mare întrebare: cum poate un om – și încă fost sportiv – care m-a impresionat în copilărie prin comentarii pline de patos la tenis sau rugby⁷⁶ să se dea cu așaia?

Nedumerirea îmi rămîne și astăzi, dar poate că disecarea ei nu îmi are locul aici. Ar fi mai comod pentru mulți, inclusiv pentru mine, să mă refer strict la fotbal. Îmi este greu să fac așa ceva; totodată, însă, nu am de gând să pierd firul poveștii. Sînt dator, deci, să continui cu cîteva cuvinte despre ceea ce în general s-ar fi putut considera derbiul grupei în care eram și noi.

Am arătat mai sus cum e cu scleroza. Consecințele ei asupra mea ar putea fi contracarate de jocuri cu totul deosebite – cum n-a fost acel 2-0 al Argentinei contra

⁷⁶ A comentat acel de neuitat Țiriac – Smith, din finala Cupei Davis – ediția 1972, o finală Năstase – Smith la Wimbledon (cînd nu s-a ferit să eticheteze ca „porcărie“ ce făceau arbitrii) și – din cîte îmi amintesc – un faimos meci de rugby România – Franța, în care am învins cu 15-14, cu toate punctele marcate de Valeriu Irimescu, după ce la pauză fusese 0-14. Aici cel care avea numele de familie Valeriu era în domeniul lui, căci rugby jucase în tinerețe. Adaug despre el că a fost o vreme la „Europa Liberă“, dar mi se pare relevant doar în măsura în care i-a precedat pe Emil Hurezeanu și N.C. Munteanu în „evoluția concepțiilor“ – ca să zic așa.

U.R.S.S. De aceea țin minte doar rezultatul. În schimb, văd parcă și astăzi sufrageria vecinului de la etajul de mai sus, cu atmosfera ei plăcută, dată de anturaj (venise și amicul meu de vizavi), de prezența pe masă a tot ce trebuia și – bineînțeles – de televizorul în culori românesc, cu ecran mai mare decât ale celor pe care le am acum. Zicînd acestea, ar fi necinstit să bat apa-n piuă cu considerații despre cele ce se înțeleg de la sine: cu toții țineam cu argentinienii, chiar dacă nu s-ar fi înfruntat cu reprezentanții țării ce ne provoca reacții care nu mai trebuie subliniate, iar campionii mondiali doreau mai mult decât noi – firește – să cîștige; altfel, erau în pericol să iasă prematur din cursa pentru confirmarea statutului. Au procedat în consecință, după cum s-a văzut pe teren: nu s-a pus vreun moment problema că ar putea pierde controlul asupra evenimentelor. Mi-a venit pe loc ideea că sîntem egali cu ei, din moment ce reușiserăm aceeași performanță. Bine-ar fi fost să și concretizăm asta în meciul direct, ceea ce – după mine – ar fi însemnat să cîștigăm grupa. E lesne de dedus că de victoria asupra came-runezilor nu mă îndoiam. Trebuia doar să-i luăm în serios; isprava din primul meci ne atrăgea atenția că nu-i mai puteam considera victime sigure, ca înainte.

După cum se știe, m-am înșelat grosolan. Bănuiesc că mulți au pățit ca mine, iar de cîțiva sînt sigur: iarăși ne-am adunat unde fusesem în seara precedentă, abia așteptînd să savurăm triumful. Era un mod eficient de a ne abate gîndurile de la ce se petrecea atunci în București. Chiar și eu – încă puternic implicat sufletește în situația

din țară și cu speranțe pentru viitor⁷⁷ – puneam în umbră cât de prost îmi începusem ziua: cu îndemnul lui Iliescu (auzit în direct la radio, la 5,30 dimineața) către mineri de „a face curățenie“ în capitală.

Din păcate, pe măsură ce se derula jocul, pretextul pentru fumat și băut devenea enervarea, și nu bucuria pe care o prevedeam. Camerunezii au rețrăit într-un fel meciul cu Argentina: au înscris pe fondul dominării celorlalți, care avea să continue și mai intens. Cu toții ne-am zis că nu contează golul și că e mai bine că i-au înfuriat pe românii noștri, care altfel nu prea știu să se lupte vîrtos. A venit însă acea mai mult decît stupidă greșeală a lui Andone, care i-a permis lui Roger Milla să ducă scorul la 2-0. În loc să pun eticheta „bătrîn vulpoi“ pentru încercatul atacant advers (avea 42 de ani) și să cad în banalitate, mărturisesc că nici astăzi nu înțeleg cum un fundaș cu atîta experiență (și știință a jocului – să fim drepți) nu a găsit o soluție cât de cât eficientă cînd mingea i-a căzut în față. Chiar și cineva fără talent la fotbal, ca mine, ar fi putut s-o trimită în aut; oricum, n-ar fi lăsat-o să treacă peste el, văzînd că este numai cu înaintașul. Să mai comentez că a fost depășit în viteză de un om mai în vîrstă cu aproape 20 de ani?

Date fiind acestea, nu mi-a mai păsător că s-a sfîrșit 2-1, și nici că golul lui Balint (din nou el!) a fost discutabil. Sincer să fiu, nu m-am uitat cu atenție dacă a fost fault, ofsaid sau amîndouă.

Înainte de a analiza dacă acel gol a contat chiar atît

⁷⁷ Mi-a trecut de mult.

cît s-a spus, găsesc potrivit – pentru a nu scăpa nimic deosebit – să descriu pe scurt încă două meciuri care mi-au rămas în memorie. Am uitat ordinea lor cronologică sau raportul temporal cu etapele grupei noastre, însă cred că nu acestea sînt esențiale, ci motivele pentru care le țin minte.

Așteptam cu mare interes înfruntarea dintre iugoslavi și echipa R.F.G., închipuindu-mi că primii menționați – și totodată favoriții mei – le vor da celorlalți o lecție de fotbal. Cum Iugoslavia era încă unită, se strînseseră toate valorile care făcuseră deja (sau urmau să facă) o carieră remarcabilă la mari cluburi europene, fiind și stîlpi ai viitoarelor lor echipe naționale. La o rememorare rapidă, îmi vin în minte muntegoreanul Savicevic⁷⁸, croații Boban, Boksici și Prosinecki, slovenul Katanec⁷⁹ sau macedoneanul Pancev. Culmea ar fi fost să nu pomenesc nici un sîrb, dar noroc că mi-am amintit la timp de Sinișa Mihailovici, care peste un an avea să ridice deasupra capului Cupa Campionilor Europeni, în calitate de căpitan al merituoasei Steaua Roșie Belgrad – unde alcătuia centrul apărării împreună cu Belodedici. E clar, deci, că formația iugoslavă din 1990 (ultima, de altfel) a fost una dintre cele mai bune din istoria lor. Aș putea să o compar – din ce am văzut eu⁸⁰ – doar cu echipa condusă

⁷⁸ Sper să nu deranjez pe nimeni că scriu numele acestea cum îmi vine mai ușor, dar așa sînt sigur că nu fac imprecizii. Și în ziare mai apăreau sub aceste forme.

⁷⁹ Cu el aveam să ne întîlnim în calitate de antrenor, după cum am vrea să uităm.

⁸⁰ În Chile (1962), Iugoslavia a luat locul 4, avîndu-l drept lider pe Se-

de Geaici, campioană europeană în 1968.

Prezența atîtor talente mă făcea să neglijez că le stătea în față o „trupă“ care – pe lîngă că avea o putere de luptă și o ambiție despre care nu mai trebuie să vorbesc – beneficia de „coloana vertebrală“ a lui Inter, care obținuse titlul în 1989 : Brehme – Matthäus – Klinsmann. Chiar dacă în același an concitadina A.C. Milan cîștigase strălucit Cupa Campionilor Europeni, cu „axa olandeză“ Rijkaard – Gullitt – Van Basten (care nu numai mie mi se părea mai valoroasă), se înțelege de la sine că nici cei trei germani nu erau de colo, din moment ce în Italia triumful intern este cam totdeauna mai important. Dacă țineam mai mult cont și de prezența lui Rudi Völler, poate că nu mă repezeam să consider formația vest-germană gata învinsă.

De altfel, (mi-)au arătat repede de ce sînt în stare. Au făcut în așa fel încît iugoslavii să nu prea conteze pe teren. Evoluția scorului nu mi-o amintesc, dar cred că e destul să spun cît a fost la sfîrșit: 4-1. În memorie mi-a rămas un formidabil gol al lui Matthäus, dintr-o lovitură liberă de la vreo 30 de metri, despre care pot să afirm că a fost un simbol al acelei victorii zdrobitoare.

Al doilea meci mi s-a întipărit în minte dintr-un motiv mult diferit: a fost poate cel mai urît ce l-am văzut vreodată (și nu numai la campionatele mondiale); l-aș putea compara doar cu acel Italia – Uruguay 0-0, din 1970. Am avut tot timpul senzația că englezii și irlandezii ar prefera să joace rugby, sportul pe care tot cei dintîi

kularac, un alt mare talent. (Aici zic din ce am citit.)

l-au răspîndit în lume și în care aș afirma că ambele nații sînt mai bine cotate. (Pentru irlandezi, mi se pare indiscutabil.) Încă de la început, apărările bubuiau mingea dintr-un careu în altul, unde sperau s-o prindă înaintașii. Desigur că nu le ieșea, pentru că de regulă erau izolați. În consecință, apărarea cealaltă bubuia la rîndul ei mingea – și tot așa. Că s-a terminat 1-1, ține de umorul din zona combatantelor.

Desigur că am văzut și alte partide; începînd de la acest turneu final am făcut tot posibilul să nu scap nici una, ajutat în primul rînd de șansa de a le vedea fără dificultățile dinainte. După cum am spus însă, nu prea a fost ce să-mi rămînă în minte. Excepție face – ușor de înțeles – grupa noastră, a cărei cronică o voi relua de la discuția asupra golului de 1-2 al lui Balint.

Din cîte îmi amintesc, despre acel gol s-a vorbit mai mult abia după ce s-a desfășurat ultima etapă – și s-au găsit unii care să afirme că știau dinainte că U.R.S.S. va bate Camerunul la 4 goluri diferență, ca să treacă înaintea noastră (și să se califice – de pe locul 3), în caz că ne învingea Argentina. Sovieticii într-adevăr au cîștigat cu 4-0, cu sprijinul unuia de-al lor (nu-i pot zice „compatriot“): antrenorul camerunezilor. Este de prisos să etichetăm gestul întregii delegații africane de a se preta la așa ceva, o dată ce erau siguri de primul loc, indiferent de rezultatele ultimelor meciuri. Tot ce pot spune este că la turneul final următor nu au mai surprins pe nimeni cu aceeași figură.

De vreme ce am pierdut la un gol (și nu la două) în fața camerunezilor, am fi avut și noi – ca și sovieticii –

golaveraj 0 după ultima etapă, dacă Argentina ne bătea la limită. În acest caz ar fi contat meciul direct, deci tot am fi fost înaintea U.R.S.S. Totuși, era greu să fii sigur că – avînd doar 3 puncte – vom fi între primele 4 dintre cele 6 echipe de pe locul III, ca să ajungem în optimi.

Noroc că totul a rămas teorie pură, în urma egalului nostru cu argentinienii. În acel moment am fost entuziasmat de calificare și nu m-am gîndit la altceva, dar acum (cînd prima cifră a vîrstei este 4 – nu 2, ca atunci) parcă aș zice că argentinienii ne-au ajutat puțin, prin aceea că n-au „tras” cu tot dinadinsul la victorie. Probabil preferau – firesc – să mergem noi mai departe.

Am făcut o pregătire (să-i zicem psihologică) specială pentru acest meci decisiv. Am refuzat să mă mai duc unde asistasem la înfrîngerea în fața camerunezilor, iar de mers la televizorul pe care urmărisem înfruntarea cu U.R.S.S. nu se punea problema. Întîlnirea cu Argentina era prea încărcată de tensiune ca să o vedem altundeva decît acasă.

În acest spirit, și dorind un cîmp mental cît mai vast întru succes, mi-am instalat și soția în hol – unde dusesem din nou micul nostru televizor, ca să se repete condițiile în care urmărisem meciul pentru care nu mai găsesc epitețe: cel cu danezii. De data asta, copilul nu era acasă, așa că puteam să mă desfășor fără să primesc observații. Nu am ezitat, avînd și justificarea că oricărui comentariu i se putea atribui tentă didactică. Camelia mea era aproape cu totul neștiutoare în domeniu, după cum am spus, dar a întrebat doar ce rezultat ne trebuie – și o singură dată. Pentru comparație, alteori am fost alături de bărbați

care mă întrebau pînă la epuizare: „Cu cît trebuie să-i batem?” sau „Am mai jucat cu ăștia?”⁸¹, deși discutaserăm înainte, dacă nu chiar văzuseră meciurile-tur.

Vreo oră am tot putut să teoretizez, căci pe teren nu se întîmpla mare lucru, deși – cum era de așteptat, în general – se juca frumos. Apoi a intervenit ce am perceput ca pe un cataclism: deschiderea scorului de către argentinieni. Noroc că, foarte repede, Balint a marcat un gol ciudat, pe care-l văd și astăzi (lob din careu, de pe dreapta). În continuare, apropo de ce am spus mai sus, adversarii noștri n-au insistat prea tare în atac⁸¹ – și nici noi nu ne-am străduit; acel 1-1 mulțumea ambele echipe.

Soția mea s-a dus la culcare foarte bucurătoare, iar de mine ce să mai spun? Pînă la 4 dimineața m-am uitat la singura emisiune disponibilă (încă nu aveam cablu): „Cronica Parlamentului”, chiar dacă politica începuse să mă dezguste. Era pentru prima dată cînd promovam din grupe⁸², și asta cuprinde tot. (Ziaristii, dovedindu-și tineretea în cazul unora, au scos în evidență – practic – doar că eram între primele 16 echipe din lume. Zicînd „tinerețe”, vreau să sugerez că nu erau conectați la fenomenul Mexic '70 – normal, căci erau copii de grădiniță. Totuși, mă gîndesc că puteau citi istoria fotbalului, cum am făcut eu; pentru ei era cu ațît mai important cu cît îi ajuta în meserie. Despre ceilalți – mai de vîrsta mea – numai de

⁸¹ Din niște notițe ale mele la vremea respectivă reiese că totuși a fost ceva important: un 11 metri ratat de Maradona. Recunosc că nu-mi amintesc.

⁸² Înainte de război au fost numai meciuri eliminatorii, și se poate considera că tot în optimi am ieșit.

bine.)

În optimi s-a nimerit să ne stea în față Irlanda, ca urmare a tragerii la sorți din finalul grupei lor. S-a ajuns aici pentru că în grupă fuseseră numai egaluri – un alt motiv pentru care nu pot s-o uit, alături de întâlnirea dintre Anglia și cei ce urmau să ne fie rivali la calificarea în sferturi. Foarte surprinzător pentru mine a fost că echipa Egiptului – de care nu prea auzise nimeni – a reușit să nu piardă la adversari mult mai bine cotați (al treilea era Olanda). Din nefericire pentru ei, au fost numai meciuri nule, astfel că au ajuns pe ultimul loc, la golaveraj.

E la mintea cocoșului cât am apreciat acest joc al hazardului (olandezii – mai puțin, căci au ajuns să joace cu R.F.G.). Deja îi vedeam pe ai noștri trecuți mai departe, din motive lesne de înțeles. Desigur că din nou am făcut regia de la meciul cu Argentina, iar desfășurarea jocului îmi dădea temeiuri să sper că voi avea mai puține emoții decât la precedentele două dispute de neuitat. Din păcate, au ieșit în evidență caracteristici ale celor două echipe – care, până la urmă, aparțin popoarelor din care proveneau: pierderea cumpătului la cei care dominau (pentru că știau incomparabil mai mult fotbal), progresivă pe măsură ce ratau exasperant, pusă față-n față cu tenacitatea celorlalți (care bineînțeles că se mulțumeau – ca de obicei – să arunce mingile la noroc). Am digerat greu că trebuie să intrăm în prelungiri, însă mai neplăcut a fost când s-au terminat și acestea – tot cu 0-0, după alte ratări în contul nostru. Chiar și soția mea se înfierbîntase, și nu aveam cum s-o calmez; de fapt, așa ceva nu intra în preocupările mele în acel moment.

La departajarea prin 11 metri s-a văzut din nou diferența de structură psihică, așa că – încercînd, peste ani, să atenuez o nedreptate – nu voi pomeni numele celui care a ratat lovitura decisivă. Destul l-au menționat ziarele, deși trebuia să fie evident pentru toată lumea că întreaga echipă poartă vina pentru această eliminare stupidă.

Oricîtă tristețe aș fi simțit, evident că am urmărit în continuare turneul final. De aici încolo însă, relatarea va deveni destul de lapidară, din motivul pe care l-am evidențiat prin menționare frecventă: au fost puține momente deosebite. Totuși, cîte au fost, nu pot să le scap.

Am uitat ordinea cronologică a întâlnirilor din optimi despre care mai știu ceva, dar cred că are mai puțină importanță. Voi încerca să stabilesc o altă ordine: după progresia în care m-au impresionat. Astfel, belgienii (preferații mei în înfruntarea cu englezii, deoarece reprezentau țara de origine a uneia din străbunici) au rezistat pînă aproape de sfîrșitul prelungirilor, însă – cînd mai erau vreo 2 minute – David Platt le-a semnat condamnarea.

Italianii s-au chinuit mai puțin cu echipa Uruguayului. Erau ei favoriți teoretici și susținuți cu un patos lesne de bănuț, dar tocmai de aceea le-a fost tot mai greu pe măsură ce minutele treceau – și publicul fierbea tot mai tare, cu riscul de a-și modifica sentimentele cu 180 de grade. (Cred că-i lînșau și pe oficialii lotului – de antrenor⁸³ nici nu mai vorbesc – dacă pierdeau.) Noroc că a venit poate cel mai frumos gol al campionatului,

⁸³ Arrigo Sacchi, care făcuse superechipa lui A.C. Milan din 1989.

realizat (desigur, aş zice) de Schillacci: bombă din voleu, de la vreo 30 de metri. Pot liniştit să afirm că a fost un şut al disperării şi exasperării, chiar dacă nu mi s-a părut ca ochii omului numărul 1 al Italiei la acea ediţie să fi fost mai ieşiţi din orbite ca de obicei. Cert este că echipa sa – ca şi tribuna – a dobândit relaxarea. Astfel, au controlat jocul şi au învins cu 2-0.

Tot cu 2-0 a câştigat şi formaţia Camerunului, contra Columbiei, dar aici al doilea gol a fost cel cu cîntec. Portarul sud-americanilor, René Higuita, una din cele mai excentrice figuri din istoria campionatelor mondiale, a avut de suferit (şi nu numai el, din păcate) pentru că şi-a dat din nou în petic. Obişnuia să dribleze de ochii publicului şi să vină în atac (cam ca Rică Răducanu al nostru, însă – cum am subliniat – acesta nu şi-a permis aşa ceva în Mexic), şi în acest meci a făcut-o cu atît mai abitir cu cît echipa sa era condusă. Şi lui i-a luat mingea Roger Milla, făcîndu-mă să mă gîndesc la Andone.

Indiscutabil că derbiul optimilor a fost Olanda – R.F.G.; la fel este pe cine susţineam cu pasiune. Aveam temeiuri să cred în victoria lor ştiind că trecuseră de nemţi în semifinala campionatului european din 1988. Totuşi, oamenii lui Beckenbauer (care deja îşi consolidase renumele ca antrenor, după cariera la Bayern München) au confirmat încă o dată ideea – valabilă pentru formaţiile (vest-)germane din toate timpurile – că nu pot fi consideraţi dinainte învinşi⁸⁴. Din cîte îmi amintesc, au câştigat la loviturile de departajare (după 2-2 la încheie-

⁸⁴ V. nota 23.

rea prelungirilor)⁸⁵, dar mai mult decît înfrîngerea olandezilor m-a şocat încrîncenarea cu care Völler l-a scuipat pe Rijkaard, după o altercaţie. A fost nouă manifestare a „arianismului” – ca să nu spun rasism de cea mai joasă speţă, cu atît mai condamabil cu cît s-a produs între doi mari jucători şi în asemea circumstanţe.

Sferturile de finală le-am prins la Petrova; va reieşi repede de ce evit termenul „văzut”. Scăpasem de acolo, aşa că – în calitate de oaspeţi (dragi, aş îndrăzni să spun) – e uşor de imaginat cum am fost omeniţi (şi cu ce – dacă mă refer exclusiv la mine). „Sediul” era la finii noştri, şi desigur că şi acolo trataţia a fost „stropită” din belşug. Nu aceasta este, însă, explicaţia pentru puţinele amintiri din această fază, ci una pe care n-ar mai trebui să o tot repet: jocurile nu au fost, în general, de natură să îmi capteze interesul. Seria a deschis-o Argentina – Iugoslavia: s-a decis la 11 metri, cu 0-0 după prelungiri. Mi-a părut rău că au fost eliminaţi vecinii noştri, cu care mă consideram un fel de compatriot, avînd în vedere că numele meu de familie este croat – şi nu maghiar, cum se crede îndeobşte.

Seara s-a desfăşurat Italia – Irlanda, un meci în care gazdele n-au avut probleme. S-a terminat cu un 2-0 clar,

⁸⁵ Pe Eurosport s-a zis că s-ar fi terminat 2-1 pentru R.F.G., dar mai sînt greşeli şi acolo; de exemplu, s-a afirmat că am fi fost cu Camerun în grupă la turneul final din 1994. Contează, în fond, cine a mers mai departe. Cît despre Völler şi Rijkaard, nu era relevant în text să pomenesc că aveau să fie mari şi ca antrenori, mai ales că despre german voi vorbi. Doresc totuşi ca măcar aici să subliniez aceasta, adăugînd că, prin comportarea în cariera de maturitate, au şters imaginea lăsată de acel episod.

care cred că nu-i încălzea pe localnici decît sub aspectul că mai făcuseră un pas spre finală – obiectivul de înțeles (și fără alternativă, îmi închipui) al pătimașilor „tifosi“.

A doua zi, fiind duminică, am făcut o vizită la stomatologa din sat, care stătea în Sighet. Mă atașasem de soțul ei, cu care povestisem îndelung într-o noapte. E ușor de imaginat în ce fel ne-am manifestat bucuria de a ne revedea. Totuși, nu din cauza mea am ajuns înapoi în Petrova mulțșor după ce începuse al treilea sfert (considerat aprioric cel mai „tare“): R.F.G. – Cehoslovacia. Deja era 1-0 pentru nemți, și nu s-a mai întîmplat mare lucru. Mai degrabă țin minte compania în care m-am uitat: cei mai apropiați amici ai mei din partea locului.

După cina la fini, m-am postat la Anglia – Camerun, ultima confruntare din acest stadiu – doar în ordine temporală; ca intensitate avea să ocupe o poziție exact inversă. Desigur că țineam cu englezii, căci mi se părea prea de tot ca africanii să ajungă în semifinale. Speram ca echipa mai galonată să dea o lecție celorlalți, fiind în măsură să relice la un angajament fizic care contase mult în fața argentinienilor și a noastră. Totuși, parcă mi-ar fi plăcut și ca insularii să fie puțin ținuți în șah, ca să se vadă că nu ne-a învins o echipă oarecare.

Am avut parte de toate acestea, chiar mai mult decît doream: am ajuns să tremur pentru promovare. Camerunezii au condus cu 2-1 pînă aproape de finalul timpului obișnuit – pe merit, după joc. Din nou însă, ca și contra Belgiei, englezii au decis să nu se lase pînă nu fluieră arbitrul (doar sînt de-o spiță cu germanii) – și au fost răsplătiți. Am răsuflet ușurat că măcar s-a intrat în prelun-

giri, însă bine cu adevărat m-am simțit abia cînd Gary Lineker a marcat al treilea gol⁸⁶, pe fondul lipsei de concentrare a adversarilor – dată mai degrabă de superficialitate decît de oboseală, cred. Cei din Camerun n-au mai putut face nimic, dar chiar și așa au arătat – o dată pentru totdeauna – că sînt o forță a fotbalului mondial, confirmînd, în acest cel mai spectaculos sfert de finală, prestațiile dinainte (cînd au vrut să joace, evident).

Despre semifinale (Anglia – R.F.G. și Italia – Argentina) am foarte puțin de vorbit, de vreme ce s-au încadrat în banal. Ambele și-au decis soarta prin lovituri de departajare, la scorul de 1-1 după prelungiri. Dacă în disputa anglo-saxonă (categorisită cu clișeele dintotdeauna) mi-a fost indiferent cine cîștigă (dar aș zice că nemții au intrat în finală pe merit, judecîndu-le prestația de ansamblu), în cea de-a doua semifinală aveam o preferată clară, tot pe baza fotbalului arătat pînă atunci: Italia.

Din păcate (pentru autohtoni în acest caz, însă nu întîmplător am folosit o expresie cu conotație negativă), șansa joacă un rol important – ca în viață, în general. Cele două echipe au jucat cum mă obișnuiseră (și cum era de așteptat, avînd în vedere motivația), deci italienii au dominat, fiind mai constructivi și mai imaginativi. Au deschis scorul, dar se vede că și-au dezis faima că știu să țină de rezultat tocmai într-unul din momentele cînd aveau cea mai mare nevoie de asta. După ce au fost egalați, deși au presat cu o furie lesne de înțeles, i-au adus la

⁸⁶ Am impresia că el le-a marcat pe toate, dar nu inserez asta în narațiune dacă nu sînt sigur. Oricum, Lineker și Platt au fost faimoși la vremea lor.

disperare pe suporteri (mulți dintre ei telespectatori, cum e cel evocă acum acele clipe) prin incapacitatea de a fructifica. Nu înțeleg de ce soarta le-a stat împotriva, culminând cu dezodămintul. La loviturile de la 11 metri aveau ca puternic atu portarul. Pe Zenga – campion și el cu Inter în 1989, de altfel – îl consideram, după ce făcuse pînă atunci, un demn urmaș al lui Zoff. Oricum, nu se putea compara cu omologul său argentinian. Acela (din cîte îmi amintesc) nu s-a remarcat nici la loteria departării; au tras prost italienii.

Trec peste comentarii banale cu privire la influența negativă a unei presiuni enorme asupra psihicului de tip latin. Mai bine scot în evidență ce mi se pare că se cuvine: cred că nimeni nu s-ar fi gîndit că va fi aceeași finală ca în urmă cu 4 ani, mai ales că argentinienii începuseră atît de nefericit. Dacă se poate spune că vest-germanii demonstraseră că aveau suprafața să lupte pentru titlul mondial, cei care urmau să le fie rivali se bucuraseră în primul rînd de noroc. Ce altceva să afirmi despre două calificări consecutive la 11 metri?

Asumarea statutului de cronicar mă obligă ca, înainte de a vorbi despre confruntarea ultimă, să mă opresc puțin la disputa pentru locul 3. Italia a învins Anglia cu 2-1, după un meci acceptabil, dar care – ca totdeauna – a avut patina dezamăgirii. Prin urmare, nu e de mirare că mai multă atenție am dat faptului că Shilton – portarul englez – părea un om obișnuit de 41 de ani, adică arăta ca și cum ar fi abandonat sportul de mulțor. Această impresie era dată de mușchii „înecați” (în special la umeri), și era cu atît mai frapantă cu cît la Zoff – despre

care am spus că avea cu un an mai mult cînd a devenit campion mondial – nu am văzut așa ceva⁸⁷.

Cu o tristețe ușor de înțeles (se termina una din cele mai frumoase perioade ale vieții mele⁸⁸, afectată doar parțial de faimoasa mineriadă), am urcat din nou la vecinul de care am vorbit. E firesc să fi dorit să văd finala în culori, mai ales că singurele împrejurări în care m-am implicat afectiv serios (ținînd cont și de superstiții, deci) fuseseră meciurile echipei noastre. Totuși, aveam preferați și în disputa supremă – dar erau ceilalți, față de 1986. Opțiunea mi-a fost determinată tot de ce arătaseră. Vest-germanii nu mai așteptau să fie forțați pentru a juca ofensiv (chiar dacă nu spectaculos – ar fi fost cu totul excepțional pentru ei). În schimb, la argentinieni se vădea încă o dată că Maradona este esențial: încă era în formă și apreciat, dar nu mai strălucea. Prestația echipei era pe măsură, după cum cred că mulți au văzut; modul cum ajunseseră în finală ilustra și el această idee.

În timpul meciului meciurilor au arătat iarăși că știu să se cramponeze de rezultat (tot ajutați de șansă), așa că nemții nu au obținut victoria fără emoții pe care o întrevedeam. Ne apropiam de minutul 90, era încă 0-0, iar eu mă gîndeam că ar fi culmea (și chiar scandalos) ca sud-americanii să cîștige din nou la 11 metri. Nici nu știu ce m-ar fi afectat mai mult dacă s-ar fi ajuns la departajare: să se decidă așa campioana mondială sau să văd a treia victorie consecutivă (și puțin meritată) pe o cale care are

⁸⁷ E drept că fostul căpitan (apoi antrenor) al naționalei Italiei avea o a-lură sportivă și în 2003, cînd l-am văzut ultima dată.

⁸⁸ Nu eram singurul în situație; vezi începutul capitoului.

mai multe în comun cu loteria și cu psihologia decît cu fotbalul.

Bine că a venit, cu vreo 5 minute înainte de soroc, acea pătrundere în careu care a determinat faultul sancționat fără ezitare de către arbitru. Brehme a dovedit aceeași fermitate (nu știu zău dacă n-a închis ochii cînd a tras, dar sigur este – după mine – că a băgat toată forța fizică și psihică în acea minge), așa că se poate spune că dreptatea a triumfat. Victoria e victorie, chiar dacă la o finală de campionat mondial ai visa altceva decît un 1-0 din 11 metri.

S-au făcut multe comentarii asupra deciziei arbitrului (mexican – de subliniat): că era un moment al jocului cînd un penalti e extrem de probabil să fie decisiv sau chiar că nu a fost fault în careu. Desigur că părerea mea e cu atît mai puțin importantă cu cît evenimentele s-au desfășurat de mult, însă mă simt dator să spun că sînt convins că a fost fault clar. E lesne de bănuț de cîte ori am revăzut faza și, pentru că o am și astăzi în fața ochilor minții, aș adăuga doar că apreciez mult corectitudinea (și bărbăția) arbitrului – mai ales că a luat o decizie împotriva afinităților sufletești. A fost unul dintre puținii oameni cu care m-am mîndrit că sînt coleg (el fiind ginecolog).

Cum îmi plac paradoxurile, nu voi ezita să afirm că această victorie a adus cel puțin tot atîta glorie și celor care n-au trudit pe teren pentru ea. R.F.G. – deși categoric era echipa deceniului, cu cele trei finale consecutive – nu a putut urca de pe locul 2 în clasamentul mondial al tuturor timpurilor (unde se află și astăzi – tot după brazilieni, despre care se poate deduce că în 1990 n-au făcut

practic nimic). În schimb, a ajuns în frunte – alături de Brazilia și Italia – la numărul de victorii mondiale⁸⁹. Totodată, Franz Beckenbauer devenea al doilea din lume – după Mario Zagalo – care cîștiga titlul suprem și ca jucător, și ca antrenor. Acestea sînt cele mai spectaculare (și prioritare în statistici) aspecte ale ediției Italia – '90, dar să nu uităm de prima calificare a unei formații africane în sferturile de finală și (intenționat lăsată la urmă – așa cum am citit că intra pe teren Pelé) de trecerea de grupă a echipei noastre, după ce 20 de ani nu fuseserăm între „cei mari”. Mai mult decît atît, impresia lăsată de jucători i-a propulsat unde nu li se permisesese multă vreme: în fotbalul european de prim rang. Că asta a avut un serios efect colateral negativ, adică începutul decăderii campionatului intern, nu e locul aici să discutăm. În schimb, e adecvat să spunem că de atunci încolo am avut temeieri consistente să sperăm la calificare de fiecare dată.

⁸⁹ Este oarecum paradoxal și că toate cele trei titluri supreme ale germanilor au fost dobîndite pe cînd erau separați. Sînt rigid în ce privește situațiile oficiale, așa că accentuez că Germania de Vest a fost cea care a cîștigat campionatul mondial în 1990. Unificarea era deja sigură, dar încă nu avusese loc.

S. U. A. – 1994

Continuându-mi ideea cu care încheiam evocarea ediției italiene la care am fost martor⁹⁰, aş accentua că, deşi băieţii din reprezentativă ne-au satisfăcut pretenţiile la calificare, emoţiile au fost cam la fel de mari ca în 1989. Aşa ar spune o judecată seacă, favorizată de retrospectie. Stările sufleteşti nu le poţi însă cuantifica, deci – conjunctura de ansamblu fiind cu totul alta (şi cea generală, şi cea strict fotbalistică) – e clar că nu pot compara trăirile din toamna târzie a lui 1993 cu cele anterioare cu 4 ani (pe care sper ca niciodată⁹¹ să nu le mai am).

Nutresc convingerea că drumul echipei noastre spre turneul final din Statele Unite persistă destul de viu în mintea tot mai multora, însă – sperînd că şi alţii sînt ca mine, adică au în memorie mai mult decît succesiunea de rezultate care ne-au dus pe primul loc în grupa preliminară – am îndrăznit să insist pe momentele cele mai marcante (dintr-un punct de vedere subiectiv, desigur).

Cu riscul de a plictisi, deci, simt nevoia să-mi satisfac plăcerea de a povesti mai în amănunt cum s-a făcut

⁹⁰ A mai fost o ediție, în 1934, şi ştiu că am pomenit de ea. Atunci am fost eliminat în optimi (v. şi notița 82) de Cehoslovacia, care avea să piardă finala cu Italia. Ambele meciuri au avut acelaşi scor: 2-1.

⁹¹ Accentuez pe „sper”. După două calificări la rînd ratate, sîntem în grupa pentru C.M. 2006 cu Cehia şi Olanda, şi se observă uşor cum merge reprezentativa noastră. Nu mai insist; probabil cu asta voi încheia. (Notița – cred că e clar – a fost redactată o dată cu textul, în 2004. Nu avea sens să revin asupra ei, întrucît ce a urmat mi-a concretizat presimţirile negre, după cum bine se ştie.)

de am ajuns iarăşi în elita fotbalului mondial. (Teoretic era de aşteptat, dar practic a fost greu – cum am sugerat chiar de la început.) Aveam ca adversari Insulele Feroe, Țara Galilor şi Cehoslovacia (în ordinea dificultăţii de a răzbate în dauna lor). După ce eşuasem în calificarea pentru Euro '92, la conducerea echipei a fost numit Cornel Dinu, în care nu aveam încredere, din simplul motiv că mi se părea prea emfatic în vorbire (ca să nu folosesc termenul ce mi-a venit pe negîndite: gargaragiu⁹²).

Mă obseda că îl voi auzi – după un egal în debut cu Insulele Feroe, la Bucureşti – căutînd porţiţele obişnuite în cazul unui asemenea rezultat ruşinos. Din fericire, pesimismul meu s-a dovedit fără substrat. Acum aş putea spune, dacă m-aş preta la ieftinătăţi, că acel 7-0 contra „pescarilor” parcă anunţa victoria zdrobitoare contra galezilor. Prefer să mă țin de certitudini: niciodată n-am văzut vreo echipă (națională sau de club) jucînd ca a noastră în prima repriză cu Țara Galilor. Pentru ce s-a întîmplat atunci pe teren, e prea puţin să foloseşti clişeu că parcă aveau mingea legată de picioare; pur şi simplu, adversarii păreau jaloane. Cred că putea fi mai mult de 5-0 la pauză⁹³.

Totuşi, pînă la urmă s-a vădit că n-am fost degeaba

⁹² Nici ca jucător nu m-am omorît după el, dar măcar a avut o carieră îndelungată şi fructuoasă, atît la Dinamo, cît şi la națională. Ce a făcut ca antrenor, la ambele formații menționate, a văzut cam toată lumea, aşa că mai degrabă mă enervez decît rîd (cum ar face majoritatea) cînd îl aud analizîndu-i pe Marcello Lippi sau Fabio Capello.

⁹³ În repriza a doua au dat şi ceilalţi un gol, dar numai din cauză că ai noştri nu s-au mai străduit deloc. Cu un drum, precizez că aceste rînduri au fost scrise înainte de mult trîmbiţatul 5-1 cu Germania.

sceptic în legătură cu Dinu. Cred că și astăzi lumea își amintește sfârșitul carierei sale de antrenor al naționalei, căci meciul de la Kosice⁹⁴ a făcut mult mai multă vîlvă decît cel cu Țara Galilor. Ne trebuia o victorie împotriva formației unite a cehilor și slovacilor (Cehoslovacia se scindase la 1 ianuarie 1993 – de aici noua titulatură) pentru a fi siguri că mergem la mondiale. Aveam justificate speranțe, chiar dacă și rivalii noștri mai erau „în cărți”. E adevărat că nu mai jucau pentru o țară (cum era la începutul preliminariilor), dar – sinceri să fim – cei mai mulți sportivi țin în primul rînd la prestigiul propriu. Pe teren s-a văzut asta, iar momentul de cumpănă trebuie evidențiat (cu toate că – probabil – este arhicunoscut): la 3-2 pentru ei, au rămas cu doi oameni în minus. În loc să dăm noi cele două goluri care ne-ar fi adus izbăvirea, au dat ei tot atîtea, scriindu-se astfel una dintre cele mai jalnice pagini din istoria naționalei de fotbal a României.

Dacă aș face haz de necaz – cum este în firea celor de aici – aș spune că mi s-a oferit ocazia pe care o așteptam din toamnă: să-l văd pe Dinu găsind justificări abracadabrante. Structura mea îmi dictează, însă, să mă ridic (din nou) împotriva unei nedreptăți: aruncarea eșecului în cîrca lui Silviu Lung, un portar cum nu am mai avut de atunci⁹⁵. Retragerea sa voluntară din reprezentativă –

⁹⁴ Iar scriu cum îmi vine mai ușor. De fapt, prea mult ne străduim noi, românii, să scriem și să pronunțăm corect în toate limbile. (Paralela cu francezii sau englezii este implicită.)

⁹⁵ Lobonț nu mă impresionează, iar despre Stelea și Prunea voi avea ocazia să vorbesc. Tot aici se cuvine să afirm că golurile primite de Lung la Kosice le atribui apărării.

o dată cu asumarea vinovăției pentru înfrîngere – nu necesită comentarii.

O remarcă trebuie totuși să fac, fiind și în strînsă relație cu continuarea a ce am de spus: desigur că puțini au avut (și au) caracterul și demnitatea lui Lung – și asta este valabil în general pentru „democrația noastră originală”. Așadar, înlocuirea antrenorului a efectuat-o federația. A fost adus Anghel Iordănescu, care nu mă impresionează ca fotbalist, dar fusese secundul lui Emeric Jenei cînd Steaua a cîștigat Cupa Campionilor Europeni (și, intrat pe teren cîteva minute, mai mult ca apreciere pentru întreaga sa carieră, a putut să își treacă în palmaresul de jucător acest suprem trofeu pentru cluburi⁹⁶). Dacă-mi aduc bine aminte, în perioada la care am rămas cu povestirea era antrenor la echipa căreia i se dedicase (Jenei plecase în Ungaria după turneul final din 1990). Să fiu sincer, îmi părea imposibil să realizeze ce i se cerea: bilanț maxim în ultimele două meciuri – cu Belgia, la noi, și cu Țara Galilor, în deplasare.

Și totuși a reușit, poate și pentru că era nepotrivit să meargă la turneul final o echipă care nu mai era națională. Trec peste victoria asupra belgienilor, dorind să ajung cît mai repede la unul din cele mai interesante momente din existența mea, pentru că mi-a oferit un motiv suplimentar să cred în fenomenele neconvenționale. Sînt convins că o Românie întreagă s-a concentrat să se rateze lovitura de la 11 metri obținută de galezi, cînd era 1-1.

⁹⁶ Cupa Intercontinentală se joacă practic numai pentru spectacol; e clar că echipele de club cele mai puternice sînt în Europa, reprezentînd consacrați și pentru sud-americani.

Îmi voi aminti, foarte probabil, mereu – și aș vrea să mai am astfel de trăiri (însă, evident, fără asemenea preambul) – ce am simțit când mingea a lovit bara transversală. După așa ceva, era aproape logic să vină al doilea gol al nostru. De aici și intensitatea mai redusă a bucuriei, iar la fluierul final a fost doar ușurare.

Cînd s-au tras la sorți grupele eram de gardă, și un coleg albanez a făcut un comentariu pe care îl pomenesc de cîte ori am ocazia: „Aveți un grup bun.“. Era și nu era așa: S.U.A. era gazdă, Columbia bătuse cu 5-0 Argentina la Buenos Aires, iar cu elvețienii o mai pățiserăm⁹⁷. Totuși, puteam liniștit să mă gîndesc la optimi, măcar de pe locul 2 (ca să fim siguri; cu locul 3 nu se știa niciodată).

Aveam rezerve serioase – judecînd după premise – în privința atmosferei pentru această nouă înfruntare la vîrf. Era prima oară (în istorie⁹⁸, nu numai în perioada trăită de mine) cînd în țara-gazdă a turneului final fotbalul nu se afla printre cele mai gustate sporturi – ba chiar era privit drept ceva exotic, cu toate că promotorii lui se străduiseră, printre altele aducînd vedete la sfîrșitul carierei, în frunte cu Pelé. (Ca dovadă, era – și este – denumit "soccer", "football" fiind pentru ei altceva, și e jucat mai ales de fete; de altfel, echipa națională feminină a S.U.A. are cotă mai bună decît fotbalistii⁹⁹.) Probabil că

⁹⁷ În preliminariile pentru Spania '82, după cum am arătat.

⁹⁸ Ca să fiu pe deplin clar, trebuie să enunț țările-gazdă până în 1962 (despre care am vorbit): 1930 – Uruguay; 1934 – Italia; 1938 – Franța; 1950 – Brazilia; 1954 – Elveția; 1958 – Suedia.

⁹⁹ „Echipa masculină“ mi se pare pleonasm pentru fotbal (v. și ce am spus chiar în introducere).

au intervenit factori financiari și politici¹⁰⁰, alterînd – după mine – esența sportului, și cert este că s-a pretextat cu dorința FIFA de a populariza peste tot fotbalul.

Încercam să pun pe primul plan plăcerea de a vedea din nou marile echipe naționale, cu atît mai motivate cu cît miza era supremă. Măcar aveau pe ce să joace; asemenea terenuri impecabile nu văzusem – și e foarte posibil să nici nu mai văd. Cît despre public, chiar dacă erau serioase galerii ale participanților din străinătate, desigur că majoritatea – în toate cazurile – o formau autohtonii. Se manifestau ei destul de exuberant, însă cu atît mai puternic îmi confirmau senzația că sînt cam pe dinafară. De altfel, s-a și spus că nu prea agreează fotbalul „european“ (reiau o expresie de atunci – stupidă, fie vorba între noi) pentru că survin contacte fizice mai puțin dure și nu se marchează atîta ca la "football". (Unde mai pui că nu poate exista "touchdown" – suprema lor satisfacție?). Mă consolam doar cu gîndul că ambianța ca în Italia nu puteam să înlînesc nicăieri (și nici nu cred că voi mai avea parte de așa ceva, dacă nu prind un turneu final tot la ei).

Începutul marelui eveniment aproape că m-a epuizat, cu două nopți practic nedormite și activitate între ele. Înainte de a reda ce mi-a rămas în suflet și minte de atunci, trebuie să subliniez că prima seară a capitolului american din istoria fotbalului de cel mai înalt nivel este

¹⁰⁰ Chiar dacă mulți cunosc – și sînt conștienți de – aceasta, cred că e bine să subliniez încă o dată că ediția care marca un secol de Jocuri Olimpice moderne trebuia să se desfășoare în locul unde au început, ca omagiu pentru cei care le-au creat în antichitate: Atena. A fost însă o aplicare a cunoscutului "Always Coca-Cola".

memorabilă pentru mine și datorită unui episod cu puțin anterior deschiderii. Deoarece festivitatea de inaugurare urma să o vedem la miezul nopții (se subînțelege de ce, ca și faptul că era în direct¹⁰¹), cei de la televiziune au făcut un fel de avanpremieră. Printre altele, a fost o dezbatere cu invitați de marcă. Vrînd să îmi confirm mie însumi că o adevărată personalitate este cunoscută chiar și de cei departe de a fi la curent cu domeniul ei, mi-am întreat soția:

— Cine-s ăștia?

— Pelé și Beckenbauer! – mi-a răspuns pe loc¹⁰².

Cu asta mi s-a îmbunătățit și mai mult dispoziția ce mă încercă mai totdeauna într-un asemenea moment, așa că am trecut peste obișnuita plictiseală la formalitățile de deschidere. A contribuit și împrejurarea că mi s-a oferit prilej de reflecție – în acest caz pe marginea modului cum știu americanii să își respecte reprezentanții, măcar în fața lumii. Cînd președintele a rostit cuvintele care oficializau începutul evenimentului mondial, pe ecran a apărut "The Honorable William Jefferson Clinton" – și nu Bill, cum i-am tot zis noi. (Ulterior am aflat că am preluat-o de la francezi, ale căror înțepături la adresa americanilor își au originea în iritarea dată de un fapt clar pentru toată lumea – inclusiv pentru ei, chiar dacă refuză să admită asta fățiș: au ajuns putere de ordin secundar, mai ales după al doilea război mondial.)

¹⁰¹ Așa s-a întîmplat totdeauna; chiar și la ultimul campionat mondial transmis în vremea lui Ceaușescu (1978) au fost rare meciurile înregistrate, cum poate s-a dedus din capitolul respectiv.

¹⁰² Îi mai cunoaște pe Cruyff și Maradona.

Am stat pînă la 3 și jumătate dimineața, ca să văd și meciul de început. Dacă îmi amintesc bine, au jucat Spania și Coreea de Sud, și s-a terminat 2-2. Nu mi-am acordat timp să analizez această surpriză, căci a doua zi urma să fie plină. M-am trezit la 7, avînd de făcut un drum dus-întors la Cugir, unde ne era copilul, deoarece și mama lui era ocupată – profesional, spre deosebire de mine. Cu toții am fost de acord că e mai bine să rămînă la bunica, singura care putea să vadă de el așa cum trebuie. (Cu riscul de a mi se reproșa că abdic de la datoria de părinte, am spus clar că nu pot avea grijă decît de mine, cu afităe nopți nedormite. O dată la 4 ani puteam să-mi permit și eu așa ceva, o lună de zile.)

Întors acasă, m-am îndopat cu cafele și Coca-Cola, nemaivînd timp să dorm fără limitări pînă la începutul disputei S.U.A. – Elveția. Desigur că, dat fiind nivelul celor două, îmi stîrnea interesul mai mult din cauză că era în grupa noastră, cu toate că – după cum s-a văzut deja – țineam ca la turneele finale să urmăresc tot ce-mi stătea în putință. În ce privește această partidă, mai aparte decît scorul (un 1-1 totuși surprinzător pentru mine, chiar dacă americanii jucau acasă) este că s-a desfășurat în sală. Ști-am că au săli de sport grandioase, începînd cu Madison Square Garden, dar una care să cuprindă un teren de fotbal (100 / 50 metri) chiar nu văzusem.

Debutul nostru era programat în aceeași zi (la ei; la noi avea să fie 2,30 dimineața). Pînă atunci, pe la 12 s-a jucat Italia – Irlanda, la care a adormit soția mea, ca să poată să își materializeze inițiativa de a fi din nou alături de echipa națională, după 4 ani. Pentru a reda cu justețe

dimensiunea acestui gest, trebuie să adaug că, afară de prezența noastră la turneele finale (inclusiv Euro '96 și 2000), a urmărit – în toată perioada pînă azi, cînd e pe sfîrșite primăvara lui 2004 – doar finala din 1998 și prima victorie la Budapesta. Adevărul e că și eu puteam să închid ochii puțin, pentru că, după un gol fantastic al irlandezilor (intrat din întîmplare, zic eu; sînt convins că nici Houghton nu prea miza pe reușită cînd „a băgat tîrnăcopul în minge“), n-a mai fost nimic. Mă rețineam însă teama să nu adorm prea adînc și să scap principala atracție a începutului de turneu.

Era 1 și jumătate cînd s-a terminat acel joc plictisitor și enervant – și pentru asta i-am blamat pe italieni, căci de la ceilalți știam la ce să mă aștept. Încercînd să îmi înving oboseala, am început prin a mă mobiliza. În bucătărie, am dat drumul la radio, prietenul meu dintotdeauna (la televizor stau doar pentru sport, filme documentare sau muzică), și m-am apucat de integrale. Mă sugestionam intens că nu mai este mult pînă la 2 și un sfert, cînd trebuia să dau un telefon de trezire unor prietene bune – care aveau și mai puțină tangență cu fotbalul decît Camelia mea, dar țineau neapărat să fie alături de echipă.

De ușurare că a venit în sfîrșit momentul unei noi prezențe la vîrf a fotbaliștilor noștri, mi-a pierit toată starea proastă inerentă acestui grad de solicitare fizică și s-a estompat trăirea pe care aș fi avut-o dacă aș fi fost neutru: că mai am doar 2 ore pînă să mă pot culca. Emoțiile care mă „montaseră“ în așa măsură încît parcă atunci mă sculasem din somn aveau componenta negativă predomi-

nantă: mă temeam să nu încasăm și noi 5 goluri, ca Argentina. Cum speranța nu mă părăsește niciodată, îmi trecea prin minte și un rezultat egal – dar numai atît. (Cred că nimeni în România nu gîndea altfel; oricine m-ar contrazice acum, după 10 ani, doar ar confirma zicala cu împrejurarea în care se arată vitejii.)

Columbienii aveau mari individualități, mai ales în atac, cum – dacă ne raportăm la clișee – le stă bine sud-americanilor. Asprilla, Rincon sau Valencia făceau deja furori la echipe europene de prim-rang. Văzusem destul fotbal (inclusiv pe cei menționați) ca să fiu rezervat în privința sorții formației noastre. Bine cotate era și căpitanul Valderrama, omul cu numărul 10 (cu toate semnificațiile aferente, inclusiv dirijarea jocului), dar acesta mă impresiona mai mult prin chica generoasă și fantezist vopsită; ca valoare mi se părea inferior omologului său Hagi.

Tot ce gîndeam mi s-a confirmat pe parcursul meciului. Sînt conștient că mi-am ridicat deja destulă lume în cap, cu afirmația în privința speranțelor (și va fi și mai rău cu ce urmează), sau că alții – care cunosc doar rezultatul – nu înțeleg nimic în acest stadiu al istorisirii. Totuși, fac apel la probitate; e de neîgăduit că adversarii au fost încă de la început peste noi, dar noroc că jocul de echipă nu le prea mergea. Totodată, amprenta coordonatorului a fost decisivă: în timp ce ei dominau copios, dar nu prea ajungeau la poartă, Hagi l-a găsit pe Răducioiu cu o pasă lungă și măiastră, pe care talentatul vîrf a fructificat-o, apărarea fiind și ea încadrabilă în schema pentru America Latină. Cred că era a treia sau a patra oară

cînd treceam de centru.

Golul de 2-0 al lui Hagi se află în antologia campionatelor mondiale, deci nu mai are rost să-l descriu în amănunt. Eu am fost și sînt – pe plan ideatic – mai puțin încălzit de un asemenea gol, fiindcă mi s-a părut că nu are în el spiritul de onestitate ce trebuie să domine sportul: n-a fost rezultatul unei acțiuni legate, ci al unui moment de inspirație al acestui remarcabil tehnician. Cred că a fost și silit de împrejurări: nu avea cu cine să combine. Pentru că nu-mi plac păcălelile, nu agreez că a profitat de ieșirea hazardată a portarului, însă trebuie să recunosc că și alții – chiar mai mari – au făcut-o (de exemplu Pelé, în meciul cu Cehoslovacia din 1970).

Înfuriați de-a binelea, columbienii au tăbărit peste noi mai rău ca înainte, și a venit și reușita dorită, dar într-un chip neașteptat: cu capul, la un corner. (Și autorul a fost oarecum surprinzător pentru mine: Valencia – și nu Asprilla sau Rincon.) Mi-am zis că totul s-a terminat, însă noroc că a venit repede pauza.

Credeam că în a doua parte favoriții teoretici (măcar asta trebuie s-o recunoaștem) vor obosi, dar nici vorbă. Puteai să numeri pe degete de cîte ori am trecut în terenul lor – și pierdeam posesia imediat. Totuși, o dată a ajuns mingea și pînă la Răducioiu – după o nouă lansare lungă, care tot lui Hagi trebuie să îi aparținut. A fost desulțuț, căci dotatul înaintaș s-a descurcat aparent lesne cu doi fundași și portarul¹⁰³. În acel moment m-am putut

¹⁰³ Oscar Cordoba – pe care l-am văzut gafind a nu știu cîta oară chiar în seara cînd scriam această parte. Cu toate acestea, este menținut afiș la echipa de club (Beşiktaş Istanbul) cît și la națională (unde l-am revă-

relaxa pe deplin; mai erau doar cîteva minute.

Aceasta este analiza lucidă (zic eu) a unuia dintre marile succese ale echipei de fotbal a României. Repet că risc să mă expun la critici, însă nu pot trece peste ce a fost în teren. Sînt primul care simțea încîntare dacă acest rezultat ar fi fost obținut printr-un joc pe măsură, cum a fost alt 3-1: cel cu Danemarca, din noiembrie 1989.

Desigur că esențial a fost cu ce ne-am ales (asertiune valabilă și pentru golul al doilea), și nu vreau să profit de perspectiva timpului pentru a specula că modul cum a fost obținută victoria ar fi trebuit să ne facă să privim cu mai multă concentrare meciul următor. De fapt, nu pot să afirm cu certitudine că jucătorii și antrenorii s-au lăsat duși de valul euforiei care îi traversa pe români, inclusiv presa de toate genurile. Totuși, e plauzibil să fi fost așa. Chiar și eu (nu că așa fi buricul pămîntului sau că m-ar fi ascultat vreodată cineva cu pondere în fotbal, dar sînt sceptic prin natura mea) mă gîndeam că vom avea o treabă mult mai ușoară. Mă sprijineam și pe egalul făcut în prima etapă de cei pe care urmam să-i întîlnim; americanii, chiar dacă erau gazde și chiar dacă ne bătuseră cîndva acasă (într-un amical, bineînțeles¹⁰⁴), rămîneau (și – cel puțin pentru mine – așa va fi totdeauna) o echipă de

zut anul trecut – 2003). O fi avînd cîteodată intervenții excepționale, dar mă duce cu gîndul la o vorbă a lui Dumitru Pavlovici, fostul portar al Ripensiei Timișoara și al naționalei: „Marii portari nu greșesc la mingile simple.” (citată aproximativ).

¹⁰⁴ Pentru cei mai puțin inițiați: nu avem cum să jucăm cu ei decît la turneele finale ale campionatelor mondiale, deoarece grupele de calificare se includ în zone geografice.

mîna a doua.

Este un truism că elvețienii au altă structură decît noi, și toată lumea vede concretizarea acestei idei. În cazul particular care urmează, își dădeau seama ce ar fi însemnat încă o stîngăcie; doar nu erau nebuni, să nu-și dorească să ajungă cît mai departe. Cred că dîrzenia cu care au abordat partida – cu atît mai mult cu cît ultima lor confruntare avea să aibă loc cu o echipă a cărei forță indiscutabilă urma să fie sporită de orgoliul profund atins – a fost potențată de atenția pe care o meritam din partea tuturor, în urma surprizei ce-o produseseam.

Dinspre partea românilor, în schimb, atmosfera era cea pe care am conturat-o. De mine spun sigur că preconizam să pot comenta mai multe cu soția, mai ales că și ora (către seară) era prielnică. Se aștepta și ea să aibă incomparabil mai puține emoții decît cu columbienii (Aș spune că atunci am fost un fel de barometru, dacă n-ar fi văzut oricine clar ce se întîmpla pe teren.) Unde mai pui ce interesant i se părea că se juca în sala din Detroit ("The Dome" – cum îi spuneau gazdele), locul unde adversarii noștri evoluaseră deja? (Ar fi însă nedrept să afirm că acesta ar fi fost un mare avantaj pentru ei.)

Pe măsură ce treceau minutele, constatam cu mirare, apoi cu tot mai multă furie, că nu e cum consideram firesc să credem. Capac la toate a pus deschiderea scorului de către ceilalți. Necazul e că nici cu asta ai noștri nu s-au trezit, cu excepția lui Hagi. Pentru prima oară l-am admirat cu adevărat atunci, și mi-am zis că în sfîrșit își o-

norează blazonul de mare personalitate și de căpitan¹⁰⁵. A încercat să își mobilizeze coechipierii prin exemplul propriu și, cînd i s-a vădit că nu merge, a realizat un „număr personal“, care îi evidenția toate calitățile: a driblat cîțiva, după care a șutat imparabil de la peste 25 de metri.

Am răsuflat ușurat, zicîndu-mi că măcar de-atunci încolo vom arăta cine sîntem, mai ales dacă repriza se termină așa; mizam pe străvechiul dicton „Pauza e un sfetnic bun“, care nu s-a validat în această împrejurare. Au intrat ai noștri la vestiare cu 1-1, dar n-au tras nici o învățătură din ce fusese, și a urmat una din cele mai penibile perioade trăite de mine la televizor. Pe moment nu-mi amintesc – ceea ce îmi dă toate motivele să cred că nu mi s-a întîmplat – ca vreo reprezentativă (de seniori, bineînțeles) a României să încheie cu 0-3 o repriză, începînd cu anii '80, cînd a apărut „generația de aur“ – care era de fapt a doua, prima fiind cea care ne dusese în Mexic. (Cu riscul de a mi se imputa o nouă divagație, voi a-

¹⁰⁵ Îmi dau seama cît de rezervat – sau chiar aspru – am fost față de cel mai mare fotbalist al nostru din toate timpurile (ca palmares; îmi repet părerea că talentul cel mai deosebit l-a avut Dobrin), dar scriu doar ce simt. Tocmai în acest spirit vreau să adaug că prestația lui contra elvețienilor o văd acum ca pe un indiciu pentru ce inimă mare (și românească – să nu ne fie jenă de exprimate) are. Îmi recunosc neajunsul de a fi remarcat asta abia recent, la o emisiune a lui Adrian Păunescu. Fundamental mi s-a părut că pentru Gică al nostru echipa națională este ceva sfînt și că este revoltat de situația internă în fotbal, pe care o cunoaște prea bine – și toate acestea în momentul cînd se putea să nu-i pese de nimic de aici: o ducea bine-mersi în Turcia, la cît de apreciat era jocul său. (Cînd scriam notița, tot bine o ducea, ca antrenor la Galatasaray, clubul pentru care este poate mai mult decît un idol.)

răta de ce iau ca punct de reper anii '80: calificările în semifinalele cupelor europene obținute în 1983 de Universitatea Craiova și în 1984 de Dinamo le văd ca premergînd triumful Stelei și calificarea pentru Italia.)

Ar fi o înfloritură să spun că îmi zbură mintea la acele momente de împlinire și în cursul meciului la care m-am oprit. Toată atenția – evident – îmi era concentrată acolo, ceea ce vreau să se reflecte și în această tentativă de cronică sentimentală. Prin urmare, pot continua doar mărturisind că am simțit că explodez cînd am văzut cum Chapuisat ajunge singur cu portarul și înscrie, după ce trecuse de două rînduri de apărători ai noștri. Mingea s-a bătut de toți ca la biliard, dar a rămas la picioarele singurului elvețian între 5 sau 6 români. A fost – clar – o înfruntare a voințelor, în cadrul dîrzeniei de care vorbeam la început. Era el bun și cel mai periculos om al lor, dar nu era Rincon sau Asprilla¹⁰⁶.

Golul al treilea nu mi-l amintesc (trebuie să fi fost mai puțin scandalos); în schimb, cel de 4-1 a fost încasat de Stelea de pe stînga, dintr-un unghi aproape imposibil¹⁰⁷. A fost un fel de corolar al tuturor celor întîmplate pînă atunci. Nu mai era nimic de zis, la acest deznodămint jenant. Nici măcar nu mă gîndeam că ar fi trebuit să

¹⁰⁶ Ca dovadă, vreo săptămînă nu mi-am amintit numele lui, ajungînd să-l caut pe Internet. (Sînt conștient că e o derogare de la ce mi-am impus, dar se justifică prin importanța lui în istoria la nivel înalt a naționalei României.) Oricum, așa ceva nu s-a întîmplat în legătură cu columbienii sau alți mari jucători. În plus, mi-am amintit imediat de Ciriaco Sforza, conducătorul de joc, care a ajuns la Bayern München.

¹⁰⁷ A fost asemănător cu golul prin care același ne-a compromis calificarea în fața slovenilor. Desigur că voi reveni.

ne evaluăm mai corect posibilitățile: în funcție de prestația – și nu de rezultatul – din prima partidă. Mi-a venit, însă, ideea că prea îi consideram semizei pe jucătorii noștri; e drept că aveau realizări deosebite, dar tot cam aceeași pierduseră și altă dată la 3 goluri (alături de acel 2-5 de la Kosice stă amintitul 0-3 la Copenhaga, cînd un egal ne-ar fi ajuns pentru a ne vedea deja în Italia; noroc că în ambele situații s-a terminat cu bine). Tot ce se putea spera era ca această lecție usturătoare să fie temeinic înșușită, cu consecințe fericite.

Convingerea mea că ne vom califica era totuși evasi-intactă, de vreme ce avea să ne stea în față formația-gazdă. Nici măcar victoria ei asupra Columbiei – în aceeași seară – nu m-a determinat să gîndesc diferit. Nu se mai discută că am urmărit meciul, indiferent de poziția de moment. Zic că am făcut bine; altfel scăpam autogolul cu cele mai triste urmări din istoria fotbalului – de fapt singurul aspect memorabil al disputei. Bietul Escobar, cel cu nume predestinat (în limba ce-o vorbea înseamnă „măturător“) pentru un fundaș, a plătit suprem greșala care a dus scorul la 2-0 pentru S.U.A. și care, de fapt, nu era numai a lui: din nou „s-a remarcat“ portarul Cordoba. Cînd am auzit că, la întoarcerea în țară, a fost împușcat mortal, am avut pe moment naivitatea (chiar la 34 de ani) să cred că în Columbia se găsesc cei mai fanatici microbiști dintre latino-americani (sau din lume – e cam totuna¹⁰⁸). Alții – pe fondul unei implicări emoțio-

¹⁰⁸ Aș putea da mai multe exemple, însă cel mai semnificativ mi se pare al lui Joao Saldanha, cel care a refăcut naționala Braziliei înainte de 1970, cedînd-o lui Mario Zagalo în apropierea turneului final din Me-

nale mai mici sau absente în fenomenul fotbalistic – au analizat la rece această tragedie, și m-au dus la concluzia că a fost poate cea mai oribilă crimă cunoscută a grupărilor infracționale. Nu numai că a fost ucis un tânăr în plină vigoare și cu perspective ușor de intuit, ci a fost grav înținat sportul – pe care nu voi înceta să-l privesc ca pe unul din tot mai puținele domenii în care se poate manifesta ce e frumos în om. Celor în legătură cu cartelul de la Medellin le păsa doar că pierduseră sume serioase mizând pe o performanță remarcabilă a naționalei de fotbal. Ce fel de bipezi (căci ființe umane nu se pot numi) or fi indivizii care, după ce-și spală banii în pariuri sportive, lichidează pe cei care – din greșeli pe care ar fi fost primii să nu și le dorească – îi împiedică să le iasă speculațiile? E cu totul altceva decât să suprimi pe cel (sau pe cei) care te înșeală în afacerile-ți murdare sau te toarnă. (Sper să nu se înțeleagă că astfel de acțiuni aprob, însă discrepanța mi se pare considerabilă.)

Cu convingerea că s-a înțeles de ce aceste considerații își au aici locul, mă întorc la meciul cu pricina, ca să spun că s-a încheiat 2-1 pentru nord-americani. (Mă bucur că se potrivește aici formularea lui Vicente Blasco Ibañez, din care devine implicit că locuitorii S.U.A. și-au însușit un apelativ care, la origine, îi desemna pe toți cei din America. Faptul că autorul menționat este spaniol ar trebui să reprezinte o sursă pentru alte speculații, însă e clar că acestea depășesc cadrul tematic.) La obiect vor-

xic, cînd mai era doar de cizelat. Acest Saldanha era la origine ziarist, și a umblat cîtăva vreme să împuște un portar, pe motiv că îl considera vinovat pentru pierderea unui meci decisiv în campionatul intern.

bind, din nou columbienii au presat, dar parcă nu atît de furibund ca în meciul cu noi; poate că au fost afectați și de oboseala acumulată atunci. Una peste alta, cred că a fost un dezastru național: puteau merge mai departe doar dacă învingeau la scor Elveția, în timp ce noi pierdeam la Statele Unite.

Teoretic, poziția pe care eram în acel moment (a treia) nu era de invidiat. Totuși, după cum am spus, aveau emoții mici în legătură cu promovarea. Totdeauna am nutrit convingerea că tradiția și atmosfera de ansamblu contează mult în fotbal (și în sport, în general), astfel că nu aveam în față o reprezentativă în sensul cel mai profund al cuvîntului. Sugestiv era că majoritatea aveau nume fără rezonanță anglo-saxonă (latină – mai ales, dar era și Lalas) – și se știe care este concepția acolo, în ciuda aspectelor de suprafață (în primul rînd celebra „discriminare pozitivă“, pe care se pare că o importăm).

Existau și premise colaterale să mi se împlinească dorințele pentru această înfruntare decisivă. Era programată la 11 noaptea, ceea ce ajunsese să mi se pară decent; în așa măsură mă obișnuisem să mă culc la o oră atît de tîrzie încît să fie de fapt dimineața devreme (4,30), că, dacă într-o noapte erau mai puține meciuri, mă gîndeam cum voi reuși să adorm la „abia“ 1 și jumătate. Alături de ora de disputare, îmi cădea bine pregătirea psihologică făcută de delegația noastră – pînă la nivel de superstiție. De la începutul relatării, Cristian Țopescu a precizat că nu el trebuia să fie la microfon, dar se apreciască că nu poate rămîne cel care era programat (Dumitru Graur, cred), pentru că adusesse ghinion cu Elveția. E clar

că acest aranjament nu mi s-a părut atât de ciudat ca vorbitorului. Oricum m-aș fi bucurat că se află acolo, și fiindcă era singurul care mai zicea „fotbal“, românește – pe lângă că a fost totdeauna cel mai mare. Ceilalți căzuseră sub influență anglofonă – inclusiv regretatul Ion Ghițulescu, simbolul fotbalului radiofonic, care schimba-se temporar domeniul.

Și în echipă se făcuseră modificări, începînd cu portarul – ceea ce mi se părea firesc. (În acest caz, desigur că motivul nu ținea de capriciile sorții. De altfel, cred că bine-mi amintesc că Prunea a fost considerat norocos – și aducător de noroc, totodată – abia după meciul de care am început să vorbesc.) Una peste alta, repet că mă așteptam să-i batem (și adaug: încă rău – într-o răbufnire de orgoliu), dată fiind diferența de nivel valoric. Totuși, poate că era foarte cald (se zice că în teren, pe stadionul "Rose Bowl"¹⁰⁹ din Los Angeles erau 45 de grade) sau că băieții n-au vrut să fie nesimțiți cu gazdele, dar cert este că a trebuit să mă mulțumesc cu golul acela ciudat al lui Dan Petrescu (șut de pe dreapta, în loc de centrare); bine măcar că a venit repede. Ca totdeauna, rezultatul preva-lează în fața considerațiilor etice și estetice, cu atât mai mult cu cît ne-am calificat de pe primul loc, cu premisa că aveam să întîlnim în optimi un adversar mai slab. (Elvețienii cedaseră cu 2-0, permițînd columbienilor să nu plece chiar cu mîna goală, deși nu se putea vorbi de vreo consolare, la aura cu care veniseră.)

Curînd avea să mi se confirme că nu e bine să faci

¹⁰⁹ Frumos nume; înseamnă „vaza cu trandafiri“.

presupuneri simpliste: mersul evenimentelor ne scosese în față Argentina. E drept că sistemul cu 24 de echipe îți putea rezerva surprize după grupă, dar trebuia și să țin cont de un principiu, care devine tot mai fundamentat: la asemenea nivel nu există echipe slabe sau învinși dinainte. Așadar, se profila un nou examen sever al naționalei noastre. Pînă să ajung la el, însă, mă simt dator să fac – ca de obicei – o trecere în revistă a celor mai interesante momente ale fazei grupelor și ale primelor dispute din optimi.

Voi începe cu grupa celei care avea să ne fie adversară. Era favorită clară, împreună cu Nigeria – statut ce s-a confirmat. Înfruntarea dintre ele mi-o amintesc destul de vag – mai mult pentru că s-a terminat „devreme“ (la 1 și jumătate), fără să mai aibă nimic după ea. (Dacă mai spun și că era sîmbătă spre duminică, e clar că a fost exemplul tipic de provocare a îngrijorării în legătură cu somnul.) Revenind „în matcă“, mi se pare că a cîștigat Argentina cu 2-1, și datorită unui nou moment de inspirație al lui Maradona. Iar s-a văzut cine are har, indiferent de vîrsta destul de înaintată pentru un jucător ofensiv și – mai ales – de viața pe care o ducea¹¹⁰: „I-a făcut om“ pe Caniggia, cu care alcătuia o pereche ce impunea respect. (Unii zic că rezultatul a fost exact pe dos – apro-

¹¹⁰ Și o duce; bine că structura lui de sportiv – atât de puțin evidentă – l-a ajutat să scape de moarte. A fost o veste de nedescris pentru mine, care am o firească slăbiciune pentru cei de-un leat cu mine (ar mai fi Franco Baresi, Ayrton Senna și – am aflat recent – Pierluigi Collina). În plus, ca anestezist-reanimator, știu foarte bine că numai o minune îi scapă pe cei ajunși la ventilație artificială.

po de amintirile vagi. Faza făcută de Maradona atunci este, însă, de neuitat.)

S-au calificat și bulgarii, deși fuseseră învinși categoric de nigerieni. Au reușit, însă, un egal cu Argentina și – spre marea mea bucurie – i-au bătut zdravăn pe greci (4-0). Aceștia veniseră cu ifosele obișnuite la nația lor, care m-au deranjat în repetate rînduri – mai cu seamă cînd se extindeau la denigrarea echipei noastre. Fără să alterez narațiunea intrînd în amănunte, voi spune totuși că, în studenție, ghanezii erau apropiați de fotbalistii români în marile meciuri, în timp grecii se situau pe poziție opusă. Cum nu uit asta nici acum (și nu cred că o voi putea face vreodată), cu atît mai puțin eram în situație cu 10 ani înainte; prin urmare, e ușor de înțeles ce am simțit cînd – după declarații sforăitoare la sosire – au terminat grupa cu 0-10¹¹¹.

Desigur că am urmărit cu mare atenție grupa Braziliei, și am avut satisfacția să cîștige tot, deși adversarii erau de calibru: Camerun, Suedia și Rusia. Mai ales de la reprezentativa africană se aștepta o replică serioasă, dar eram convins că Romario și ai săi au ceva în plus – și s-a adeverit. Camerunezii s-au remarcat, însă, și în celelalte meciuri. Egalul cu Suedia (2-2) a fost printre cele mai frumoase jocuri de atunci (făcîndu-mă să nu simt că am stat pînă la 4 și jumătate dimineața), iar în ultima etapă s-au evidențiat în sens opus. La povestea despre Italia '90 am anticipat această nouă figură incalificabilă, cu practic

¹¹¹ Acum, cînd sînt proaspeți campioni europeni, nu mai am ce să zic – mai ales că noi n-o să reușim așa ceva niciodată, probabil.

aceiași beneficiar: au permis Rusiei să-i învingă cu 6-1. Tot degeaba a fost, dar de această dată a existat și o oarecare consolare: l-au făcut pe Salenko (cu 4 goluri în acel meci) să cîștige întrecerea marcatorilor, pe ansamblu.

Meciul care a trimis Italia mai departe îl țin minte mai mult din cauză că era la noi un vechi prieten din Oradea, cu care ne vedem extrem de rar. De remarcat nu a fost decît una din cele mai bune exemplificări ale renunțării lor capacități de a se apăra. Au înscris împotriva Norvegiei destul de stupid – dintr-o lovitură liberă – pe cînd erau deja în 10 oameni, și în aceeași inferioritate numerică au ținut scorul, în multe minute rămase.

Din cîte știu eu, nu se contestă că tot în faza grupelor am asistat la cel mai strălucit moment al acestui turneu final – și totodată deținătorul unui loc de excepție în istoria campionatelor mondiale. Sînt convins că foarte mulți intuiesc la ce urmează să fac referire, căci își amintesc de golul sauditului Owairan contra belgienilor, care a și stabilit rezultatul final. De asemenea, e banal să afirmi că acea cursă fantastică de la centrul terenului a amintit de ce le-a făcut Maradona englezilor în 1986. Ce aș observa eu este că diferența dintre amprente lăsate în memoria colectivă de aceste două excepționale realizări stă în notorietatea autorului – de altfel alimentată și înainte și ulterior în cazul epocalului argentinian. Revenind de la teoretic la concret, mai trebuie să evidențiez că această victorie surprinzătoare a Arabiei Saudite s-a încununat cu o calificare în optimi, datorită conjugării ei cu un rezultat poate și mai remarcabil: egal cu Olanda.

Optimile au început pentru mine mai spectaculos

decît anticipam, ba chiar dramatic – la propriu. Ai noştri urmau să intre în ziua a doua, dar aşteptarea devenea mai uşoară prin faptul că meciul care deschidea fazele eliminatorii era Germania – Belgia. (Aceştia din urmă se calificaseră totuşi, datorită egalului cu olandezii – pe care am avut motive să îl ignor. La fel am procedat faţă de brazilieni în redarea ediţiei precedente, raţiunea fiind aceeaşi: în caz că eşti dezamăgit de cineva drag, treci asta sub tăcere în public – cel puţin pentru început, cînd sperii să fie un accident. Pentru formaţia Olandei din 1994 aşa a fost, cum – bineînţeles – voi arăta.) Revenind, am răspuns cu plăcere dorinţei fireşti a cumnatului meu de a nu vedea singur un asemenea spectacol (soţia lui, ca şi mama noastră, chiar că n-a fost deloc microbistă – şi, oricum, e altfel să stai la fotbal cu bărbaţi), iar el a sosit bineşor mai devreme. Pe cînd stăteam în balcon şi număram minutele pînă la 8, îmi apare soţia – palidă toată – şi mă anunţă că mama ei a fost internată de urgenţă, iar copilul e cu asistentele şi cu doctoriţa de gardă (printre altele, era simbăta seara). Desigur că am lăsat totul baltă şi am luat-o la goană spre Cugir, fără însă să uit televizorul „Sport“ (Al soacrei era stricat.)

Din fericire, acolo am găsit totul în regulă, şi poate că Dumnezeu s-a lăsat înduioşat de marea mea pasiune pentru fotbal, de a făcut ca acest meci cu firmă să aibă prelungiri. Aşa am ajuns şi eu să ştiu măcar rezultatul final: 3-2 pentru nemţi. Repede aveam să aflu – cu regret – că scorul pur şi simplu (interesant şi-aşa) era departe de a spune tot; conduseseră belgienii cu 2-0. Bine că doar aceasta a fost preţul plătit pentru a avea convingerea că îmi

văd fiul şi soacra în stare bună.

Mai relaxat, m-am uitat la următoarea dispută din aceea seară. Îmi aminteam iniţial doar că a jucat Elveţia. La acel moment am notat că trebuie să fi fost învinsă de Bulgaria; altfel nu-mi ieşea socoteala mai departe. După o introspecţie mai profundă, am avut în faţa ochilor cum i-au bătut spaniolii cu 3-0. Mă tenta să vorbesc acum şi de bulgari, însă nu vreau să încalc ordinea cronologică: la aceeaşi introspecţie, am ajuns la concluzia că au jucat în ultima zi. Şi dacă mă înşel, nu e fundamental; nu intenţionez să plictisesc repetînd a nu ştiu cîta oară de ce.

Evident că întîlnirea cu Argentina voiam să o văd acasă, aşa că a doua zi dimineaţa ne-am întors. Pe drum, am trăit cel dintîi moment nostim al acelei mici aventuri: Vlad al meu a relatat că a urmărit confruntarea noastră cu S.U.A. împreună cu bunica. Trebuie notat că era (şi este) departe de a fi atras de fotbal, iar despre ea ce să mai spunem? Parcă nici nu mai are rost să adaug cît de „comodă“ era ora pentru cei doi.

Firese, anxietatea legată de posibilitatea de a realiza performanţa maximă la nivel de echipă naţională mi-a răbufnit cu multe ore înainte de ostilităţi. Chinul era cu atît mai mare cu cît acel meci fără precedent ca importanţă urma să fie al doilea. Pînă atunci, m-a abătut de la gînduri mai puţin decît speram (şi voiam) întîlnirea Suedia – Arabia Saudită. Primii s-au împus, arătînd că sînt o formaţie solidă şi prin aceea că au înţeles că trebuie să-ia foarte în serios pe oponenţi. Bine-ar fi fost ca următorul lor hop să fie „trupa“ lui Iordănescu, şi excepţional – să se împiedice!

Mi-am adus toată familia la televizor. Pînă atunci încercasem de cîteva ori să-mi alătur moștenitorul la această pasiune cît se poate de masculină, dar fără succes. De data asta „n-a mai avut loc de întors“, dacă exact înainte cu o săptămînă (inclusiv ora) urmărise cu atenție premisa (din partea noastră) pentru confruntarea care urma. Era firesc să fim mai tensionați decît oponentii – din cauza cotelor atinse în trecut, dar și pentru că doream să se șteargă amintirea neplăcută a optimilor din urmă cu 4 ani.

Visam – nu mai trebuie spus – victoria, însă, păs-trîndu-mi un rest de luciditate (ca totdeauna – vreau să cred), îmi era vădit că avem șanse mai mici, cu toate că îi bătuserăm pe columbieni. De luciditate ține și părerea că acel succes zdrobitor al lor în Argentina putea fi un accident; chiar dacă nu, palmaresul trebuie privit în ansamblu¹¹². Oi fi eu lucid, dar sînt și puțin superstițios, ceea ce include că dau multă atenție semnelor. Prin urmare, mi-a sporit mult optimismul – și din rațiuni mai palpabile, desigur – cînd am văzut că nu joacă Maradona.

Am mai spus că în acea perioadă echipa Argentinei devenea deosebită doar cu corifeul ei în teren. Din fericire, această părere mi s-a confirmat din nou încă de la începutul meciului. Spre deosebire de columbieni, pe ei i-am abordat curajos, și efectul s-a văzut mai repede decît credeam (dar nu decît îmi doream, nerăbdarea fiind – cum mai toți am simțit pe pielea proprie – una dintre com-

¹¹² Va reieși, dar simt nevoia să relev că atunci franzenii aveau o generație de excepție. Despre comportarea lor în Franța evident că voi povesti mai pe larg, iar în 2002 nici nu s-au calificat.

ponentele tensiunii nervoase). A existat, însă, și o asemănare cu partida la care am făcut referire înainte: gol surprinzător, și tot de pe stînga. Marea diferență era că acum îmi puteam înlătura orice rețineri de genul cărora pe care cred că numai eu le am (punîndu-mi, într-un fel, piedici singur), rețineri cu origine în năzuința de a fi inatacabil, care se răsfrînge asupra a tot ce îndrăgesc. Din moment ce s-a dat lovitură liberă directă, a fost doar de lăudat Ilie Dumitrescu pentru că a profitat de faptul că portarul argentinian era unul cît se poate de obișnuit pentru ei (ca și pentru sud-americani în general¹¹³), care nu și-a imaginat că din acel unghi se poate trage direct cu succes.

Fiind nevoiți să recupereze, adversarii au neglijat și mai mult apărarea. Așadar, au fost ușor de prins pe contraatac, mai ales că imboldul psihic determina dezlănțuirea unei tehnici cu adevărat latine și la cei doi ai noștri care erau cel mai în măsură să o arate. A fost meciul celui care deschisese scorul, dar și al căpitanului – despre care se specula că avea să-i lase primului menționat șefia echipei la următorul turneu final. E totdeauna de preferat, însă, să te sprijini pe concret; de aceea voi reaminti că următoarele două realizări ale noastre au avut ca autori pe Gică Hagi și Ilie Dumitrescu, fiecare fiind servit de celălalt.

Am sărit peste succesiunea temporală în primul rînd ca să-mi duc pînă la capăt ideea, dar și pentru că golul de

¹¹³ Dacă ne luăm după statistici, brazilianul Gilmar a fost unul din marii portari ai lumii, dar trebuie ținut cont că a făcut parte din superechipa care a cîștigat primele două titluri.

1-2 al argentinienilor nu a fost de natură să mă impresioneze. Ca dovadă, nu îmi amintesc cum s-a marcat. Recent, însă, un comentator TV relatează că a fost un 11 metri obținut de Batistuta, care a căzut imediat ce a simțit pe urmă mîna lui Daniel Prodan. (Sper că din această mărturisire reiese și cît reprezenta pentru mine atunci cel care avea să devină mare vedetă; era total în umbră – nu numai a lui Maradona sau Caniggia, dar și a lui Balbo.)

La 3-1 mă gîndeam că vor trece greu minutele pînă la sfîrșit, însă îmi asumam această mică neplăcere (izvorîrî dintr-o oarecare plicitiseală); nu mă îndoiam că vom ști să apărăm rezultatul, deci voi avea o compensație cît se poate de consistentă. Ar fi fost însă prea bine ca românii noștri să fie previzibili și constanți; deși mai rar decît în trecut, tot ieșeau la suprafață vechile metehne. Se întîmplase în meciul cu Elveția, iar de această a greșit stupid tocmai cel care îl înlocuise pe „originalul” (ca să zic așa) Stelea¹¹⁴, în condițiile amintite – inclusiv povestea cu norocul. Într-adevăr, de noroc era vorba la Prunea, dacă punem la socoteală valoarea echipei adverse. Se descurcase în fața americanilor, dar nici nu prea avusese ce apăra. După o săptămînă, a adus multă lume aproape de infarct, la parabilul gol de 3-2. Că a fost mascat de o apărare incapabilă să blocheze un șut din afara careului îi scade destul de puțin din vină.

Mai important decît să blamez pe cineva era că mai

¹¹⁴ Seamănă cu Barthez nu numai la fizic (chiar dacă e mai înalt decît francezul), ci și la stil: veșnic cu o privire fioroasă, se aruncă spectaculos, dar face cîte-o prostie de te-ar năpădi hohote de rîs, dacă nu ai fi băgat în boală.

aveam un sfert de oră de chin; dorisem eu să nu mă plictisesc, dar nu în felul ăsta. Normal că argentinienii au fost tot timpul peste noi, dîndu-mi palpității. Cu atît mai amplă a fost defularea de la sfîrșit, deși nu sînt omul care să savureze doar realizările obținute cu greu – dimpotrivă.

Am împărtășit entuziasmul cu ai mei (soția are exuberanța celor născuți sub semnul Soarelui – în Leu), însă – după atîta încordare – era firesc să nu-mi ajungă. Prin urmare, am ieșit pe stradă. Voisem așa ceva și după victoria cu Columbia¹¹⁵, dar îmi dădeam seama că eram doar la începutul drumului. Și la mine contează zodia: Fecioara se gîndește în primul rînd dacă se merită orice gest sau acțiune. Acum era o performanță fără precedent, deci simțeam nevoia și să văd reacția semenilor mei.

Cînd am ieșit, parcă nu era 2 noaptea, ci 9-10 seara. Cum stau pe o arteră a circulației clujene, pe lîngă puzderia de oameni de pe trotuar (și nu numai, bineînțelese), veneau aproape una-întruna mașini ticsite, cu recuzita și zgomotul aferente. Desigur că mi se făcuse de sărbătorit, dar singurul local din zonă deschis non-stop oferea doar băuturi nealcoolice. Bine-a fost și-asa; am băut un Pepsi, în virtutea atașamentului constant față de prima licoare străină cu care luasem contact – cu exact 30 de ani înainte, la „Nestor”, în Piața Palatului.

Tot căutînd un loc unde să beau măcar o bere, m-am

¹¹⁵ „Tradiția” ieșirilor după succes a fost inițiată – după cîte știu eu – o dată cu calificarea la turneul final european din 1984. Milițienii erau și ei oameni, așa că nu au împiedicat manifestările de bucurie – în care studenții au jucat rolul primordial.

întîlnit cu niște amici, care m-au înturnat. Ne gîndeam că ar fi plăcut să comentăm la o terasă, cu cele de cuviință în față, însă nu ni s-a arătat: erau (firesc) arhipline toate. Am povestit pe drum, căci timp am avut destul: veșnic ne încrucișam cu grupuri mai mult sau mai puțin exuberante. Ușor dezamăgit că nu îndeplinisem tot ce voiam, am ocolit pînă acasă, avînd altă idee: să prind de la început, adică la 5, programul I al radioului. Fiind luni, mizam că la microfon îl aud pe Paul Grigoriu, preferatul meu.

Doar o oră am dezlegat integrale în bucătărie pînă la momentul așteptat. Ar „da bine“ pentru partea literară – dar, cinstit să fiu, nu-mi amintesc cu precizie – să spun că am stat „drepti“ la preambulul reprezentat de „Deșteaptă-te, române!“¹. Cert este că „Matinalul“ a purtat, datorită marii victorii, și mai vădit patina celui pe care îl îndrăgeam, în primul rînd printr-o poezie pe care – sînt convins – a creat-o în acea noapte:

„Batistuta și ai lui,
Supușii Hagiului!“

În rest, au fost banalități care însoțesc succesul. Mă așteptam la asta, inclusiv de la Iordănescu, căruia i-am acordat – și îi acord – circumstanța („atenuantă“ parcă nu sună bine în context – ca și „scuza“, cuvîntul găsit inițial) că e omul faptelor. Destul se agitase pe margine, în costum și cu cravată, pe o temperatură greu de suportat. (Îi apreciez pe cei care nu fac rabat de la protocol. Aspectele de suprafață sau aparent minore sînt mai simptomatice decît s-ar crede pentru trăsăturile definitorii ale unui individ sau grup – inclusiv popor.)

Mi-am permis acea noapte albă, ca și a face abstracție de la cum se cuvine să sărbătorești (unul dintre marile evenimente din viața mea – cu atît mai mult), fiindcă știam că la serviciu, în loc de operații, voi avea parte de o masă festivă – dată de un coleg, din motive familiale. Este inutil să evidențiez ce s-a discutat aproape tot timpul, chiar dacă femeile erau în majoritate covîrșitoare.

După un somn bun după-masa, de-abia așteptam să văd cum echipa Braziliei îi pune la locul lor în fotbal pe ambițioșii reprezentanți ai țării-gazdă. A fost încă o ocazie cînd m-am înșelat în previziuni, însă am găsit repede explicația: un 1-0 chinuit, spre sfîrșit, la atîta diferență de „firmă“, se putea pune doar pe seama unei mîndrii naționale care existase întotdeauna, dar ieșise extem de puternic în prim plan după ce deveniseră singura superputere. Bine că a doua formație de suflet a mea mergea mai departe, căci un turneu final pierde din farmec în proporție directă cu momentul la care ies brazilienii. (Noroc că nu s-a mai întîmplat așa ceva – cum bine se știe.)

Fiindcă veni vorba de cei dragi mie, nu-mi amintesc nimic despre cum s-au calificat olandezii, foarte probabil pentru că n-au jucat ce așteptam eu. În schimb, aici vine rîndul bulgarilor: au cîștigat la 11 metri în fața echipei Mexicului. (Parcă a fost 1-1 la terminarea prelungirilor, după un joc acceptabil.) Ca să termin cu optimele, voi spune că – în ultima dintre ele – încă o dată am văzut ce înseamnă o adevărată personalitate: Roberto Baggio, ce se remarcase și în 1990 (contra Cehoslovaciei, în grupă), a învins aproape singur Nigeria, care avea 1-0 pînă spre sfîrșitul celor 90 de minute. (A egalat, apoi a întors re-

zultatul în prelungiri, când și echipa s-a văzut mai mult – prin modul cum și-a apărat avantajul, evident; pe vremea aceea încă nu acționa regula golului de aur – care e deja istorie.) Am zis „aproape singur“, fiindcă alături i-a fost Benarrivo, fundașul stînga (și) al parmezianilor¹¹⁶, care arătasera un fotbal pe gustul meu în finala Cupei Cupelor din 1992, an în care – coincidență sau nu – Baggio cu numărul 10¹¹⁷ adusese, tot printr-un joc de excepție, lui Juventus Cupa UEFA.

Sferturile de finală aveau să fie: Germania – Bulgaria, Suedia – România, Italia – Spania și Brazilia – Olanda (în ordine cronologică, și cite două pe zi). Pentru un suportor neutru, era de presupus ca a doua jumătate a acestei faze să prezinte considerabil mai mult interes, în-să evident că nu era cazul meu.

Speram să ne poarte noroc că iarăși sîntem în al doilea meci – și tot într-o duminică. (Îmi vine acum în minte că aș fi putut miza pe zicătoarea pomenită în introducere: „Toate lucrurile bune-s trei“. Dacă tot la o săptămînă a-vuseserăm succesele care ne trimiseseră mai departe, de ce să nu se întîmple așa ce-va și a treia oară?) Din nou exista dezavantajul de a nu mă putea concentra deplin la prima dispută – și era cu totul altceva decît Suedia – Ara-

¹¹⁶ Nu înțeleg de ce trebuie să folosim formele autohtone pentru locuitorii din Parma sau Napoli. E așa mare lucru că variantele românești duc cu gîndul la mîncare? Termenul „parmezan“ l-am moștenit de la francezi; desigur că se referă și la renumitul cașcaval, de vreme ce în zonă există o tradiție a lactatelor, concretizată și în faimosul concern „Parmalat“.

¹¹⁷ Mai era și Dino Baggio, de la Parma, cu numărul 4 în națională și fără legătură de rudenie cu Roberto.

bia Saudită confruntarea dintre vecinii noștri de la sud și germani, care oricînd cresc cota de interes a unei partide.

Mă invitase cumnatul meu, și – din fericire – nu s-a mai întîmplat nimic care să ne tulbure vizionarea. Fără vreun motiv special, dacă nu punem la socoteală tradiționala simpatie față de cel considerat mai slab, aveam o oarecare preferință pentru bulgari. Formația lor era una dintre cele mai bune din istorie, probabil chiar mai bună decît generația '70, care fusese împreună cu noi în Mexic. Alături de celebrul Stoicikov, erau de luat în considerare Kostandinov, Balakov, Lecikov sau portarul Mihailov – oameni care întorseseră scorul de la 0-2, pe terenul francezilor, cînd aceștia se și vedeau la mondiale, avînd nevoie de egal. Pe de altă parte, echipa Germaniei nu arătase ceva deosebit, chiar dacă realizase o răsturnare identică împotriva belgienilor. Totuși, valoarea de fond are totdeauna o pondere greu de contestat, pe lîngă că nemții joacă tot mai bine pe măsură ce promovează fazele turneele. (Nu luam în considerare – ceea ce persistă cînd rememorez – că încă erau campioni mondiali.) Așadar, mi s-a părut normal să deschidă scorul. Ceilalți nu au prea acuzat acest moment, văzîndu-și mai departe cu temeinicie de treabă. Eforturile le-au fost răsplătite generos: au ajuns să ia conducerea. Nu străluceau deloc, dar adversarii păreau lipsiți de nerv. N-au tras în recuperare cum eram obișnuit, așa că n-au mai existat prelungirile întrevăzute (probabil nu numai) de mine. La telex-jurnal s-au prezentat cîteva imagini de pe străzile Sofiei, pe care le-am interpretat ca palid preambul a ce era firesc să se întîmple noaptea în toată țara, la acel succes fără sea-

măn. Mă bucuram pentru ei, sperînd ca în cîteva ore să fim în aceeași situație.

Am vrut să contribui și eu la acest deznodămînt fericit, după puteri. Am încercat să stabilesc un cadru ca în optimi, ba chiar superior (mă aprovizionasem pentru sărbătorire), dar de la început mi s-a pus un mic ghimpe în suflet: culorile tradiționale fiind aceleași, oficialii FIFA s-au gîndit să-i nemulțumească pe toți. Prin urmare, ai noștri jucau în roșu, iar suedezii – în alb. M-am străduit să trec peste asta, și mi-a fost cu atît mai greu cu cît intra în joc exacerbarea tensiunii nervoase, în concordanță cu realizarea realmente formidabilă care ne stătea în față. Mi-am amintit (atunci, nu în timp ce scriu) altă zicală: „Nu haina face pe om.“, așteptînd să o văd pusă în aplicare. Nu-mi trebuia autosugestie pentru asta: adversarii nu erau cu nimic mai buni decît noi – ba chiar dimpotrivă, aş spune. Victoria la ei acasă, în 1983, ne deschisese drumul către turneul final european din anul următor, într-o grupă foarte grea, despre care am amintit cîte ceva („pensionarea“ lui Zoff și – în notiță – manifestările toleranțe de Ceaușescu, după egalul decisiv cu Cehoslovacia). Îmi făcea legătura cu acea victorie și comentatorul, care își pecetluisese atunci ostracizarea prin niște afirmații pe care le crezuse de bun-simț¹¹⁸; așa și erau – într-o țară obișnuită. Bine măcar că la momentul 1994 Cristian Țopescu era din nou alături de noi, și speram să-și confirme statutul de „porte-bonheur“.

¹¹⁸ Am amintit despre ce-a fost vorba. Trebuie să adaug că erau, totuși, lăsați să plece cei trecuți de 30 de ani. Chiar și așa, Bălăni s-a evidențiat, punînd și prin aceasta temelie carierei de antrenor.

Dacă tot jocul ar fi fost ca în primele 80 de minute, s-ar fi justificat pe deplin să fac atîtea considerații introductive, din moment ce subiectul propriu-zis îl puteam expedia în două fraze. Ai noștri – inhibați de perspectiva calificării în semifinale – nu au arătat tot ce știau, poate și așteptînd inițiativa adversarilor. Aceștia, însă, au fost prudenți ca de obicei. Așadar, spectaculozitatea sau (și) dramatismul disputei – singurele elemente capabile să-mi dea amintiri mai mult sau mai puțin exacte – nu au existat pînă în momentul cînd au știut să-și joace șansa mai bine decît noi. Cred că mulți își amintesc acea lovitură liberă din preajma careului, care nu părea periculoasă. A fost însă executată cu o subtilitate pe care nu o prea bănuiam la scandinavii – și nici apărarea noastră, care a fost dată ușor peste cap de pasa către Brodin, iar acesta n-a stat pe gînduri în a-și confirma renumele.

Cu atît de puțin timp rămas, și cunoscînd psihicul românului, mi-a trecut prin cap că totul s-a terminat. Eram totuși datori să sperăm pînă la fluierul final, pe fondul trezirii „tricolorilor“. (Păcat că doar așa se produse-se.) Cînd chiar că mai erau cîteva secunde, Răducioiu și-o fi zis că tot nu mai are ce pierde, și a riscat, dinafara careului. Îl avea în față pe unul din cei mai buni portari din lume – dar nu supraom: Ravelli. Fiind mascat la acel șut precis și plasat, efectul a fost cel dorit de o Românie întreagă.

Descătușarea consecutivă s-a manifestat cît se poate de elocvent în toată țara, probabil. Ce știu sigur este că un asemenea urlat colectiv al întregii mele străzi (nu o u-liță – am precizat) nu am auzit, și nu cred că voi auzi

vreodată. Desigur că am făcut (mai ales eu, dar și soția) parte din cor, ceea ce a declanșat și o neplăcere – minoră, însă, față de fond. Copilul nostru (care totdeauna a dormit profund) a început să plîngă din cauza trezirii brutale; se speria de groaznic, cît era de mare. (Avea aproape 8 ani, după cum se poate deduce din capitolul despre 1986 – anul în care s-a născut.) Imediat s-a dus lîngă el mama, și, după ce s-a mai calmat (ajutat și cu ciocolată), a întrebat: „Ce are Ionuț de urlă ca nebunul?”. A înțeles repede, și s-a așezat alături de noi la prelungiri.

Primele minute ale acestora au determinat noi răcnete, de intensitate totuși mai mică: tot Răducioiu ne adusesese la 2-1. Decît să repet ce spuneau mulți mai apoi, cînd s-a introdus „golul de aur”¹¹⁹, prefer să subliniez că e inadmisibil să nu poți păstra avantajul vreo 20 de minute, mai ales cu un om în plus. Șansa ținea clar cu noi: puțin după ce luaserăm conducerea, fusese eliminat – pe merit – un suedez ce nu se putuse stăpîni (fenomen mai rar la ei – s-o recunoaștem).

A venit însă acea fază nenorocită, în urma căreia, dacă aș fi fost portarul României, m-aș fi lăsat de fotbal, aș fi cerut azil în vreo țară africană și mi-aș fi schimbat fizionomia. Mi se pare mai mult decît condamnat să iei gol din așa ceva: centrare de pe dreapta, la disperare, din apropierea mijlocului terenului. Nu voi înțelege niciodată de ce ieșise Prunea la marginea careului, dar asta a fost practic nimic. Pur și simplu m-a îmbolnăvit cînd a sărit

¹¹⁹ Între timp s-a introdus „golul de argint”, dar și la el s-a renunțat – ca dovadă că nu prind importurile sau adaptările din alte sporturi. (Și de aceea e sportul-rege!)

ca după prune (calambur care mi-a venit după lunga perioadă necesară pentru a mă detașa într-atît de evenimente încît să pot face puțin haz de necaz). Altfel nu se explică de ce capul lui Kennet Andersson (chiar dacă era binișor mai înalt) s-a aflat deasupra miinilor lui întinse.

Acestea sînt faptele – văzute de o lume întreagă – care mă fac să afirm că vinovatul pentru înfrîngerea noastră a fost Prunea, și nu cei doi care au ratat la seria de departajare. Ziariștii au repetat pînă la epuizare: „Belodedici și Dan Petrescu, Dan Petrescu și Belodedici”¹²⁰ (ca și cu Daniel Timofte¹²¹, în 1990), omițînd că aceste lovituri de la 11 metri sînt loterie, în măsura în care țin mai mult de fondul psihic (care e de presupus că ne dezavantajează) – ca să nu mai spunem că în fața alor noștri se găsea Ravelli, oricum incomparabil cu omologul său.

Cînd s-a terminat totul, eram pur și simplu incapabil să reacționez vehement. (Mi s-a mai întîmplat ca faza de furie să fie depășită numai în clipa în care mi s-a vădit că nu pot evita legarea de glie – evident, fără să știu dacă nu va fi pe veci – în Maramureș.) Ai mei erau în aceeași stare, dar măcar au putut să-și găsească refugiul în somn. Pe mine nici alcoolul nu m-ar fi ajutat; trecusem și de starea în care să-i simt nevoia. (În schimb, îmi sporea proasta dispoziție gîndul că aruncasem niște bani.) De ieșit pe

¹²⁰ Mai grav este că i-au incitat pe pseudo-suporterii bucureșteni la agresiuni asupra părinților și locuințelor celor doi ghinionişti. Pe de altă parte, Prunea a apucat să se compromită și în cupele europene, părăsind abia atunci fotbalul de nivel mai înalt. Cînd l-am văzut invitat în studioul „Euro 2004”, am trecut pe „Discovery”.

¹²¹ Pînă la urmă tot i-am dat numele, dar măcar nu „la cald”.

stradă nu se mai pune problema, așa că nu mi-a venit decît să umplu cu apă o sticlă de Coca-Cola de 2 litri și să beau din ea, întins pe patul pliant din balconul dormitorului. Am stat așa pînă la 2 noaptea, cînd mi-am zis că ar fi momentul să încerc să mă deconectez, condiția primordială fiind să mă pun unde îmi făceam în mod obișnuit repausul nocturn. Dacă venea somnul – aplicînd tot ce citisem în acest sens – bine; dacă nu – măcar nu o deranjam pe nevastă-mea și reduceam din nicotină. Am avut noroc, adormind mai repede decît îmi i-maginam.

Era trist și că rataserăm o semifinală cu Brazilia, despre care presimțeam că se va califica. Pînă să povestesc cum s-a făcut de mi s-a adevărit presimțirea, trebuie să mă refer și la Italia – Spania, din moment ce a fost cu cîntec. Îmi amintesc doar că spaniolii aveau șansa să ajungă la 2-2 în ultimele minute, dar nu mai știu dacă le-a fost refuzat un gol sau un 11 metri. Sigur este că nu s-a văzut decît la reluarea cu încetinitorul ce a fost pe linia porții. Oricum, de mult aparține istoriei; pentru cei obsedați de amănunte există arhive – scrise sau virtuale.

Cu regrete pentru această omisiune, întrucît țin la exactitate și fac tot posibilul să o ilustrez în viața de zi cu zi, mă gîndesc (ca în situațiile anterioare de acest gen) că nu constituie ceva capital. Aici sînt în timpul (și spațiul sufletesc) liber, deci îmi pot permite să las la o parte precizia fără nuanțe. Cu atît mai puțin mă frămînt pentru minuție cu cît am ajuns la celelalte două echipe care îmi sînt tare dragi. (Nu doresc să jignesc eventualii cititori, punctînd apartenența națională. Mai am credința – poate deșartă – că nu trebuie să arăt cine este preferata, în cel

mai propriu sens.)

Disputa dintre reprezentativele ce ocupă locurile 2 și 3 într-un clasament sufletesc (mi se pare o formulare adecvată contextului) – sau dintre favorita mondială și cea europeană – mi-a adus satisfacția că a oferit cel mai frumos joc de la acea ediție, compensînd cît de cît tristețea că una din ele trebuia să plece. Că am văzut meciul la cumnatul meu este un amănunt, în cadrul dorinței de a nu scăpa nimic semnificativ pentru mine. Parcă a fost mai bine decît singur: am avut cui împărtăși – dorință, și chiar plăcere, pe care o concretizez oricînd pot – amintiri legate de fotbalistii celor două țări, așteptînd (cu scepticism, recunosc) de la cei prezenți în teren să se ridice la înălțimea predecesorilor.

Aproape că au reușit, cu toate că la început nu dădeau semne. Credeam că brazilienii vor cîștiga ușor, după ce au ajuns la 2-0. Era bine și-asa: chiar dacă suferea spectaculozitatea, mă alinam puțin cu ideea că, totuși, pentru ei am un plus de afecțiune. După pauză, însă, olandezii au amintit de anii '70, deci se poate spune că a fost firesc să egaleze repede. (Țin minte doar cine a marcat golul de 2-2: Winter – și pentru că era de la Ajax¹²².)

Cu tot handicapul psihologic (teoretic mai greu de surmontat la structura lor – dar despre clișee mi-am exprimat părerea), cei cu fond latin au reușit să se impună. Poate nu e întîmplător că meciul numărul 1 al turneului s-a decis prin cel mai spectaculos gol: acela lovitură libe-

¹²² De acolo provenea, asta e sigur, însă nu-mi amintesc dacă ajunsese deja la Inter.

ră a lui Branco, de la vreo 40 de metri.

Semifinalele (Italia – Bulgaria și Brazilia – Suedia) îmi deșteaptă mai mult amintiri conexe. S-au desfășurat în cuplaj, ceea ce presupunea ca iar să mă culc când cerul îmi arăta că mai în firea lucrurilor ar fi fost să mă trezesc – și asta cu atât mai evident cu cât am „refăcut formația” de la meciul de referință pomenit înainte, cu o mică deosebire: a stat și soră-mea puțin, pînă a început spectacolul televizat.

Aceste amănunte sînt mult mai semnificative decît ar părea, pentru că fac introducerea la o rememorare fără dificultăți – firească în cazul unor astfel de trăiri. A fost una din situațiile în care am ajuns să simt ce mult contează o jumătate de oră. Cu atîta îmi amînam ora de culcare: de la 4 și jumătate la 5 (evident, dacă semifinala a doua se termina în timpul regulamentar), întrucît stăteau foarte aproape. Asta nu m-ar fi afectat în mod deosebit, chiar dacă nu eram în concediu (deci cel tîrziu la 7 fără un sfert trebuia să fiu din nou în picioare), cu condiția ca programul la serviciu să fie mai lejer. Că am încercat să mi-l aranjez, dar nu am reușit, a dus la aceste amintiri de neșters – pe care doresc neapărat să le împărtășesc mai pe larg.

Știam de la începutul săptămînii (care era marți – am explicat de ce) că șefa clinicii de oftalmologie (unde lucram de un an), Prof. Dr. Rodica Pop, are de operat trei copii cu strabism. Voi trece peste ce implică a-i anestezia pe cei mici, de a căror viață răspunzi; totuși, cred că e lesne de înțeles de ce am rugat-o frumos să îi programeze a doua zi – ca să fie înainte de noaptea cu semifinale-

le. Fiind o adevărată doamnă, m-a înțeles. Și-a manifestat însă generozitatea și față de cineva frustrat că nu încăpea la operații, astfel că miercuri dimineata m-a anunțat că ziua plină va fi următoarea. Era o nesimțire să obiectez, după ce mă adusese în Cluj (și nu era prima mare favoare cu care mă onorase¹²³), așa că ar mai fi de spus doar că i-am mulțumit lui Dumnezeu (și la fel fac și acum, pentru că senzațiile din asemenea momente nu se estompează) că totul a mers foarte bine.

Chiar dacă nu mi-aș fi enunțat impresiile de ansamblu despre cele două înfruntări pentru calificarea în finală, ar fi fost ușor de dedus, din cît am detaliat ceva colateral. Rezultatele cred că se știu, așa că am de punctat doar că eram convins că Italia va întoarce scorul, la exact atîta cît îi trebuia (2-1, ca și cu Nigeria și cu Spania) și că – precum în optimi – brazilienii nu mi-au împlinit așteptările. Și rezultatul a fost același: doar 1-0, după un meci incomparabil cu cel din grupă. Fusesse 3-1 între Brazilia și Suedia, dar nu numai scorul este grăitor, chiar dacă golurile sînt obiectivul suprem pentru jucători, totodată producînd delectare spectatorilor și fiind astfel – poate – cheia popularității fără egal a fotbalului. Cu toate acestea, mai mult ca orice m-a supărat că preferații mei n-au reușit să-i umilească pe ceilalți – față de care e clar ce (re)sentimente dobîndisem.

¹²³ Determinase și primirea mea în partidul comunist, ca student. În 1984 nimeni n-ar fi bănuit ce avea să fie mai departe; oricum, gestul rămîne gest – cu o valoare nealterată de context. Mi-ar face o imensă plăcere și m-ar onora pe măsură ca doamna profesor să se uite într-o zi peste această scriitură, chiar dacă nu e deloc atrasă de fotbal.

În schimb, aceștia au reușit să îi zdrobească pe bulgari în „finala mică“, pe care tot la fratele meu prin alianță (prefer să spun așa decît „după lege“, ca englezii¹²⁴) am văzut-o. Acel 4-0 nu îmi ajungea, însă, să mă sugestionez că sîntem mai buni decît cei de la sud; mi-am enunțat părerea despre acest gen de dispută – pe care Europa nici nu o mai programează. Totuși, există nuanța că, pentru echipele mai puțin galonate, este o cheie de boltă a palmaresului un loc pe podium – chiar ultimul. Prin urmare, e greu de crezut că bulgarii ar fi desconsiderat acea partidă¹²⁵. În orice caz, credința – sau, mai degrabă, speranța – mea că le sîntem superiori era pur teoretică; în anuare avea să rămînă invers¹²⁶.

Aș fi vrut ca acestui meci de consolare să-i fi acordat mai multă atenție (și spațiu) decît finalei, ca să-mi răzbun dezamăgirea. Însuși faptul că s-a terminat 0-0 e destul; n-ar mai trebui să adaug ce așteptam de la ea, mereu cu gîndul la cealaltă dispută pentru titlul suprem între Brazilia și Italia. Eram conștient că fotbalul nu mai e ca în 1970 (și nici practicanții din teren – fie-mi iertat), însă mi se părea de bun-simț ca triumful suprem să fie dobîndit prin joc. Consideram – și nu mi-a trecut – că meritam asta, măcar pentru că iarăși îmi puneam energia la încercare: fusesem la iarbă verde pînă seara, la inițiativa băiatului, iar a doua zi intram de gardă (pînă în dimineața ur-

¹²⁴ brother-in-law

¹²⁵ S-a văzut și recent, la turneul final european, că nu pot mai mult în fața suedezilor.

¹²⁶ Și nu numai în anuare; după 2 ani ne-au învins la turneul final european din Anglia.

mătoare – poate nu mulți știu).

Noroc că, în timp, perioadele dificile (mai ales pe plan fizic) capătă amprenta nostalgiei, deci urmele lor sînt tot mai estompate de ce unge sufletul. Cu convingerea că nu numai eu simt așa, e momentul să relievez un aspect pilduitor în acest sens: am urmărit loviturile de departajare împreună cu... soacra. Nu prea avea somn, sāraca de ea – în primul rînd din cauza diabetului, care o mîna afară noapte de noapte, chiar de mai multe ori. Relația ei cu fotbalul am enunțat-o deja, așadar, îmi place să cred că atunci a rămas cu mine la modalitatea nefericită prin care s-a stabilit campioana mondială nu doar pentru că nu voia să își deranjeze nepotul, umblînd prea des pe ușa de la camera unde dormeau.

Decît să-mi închipui că am pătruns în sufletul altora (și să risc să mă fac de ris), ar fi preferabil să mă cantonez pe propria persoană, deci pe certitudini. Cea din acest punct este că al patrulea titlu al Braziliei m-a bucurat cel mai puțin (deși – aici preiau o expresie care mi-a plăcut mult, din cartea „Rimet IX – Mexic '70“, menționată cîndva la loc de cinste – dacă era box, ar fi luat victoria la puncte, căci a dominat jocul). Nu m-a cuprins încîntarea și din cauză că încă o dată mi-au sărit în ochi nedreptățile vieții: au ratat Roberto Baggio și Franco Baresi, adică tocmai cei despre care se putea spune că își a-duseseră formația pînă acolo.

O reclamă pentru "Johnnie Walker" arăta că primul dintre ei avea să șteargă această amprentă psihică, marcînd la 11 metri contra Franței, în sferturile de finală ale

turneului următor¹²⁷. Cu asta nu doresc să anticipez, ci doar să fac o trecere mai lină. De obicei enunțam niște considerații de final, dar pentru ediția 1994 nu prea îmi vin. Chiar dacă Brazilia îmi oferea – după o lungă așteptare – al doilea triumf la care am fost martor, am arătat de ce nu am fost în extaz, cum îmi închipuiam pe parcursul acelor 24 de ani¹²⁸. Mai apropiată de noi este însă cea mai mare performanță a echipei naționale¹²⁹, corolar al unei campanii care – absolut meritat – i-a adus lui Anghel Iordănescu titlatura de antrenor al secolului.

¹²⁷ Dar tot degeaba.

¹²⁸ Nu sînt convins că m-am înșelat atunci cînd am afirmat că pe banca Braziliei a fost Mario Zagalo, chiar dacă tot aud la televizor de Carlos Alberto Parreira. Cu atît mai mult cred că Zagalo era lîngă Parreira, cu cît recent (martie 2005) i-am văzut împreună la un meci al naționalei, cel de-al doilea fiind iarăși antrenor.

¹²⁹ Inițial mi-am zis că e banal să subliniez și eu că a fost realizarea de vîrf a reprezentativei, dar tot mai intens mă tem că-mi vor trebui zile multe ca să apuc o performanță măcar pe măsură.

FRANȚA – 1998

Intenționam să încep prin a afirma că ultimele două capitole vor fi cele mai scurte și că dimensiunea lor va fi în relație opusă cu apropierea față de prezent. Acum însă, după ce am terminat de transpus în calculator partea legată de turneul final din S.U.A., am constatat că e mai amplă decît cele referitoare la Mexic '70 și Italia '90, cu toate că – îmi mențin credința – aceste două ediții se află pe locurile de frunte în simțirile mele. De asemenea, am afirmat cîndva că aceste fotolii de onoare se datorează publicului latin și prezenței formației noastre. Ar fi superfluu să spun că – ajuns aici – mi s-a revelat o imensă omisiune. Circumstanță atenuantă pe care mi-o găsesc este că francezii sînt altfel – și e preferabil să nu detaliez – decît italienii sau mexicanii.

E clar că nu îmi mai permit să avansez că acest capitol va fi mai restrîns, chiar dacă există de la bun început un indiciu: a fost prima calificare fără emoții a echipei noastre, ocazie cu care ne-am luat o revanșă consistentă față de irlandezi: i-am depășit detașat, după ce – printre altele – nu le-am dat satisfacția să ne bată, satisfacție pe care noi am avut-o. Bine că ne-am onorat blazonul – ceea ce, cum știm, nu era o regulă nici măcar la generația deosebită a anilor '80-'90. (Ultima ilustrare era că la Euro '96 încasaserăm trei înfrîngeri în grupă.)

O dată calificați, realizarea istorică de la ediția precedentă ne-a oferit o postură onorantă, de pe urma căreia ne alegeam cu un beneficiu concret: fiind cap de serie,

formația noastră evita în grupe Brazilia, Franța, Argentina sau Germania. Îmi vin în minte doar cîțiva dintre ceilalți capi de serie, care erau 7 la număr. Se poate deduce ușor că aceasta a fost prima ediție la care participau 32 de echipe, grupa fiind tot de 4. Normal că s-a revenit la un sistem de disputare simplu, cu două promovate din grupă. (La fel de clar apare că – față de ce fusese în 1970 și precedentele – apăruseră în plus optimile, dar nu cred că asta e esențial, ci că nu mai puteai trece mai departe de pe locul 3 în grupă – deci se evitau socoteli care totdeauna au fost complicate pentru mine.)

Poziția noastră în cadrul tragerii la sorți nu însemna automat că aveam de-a face cu echipe de nevăgat în seamă: e un truism – revin – că nici o participantă la turneul final nu poate fi etichetată ca slabă sau bătută dinainte. Rivali la calificarea în optimi ne erau Anglia, Columbia – și chiar Tunisia, despre care îmi era destul să știu că reușise în 1978 un 0-0 cu Polonia¹³⁰. Pe de altă parte, în anii '90 (nu-mi vine să zic „ai secolului trecut“), fotbalul din țările arabe nord-africane se făcuse tot mai cunoscut și apreciat (prestația echipei egiptene în Italia nu fusese ceva izolat), așa că acești aparenti outsiders te puteau lăsa paf oricînd¹³¹.

Nerăbdarea cu care așteptam fiecare repetare a celui mai mare eveniment fotbalistic mondial a fost și va rămîne aceeași; trăirile cu conotație pozitivă au căpătat, însă,

¹³⁰ Care – reamintesc – a luat locul 3, învingînd Brazilia în „finala mică”.

¹³¹ Am acordat atenție doar tunisienilor, deoarece cred că e de bun-simț să nu mai vorbesc despre englezi sau columbieni.

altă nuanță. Bucuria și plăcerea în condiții normale – mai ales că „deschidea balul” Brazilia, în calitate de campioană – au devenit alinare, într-o conjunctură nefericită.

Am încercat să fac abstracție de tot în după-masa în care m-am pus la televizor, așteptînd ca brazilienii să-i bată bine pe scoțieni. Nu că aveam ceva cu aceștia din urmă, dar voiam să mă simt iarăși ca în acea duminică din 1970 în care a contat pentru mine doar că străluciții predecesori ai celor ce reușiseră un nou triumf suprem au dus Cupa Jules Rimet acasă; premiul I luat dimineața – la sfîrșitul clasei a III-a – nu îl consideram ceva deosebit. Am pomenit acel succes al meu doar pentru că voiam să ajung la lămurirea alineatului precedent: în acea dimineață de miercuri 9 iunie 1998 mi se vădise că picasem primul examen din viață.

Cei din lumea medicală știu că primariatul este practic o formalitate, deci e ușor de înțeles ce am simțit cînd m-am văzut între puținii care nu l-au luat. În același timp însă, este un excelent prilej ca examinatorii să-și plătească polițele. Inițial am vrut să-mi vărs foarte amplu ofurile pe profesorul Iurie Acalovschi, dar – pe lîngă că l-am încondeiat (la propriu) în cartea ce mi-a apărut, și o voi face și verbal de cîte ori mi se va ivi ocazia – ar exista riscul să plictisesc și să agasez, prin pierderea firului. Așadar, adaug numai ce cred că trebuie neapărat: firesc pentru România, Acalovschi – deși ieșit din cariera didactică prin pensionare – continuă să fie șef de secție clinică universitară, în timp ce doamna profesor Pop a fost dată jos imediat, într-o situație analogă.

Ca să-mi fie supărarea și mai mare, scoțienii au des-

chis scorul. Niciodată, însă, nu am băut paharul amărăciunii pînă la fund (ce-i drept, nici în extrema cealaltă nu m-am situat), deci și atunci am avut mulțumirea ca favoriții mei să marcheze cele două goluri necesare pentru a învinge, jucînd ce se pricepeau mai bine: atacul. Este una dintre puținele împrejurări în care, și peste ani, le dau dreptate comentatorilor: acea formație a Braziliei a fost cea mai ofensivă dintre cele care au reușit o remarcabilă tripletă, începînd cu 1994. Pilduitor este că egalarea a fost reușită de un fundaș – și încă la corner.

Nici un om normal nu ar dori să rememoreze loviturile vieții (parcă nu mai avea importanță că mi se stricase calculatorul¹³², ceea ce mă privase de principalul mod de a mă deconecta înainte de examen și de un rival serios al fotbalului în același scop, după sfîrșitul speranțelor mele și începutul turneului final). Prin urmare, cu privire la celelalte meciuri din primele zile, doar voi puncta ce mi se pare că merită.

Dacă nu mă-nșel, în aceeași seară s-a jucat Camerun – Austria, încheiat cu un surprinzător 2-2. Chiar dacă n-au învins, favoriții teoretici s-au remarcat: au reușit unul dintre cele mai frumoase goluri ale campionatului, prin fundașul stînga Wome.

A doua zi, chiar la ora cînd trebuia să-mi dau ultima probă din examen, dacă aș mai fi fost „în cărți“, a început prima partidă mai interesantă: Italia – Chile. Mă așteptam ca Salas – o adevărată revelație în acel an, cînd

își bătuse joc de englezi pe Wembley – să își ducă oame-nii aproape de performanța predecesorilor, care luaseră locul 3 la ei acasă, în 1962. Aceasta cu atît mai mult cu cît lîngă el, în atac, se afla alt mare talent: Zamorano. Așadar, era firesc ca foarte multă lume – din ce îmi amintesc – să-i vadă pe chilenii favoriți (și, poate, să țină cu ei – ca mine). Se neglija, însă, cum se comportă o echipă mare și prin tradiție. Acel 2-2 m-a învățat ca – indiferent de cota de moment – să nu mai desconsider formațiile galonate, a căror periculozitate se datorează și campionatului intern. (E drept că aceste campionate sînt pline de străini, dar cred că problema trebuie pusă invers: ei se zbat și se simt onorați să ajungă acolo, nu exclusiv din motive financiare.) Ce poate fi mai edificator decît că italienii – și se știe clișeu despre ei – au marcat cît să fie satisfăcuți în măsură rezonabilă (judecînd și după cum a curs jocul), și nu era prima dată?

Cum am mai spus, un semn clar de îmbătrînire este să-ți amintești tot mai puțin evenimentele pe măsură ce sînt mai apropiate. Așa se face că e posibil să neglijez ordinea cronologică a meciurilor descrise, afară de ale echipei noastre. Repet că asta se datorează și gradului de interes (cu sau fără participare afectivă) cu care le-am urmărit.

Astfel, un meci pe care n-o să-l uit a fost Spania – Paraguay, și din motive colaterale, care tocmai că m-au împiedicat să fiu foarte atent la ostilități: vărul meu – cel care pe vremuri se distra de chelia lui Uwe Seeler – îmi pusese din nou în funcție calculatorul, fiind acum specialist în domeniu. Erau multe de reînstatat – ca de fiecare

¹³² Pe același Pentium 166 (luat în noiembrie 1997) scriu această lucrare.

dată cînd aveam s-o mai pătesc; atunci însă, „jucăria“ fiind nouă, nu aş mai fi avut răbdare pînă dimineaţa. Aşa se face că stăteam cu cîte un ochi în fiecare ecran. Toţi, am auzit şi am văzut destul ca să cred şi astăzi că spaniolii au atins în acea partidă o culme a ineficienţei. E palid clişeu că s-a jucat la o singură poartă – a fost mai rău de-atît: practic toţi paraguayenii făceau zid în jurul porţii, şi au avut norocul ca mingea să se lovească de ei, în situaţii extrem de clare. (Excentricul lor portar a fost depăşit de multe ori, întărindu-mi convingerea că execu-ta lovituri libere ca să se remarce şi el cumva. Nu e de mirare că i-am uitat numele – ceea ce nu s-a întîmplat cu un alt excentric: Higuaita.). Pînă la urmă contează rezulta-tul: acel 0-0 i-a dus pe dominaţi în optimi, în timp ce Spania degeaba a bătut mai apoi Bulgaria cu 6-1. Desi-gur că putea să facă măcar egal cu Nigeria – nu numai teoretic, ci şi după desfăşurarea jocului (l-am văzut doar parţial, recunosc: am adormit la 1-0 pentru spanioli şi m-am trezit la 2-2), dar s-a nimerit ca acel şut teribil al lui Oliseh să intre, iar pentru asta a plătit Zubizarreta: a-cel gol imparabil a servit ca pretext pentru „pensionarea“ lui, al cărei soroc cam venise. (Avea cu un an mai mult ca mine, deci 39.) Indiferent de rezultatul dintre ele, însă, cele două – fiind mari favorite – nu aveau dreptul la paşi greşiţi, şi nici să depindă de altcineva. Cu asta s-au fript spaniolii: Nigeria a luat-o în ultima etapă pe urmele Cam-erunului la turneele finale anterioare, chiar dacă nu la asemenea amploare. Şi-a odihnit titularii, avînd deja do-uă victorii, şi nici înlocuitorii n-au „tras“. Astfel Para-guay a învins cu 3-1 şi a promovat.

Ca nigerienii au procedat francezii, a căror situaţie era analogă înaintea meciului cu Danemarca. Cîştigaseră uşor cu Africa de Sud şi Arabia Saudită: 3-0 şi 4-0. (Poate că scorul nu corespunde cu adversarul, dar cred că nu are enormă importanţă.) Atîta doar, că rezervele lor e-rau de alt calibru. De exemplu, Candela – titular incon-testabil ani de zile la A.S. Roma – era rezerva lui Lizza-razu, şi era normal să fie aşa, deoarece micuţul basc riva-liza pentru titlul de cel mai bun fundaş stînga din lume cu altul de statura lui – în toate sensurile: Roberto Car-los. Reprezentanţii gazdelor nu s-au omorît nici ei, dar – din ce am văzut – cred că danezii trebuiau să fie împăcaţi că au pierdut doar cu 2-1 (după ce reduseseră scorul), mai ales că s-au dus şi ei în optimi.

Derularea povestirii m-a făcut să evoc alte grupe decît a noastră. Acum, că am avansat destul de mult, fi-resc mi se pare s-o ţin tot aşa. Mi-au mai rămas în minte două astfel de grupe, şi o voi lăsa la urmă pe cea a Argentinei – din motive pe care le voi detalia, dacă nu sînt deja clare. Poate întîmplător, poate nu, acea grupă e-ra ultima şi în ordine alfabetică (H).

Există serioase – şi, sper, evidente – substraturi ale amintirilor mai bogate legate de confruntările fotbalistice de la acea ediţie dintre Germania, Iugoslavia, Iran şi S.U.A. Unul din ele este că voiam ca, prin absurd, sîrbii – de data asta chiar e propriu termenul¹³³ – să-şi ia un fel de revanşă asupra nemţilor pentru ce se întîmplase în

¹³³ Bat înspre situaţia din 1977 (v. cap. despre Argentina '78). Savice-vici – singurul munte negrean valoros – nu mai conta în 1998.

1990. Era greu de crezut așa ceva, din considerente teoretice, cu sursa în politic. Acesta făcea și ca revanșa să nu fie propriu-zisă: Germania dobândise jucători de clasă (în frunte cu Sammer), iar ce mai era în acel moment sub numele de Iugoslavia¹³⁴ nu îi mai avea pe croați, în primul rînd. Cu toate acestea, spre surpriza și bucuria mea, au condus cu 2-0. Mi-am dat seama pe loc că nu trebuie să fiu prea încîntat, știind cum devine cu nemții – ceea ce mi s-a confirmat încă o dată. Și norocul i-a ajutat, la acel șut fantastic al lui Hamman, dar așa se întîmplă cu echipele mari. Egalarea a fost o problemă doar de timp, și pînă la urmă am ajuns să fiu mulțumit că nu mi-au luat bătaie preferații. Teoretic, o înfrîngere în acel meci nu era catastrofală pentru ei, din moment ce discrepanța față de celelalte două echipe se presupunea a fi mare, însă ar fi fost greu suportată, prin prisma cunoscutei mîndrii naționale sîrbești, pe care aveam să o aprob și în anii următori – cu prilejul unor bătălii în cel mai propriu sens, din păcate.

Întemeiat pe discrepanța de care vorbeam mai sus, mă așteptam ca vecinii noștri să-i învingă clar pe iranieni. Nici pe departe nu mi s-a împlinit ce doream. Am constatat că outsiderii știau fotbal, deci nu era o surpriză că trecuseră de irlandezi la baraj (unde cei din urmă ajunseseră din cauza noastră – cum reiese din redarea calificării). Noroc că a nimerit Mihailovici un șut din lovitură liberă, de la mare distanță. (Afîta știe face, după părerea mea: să dea tare – că e minge sau adversar, nu-i prea

¹³⁴ Cum se știe, și acesta le-a fost luat.

pasă.) Iranienii au pierdut greu și în fața germanilor, însă – cum am tot spus, fără pretenții de originalitate – contează în primul rînd scorul, și nu jocul.

S-au dus ei acasă, dar au avut totuși satisfacția unei victorii mai mult decît sportive: 2-1 cu S.U.A. Cu toată ostentația evidentă, acea întîlnire – ca și manifestările dinainte – a fost ilustrativă pentru rolul benefic al sportului în această lume¹³⁵. Și jocul în sine a fost excesiv de curat pentru o dispută de turneu final; cred că e clar de ce.

Cert este că în 1998 – ca și în Italia – americanii și-au arătat adevăratul nivel. Cu trei înfrîngeri în grupă (Germania și Iugoslavia n-au avut ce discuta cu ei), au fost pe ultimul loc dintre cele 32 de participante, conform unui clasament pe care l-am făcut și eu la vremea respectivă. Mi s-ar părea o stîngăcie să vorbesc despre ce avea să urmeze, așa că las alte comentarii pentru povestea turneului final din Extremul Orient.

Și în grupa H existau favorite clare: Argentina și Croația. Să fim sinceri, celelalte două reprezentative – Japonia și Jamaica – păreau mai degrabă exotice. Măcar de la japonezi auzisem de Nakata, iar apoi am văzut că și coechipierii lui se străduiesc. Așa au ajuns pe locul 3, după meciuri destul de strînse cu favoriții și o victorie meritată – pe care, însă, nu o vedeam ca sigură dinainte, fiindcă nu știam nimic despre jamaicani. (Speram să fie o surpriză plăcută, dar degeaba.) În derbi, echipa marilor

¹³⁵ Iarăși o așa-zisă coincidență: scriu aceste rînduri în timpul Jocurilor Olimpice de la Atena.

vedete Batistuta, Ortega sau Zanetti a învins cu 1-0, și mi-am zis că ar trebui să fie foarte mulțumiți. (Alții gîndeau, poate, că e o diferență netă între ei și croați, însă și aceștia aveau destule nume cunoscute, în frunte cu Šuker, care devenise mai apreciat decît veteranii care evoluaseră – sub alte culori, e drept – și în 1990: Prosinecki, Boksici sau Jarni. Evident că nu erau victime sigure, și la fel de clar e că au arătat asta.)

Cînd am zis de alții, m-am gîndit mai ales la specialiștii fotbalului nostru, care de la început considerau că e bine să evităm Argentina în optimi. Pînă una-alta, trebuia să ajungem acolo, cu atît mai mult cu cît eram cap de serie. Nutream mai mult optimism decît în 1990 și 1994, și desigur că îmi face plăcere să depăn cîte ceva despre calea spre materializarea a ce se cuvenea să se întîmple.

Deși mă aștept – avînd în vedere intervalul scurs – mai mult să împrăspățez amintiri decît să vin cu inedit (în special pentru că e vorba de naționala noastră), sper totuși că mereu mai este ceva de spus, cu atît mai mult cu cît voi accentua pe interpretări, în legătură cu care e un truism afirmația că diferă – măcar puțin – la fiecare. Mi-e dat, însă, să încep cu ceva indiscutabil: primul meci al tricolorilor a fost – nominal – identic cu cel de la turneul final precedent. Asta era, de altfel, singura coincidență – după mine. În rest existau destule deosebiri, dintre care cea mai semnificativă pornea de la formații: de data asta puteam să ne considerăm mai buni. Columbienii nu mai aveau marii jucători din 1994, ceea ce nu era cazul la ai noștri; dimpotrivă, se adăugaseră Ciubotariu sau Viorel Moldovan – ca să dau doar exemplele care mi-au venit la

repezeală.

Jocul a corespuns așteptărilor și considerațiilor mele. Nici pe departe n-am mai simțit cu toții (din teren sau spectator) presiunea din urmă cu 4 ani, cu emoțiile aferente. E drept că rezultatul a fost doar 1-0, dar parcă s-a obținut mai ușor. Memorabilă, cum foarte probabil se știe, a fost mai ales realizarea care a pecetluit scorul. E facil să spui că Adrian Ilie (tocmai de el am uitat înaintele!) le-a făcut chiar lor o demonstrație strălucită de tehnică etichetată îndeobște ca sud-americană, dar, dacă așa a fost... Fără să scad meritele celui poreclit – poate și datorită acestui gol – „Cobra“, nu mă pot abține să afirm că portarul Mondragon era de nivelul lui Oscar Cordoba, predecesorul său¹³⁶.

Golul m-a făcut să am o pauză mai liniștită – și plină de speranțe privind alte reușite. Nu s-au materializat – (deși ocazii au fost), însă era culmea să nu fiu mulțumit și așa. În acele momente frumoase nu am dezbătut eu asupra ostilităților și perspectivelor, la unul dintre obișnuitele telefoane ale tatălui meu după partidele importante; a făcut-o nepotul său. De-acum era suficient de mare ca să judece în cunoștință de cauză, dacă tot începuse să urmărească mai atent fotbalul la bunici – în lipsa jocurilor pe calculator. (Stătea acolo pentru ca eu să am liniște în pregătirea examenului, și s-a întors după ce a fost repusă în funcție distracția lui preferată.) La telefon avea și ce să comenteze: a fost primul meci pe care l-a urmărit de la

¹³⁶ Cum și în prezent se poate face ușor comparație între ei (dacă tot joacă amîndoi în Turcia), onestitatea mă îndeamnă să spun că acum Mondragon mi se pare mai bun, pentru că gafează mai puțin.

un cap la altul – împreună cu noi, desigur. (Cred că e inutil să precizez că mama lui lăsase la o parte orice altceva.) Această formație – zic eu – a purtat noroc celei pe care o susțineam pînă la întâlnirea cu Italia, de la Euro 2000¹³⁷.

Cu Anglia nu aveam mari emoții, cu toate că învinsese lejer Tunisia, înainte de disputa noastră cu Columbia. (Scorul de 2-0 n-a fost destul de grăitor.) De vreo 20 de ani dovediserăm că știam să jucăm împotriva lor, și nu e o găselniță pentru această scriitură că, de cîte ori obțineam un rezultat bun în asemenea confruntări, mă gîndeam ce mult și-a pierdut din aură așa ceva, față de începuturile mele ca microbist. Astfel, un egal pe Wembley ajunsese să mi se pară normal.

Disputa din Franța s-a încadrat în nota obișnuită, chiar dacă – egalînd la 1 – englezii mi-au indus un pic de disconfort. Mă temeam de o întîmplare nefericită care să modifice rezultatul în favoarea lor; altfel, cu un egal rămîneam comod „în cărți“. Eram tot mai liniștit pe măsură ce se apropia finalul, fiindcă mi se vădea că ai noștri nu sînt amenințați serios. (Probabil că și adversarii își făceau o socoteală prudentă a punctelor.) Cînd să se epuizeze și minutele de prelungire (iar eu, ca mai toți, așteptam fluierul arbitrului), Dan Petrescu a vrut – se vede – să ne liniștească pe deplin în privința calificării, depășindu-l pe celălalt fundaș lateral de la Chelsea, Le Saux, ca și pe Seaman. Chiar dacă am profitat noi, nu m-am putut abține să mă întreb încă o dată de ce acesta din ur-

¹³⁷ Mai apoi, doar la prima victorie la Budapesta (2001).

mă este menținut în poarta reprezentativei engleze. („Națională“ nu-i pot zice; ei ar fi primii în dezacord.) Permanent mi-a alimentat dubiile în privința lui, dar nu este încă momentul pentru un comentariu mai amplu.

Era de așteptat să abordăm cu ușurință întîlnirea cu tunisienii; altfel n-am fi fost adevărați români. Totuși, poate că la baza acestei atitudini a stat calificarea asigurată, mai mult decît subestimarea adversarului; Iordănescu a fost și este prea cumpănit și prudent pentru așa ceva¹³⁸. Să fi vrut să își odihnească unii oameni de bază (firesc, de altfel)? Răspunsul e aproape sigur afirmativ, însă bănuiesc și că a considerat că vom putea să învingem (sau măcar egal să facem) și așa, întru îndeplinirea unui obiectiv cvasi-esențial: locul 1. (Am arătat mai sus cum se punea problema. Fie că sînt crezut, fie că nu, trebuie să afirm cu claritate că aveam altă părere. Croații erau mai periculoși pentru noi, fie și pentru că aveau stil european; se știe ce pățisem în 1994. De la același turneu final îmi venea dorința de a-i întîlni totuși pe argentinieni, cu tradiția de partea noastră.)

Antrenorul naționalei și-a văzut zădărnicate planurile optimiste legate de rezerve. Cel mai mare necaz ni l-a adus tuturor Dulca (clujean de-al meu), care a fost la originea golului tunisienilor. După vreo jumătate de oră, dîndu-și seama că egalarea nu ne prea stă în putință (ba chiar exista riscul ca scorul să se mărească), Iordănescu a făcut schimbările care se impuneau. Îmi închipui că era

¹³⁸ A trimis observatori și pentru Andorra, în cea mai recentă campanie de calificare.

și el conștient că, dacă pierderea primului loc la golave-raj era doar posibilă, atacurile dure (și nu totdeauna în-te-meiate pe suficientă pricepere în domeniu) din partea presei ar fi fost sigure.

Ce țin minte (ca dovadă a importanței acordate) este că a fost introdus Ciubotariu (titular în primele două jo-curi) – evident, în locul lui Dulca – și a readus siguranța în apărare. Știu și de ce memoria îmi funcționează așa: subconștientul face asocierea cu trecerea lui Gică Po-pescu în spate, în meciul care – măcar pentru mine – va rămîne de referință¹³⁹. De-acolo încolo, ca în 1989, am putut căuta egalarea cu mai mult curaj – și am obținut-o. Nu s-a mai întîmplat nimic, însă sînt convins că, dacă era nevoie, repetam și rezultatul favorabil din înfrunarea cu Danemarca. Am rămas eu cu un oarecare gust amar, dar orgoliul personal nu prea interesa pe nimeni, după cum nu interesa nici că nu mă bucur că avem optime cu Cro-ația – vis, de-acum împlinit, al celor care putuseră să își facă auzite părerile.

Din păcate, temerile mele s-au confirmat. Chiar dacă acel 11 metri din care ne-au învins a fost discutabil, îmi permit să afirm că a făcut dreptate, luîndu-mă după situația din teren. La descrierea jocului nu insist; cred cred că toți cei care l-au văzut mă vor înțelege. Croații n-au strălucit, dar ai noștri chiar că n-au jucat nimic. Cu 0-1 la pauză, m-am gîndit că n-am avut noroc din cauză că soția nu putuse să ajungă de la serviciu. S-a instalat la

¹³⁹ Aș dori să fie așa și pentru actuala echipă națională; e de prisos să detaliez.

partea a doua, însă – oricîtă bunăvoință ar fi avut – nu putea să compenseze incapacitatea celor din teren de a lupta pentru succes. Dacă ești atît de slab în atac încît dai senzația că nu vrei să marchezi, cum să te ajute norocul? Nu vine nici el din senin, mai ales dacă pare nedorit.

Cînd totul s-a sfîrșit, iarăși amuțisem de furie, și nici să aud pe nimeni nu mai suportam. Ca să nu sufere ai mei pentru vina altora, dar și ca să-mi limpezesc gîndurile la aer (care, evident, nu era atît de proaspăt pe cît l-aș fi dorit), am pornit la plimbare. A continuat să-mi meargă prost: de cum am ieșit, am văzut cîțiva copilan-dri, cu faimosul tricolor găurit, care scandau cam leșinat „Ro-mă-ni-a!“¹⁴⁰. Mi-a fost milă de ei, dar – mai ales – mi-au devenit dragi. În astfel de momente se arată supor-terii adevărați, nu după un succes ca în 1994 – la a cărui noapte mă gîndeam cu nostalgie.

Ca și la turneele precedente, dezamăgirea nu m-a împiedicat să mă așez la următoarele întîlniri. Măcar nu mai participam afectiv în așa măsură, însă evident că nu mă bucuram că revine pe primul plan partea de specta-col. Era vorba doar de o prevalență, deoarece – cum cred că am spus (și cum se întîmplă cu marea majoritate) – foarte rar am fost absolut neutru.

În seara eșecului în fața Croației, cu atît mai puțin se punea problema: s-a jucat Argentina – Anglia. Chiar dacă asperitățile se mai neteziseră după 16 ani¹⁴⁰, nu dis-părușeră – și mă îndoiesc că argentinienii vor uita vre-da-tă afrontul adus de Margaret Thatcher. Se poate dedu-

¹⁴⁰ De la conflictul din Malvine, despre care am amintit la ediția 1986.

ce cu cine țineam: era la fel ca în 1986, și cu ei aș ține oricînd. Mi se părea, însă, important și de dorit ca polițele să se plătească prin joc, nu prin brutalități. Cum probabil iarăși se știe, pînă la prelungiri mi s-au împlinit așteptările. Mai cu seamă ultimele două goluri au fost de arhivă: Owen, cînd a dus scorul la 2-1, a demonstrat (ca și Adi Ilie) că e mai sud-american decît adversarii, și – totodată (mă gîndesc acum) – a răzbunat parțial neuitatul gol al lui Maradona. Golul egalizator al lui Javier Zanetti, fiind foarte aproape de epuizarea celor 90 de minute, a avut valoare peste cea estetică; totuși, pentru mine a contat și că revenirea argentinienilor s-a produs printr-un asemenea sut.

Poate că majoritatea țin minte, mai degrabă decît aceste două remarcabile realizări, eliminarea lui Beckham – meritată, de altfel: a venit ca urmare a primei și singurei manifestări incompatibile cu sportul din această întîlnire. S-a pedalat mult pe văduvirea de efectiv a englezilor, care a fost considerată principala cauză a înfrîngerii. Îmi permit să mă îndoiesc: pe lîngă că departajarea s-a realizat la 11 metri, nu cred, știindu-l (atunci și întotdeauna) pe intens mediatizatului număr 7 din formația Angliei, că ar fi putut contribui la un deznodămînt favorabil pînă în minutul 120.

Dacă n-am făcut în acea zi speculații cu privire la ce s-ar fi întîmplat dacă am fi fost noi în locul englezilor (eram dominat de regrete cu alt substrat, se înțelege), nu are rost să le fac acum. Mai productiv este să trec la celelalte optimi de care îmi amintesc – datorită, în special, contextului.

Iar am sacrificat ordinea cronologică pentru continuitate: meciurile pe care urmează să le readuc în fața ochilor au fost printre primele din această fază. Cred că tocmai cel dintîi a fost Italia – Norvegia. Să fiu sincer, mi l-am amintit după ce schitasem întreg acest capitol – mai exact cînd am revizuit turneul final dinainte. Mi-a fost repede clar de ce s-a întîmplat așa: și în 1998 au cîștigat italienii cu 1-0, după ce iarăși n-au jucat aproape nimic. Totuși, în această partidă au înscris din acțiune: o dată a scăpat Vieri, și cu asta a fost gata. Ar fi de completat doar că mi s-a vădit atunci ce fizic are, văzîndu-l cum se debarasează de doi fundași adverși.

Cu convingerea că nu trebuie să reproduc clișeele despre nordici în general (mai ales cu privire la apărători), trec la optimile din ziua următoare, cînd mai erau două pînă să mi se justifice reținerea față de croați. În aceea duminică eram de gardă la Clinica Chirurgie III a Clujului, unde – în altă duminică – urmărisem tragerea la sorți a grupelor din Statele Unite. Am pornit cu gînduri foarte roze, respectiv că disputele Danemarca – Nigeria și Franța – Paraguay vor face timpul să treacă mai ușor. (Nu e cel mai plăcut lucru din lume să știi că poți să te miști cel mult pînă în curte – mai ales într-o zi liberă; că era vreme de ștrand are pondere mică față de senzația de claustrare.)

Din păcate, nu am avut parte o gardă liniștită – la care visează toți. Un caz grav – asupra căruia e firesc să nu dau amănunte – m-a silit să văd doar prima parte (mai mult sau mai puțin extinsă) a ambelor partide. Iarăși sînt amintiri urîte – și nu în primul rînd din cauza dificultăți-

lor profesionale sau a împrejurării că, prin acestea, am fost împiedicat să urmăresc spectacolul sportiv (care a existat, într-un fel sau altul). Aici, însă, își are locul fotbalul, deci nu am de ce să inserez trăiri fără legătură cu el, chiar dacă m-au marcat. Și pentru mine e mai sănătos să reînnod firul povestirii.

Pe nigerieni îi vedeam favoriți clari (mai ales după cum se prezentaseră în grupe ambele echipe). De aceea am fost aproape la fel de năucit ca ei, când adversarii le-au dat – chiar de la început – două goluri, fără multă vorbă. De-acolo încolo, totul a părut simplu. Nu mai țin minte dacă danezii au avut și 4-0, dar de 3-0 sînt sigur – ca și de scorul final (auzit doar, din cauza activității): 4-1.

Îmi ziceam că măcar de la francezi n-o să am parte de surprize neplăcute. Nu că eram topit după ei, însă prevaluau aprecierile pentru fotbalul practicat – și îmi păstrasem „dintele” contra paraguayenilor, pentru modul cum îi trimiseseră acasă pe spanioli. (Nici pe aceștia nu-i simpatizam, dar tot la calitatea jocului mă gîndeam.) Cu formația Franței au procedat (nu e potrivit „au jucat”, cum mi-a venit inițial) și au obținut la fel, dacă ne raportăm la cele 90 de minute; desigur, însă, că nu era permis să se termine așa. Pe cînd mă înfioram la ideea că ca outsiderii (în toate sensurile¹⁴¹) s-ar putea să aibă noroc chior pînă la capăt (prelungirile erau deja în plină desfășurare, iar urmarea lor ținea de hazard), am fost iarăși chemat. În glumă aș putea spune că și prezența mea contribuia la

¹⁴¹ Adică și în afară de fotbal.

bafta sud-americanilor. Cred că se știe de ce: Blanc, ca un adevărat căpitan, și-a izbăvit echipa în minutul 118. Libero fiind (e drept, cu puțină treabă în acel joc – cum e ușor de dedus), a compensat ineficiența celor din ofensivă.

Dacă de celelalte optimi nu-mi amintesc (și nu mai repet motivele), pot spune, în schimb, cîteva cuvinte despre fiecare sfert de finală – și în ordine cronologică. Știu că au început într-o vineri, însă data am uitat-o. Nu că ar avea mare importanță acest amănunt, sau că începeau la orele 18 și 22 (ca și optimile; în grupe se jucase și de la 3 și jumătate după-masa, de exemplu Italia – Chile sau Nigeria – Spania), dar – cum am spus – tind spre exactitate, în măsura posibilului.

Gazdele au intrat în luptă chiar de la început, împotriva Italiei. Inițial aveam un pic de tragere de inimă către cei dintîi, dar apoi suflul mi-a spus că ar fi frumos ca Paolo Maldini – pe care îl țineam minte ca puștan, în senzaționala A.C. Milan din 1989, și acum devenise liderul naționalei (ca și la club) – să pășească alături de tatăl său Cesare, antrenorul, spre semifinale. Totuși, francezii arătau mai mult fotbal, așa că am revenit la preferința inițială, și mi-a fost ciudă că oponentilor le-a reușit a nu știu cîta oară ce devenise deja tipic pentru ei: să țină nemodificată tabela de marcaj. Bănuiesc că își puneau speranțe mari în departajare – unde dețineau un atu puternic: pe Buffon în poartă. N-au ținut cont, se pare, că rivalul Barthez a fost în formă tot turneu¹⁴². Cert este că n-au

¹⁴² O dată campion mondial, parcă nici nu prea contează ce faci mai a-

mizat bine; a marcat Roberto Baggio (cum avansam la încheierea părții precedente), dar a ratat altul – și a fost destul. Iarăși se calificau chinuit francezii, însă amănuntele se uită – și pălesc în fața realizării obiectivului, ca și în istoria seacă.

Meciul de seară a fost primul (și penultimul – cum voi arăta) fără implicarea alor noștri pe care soția mea a avut inițiativa să-l urmărească. Un grad de participare sufletească tot avea – la cât mă auzise vorbind de brazilieni; era și curioasă ce găesc la ei. Desigur că o oră și jumătate (poate două – dar nu voiam să mă gândesc la așa ceva) nu ajungea să îi ofere întregul tablou al unei iubiri de vreo 30 de ani, însă am fost mulțumit că nu am ținut-o degeaba, spectacolul fiind la înălțime – plus că tensiunea psihică mai mică permitea teoretizări: explicații, amintiri sau speculații.

La terminarea grupelor eram oarecum îngrijorat pentru formația Braziliei, preconizînd că avea să înfrînească Nigeria. („Oarecum“ e cuvîntul-cheie: voiam să nu mă îndoiesc că vor avea același succes ca împotriva camerunezilor, la ediția dinainte.) Iată însă că isprava danezilor pune probleme noi: confruntarea cu ei, după rezultatul (absolut meritat) din optimi, devenise mult mai dificilă decît s-ar fi zis luînd în balanță doar numele celor două echipe. Totuși, începutul meciului a fost conform cu estimările teoretice: favoriții au dominat, ceea ce s-a și concretizat – de două ori. Oponenții lor au regăsit, însă, linia celor arătate contra nigerienilor. Așa au ajuns la

poi (v. și notița 114).

2-2, făcîndu-mă să tremur. E evident că se putea întîmpla orice de-acolo încolo, mai ales că existau și bazele psihologice, dar totul e bine cînd se termină cu bine. Pot să zic că a prevalat școala dură a campionatelor din Europa în fața structurii latino-ame-ricane, precum și că s-a vădit din nou importanța unui mare jucător în acest sport de echipă (și nu cu puțini membri): Rivaldo a plasat unul dintre remarcabilele sale șuturi (la rădăcina barei, de data asta), dîndu-mi somn liniștit în acea noapte.

A doua zi, iarăși meciul-vedetă s-a disputat primul. Era Olanda – Argentina, și și-a onorat statutul, ceea ce – bineînțeles – dădea satisfacție iubitorilor spectacolului fotbalistic, de destule ori dezamăgiți de calitatea unui joc anunțat cu surle și trîmbițe. Mulțumirea mi-a fost deplină datorită rezultatului, stabilit prin acel deosebit gol de 2-1 al lui Bergkamp, după un stop care efectiv a amortizat o pasă foarte lungă și parcă a pus în umbră felul cum s-a descurcat cu apărarea.

Cred că aproape toată lumea, văzînd programul sferturilor, presupunea ca mine: că vom avea o nouă semifinală Franța – Germania și (îndrăznesc să avansez ideea) că în sfîrșit francezii vor cîștiga. Jocul croaților cu noi putea doar să confirme ideea că nu prea au șanse în fața nemților, dar disputa la care urmează să mă refer a avut drept cheie – zic eu – că poate a fost singura dată în care aceștia din urmă s-au prezentat ca o formație labilă. Pentru adversarii lor era de așteptat să conteze enorm că au deschis scorul, însă era greu de crezut că această modificare de echilibru le va determina celor învinși doar cînd fluiera arbitru o reacție exact opusă față de ce e o-

bișnuit la ei. (Exemple ar fi fost multe, dar e destul să mă refer la proaspăta revenire de la 0-2 în fața unei echipe înrudite – dacă pot spune așa: Iugoslavia.) Cert este că favoriții hîrîtiei pur și simplu s-au prăbușit, pînă la un scor de parcă nici n-ar fi intrat pe teren: 3-0¹⁴³. Țin min-te – vag – doar ultimul gol, pe care l-am socotit pilduitor pentru zdrobitorul triumf al croaților: o cursă a fundașului stînga Jarni, finalizată cu șut din unghi – ceea ce a completat imaginea că portarul german a fost inexistent.

Astfel am avut o satisfacție neașteptată, dar cu atît mai prețioasă: învinseseră cei cu care aveam origine comună, Croația fiind locul de unde au venit în Transilvania strămoșii mei. Mica ranchiună ce le-o purtam fotbalistilor în urma acelei nefericite optimi a pălit încă înaintea de a începe întîlnirea din faza următoare, pentru că aveam ce aveam cu nemții tocmai din 1974, cînd îl împiedicaseră pe Cruyff să devină campion mondial¹⁴⁴. La acest scor, eram cu atît mai mulțumit datorită croaților cu cît îmi trecea prin cap că sîntem (indirect, deci discutabil) mai buni decît germanii.

Totuși, în semifinala cu francezii nu i-am susținut, din cauza unei rigidități în concepții căreia îmi place să-i zic conservatorism. Făcînd abstracție de opiniile strict politice privind spațiul iugoslav¹⁴⁵ (care, pe lîngă că ar

¹⁴³ De aceea îi zice „scor de forfăit“, chiar dacă se trece în orice situație în care verdictul nu se stabilește prin joc.

¹⁴⁴ Repet că este singurul uriaș jucător care nu a avut această fericire – și ooare, evident.

¹⁴⁵ „Iugoslav“, într-o traducere fără nuanțe, este „slav de sud“. De aceea nu am pus „ex“ în față.

deranja, nu-și au locul aici), consideram că echipa Croației e prea nouă în circuitul mondial¹⁴⁶ pentru a avea pretenția la finală. Desigur că trebuia să cîntărești și ce era la mai toată lumea pe primul plan: avantajele de toate genurile determinate de prezența gazdelor pînă la capăt.

Pe de altă parte, tot atît de clar este că oamenii antrenorului Blazevici¹⁴⁷ nu se sinchiseau de opiniile celor dinafară. În acest spirit, și cu o ambiție firească pentru debutanții la competiția supremă (ca și – bănuiesc eu – datorită dorinței vedetelor de a se împlini total, sub culorile naționalei), și-or fi zis că – dacă tot au trecut strălucitor de germani – le stă în puteri să încerce dobîndirea unui succes și mai mare. Acesta nu mai era acum chiar un vis, deci cu atît mai amplă trebuie să fi fost mobilizarea, pe acest fond favorabil. Recunosc că m-am lansat în speculații, însă pot să afirm că au sprijin în jocul curajos făcut de croați, cu toată postura dezavantajoasă. (Au avut o galerie entuziastă – doar mîndria națională nu era apanajul jucătorilor; totuși, raportul numeric nu trebuie să-l expun eu.) Cînd s-au văzut răsplătiți pe tabela de marcaj, e clar că situația a devenit tensionată, gravitatea ei pentru toți francezii nemaiaવînd nevoie de etichetări; era deja mijlocul reprizei a doua. Fotbaliștii au reacționat firesc, dar cred că în acest punct i-a ajutat și o forță mai presus

¹⁴⁶ Federația de fotbal a fost înființată în 1992 (cum am auzit recent), iar prima participare la o competiție mare a fost cu prilejul turneului final european din 1996.

¹⁴⁷ Nu cunosc limbile slave, deci speculațiile pe tema scrierii și pronunțării (nu numai a) acestui nume – în urma celor văzute și auzite – sînt nelalocul lor.

de înțelegrea noastră: rezultatul final s-a decis prin singurele două goluri marcate de Thuram la națională¹⁴⁸ (și nu știu dacă nu în toată cariera în fotbalul mare).

Blanc, predecesorul lui Thuram în suplinirea atacanților, și totodată cel care – împreună cu Desailly – nu îi lăsa loc în reprezentativă decât ca fundaș dreapta (nu stoper, cum era la Parma și încă e la Juventus), avansa și el – la fazele fixe. Așa a ajuns – ca și în optimi – în centrul unui moment memorabil, dar de natură exact opusă, determinat fiind de simularea murdară (nu mă feresc de termen, bazat mai ales pe consecințele gestului) a unui fundaș croat. Acesta, forțând eliminarea căpitanului adversarilor, poate că a urmărit doar sporirea șanselor echipei sale, iar la o anumită miză nu prea se mai ține cont de fair-play. Sînt convinși că nu i-a trecut prin cap (fiindcă, evident, nu îl interesa) că îl privează pe Blanc – care avea vreo 35 de ani – de ultima posibilitate de a juca o finală cum nu e alta (era deja 2-1 pentru Franța – așa îmi aduc aminte) și, eventual, de a ridica primul Cupa. Era mare păcat pentru acest nume de referință al fotbalului francez, deci – pentru mine, cel puțin (dar nu numai; sînt convinși) – aici s-a consumat una dintre cele mai triste părți din istoria campionatelor mondiale.

Curînd l-am scos pe Blanc din preocupări, fiindcă îmi stăteau în față regrete mai mari: iarăși trebuia să-mi sacrific afecțiunea pentru Olanda în favoarea celei pentru Brazilia, și nu mă consola (cu atît mai puțin pe ei!) că învinsa mai are șansa de a urca pe podium. Starea neplăcu-

tă mi-a fost accentuată de nivelul jocului: a fost incomparabil cu cel din 1994, iar capac la toate a pus că s-a decis la 11 metri.

Pînă atunci, se remarcase din nou Ronaldo – cu un gol din acțiune individuală, în stilul lui. Ajungînd în ultimele minute cu același scor, m-am mulțumit a nu știu cîta oară cu singura parte bună din eveniment – în acest caz, că brazilienii mergeau spre finală, unde nu mă îndoiam că vor face în așa fel încît să se termine cu succesele francezilor, al căror mod de obținere era – firesc – material bogat pentru dezbateri.

Mă pripisem, însă; olandezii, și mai ales Kluyvert, au reușit să rupă monotonia așteptării fluierului final, monotonie care a caracterizat partida în ansamblu (cum avansam); de aici – n-ar mai trebui să spun – puținătatea amintirilor. Golul egalizator a fost, de altfel, singurul moment interesant al disputei – cel puțin din punctul meu de vedere; cu tehnica sclipitoare a lui Ronaldo mă obișnuisem. În prelungiri nu s-a mai întîmplat nimic, iar la departajare într-adevăr s-a arătat norocul; spun așa pentru că Edwin van der Sar era mai bun decât Taffarel.

Meciul pentru locul 3 l-am văzut tot într-o gardă – în altă clinică (de neurochirurgie). La deosebiri adaug că stăteam singur și întins pe pat (televizorul fiind în cămara mea, și nu în camera chirurgilor, ca dincolo), dar și că n-ar fi fost un capăt de țară să fiu solicitat; nu mai repet de ce. Cum se întîmplă de obicei, l-am urmărit netulburat. S-ar zice că a fost un joc interesant, și pe baza scorului (3-2 pentru Croația), însă aveam deja destui ani ca martor al fenomenului fotbalistic (exact 30 – acum îmi

¹⁴⁸ Pînă azi! (A jucat și la Euro 2004.)

dau seama) ca să pot vedea mai în profunzime. E clar că motivația celor două echipe a fost total diferită, datorită statutului lor: Olanda, conform principiului „totul sau nimic“ (tipic pentru echipele mari – cel puțin așa ar trebui), nu s-a opus din rășputeri dorinței croaților de a obține un succes de rezonanță. E inutil să detaliez ce reprezintă un loc 3 mondial în palmaresul lor, mai ales că este completat de titlul de golgheter al lui Šuker; am atins un atare aspect referindu-mă la bulgari, care nici măcar n-au urcat pe podium – ca să nu mai vorbesc de durata activității reprezentativei.

Sfârșitul acestui turneu a fost aproape la fel de neplăcut pentru mine ca începutul. Dacă în primele zile fotbalul mă făcea să mai uit de necazuri, acum mi le producea. Inițial voiam să folosesc termenul „final“, în loc de „sfârșit“ – ca să iasă un joc de cuvinte, de vreme ce urmează să descriu finala; mi-a trecut, însă, repede cheful de fantezii, în fața unui meci pe care aș vrea să-l omit și din amintiri, d-apoi din această cronică. Evident că trebuie totuși să spun câteva cuvinte despre el, și tot ce pot spera este ca sentimentele să nu aibă influență hotărâtoare asupra narațiunii.

Ziceam că penultima partidă fără echipa României văzută de soția mea a fost Brazilia – Danemarca. Aceasta avea să fie ultima, probabil pentru că – fără să-i spun eu nimic – a considerat că a purtat mare ghinion preferațiilor mei (și ai majorității pasionaților de fotbal de pe planetă – aș zice). Înainte de a reaminti cum, de fapt, acești favoriți au pierdut pe seama lor, vreau să adaug că asista și băiatul nostru. Voiam să-i prezint un (nou) triumf de care

– cum am arătat mai sus – eram pe cât de sigur poți fi în fotbal.

De la început am fost îngrijorat, văzînd că sînt de parte de a-i copleși pe francezi – ba chiar le lăsau loc de desfășurare, din cauza jocului abulic. Ce a urmat, însă, chiar că m-a dat gata. Pur și simplu am fost împins să cred că brazilienii sînt handicapați – și mai mult mintal decît fizic. Era deja strigător la cer că Zidane dăduse gol cu capul la un corner (poate că nu este ca în cazul lui Thuram, adică unicat în carieră, însă pe-aproape sigur se află), dar să repete figura, după cîteva minute?...

În pauză mi-am trimis copilul la culcare, mai cu seamă pentru că mă agasa cu întrebările. De asemenea, speram (superstițios cum sînt) că schimbarea în audiență va favoriza o altă soartă pentru formația cu (și la) care ținam. Nu era vorba de noroc sau de ghinion, e clar, deci schimbarea cursului evenimentelor trebuia realizată printr-un cu totul alt soi de joc – și tocmai asta nu s-a întîmplat. Ronaldo – care strălucise în semifinală, cum am arătat – parcă era legat de picioare. S-a vădit că echipa stă în el (ceea ce e inadmisibil la asemenea nivel) și, mai mult, că își influențează serios colegii, de vreme ce nici alte vedete nu jucau nimic. S-au apropiat foarte neconvîngător de poarta lui Barthez, doar cît să-i dea ghes acestuia să facă obișnuitele sale salturi de maimuță, urmate de mutra cruntă la degajare – pentru fotografi și public. După mingi nu avea de ce să se arunce în mod deosebit, căci nici măcar ratări mai serioase ale adversarilor nu au existat. Inutilă le-a fost și sporirea participării în atac a fundașilor laterali, Cafu și Roberto Carlos, care și

datorită acestui aport erau considerați cei mai buni din lume pe posturile lor. În acea seară, însă, se vede că nimic nu mergea: pe lângă că în ofensivă au fost mai slabi ca de obicei, și-au neglijat principala îndatorire, favorizând contraatacul fără opoziție semnificativă purtat și fructificat de Petit, cu care s-a pus capac la toate.

La o asemenea rușine pentru brazilieni, nu e de mirare că mulți am vrea să uităm acea finală (dintre români – sigur; mă bazez pe ce am auzit imediat după). Nu cred că trebuie acordată o pondere deosebită – cum s-a vehiculat intens – crizei lui Ronaldo și impresiei pe care a produs-o asupra coechipierilor. Cine l-a pus pe antrenor să le permită celorlalți să-l vadă în acel moment dramatic (ba chiar să-i încurajeze, dacă îmi aduc aminte bine) și să îl titularizeze la scurt timp de la revenire? (Criza convulsivă – ca și starea imediat după ea – trebuie să fie foarte impresionantă pentru cei care nu sînt obișnuiți cu așa ceva; de aceea m-am legat de antrenor, și nu de Roberto Carlos – al cărui suflet mare îl știe toată lumea – sau de alți vizitatori ai valorosului camarad.) Conștient că am pus întrebări retorice, vreau să le întregesc (și, poate, să le contrabalansez) cu certitudini: formațiile de un anumit nivel – cu atît mai mult superechipele – trebuie să își onoreze statutul în orice condiții, deci aceasta a fost – după înfrîngerea cu Italia din 1982 – cea mai mare dezamăgire pe care mi-au produs-o brazilienii „mei”.

S-ar mai putea teoretiza pe seama acestui turneu final, dar s-au făcut destule comentarii la vremea respectivă, și nu are rost să lansăm discuții care nici măcar atuu actualității nu îl mai au – pe lângă că sînt sterile. De e-

xemplu, cu ce ne încălzește că am fost eliminați de echipa care a luat locul 3? Tot în optimi am părăsit competiția. Cam pe-acolo e și cu francezii (să le zic așa, deși, din ce am mai scris pe parcurs, e de bănuț că am rețineri în acest caz – ca și față de termenii „națională” sau „reprezentativă”¹⁴⁹): contează că au cîștigat finala absolut pe merit, incomparabil mai clar decît Anglia în 1966 (apro-po de o paralelă care s-a făcut des atunci). Această victorie a pus în umbră toate dificultățile din drum, ca și modul cum au fost depășite. Evident că mă gîndesc mai ales la norocul de care au beneficiat din plin: fiindu-mi de neșters din memorie golurile lui Thuram și Zidane (cel de-al doilea este într-adevăr un vrăjitor al mingii, dar cu piciorul), cred că Dumnezeu S-a aplecat în primul rînd către antrenorul Aimé Jacquet; merita o asemenea încununare a carierei – în care le redase prestigiul, după ratarea calificării pentru S.U.A. Totuși, cum am adus vorba de echipele care au dobîndit titlul suprem ca gazde, trebuie să spun și că Argentina mi s-a părut cea mai meritu-oasă. (Din cîte știu, în 1998 nu s-a adus vorba de ea, făcîndu-se comparație doar între europeni.)

Poate că se cuvenea să închei vorbind mai mult despre campionii mondiali, dar, dacă deja am divagat, cu atît mai mult nu pot să omit un panseu care demonstrează în ce hal ne afectase mentalitatea campionatul intern. În ultima noapte, la o dezbatere pe TVR 1, cineva a afirmat că brazilienii au „trîntit” meciul!

¹⁴⁹ Poate că ar trebui s-o las mai moale, avînd în vedere originea pe care o evocă numele chiar al celui mai mare fotbalist al lor: Platini.

JAPONIA ȘI COREEA DE SUD – 2002

De 2 ani și ceva mă gîndesc care este principalul motiv pentru care acest turneu îmi trezește, în proporție covârșitoare, amintiri neplăcute – anticipînd, firesc, dificultăți în redarea impresiilor. (Nici titlul nu iese pe gustul meu. Ar fi agasant să intru în detalii, dar atîta trebuie să spun: sper să nu deranjeze și pe alții două cuvinte de legătură la rînd.)

Exclud de la început că mi-ar fi rămas iritarea în legătură cu această nouă inițiativă a FIFA de a extinde cu tot prețul popularitatea sportului pe care îl are în custodie, cu scopul clar de a crea premisele pentru practicare. (Totuși, cred că o intenție bună nu trebuie validată forțat.) În fond, Statele Unite aveau și mai puțină tangență cu fotbalul. Și atunci, îmi zic: să fi fost ora la care am văzut meciurile (în direct, evident; nu suport înregistrările), absența alor noștri sau calificarea și clasarea neașteptată a altora?

Toate au contribuit, însă pe primul plan se află – categoric – factorul timp. Cu spectacolele de gală sîntem obișnuși seara sau noaptea (cum am prins în 1994 – și sper că am arătat clar că nu m-a tulburat); în nici un caz dimineața – de la 9 și jumătate sau chiar mai devreme. Și dacă fac abstracție de programul de lucru al majorității, inclusiv al meu (se va vedea de ce), nu pot să trec peste ce simțeam cînd vedeam noapte pe ecran la 2 după-masa; nu gust ciudățeniile.

Îmi dau seama că nu e elegant să exprim astfel de sentimente; s-ar putea pune întrebarea de ce mai scriu despre acest turneu final. Răspunsul e extrem de simplu: pentru că l-am văzut. Reținerea (cel puțin) însă rămâne, și sînt departe de a fi singurul. Aduc drept exemplu doar pe Roy Keane, a cărui suprafață în fotbal nu se poate contesta, din moment ce a ajuns căpitan la Manchester United. (Soția mea a înțeles imediat la ce mă refer; nu trebuie să cunoști mult sport, ci istorie, ca să-ți fie clar că englezii nu-i prea au la inimă pe irlandezi, deci nu le oferă recunoaștere cu una-cu două) Îmi pare rău că nu mi-am notat, înaintea recentei partide cu noi de la Dublin, cuvintele – citate de comentatori – cu care și-a motivat refuzul de a participa la ce urmează să descriu. Am reținut totuși esența: nu credea că vine elita fotbalului mondial. Ce și-o fi zis pe parcurs?

Keane se gîndea, poate, la marii absenți: Olanda, Cehia¹⁵⁰, Iugoslavia și – de ce nu? – România. Cu asemenea tovarăși de suferință, cei cu spirit mioritic ar putea îndulci aprecierile asupra eșecului nostru, dar nu e cazul meu. Iată o altă neplăcere: trebuie să împărtășesc impresii despre această campanie, din moment ce așa am făcut în fiecare capitol¹⁵¹ – la bine sau la rău.

Știam de la început că sîntem cu șansa a doua, pentru că îi aveam în grupă pe italieni, la care pierduserăm cu 2-0 în sferturile de finală ale campionatului european din 2000. Mai toți eram convinși, însă, că acel scor fuse-

¹⁵⁰ Cum se știe, și acum sîntem alături de acestea două. (Las doar începutul notiței, pusă în toamna lui 2004.)

¹⁵¹ Mai puțin cel despre Anglia '66; motivul e la mintea cocoșului.

se nedrept, deci speram în revanșă. Se pare însă că noul mileniu ne arată o altă față a echipei României – și asta dintru început. (Victoria la Budapesta a fost doar o fericită excepție.) Italienii ne-au bătut clar – și la ei, și la noi. Dacă în primul meci am avut bănuiala (parțial confirmată) că ai noștri au jucat în scîrbă, repetarea acasă a scorului de la ultima mare competiție la care ne-am calificat – în condițiile în care băieții au dat tot ce-au putut – era simptomatică pentru scăderea nivelului valoric.

Să admitem că nu era mare necaz că am ieșit pe locul 2; în stil autohton, ne consolam cu calculele hîrtiei și ne ziceam că e bine că mergem la baraj. Și mai bine era că, între Iugoslavia și Slovenia, sorții ne-o hărăziseră pe cea de-a doua (și ca valoare teoretică, dacă refuzai să îi cont că, la Euro 2000, sîrbii de-abia îi egalaseră – de la 0-3). Am avut și avantajul de a juca mai întîi în deplasare, și părea fondată speranța că ne întoarcem cu cel puțin un egal.

Era perfect posibil, fiindcă nu numai în ce privește cotația eram mai buni ca ei. Pe măsură ce minutele treceau, însă, îmi era tot mai ciudă că antijocul lor este eficient. Nici nu știu cum au dat un gol, dar – firesc, în acest caz – am dat și noi. Pe cînd îmi ziceam că și egalul merge, chiar dacă e nedrept, a ieșit din nou în evidență Stelea, care și-a reluat locul de frunte între portarii naționalei la gafe îngrozitoare¹⁵². La o asemenea greșeală

¹⁵² Cei mai în vîrstă își amintesc, foarte probabil, de acea minge oferită de Răducanu, în meciul cu Cehoslovacia din 1972. Atunci a fost vorba – evident – de alt giumbușluc, ceea ce nu se aplica la Stelea sau la Prunea.

(mai grosolană decît contra elvețienilor, în 1994), nu are rost să batem darabana cu privire la acel 11 metri neacordat de constantul nostru „prieten“ Kim Milton Nielsen. Pot să spun că nu mi s-a părut atît de clar; în plus, toți știm că gazdele beneficiază cam totdeauna de favoruri – și mai previzibile de la acel arbitru și cu echipa României în cauză. A fost mai discutabil decît penaltul din partida cu Germania – refuzat de același, la des pomenitul campionat european care a precedat aceste preliminari.

Returul devenea astfel mai dificil, însă aveam convingerea că-i vom zdrobi la București, mai ales că era de așteptat ca iritarea și dorința de revanșă consecutivă să se păstreze cît se poate de vii, după numai 4 zile. Într-adevăr, ne-am repezit înainte, dar blocada lor din meciul precedent a fost nimic față de ce făceau cînd știau că nu trebuie să deschidem scorul. Realisti și pragmatici cum dovediseră că sînt, își dădeau seama că le-ar fi fost aproape imposibil să egaleze, cu ce (lipsă de) prestație ofensivă le stătea în puteri. Prin urmare, s-a jucat la o singură poartă, dar cu atacuri haotice. Mult-cîntata tehnică românească s-a arătat încă o dată în deplinătatea ei: abuz de pase laterale sau înapoi și zeci de mișcări de stopare și răsucire, în loc de preluări rapide și șuturi sau transmițeri surprinzătoare. Cu furie și disperare, îmi întăream convingerea că ai noștri se complac în mingicăria de maidan, ignorînd fotbalul modern, cu tehnică în viteză¹⁵³. În

¹⁵³ Tot mai mult cred că nu erau în stare de așa ceva, văzînd și cum evoluau în străinătate. Acum au apărut ușoare progrese.

atari condiții n-aș vorbi de norocul chior al slovenilor (acum, cînd pot să analizez la rece; în momentele acelea, e ușor de bănuir ce-mi trecea prin minte și pe la gură). Fără rețineri afirm că șansa a fost de partea cui a știut să și-o apere, avînd culmea în deschiderea scorului. Desigur că se poate comenta că a fost, practic, primul lor contraatac (de fapt, o minge bubuită la disperare, ca atîtea altele – dar care a ajuns unde trebuia, în timp ce jucătorii noștri defensivi erau cam toți în terenul celălalt) sau că Osterc – cel lăsat liber – nu mai înscrisese pentru națională, în vreo 50 de selecții; esența e că ne-am făcut-o singuri.

Insist pe asta; după pauză jocul nostru nu s-a schimbat, nici cînd a fost clar (și îmbucurător) că șutul de la distanță (al unui fundaș – Contra!) dă roade. Mai era desul timp ca măcar să mergem în prelungiri și, dacă băieții ar fi continuat să tragă (doar vedeau că de poartă nu se pot apropia), poate altul ar fi fost deznodămîntul. Oricum, merita încercat; mai rău nu era. În schimb, păstrarea păguboasei pseudo-tactici de a ajunge în poziții clare de gol (cred că subconștientul le dicta aceasta alor noștri – și nici așa nu e sigur că înscriu) a dus doar la consacrarea definitivă a celorlalți, prin a doua calificare în șir – la un turneu de și mai mare anvergură. În loc să detaliez ce înseamnă un astfel de succes pentru niște novici în arena internațională (sau – pe de altă parte – cum ne-am simțit noi), voi încheia redarea acestui episod trist și penibil ocupîndu-mă de antrenori.

Se știe că aceștia sînt ținta presei și a suporterilor (ca și a diriguitorilor) mai des decît jucătorii, ceea ce gă-

sesc că nu e drept¹⁵⁴. Așa s-a întîmplat și cu Hagi, specificul național fiind că abia după ratarea calificării s-au trezit toți că nu avea experiență la cluburi¹⁵⁵. A fost scos în prim-plan ca țap ispășitor, ba chiar s-a mers cu impunerile pînă la josnicie¹⁵⁶. Substratul este evident: celor cu pondere le-a convenit să abată atenția de la „hei-rup-is-mul” cu care l-au adus în fruntea naționalei chiar înainte de baraj, mizînd probabil pe remarcabila sa personalitate¹⁵⁷. Din păcate, numai cu aceasta, chiar dacă e dublată de suflet mare și entuziasm (care s-au vădit și în acceptarea misiunii; prefer să nu comentez plecarea lui Băloni) nu te prea descurci la acest nivel. În schimb, Katanec – alt fost mare coordonator de joc (și titular la Sampdoria în perioada ei de glorie – comparația cu trecerea lui Hagi pe la Real și F.C. Barcelona se impune de la sine) a știut exact ce-a vrut, și se vede că a reușit să își disciplineze mult mai bine elevii. (De intensitatea motivației nu mai are sens să vorbesc.) În plus, probabil că nu e bine – în special la români – ca antrenorul să fi jucat a-

¹⁵⁴ Bine spunea Nelu Nunweiler, care a fost în ambele ipostaze, că nu antrenorul joacă.

¹⁵⁵ La naționala Italiei (și nu trebuie să spun cît sînt de asemănători cu noi în reacții), lui Trapattoni i-a urmat Lippi.

¹⁵⁶ Prefer să nu intru în detalii; problemele financiare au fost implicate și în acel 0-3 cu Italia, de care am pomenit la început. Pun această decădere a mentalității în legătură cu evoluția similară a rezultatelor.

¹⁵⁷ Ciudat este că olandezii fac acum la fel, cu Marco van Basten (deși ei, bineînțeles, au punctat de la început lipsa lui de experiență). Ca și în cazul alor noștri atunci, jocul nu le merge, ceea ce îmi dă speranțe. (Este o notiță din toamna lui 2004, pe care țin să o păstrez, cu adausul că între timp am aflat zvonul că în spatele lui stă Cruyff – care s-a apropiat ca antrenor de ce-a fost ca jucător.)

lături de cei care îi ajung în subordine; se știe ce a pățit Pițurcă. (Mie, personal, îmi plăcea stilul de joc imprimat de el – în fond, ofensiva dă farmec fotbalului. Poate că, avînd altfel de material uman, ar fi realizat mai mult decît la Steaua.¹⁵⁸)

Că există pericolul să povestesc mai mult despre preliminarii decît despre subiectul propriu-zis, n-ar fi ceva nou (dar nici nimerit n-ar fi – cu atît mai mult cu cît am eșuat). Trebuie însă ținut cont că am zăbovit la întreaga perioadă dintre ultimele reuniuni fotbalistice supreme – în special la așa-numitul „Euro 2000“. Cred că acel eveniment se leagă de tema de bază, măcar prin organizarea de către două țări¹⁵⁹.

Legătura de care vorbeam este cu cele trei cunoscute elemente de înfietate atribuite turneului final mondial prin care am atins jubileul ca telespectator: primul cu două gazde, din Asia și din noul mileniu. Voiam să comentez un pic aici, mai ales pe seama faptului că există mulți (și tocmai în acea zonă) care au în mod tradițional alte repere calendaristice, însă iarăși aș divaga (și încă mult) – ceea ce ar fi fără noimă. Prin urmare, preiau ca atare premierele, dar cred că majoritatea a pedalat pe ele din dorința de a se autosugestiona (și a induce, pe cît se pu-

¹⁵⁸ Un alt exemplu tipic de notiță din 2004. Acum dă semne, cum am văzut, dar trebuie să confirme prin ceva concret, care nu poate fi decît o calificare – în primul rînd la un turneu final mondial. E mult mai valoroasă ca una pe plan continental; sper că majoritatea îmi împărtășesc opinia. Presupun că s-a vorbit doar de această competiție din unicul motiv că e următoarea.

¹⁵⁹ Belgia și Olanda – poate este necesar să precizez sau să amintesc.

tea, și altora¹⁶⁰) că va fi o reușită, chiar dacă elemente importante de atmosferă (atașamentul pentru fotbal și fusul orar) generau serioase rezerve. Eu măcar le recunosc deschis, adăugînd că tehnica și matematica nu pot fi luate în considerare în fața aspectelor care țin de fibra unui popor. Nu mă refer în mod special la faptul că măiestria arhitecturală etalată în stadioane nu a compensat gradul în care este savurat (în cunoștință de cauză – aș vrea să se subînțeleagă) fotbalul. (De altfel, am atins această veritabilă problemă – evident, tot la un turneu final care a reflectat dorința FIFA de a impune popularitate.) Alceva vreau să scot în prim-plan: înțîlnirea la vîrf din Japonia și Coreea de Sud mi-a arătat că zicalele nu au reciproke (asta apropo de matematică). Revin la introducerea, unde preluam des vehiculată spusă că toate lucrurile bune-s-trei. Iată că – privitor la impresia pe care o am de la turneul asiatic – trei lucruri n-au fost bune; de bun augur, mai exact.

Cu ofurile mărturisite pînă acum, ar fi nedrept să reiasă că am numai amintiri neplăcute. Dimpotrivă, începutul și sfîrșitul¹⁶¹ au fost înălțătoare, mai cu seamă prin încărcătura masivă de nostalgie: m-au întors – măcar cu sufletul – la primul eveniment suprem urmărit ca adevărat microbist. Dacă despre finala Brazilia – Germania voi

¹⁶⁰ Indiscutabil că orientalii sînt bine pregătiți pe tărîmul fenomenelor neconvenționale, dar în acest caz nu prea le-a mers – cel puțin cu mine.

¹⁶¹ Aici e locul să precizez criteriul pe care am ales această ordine a tărilor organizatoare: importanța pentru apropiatii fotbalului. E clar că finala (desfășurată la Yokohama) este, din acest punct de vedere, înaintea deschiderii (de la Seul).

mai face comentarii de preambul, oarecum în compleatarea celor de la chiar primele rînduri, aici este locul să e-vidențiez cît de intens m-a impresionat că deschiderea reuniunii elitei fotbalului a avut loc în 31 mai, întocmai ca la prima ediție mexicană – și din punct de vedere afectiv – din existența mea. Cred că este de ajuns să spun că – avînd două televizoare în culori – m-am postat la alb-negru, mai ales că era micul televizor de care legam un alt moment cu totul excepțional: calificarea pentru Italia. În același spirit, am stat la festivitate mai mult decît ar fi meritat. (Probabil că n-o să mai apuc un cîntec ca în 1990 – asta dacă tot am adus vorba de a doua ediție de suflet și de spectacole de deschidere.)

Desigur că adevăratul spectacol inaugural a fost, pentru toți cei pasionați (dintre alții – cred – nu prea erau în fața televizoarelor), primul meci. Părea total dezechilibrat: Franța (și campioană europeană în 2000), chiar dacă nu trecuse – datorită regulamentului – prin neplăcerile calificărilor¹⁶², își arătase constanta forță zdrobind în partidele amicale Portugalia sau Scoția. Era destul să-i e-numeri pe Zidane, Henry, Thuram sau Lizarazu pentru ca să reiasă din oficiu că este principala favorită la un nou titlu; poate doar Argentina să fi adunat atîția jucători de milioane – în toate sensurile. În fața campionilor mondiali și europeni era exotica formație a Senegalului, pentru înfrînta oară prezentă la gala universală a fotbalului.

Am stat eu cît am stat la alb-negru, însă în camera fiului meu îmi impusesem să nu fumez – și nu m-am pu-

tut transpune pe deplin în copilărie. Am avut emoții că scap primul gol al francezilor (și al turneului – de asta îmi păsa mai mult) pînă mă mut în sufragerie, la televizorul cel mai bun (pe care îl găseam adecvat momentului) – atît eram de convins că vor face scor-fluviu. Desigur că doream să învingă, și din motivul că ar fi fost bine pentru întreaga desfășurare a evenimentelor, dar totodată nutream compasiune pentru cei ce păreau victime sigure.

Eram tot mai mirat, pe măsură ce trecea timpul, că predicțiile de bun-simț – după marea majoritate, bănuiesc – nu se adeveresc. Mi-am zis, însă, că așa ceva dă interes jocului. Francezii atacau mereu, cum mă așteptam, dar fără să dea strîngerii de inimă compatriotului lor de pe banca adversă și elevilor săi. Cînd aceștia au deschis scorul, m-am bucurat chiar, zicîndu-mi că de-atunci încolo jocul va căpăta într-adevăr farmec: era logic ca favoriții neți să se înfurie – asta pe lîngă că cvasi-necunoscuții debutanți realizaseră mai mult decît salvarea onoarei. Nici nu-mi trecea prin cap că nu vor fi măcar egalați pînă la pauză.

Și totuși, după cum toți cei legați de sportul-rege își amintesc ușor, francezii parcă au fost sedați începînd din acel moment – inclusiv după reluare. În consecință, tabela de marcaj n-a mai fost schimbată. Într-un fel, s-a întors roata împotriva acestei galonate (și trufașe, aș zice) formații: parcă am re trăit, în a doua repriză, aceeași parte a celei mai recente finale. Au presat ceva mai convingător decît au avut de răbdat din partea brazilienilor, însă a fost insuficient (și inefficient, desigur). Rareori i-am văzut pe Henry sau Trezeguet atît de neputincioși. A fost

¹⁶² A fost ultima dată (v. și notația 7).

introdus Djibrill Cissé¹⁶³, anunțat cu surle și trâmbițe ca o nouă supervedetă (avea deja 9 pe spate, la vreo 20 de ani), dar mi-a confirmat că, pentru a ajunge la un asemenea statut, trebuie ani buni de constanță în realizări remarcabile. (A arătat și ulterior că entuziasmul în ce-l privea a fost foc de paie.)

Una peste alta, când totul s-a terminat am fost aproape la fel de mut – cred – ca supporterii francezi. Compătimeam din adîncul inimii echipa și antrenorul, gîndindu-mă la ce aveau să fie supuși din partea presei. Evident că era o rușine imposibil de trecut cu vederea, dar trebuia ținut cont și că șansele de calificare le rămîneau intacte; oricine ar fi crezut că se vor mobiliza îndestul ca să obțină două victorii în celelalte partide, cu adversari la îndemînă: Uruguay și Danemarca.

Pe de altă parte, cum omul era obiceiul să scoată la suprafață factori secundari ca semnificație atunci când ceva nu iese, am reînceput să iau în considerare că formația Senegalului pierduse abia la 11 metri, chiar în aceea iarnă, finala Cupei Africii, în fața celor din Camerun – după ce îi eliminaseră în semifinală pe nigerieni. Proaspătul triumf, cu adversari cum nu se poate mai dificili, părea să confirme că realizarea din ianuarie nu era o fericită excepție, favorizată de interesul mai scăzut și de stadiul incipient de pregătire al celor două mari puteri fotbalistice ale continentului lor. În plus, era clar că au pepinieră de talente; cele mai mari – conform unei practici

¹⁶³ Îi precizez prenumele pentru că era și la senegalezi un Cissé – pe care l-am reținut abia atunci, deși cred că îl văzusem și în Cupa Africii.

comună pentru țările bogate și aplicată nu numai în sport – fuseseră racolate chiar de adversarii din acea zi, de vreme ce reprezentau fosta metropolă. Cea mai bună pildă era Vieira, dar bănuiesc că că aceeași origine o are acel Cissé care repede primise număr de centru înaintaș titular; de altfel, cam toți cei din naționala senegaleză jucau în campionatul Franței.

Nici asta, însă, nu justifică un deznodămînt care m-a deprimat în așa măsură încît am tins să mă refugiez în somn, deși era vreo 5 – oră pe care o consider destul de tîrzie chiar pentru o trezire din odihna de după-masă. M-am sculat la fel de stupefiat, dar îmi rămăsese speranța ca măcar argentinienii să nu mă dezamăgească, într-un meci – teoretic – mult mai greu: cu Nigeria. Ambele făceau parte din ce iarăși – după mulți ani – se numea „grupa morții“, alături de Anglia și Suedia. (Ce diferență față de Mexic '70! – apropo de momentul în care s-a mai folosit această etichetare; de altfel, mulți termeni s-au demonetizat, din copilăria mea.) Voi reda – desigur – și ce s-a întîmplat acolo, însă în ansamblu și când voi considera că e rîndul ei; a mă afunda în hățișul succesiunii exacte a tuturor meciurilor (mai ales au avut loc într-o perioadă din care am suficiente amintiri să mă distragă, ceea ce voi detalia la timpul potrivit) ar afecta claritatea narațiunii – și, implicit, a ce vreau să împărtășesc. Prin urmare, voi rămîne la planul din capitolul precedent de a expune impresiile pe grupe, și e firesc să o duc pînă la capăt pe cea care a cuprins adversarii din duelul inaugural, singurul care nu pune probleme de încadrare temporală.

Am pomenit deja celelalte echipe de aici. S-au întîl-

nit în chiar următorul meci al turneului, a doua zi. Fiind simbată, nu a început la 4 și jumătate după-masa (ca în zilele lucrătoare), ci la 3. La noi era 8 dimineața, deci o oră total neobișnuită (și chiar nepotrivită) pentru un spectacol – cum este fiecare partidă din înfruntarea supremă. Încă n-ar fi fost teribil de mare neajunsul dacă stăteam acasă, dar în ziua aceea trebuia neapărat să fiu în Cugir, pentru un banchet al soției mele. Am pornit în zori, din cauză că în seara precedentă mai fusese un eveniment de nivel mondial: lupta încununată de succes (izolat ca anvergură, din păcate) a lui Leonard Doroftei. Puteam ajunge să văd boxul la Cugir dacă plecam imediat după Franța – Senegal, însă nu era sigur că aveam pe ce: la soacră-mea era doar un televizor, și aveam o singură prietenă unde ne-am fi putut duce, dar știam că acolo nu sînt bărbați de vîrsta mea; în schimb are două fiice adolescente. Înconjurat de patru persoane de alt sex, m-aș fi jenat să-mi exprim preferința, chiar dacă puteam fi convins că gazda mi-ar fi acceptat-o și că soția ar fi fost prima care să aducă vorba despre ce mă frămînta; am arătat că nu îmi place să deranjez. (La banchet mi s-a spus că în seara precedentă era în vizită acolo un coleg al celor două femei, deci puteam avea parte de o vizionare conform standardelor mele – cunoscute de la redarea ediției din Italia. Am refuzat să-mi fac și mai mult sînge rău cu regretele; așa avea să meargă, pentru mine, tot acest episod fotbalistic. La început m-am sugestionat să nu acord atenție semnelor rele. Aproape că am reușit – dar nu dincolo de terminarea grupelor, cînd chiar se adunaseră prea multe care săreau în ochi.)

Pînă să dau de înțeles cum am ajuns la saturație – de unde și tonul predominant al celor așternute pe hîrtie – mai am. Primul pas este continuarea redării amintirilor legate de partida Uruguay contra Danemarca. Am ajuns la ecran în primele minute, și – după ce mi-am anunțat soacra că mai sînt două meciuri de văzut, însă totul se va termina în jurul prînzului (și din cauza banchetului) – m-am instalat comod. Zic asta așa în primul rînd pentru că a fost extrem de amabilă: m-a lăsat să fumez în camera ei, dacă tot era vară, deci nu existau dificultăți de aerisire.

Înainte de acest turneu final se făcuse – pe Eurosport – o prezentare a tuturor participantelor. Am să mă mai refer la ea; deocamdată ajunge să spun că fiecareia i s-au scos în evidență punctele forte. Totuși, eu am preferat întotdeauna să îmi întemeiez opiniile mai ales pe împrejurările la care am fost martor. Așa se face că îi consideram pe danezi favoriți, ceea ce s-a confirmat. Au forțat exact cît trebuia ca să mai înscrie o dată după ce au fost egalați. Acea situație, de altfel, a reprezentat singurul moment memorabil al disputei. Golul uruguayenilor (lovitură de colț direct pentru voleu din partea stîngă a careului mare) a fost, după mine (și după alții – care nu sînt ageamii în fotbal), cel mai frumos de la acest turneu final. Afirm asta cu tărie, chiar dacă televiziunea noastră l-a trecut pe locul 2. Voi detalia cînd depănarea impresiilor va ajunge la realizarea considerată de vîrf.

Meciurile din următoarea etapă nu le-am văzut; eram în autocarul spre Grecia. E firesc ca și din această excursie să am destule amintiri; se vor oglindi pe par-

curs, fiind predominante între cele care interferează cu firul poveștii. Urmîndu-l, îmi permit să fac o analiză a rezultatelor disputelor cu pricina; și-așa nu se mai ține cont ulterior dacă au corespuns celor întîmplate în teren. Dacă acel 1-1 între Danemarca și Senegal nu prea lasă loc la vorbe, fiind evident că amîndouă se mulțumeau cu consolidarea șanselor prioritare de a promova, total diferită era situația în legătură cu meciul nălăcut de francezi cu uruguayenii. De-acum posibilitățile de calificare li se perturbaseră grav, și era subțire justificarea că n-a jucat Zidane, la un asemenea lot. Totuși, nici de această dată presa nu a fost prea severă (după ce îmi dezmințise previziunile sumbre din momentul umilinței în fața senegalezilor). În loc de (și inhibîndu-și) o atare reacție, a încercat să-i mobilizeze – ceea ce pentru mine semnifică gradul în care știu alții să fie patrioți. Nu mă feresc de cuvinte, chiar cu riscul de a fi ridiculizat – pe linia obișnuită a unei societăți care le maimuțărește pe cele democratice, dar afișează sensibil mai strident ca ele cinismul, fațetă care contribuie mai mult decît ar părea la ce trăim pe aceste meleaguri. Trebuie însă să evidențiez că ziaristii noștri procedează asemănător cu colegii din țările avansate (și) în fotbal cînd naționala este la greu, poate pentru că s-au pătruns de un principiu deja larg recunoscut acolo: critica brutală duce doar la rău, pentru toți cei implicați.

Rămînea de văzut dacă îngăduința față de cei care trebuiau să își apere titlul va contribui la evitarea dezastrelui reprezentat de ieșirea uluitor de timpurie din luptă. Mai aveau o infimă speranță: să facă scor cu Danemarca.

(Era clar că doar la golaveraj se puteau califica.) Le stăteam alături, nu numai pentru că îi vedeam necesari pentru păstrarea atractivității competiției, ci și pentru că – începînd din 1989 – am avut cel puțin rezerve față de cilați. (Cred că acum, după calificările la „europene“, găsesc o foarte largă înțelegere.) Îmi dădeam seama că e aproape imposibil să își atingă scopul, cu toate că reintrase Zidane – probabil în ideea că doar numele lui (pe altceva nu prea se puteau baza, fiindcă era departe de a-și fi revenit după accidentare) va da roade, prin impulsionearea coechipierilor și timorarea oponenților. Mă sugestioanam și cu amintirea victoriei francezilor în 1998, chiar odihnindu-și mulți titulari.

Pe teren, însă, s-a văzut că datele problemei sînt total diferite față de meciul amintit. Zidane s-a străduit, dar starea fizică nu îl ajuta deloc. Poate că și din această cauză colegii lui au fost din nou lipsiți de nerv; oricum, impresia de ansamblu era că se resemnează în fața unei sorți potrivnice. Prin urmare, danezii, care – am motive serioase să bănuiesc – nici în condiții obișnuite nu ar fi tremurat de cel mai bun fotbalist al (sfîrșitului și) începutului de mileniu¹⁶⁴, au făcut cam ce-au vrut și au învins cu un 2-0 fără strălucire – care nici nu era de așteptat din partea lor, fie vorba între noi.

Evident că nu am văzut pe moment cealaltă partidă, desfășurată – conform unui principiu de regulament – deodată. Nu m-a interesat cînd s-a dat în reluare, deși

¹⁶⁴ Ronaldo posedă arta jocului în grad similar, dar nu este constant. În plus, este doar marcator, nu și coordonator.

scorul suna tentant: 3-3. Din câte îmi amintesc, senegalezii au condus cu 3-0 la pauză, și nu înțeleg cum de au fost egalați; apărarea era punctul lor forte – ceea ce s-a dovedit pe tot parcursul competiției. Poate că, știindu-se calificați după prima repriză (cred că dincolo era 1-0 pentru Danemarca), au slăbit atenția, permițând sud-americanilor să arate – măcar de amorul artei – că sînt demni reprezentanți ai lumii lor în privința jocului ofensiv.

Categoric că asta nu îi mîngîia, de vreme ce, la modul concret, înregistrau un eșec – dar nu de răsunet, cel puțin pentru neutri și raportat la estimări: aveau șanse la locul 2 aproximativ egale cu Danemarca, primul loc fiind rezervat – desigur – francezilor. Chiar se speculase, cu prilejul tragerii la sorți, că fuseseră aranjamente pentru ca favoriții indiscutabili să nu aibă nici o grijă în privința promovării. Cred că a fost noroc, pur și simplu – și totuși n-au avut capacitatea să meargă în întâmpinarea lui. Această ratare era, într-adevăr, de enorm răsunet; pe lângă așa ceva pălea cealaltă bombă a grupei, care mi-a întărit părerea că la acel turneu final cam toate erau pe dos: calificarea în optimi a ignoratei echipe a Senegalului.

Deși îmi displace să reiau ideile și vorbele altora, cu atît mai mult cu cît sînt mai larg vehiculate, găsesc că se cuvine să relievez și eu că francezii au părăsit competiția fără victorie și fără măcar să marcheze – după ce veniseră aureolați nu numai de statut, ci și de rezultate care băgau spaimă în orice adversar (de exemplu, acel 4-0 cu Portugalia lui Figo și Rui Costa¹⁶⁵). Automat s-a făcut

¹⁶⁵ Ne bătuseră și pe noi – e drept, doar cu 2-1, rezultat considerat ono-

comparația cu contraperformața Braziliei din 1966 – ultima oară cînd o campioană mondială en-titre fusese eliminată din faza grupelor.

Pricini sentimentale ușor de înțeles mă îndeamnă să zăbovesc un pic asupra celor cu care au fost comparați francezii. Alături de mărturisirea constantei mele afecțiuni, repet că partidele lor de la turneul final englez au fost primele urmărite de mine (în viață, nu numai la un asemenea nivel). Am și satisfacția de a fi asistat (chiar dacă foarte puțin atent) la victoria asupra bulgarilor, care, alături de încă două goluri¹⁶⁶, a făcut – peste ani – ca dezonoarea „trupei” lui Zidane să fie considerabil mai mare. Zic eu că se stinsese suflul lui Jacquet, care se mai simțise la campionatul european dinainte cu 2 ani, cînd antrenor era același fost secund din 1998: Roger Lemaire. Pentru el – scăpat doar cu o demisie de bun-simț – a fost bine că ai săi compatrioți nu trăiesc fotbalul nici măcar la intensitatea vecinilor italieni. Ce s-ar fi făcut în Brazilia? Feola, antrenorul din 1966, era în pericol serios să fie linșat la Rio de Janeiro. Chiar dacă a fost schimbat locul de aterizare, tot s-a ales – și el, și echipa – cu un bombardament de roșii și ouă.

Cum am pomenit și eu aici (nu poți fi original în ce e peremptoriu), cealaltă mare favorită la titlu era considerată aprioric formația Argentinei. Singura ei grijă părea să fie evitarea francezilor în optimi, ceea ce era sinonim cu cîștigarea grupei. (Repet că, înainte de a se trece

rabil și de către mine, cu mentalitatea obișnuită, demască și mai clar ca păguboasă de echipele Senegalului și Danemarcei.

¹⁶⁶ V. notația 1.

la fapte, era indiscutabil că Franța va ieși din această fază de pe locul I. Marele meu of era că învingătoarea dispu-tei pe care urma să o aibă în optimi avea toate șansele să se înfrunte mai departe cu Brazilia, care nu părea nici ea să aibă probleme pînă acolo, chiar dacă se calificase doar la ultimul meci. Tocmai din acest motiv nu-i vedeam prea bine pe preferații mei: într-o asemenea formă, era foarte greu – deși sîntem la fotbal – să crezi că vor putea să-i învingă pe francezi, sau pe alții mai buni ca ei la momentul respectiv.) Revenind la argentinieni, era o încercare dificilă să fie înaintea Angliei, Suediei și Nigeriei, dar le stătea destul de lejer în puteri. Aveau jucători de mare clasă, consacrați la cunoscute cluburi europene, în toate compartimentele; de pildă (într-o enumerare evident subiectivă) fundașii Samuel și Placente, mijlocașii Zanetti¹⁶⁷ și Veron, sau și mai faimoșii (doar de sud-americieni vorbim!) atacanți Batistuta și Crespo.

S-a văzut, însă, că predicțiile și-au arătat inconsistența încă de la primul meci. Rezultatul acestuia i-a bucurat, cred, pe argentinieni numai în măsura în care nu mai era atît de dramatic pentru ei un pas greșit – sau, bineînțeles, își puteau face socoteli pentru partida a treia, astfel încît să obțină locul care le oferea în optimi un adversar teoretic mai ușor. Această speculație – ca și celelalte – are relevanță infimă față de fapte. Prin urmare, și pentru ca să nu umplu capitolul mai ales cu considerații, voi mai spune doar că rămînea de văzut dacă formația în

¹⁶⁷ Aici Javier nu poate fi confundat cu celălalt Zanetti (Cristiano), ca în campionatul italian. Dacă veni vorba, și cel de-al doilea a fost acolo cu naționala lui, dar nu a făcut nimic remarcabil.

care investeam o mare parte din speranță va ști să își joace în teren cărțile – care deveniseră și mai bune, după eșecul din prima zi al francezilor. Înăbușindu-mi neplăcerea că un meci ca Argentina – Nigeria se dă la 8 dimineața și că nu pot să îl văd acasă (era duminică, ziua după banchet – am să revin la asta), îmi impuneam să cred că nivelul jocului mă va despăgubi.

Din păcate, nu s-a întîmplat așa. Nigerienii nu mai aveau oamenii de la campionatele precedente, așa că se transformaseră tot mai vizibil într-o echipă mediocră; nu mă mai miram deloc că fuseseră învinși de cei din Senegal. Oricum adversarii lor ar fi fost favoriți; așa, fiind lăsați să joace, au dominat clar. Totuși, mă îngrijora că nu au eficientă – în primul rînd din cauza că renunțaseră la stilul plăcut ochiului, demonstrat de atîtea ori, pentru ceva de factură europeană; cel puțin, asta a fost impresia mea. E clar că astfel își afectau singuri personalitatea – de unde și imaginea progresivă de echipă oarecare. De altfel, cel mai bun – în toate meciurile – mi s-a părut Sorin, singurul care s-a zbatut cu adevărat. Unde mai pui că golul a fost marcat cu capul, la un corner (de Batistuta, ce-i drept) și că am avut emoții în privința capacității lor de a-l apăra (căci asta au făcut mai apoi)?

În aceeași zi cu 4 partide (unica, din cîte îmi aduc aminte, dar și-așa arhisuficientă; nu mai eram tînărul din 1978) a fost și Anglia – Suedia. Țineam cu cei din urmă, pentru că parcă arătau mai mult fotbal. La un moment dat păreau să-și fructifice știința cît de cît superioară a jocului, însă au fost egalați – și asta e toată povestea. Era normal ca ambele părți să prefere să păstreze șanse, mai

ales că pentru englezi urma o dispută devenită tradițională, în care aceeași tradiție îi dezavantaja: cu Argentina.

Pentru indiscutabil cel mai tare meci din faza preliminară am renunțat chiar și la gândul de a merge la Atena, ceea ce i-ar fi făcut plăcere fiului meu. Ar fi fost și foarte greu; ne aflam la peste 600 de kilometri distanță, deci escapada ar fi cerut două zile și o cheltuială serioasă. Aș putea să mai adaug circumstanțe care să mă justifice, dar la subiect este doar că am mâncat repede de prînz, pentru ca la 2 să pot sta întins la televizor, în camera de hotel. (Cum se știe, grecii au aceeași oră cu noi, iar particularitatea era că transmiteau atît direct, cît și reluări integrale.)

Am fost dezamăgit profund. Prin jocul de factură europeană, practicat crispat, argentinienii s-au învins singuri. După ce Beckham a deschis scorul în minutul 30 (parcă din 11 metri; pe atunci încă știa să le tragă), am văzut numai asediu din partea celorlalți – tot mai haotic pe măsură ce creștea presiunea lipsei de timp. În paralel, desigur că supraaglomerata defensivă engleză s-a descurcat tot mai ușor, ajungînd la ce le intrase în reflex, pentru că ținea de jocul originar: să dea în minge cît mai tare, precizia fiind mai puțin prețuită. E clar că, la o asemenea miză (în care și orgoliul era implicat), nu puteai să-i condamni că nu s-au gîndit la spectatori. Doar argentinienii sînt de blamat, din moment ce iarăși Juan Sorin a fost singurul care a arătat cîte ceva.

Măcar de-ar fi învățat lecția – pentru disputa cu Suedia, în care le trebuia neapărat victoria. Ceilalți își puteau permite să joace la egal, deoarece și ei cîștigaseră cu

Nigeria. Cît despre englezi, era greu de presupus că vor putea fi învinși de cei care pierduseră primele două meciuri, dovedind că erau departe de a fi „vulturi“ – supranume onorat în anii '90 de jucători ca Finidi George, Oliseh, Babangida sau West.

Evident că argentinienii earu siliți să atace, dar iarăși au făcut-o în acel mod păgubos. Poate că o inhibiție de protecție mă determină să uit dacă au deschis scorul sau au egalat, însă aceasta parcă nici nu contează pe lîngă ghimpele ce mi l-au vîrît în inimă cu ratarea din 3 metri, în minutele de prelungire. E clar că n-a fost să fie! În paralel, probabil că englezii nu s-au întrebuițat prea tare pentru egal.

Astfel a dispărut și a doua mare favorită. Ce folos că au fost ceva mai consistenți ca francezii? De termenul „figură onorabilă“ mă feresec, categoric; am concepții de modă veche în privința onoarei. Tot din această cauză mă mir și că Batistuta, Veron și ceilalți – ca și Thuram, Zidane sau Henry – au mai avut tupeul să apară pe un teren de fotbal în aceeași toamnă, într-o nouă ediție din Liga Campionilor. Ce zic eu de ei (care măcar la cluburi erau – sau sînt – utili), dacă antrenorul Marcello Bielsa a rămas pe post? Nu voi înțelege niciodată cum de au îngăduit oficialii argentinieni și așa ceva, după ce de la început n-am știut ce căuta acolo. Poate o fi fost cunoscut în țara lui, dar contează mult și renumele internațional – unde nu se putea compara cu jucătorii. S-a văzut ce-a ieșit din acest conflict de personalitate, a cărui manifestare primordială a fost un joc tern ca și omul care bănuiesc că l-a indicat. Norocul lui a fost că poporul nu mai avea e-

nergia să „îl judece“, fiind sleit de criza economică.

Afirmația că am renunțat la ordinea cronologică nu este sinonimă cu a o fi eliminat total. Am trecut peste ea ca să prezint împreună decepțiile care au determinat un început cu adevărat șocant al acestei reuniuni la vîrf. Au fost cele mai răsunătoare lovituri de teatru ale întregului turneu final, contribuind enorm la imaginea pe care nu numai mie mi-a întipărit-o – sînt convins de asta. Acum, însă, găsesc că e momentul să revin în timp la sfîrșitul partidei Uruguay – Danemarca, trecînd astfel la prezentarea altui sector, o dată cu meciul următor: Camerun – Irlanda.

Cei dintîi, alături de Germania, erau favoriți clari în grupă, după mine (și nu numai; am temeuri serioase pentru această părere). Urmău să o întîlnească abia la sfîrșit, datorită poziției în tragerea la sorți – fericit nimerită de această dată: se profila o veritabilă finală a acestei grupe. Ca să confirme o atare pre-supunere (comună multora) privind confruntarea directă, este evident că trebuiau să ajungă cu bine pînă acolo – și tot așa de clar este că debutul avea extremă importanță. Dificultatea acestuia pentru ele era total deosebită: camerunezii se înfruntau cu contracandidata la calificare, în timp ce germanilor – imediat după aceea – avea să le stea împotriva Arabia Saudită.

Cum am spus de cîteva ori (ultima dată – puțin mai sus), cînd nu simt o atracție specială pentru vreuna dintre combatante, criteriul după care mă hotărîsc să țin totuși cu cineva este jocul. Acestea zise, m-am plasat alături de echipa Camerunului; îi era și ei caracteristic stilul athletic,

însă mai arăta pe-alocuri fotbal. De altfel, accentul pe fizic a dezavantajat-o, facilitîndu-i angrenarea în ce făceau adversarii (și nu se poate numi joc¹⁶⁸). În consecință, deși a condus, a trebuit să accepte la final 1-1. (Nu mai țin minte exact cum au marcat irlandezii, dar sînt convins că a fost o acțiune în forță.)

Din următorul meci am văzut integral numai prima jumătate, datorită (termen extrem de nimerit – se va vedea de ce) pregătirilor pentru banchet și drumului spre „locul faptei“. Bineînțeles că era foarte puțin probabil (deși de dorit – pentru frumusețea confruntării) ca Arabia Saudită să pună în dificultate Germania. Chiar dacă fuseseră prezentați măgurilor înainte, apăsarea clar că arabii doar cu ajutorul lui Allah ar fi putut să repete prestația din 1994; individualități ca Owairan nu mai aveau, iar fotbalul din care proveneau nu era – desigur – în măsură să creeze o reprezentativă care să compenseze lipsa jucătorilor de excepție. Dacă Franța (sau Brazilia, în finala din 1998) nu reușise așa ceva...

Să fim drepți, nici nemții nu aveau la acel moment o cotație de speriat: luaseră 5-1 acasă de la englezi, și fuseseră nevoiți să meargă la baraj. Aici, și cu un antrenor nou (din cîte îmi amintesc, în acel moment îi preluase Rudi Völler de la un alt fost mare jucător – campion mondial și el, dar mai puțin realizat ca tehnician: Berti Vogts), dovediseră că mai aveau în ei „vîna“ care îi făcuse un adevărat etalon al tenacității și mîndriei de luptător.

¹⁶⁸ Ca să respect dreptatea, sînt dator să spun că anul acesta (2004) i-am văzut jucînd fotbal adevărat – și i-au ținut în șah pe francezi (ceea ce, totuși, nu mai e așa mare lucru).

Ca urmare, împotriva previziunilor – și dorințelor – multora (printre care mă număram, făcînd în mod cu totul excepțional abstracție de sentimentele naționale), pusese la punct fără discuție Ucraina lui Șevcenko: 1-1 în deplasare și 4-1 acasă.

Era 2 la prînz cînd a început înfruntarea dintre ei și saudiți. Cum am spus, era de așteptat să cîștige (poate chiar detașat), însă în nici un caz nu aș fi prevăzut că va fi un adevărat măcel – cu toate conotațiile acestui termen. Probabil că mulți – posibil și unii germani get-beget – ar privi cu înțelegere punctul meu de vedere; chiar simpla enunțare a unui scor de 8-0 la acest gen de competiție ridică întrebări în privința decenței în comportament a celor care nu s-au dat în lături să-l obțină. Iată de ce îmi repugnă încă felul cum – demonstrînd cît de marcată rămîne amprenta vremurilor pre-creștine – cei care, foarte probabil, se revendicau drept urmași ai lui Siegfried (printre ei, de altfel, puteam găsi cîteva nume de extracție slavă¹⁶⁹) i-au zdrobit pe adversari. Au profitat

¹⁶⁹ În forma inițială a acestei notițe (elaborată în iarna 2004 – 2005) afirmam că marcatorul primului gol (și al celui de-al doilea, cred) nu mi-l aminteam nicicum, pentru că s-a stins după acel turneu final – la care a fost golgheter. Între timp Miroslaw (deci mai mult prenumele îi este slav) Klose a redevenit golgheterul Germaniei, jucînd la Werder Bremen, și îl voi vedea din nou la anul – ca să nu-l mai uit, cum s-a înîmplat și cu Chilavert, portarul paraguayean din 1998. Spre deosebire de ce am pățit cu Klose, țineam bine minte un nume categoric slav: Novotny. Acesta făcuse parte din marea echipă a lui Bayer Leverkusen, care cu greu pierduse finala Ligii Campionilor din același 2002. (Ca să fie totul și mai alambicat, mult după ce am redactat notița în forma ce-o consideram definitivă, am aflat despre Klose că e născut în Polonia.)

cu cruzime de lovitură psihică prin foarte rapidă deschidere a scorului – cu care a început totul.

Evident că nu intenționez să fac o cronică a acestui meci – în primul rînd pentru că mă gîndesc la el cu atîta neplăcere, dar și din convingerea că e destul de proaspăt în mintea majorității. Totuși, mergînd pe linia obișnuită a sublinierii impresiilor, trebuie să spun că adevăratul dezastru pentru arabi a venit cînd au luat al doilea gol, la scurt timp după primul. Și pînă atunci se văzuse că îi a-bordaseră cu timiditate pe nemți, care – mai ales după 1-0 – au exploatat fără reținere ce li se oferea și au intimidat și mai profund, printr-un presing îndrăcit.

Cert este că s-a mers din rău în mai rău pentru cei deveniți adevărate victime; nici nu atingeau bine mingea, că o și pierdeau. Nu e de mirare, deci, că am început să mă pregătesc pentru banchet înainte de pauză (sorocul fixat de cu dimineață). Îmi era pur și simplu silă să mai văd așa ceva. Am aruncat totuși un ochi, pentru scorul la sfîrșitul primei părți – mai mult din obsesia mea pentru exactitate și date. Mi s-a confirmat că se continuase în același fel: era 4-0.

De aceea mi-a părut bine că am stat mult timp în fața restaurantului unde urma să petrecem. Înăuntru, însă, am avut o surpriză neplăcută: televizorul era pe meci. Am întrebat un chelner cît e scorul, sperînd – prin absurd – că nemții se mai potoliseră, deși nu este genul lor. Mi-a răspuns edificator: „6-0“. N-am apucat să fumez bine o țigară, și era 7-0.

Rezultatul final l-am amintit de la început, și tot acolo sînt considerațiile de ansamblu. Ar mai fi de adău-

gat că această atitudine a germanilor mi-a provocat imediat asocierea în special cu brutalitatea lui Harald Schumacher din 1982, dar și cu gestul cu puternică tentă rasistă din 1990 al celui ce devenise antrenor. Pe de altă parte, mă întreb: ce-or fi urmărit cu asta? Probabil, să inspire teamă tuturor, întocmai ca în cazul represiunilor împotriva civililor și partizanilor în cele două războaie mondiale. Saudiții n-or fi fost ei grozavi (cred că nu în primul rînd din cauza șocului la debut au pierdut și celelalte două întîlniri), însă nu meritau asemenea umilință. Că nemții nu și-au atins scopul de a timora, s-a văzut în chiar următorul lor meci: tot 1-1 au făcut cu Irlanda, ca și camerunezii.

S-au dovedit, însă, cu adevărat mari în înfruntarea directă. Fiind – ușor de bănuț – de partea africanilor, mă gîndeam că au șanse la victorie, de vreme ce nivelul față de irlandezi fusese același. Exclusiv un deznodămînt favorabil îi califica sigur în optimi; învinseseră Arabia Saudită doar cu 2-1, și nu se puteau baza pe un 1-0 al Irlandei împotriva acelorași – într-o partidă, bineînțeles, simultană. (Că nu vor bate și irlandezii, practic nu intra în calcul.) Bine le-ar fi făcut nemților dacă îi trimiteau acasă; asta ar fi pățit în cazul unei înfrîngerii, deci ar fi constat că acel sălbatic 8-0 se dovedea absolut inutil.

Totuși, camerunezii nu mai aveau forța din 1990 (sau măcar din 1994 și 1998, chiar dacă nu trecuseră de grupe). Începuse să se vadă asta în ianuarie, cînd cu greu cîștigaseră Cupa Africii – cum am arătat. Prin urmare, a fost oarecum în firea lucrurilor ca Germania să deschidă scorul.

Irlanda avea și ea 1-0, din cîte îmi amintesc, așa că situația celor din Camerun devenise serios încurcată. (Egalul, ca variantă, le-ar fi fost bun dacă la fel se termina și cealaltă întîlnire – eventualitate tot mai improbabilă.) Se părea că norocul îi ajută la începutul părții a doua: nemții au rămas în 10. De-acolo încolo, însă, aceștia din urmă și-au arătat fără putință de tăgadă forța: nu numai că au blocat în stadii puțin periculoase atacurile africanilor, dar le-au și administrat încă un gol, ca să nu mai fie dubii. Evident, n-a mai contat că dincolo s-a terminat 3-0.

O altă grupă căreia i-am urmărit începutul la Cugir a fost cea formată din Spania, Slovenia, Africa de Sud și Paraguay. Primele dispute s-au desfășurat în duminica pe care am pomenit-o ca fiind singura zi cu 4 meciuri – după ce s-a inaugurat și grupa Argentinei. Ordinea lor cronologică a fost inversă față de cea în care am enumerat combatantele.

Așadar, în prima partidă au jucat Paraguay și Africa de Sud, cînd s-a terminat Anglia – Suedia. Cei din America de Sud evoluaseră ca nivel fotbalistic, avînd și un înnaintaș de excepție: Roque Santa Cruz – titular la Bayern. Prin urmare, cu ei țineam; nu mă interesa că sud-africanii obținuseră performanțe notabile pe continentul lor (chiar cîștigaseră Cupa) – și din motivul că în acel an fuseseră eliminați de timpuriu (în sferturi, parcă). Aveau oameni care activau în Anglia (mai mult rezerve), dar jocul de ansamblu al echipei era departe de a mă impresiona.

Considerațiile mi s-au validat. Paraguayenii au do-

minat și au arătat mai mult fotbal, însă nu știu cum s-a făcut de adversarii lor au reușit să egaleze la 2 – după care nu s-a mai întâmplat nimic. Ca și egalitatea smulsă de Irlanda Camerunului, acest deznodământ a sporit trăirile mele neplăcute legate de turneu.

Bine măcar că spaniolii i-au bătut fără discuție pe sloveni. A fost 2-0 foarte rapid, și cu asta am plecat spre Cluj – nu că ar fi fost foarte târziu să pornim la 4 după-masa, dar chiar și eu mă săturasem să stau la fotbal, cu al patrulea meci la rînd. (Pe cînd am ajuns, am aflat că s-a terminat 3-1.) Nu îmi închipuiam la acea oră că n-o să mai văd nimic din grupa respectivă, și totuși așa a fost. A mers mai departe cine merita: Spania și Paraguay, iar slovenii au luat trei bătăi. M-am bucurat pe moment – din ranchiună. Repede, însă, am început să mă gîndesc că poate noi am fi făcut mai mult în grupa aceea; era perfect realizabil să fim din nou în optimi. Mai încolo poate că iarăși nu am fi ajuns, presupunînd – cum era de bun-simț – că noi am fi terminat după Spania, și nu paraguayenii. Asta ar fi însemnat să fim în locul lor și în înfruntarea cu Germania. Totuși, învinși dinainte n-am fi fost – cum și sud-americanii au dovedit că nu sînt.

Să nu anticipăm, însă; mai am cîteva grupe de descris – evident, cu grad variabil de meticulozitate. Se cuvine să o iau în ordinea în care bănuiesc – bazat pe propriile preferințe – că au atras telespectatorii neutri. (Asupra spectatorilor n-are rost să mă lansez în considerații extinse: susținătorii participantelor dinafară erau în număr mic față de localnici – și cu asta cred că am spus tot.)

O grupă care, după mine, părea să aibă favorite clare cuprindea Belgia, Rusia, Japonia și Tunisia. Pe teren însă, situația a fost cu totul alta. O surpriză uriașă mi s-a părut victoria japonezilor asupra rușilor – și îmi pare rău că n-am văzut jocul, ca să-mi fac o părere fondată. Așa, pot să spun doar ce bănuiesc: entuziasmul gazdelor (inclusiv galeria) a fost covîrșitor întru dobîndirea acestui succes important.

De fapt, nu am prea urmărit această grupă. Eram și obosit după drumul înapoi din Grecia, dar totodată mi se instalase o oarecare lehamite cînd vedeam că belgienii nu reușesc să se impună – nu clar, cum mă așteptam eu, ci chiar deloc – în fața japonezilor sau a tunisienilor. Dintre aceste două egaluri, am stat cît de cît la cel din urmă – și socotesc ilustrativ că am adormit, ținînd cont că începutul a fost la 9 și jumătate dimineața.

La aceeași oră a fost programat, în ultima rundă, un meci cu adevărat decisiv: la finalul lui, una din favoritele teoretice urma să plece acasă. Nu mai am de gînd să expun pe larg variantele, cum am făcut la Camerun – Germania. Voi spune doar că belgienii aveau neapărată nevoie de victorie, în timp ce rușii se calificau și la egal, deoarece învinseseră Tunisia.

E momentul să explic cum de am prins aceste partide cu implicarea echipei Belgiei. Mi-am luat concediu de odihnă în primele două săptămîni din iunie, dacă tot mi-a ocupat vreo 6 zile excursia în Grecia. Disputa cu Rusia s-a desfășurat în chiar ultima zi pe care am simțit-o ca aparținînd concediului, fiind vineri. Totuși, nu am urmărit-o integral, fiindcă pe un vecin de jos îl preocupau

scurgerile de apă, și a trebuit să mă mut de la televizor ca să-i arăt că noi nu avem nimic de-a face cu asta.

Este clar cu cine țineam, și dacă n-aș fi avut ascendență belgiană; față de Rusia noi, românii, sîntem îndrăștiți să avem resentimente – chiar făcînd abstracție de comunism. La subiect este că jocul a fost frumos și palpitant. Multă vreme am fost liniștit, deoarece „ai mei” conduceau. Spre final, însă, au fost egalați la 2. E simplu de închipuit ce ușurare mi-a produs golul lor decisiv. Au terminat ei după Japonia, dar bine că mergeau mai departe.

Ce poți spune despre o grupă în care bunul-simț dictează favoritele (Portugalia și Polonia), și promovează celelalte? Nu-mi puteam imagina că va fi astfel; mă gîndeam că deznodămîntul partidelor Portugalia – S.U.A. și Polonia – Coreea de Sud e previzibil, așa că la ambele m-am lăsat în voia somnului. Cînd m-am pus la întîlnirea dintre americani și portughezi, primele faze de joc se desfășuraseră deja. Ajunsesem acasă la 9 și un sfert, fiind plecat de lîngă Salonic la 8 și jumătate în dimineața precedentă. A trebuit – normal – să mă împrăpățez puțin, apoi m-am întins în camera mare, și consecința e ușor de bănuț. Mi-a părut mai mult bine decît rău că n-am văzut practic nimic: o fi fost spectaculoasă evoluția scorului (2-0 pentru Portugalia la pauză și 3-2 pentru S.U.A. la final), însă cred că m-aș fi infuriat fără margini văzînd cum americanii întorc rezultatul.

La fel de bine îmi pare că am adormit și după masa de prînz, cînd la televizor era celălalt meci. Destul mi-a fost să aflu că sud-coreenii au învins cu 2-0. Mai încolo,

reprezentanții celei de-a doua țări-gazdă au făcut egaluri cu ceilalți – ca și americanii, din cîte țîn minte. Cert este că degeaba Portugalia – cotate printre favoritele turneului (de ordinul II, aș zice totuși, pentru că nu era de talia Franței, Argentinei sau Braziliei) – a zdrobit Polonia cu 4-0.

Această grupă mi-a lăsat un gust și mai amar decît precedentă; măcar japonezii realizaseră cîte ceva în 1998. Coreenii, în schimb, își arătasera adevăratul nivel: luaseră un 5-0 fără discuție de la Olanda, țara de unde și-au adus antrenorul care îi pregătise și cu care participau la ediția în curs. Numele lui e cunoscut de mulți dintre cei în temă: Guus Hiddink. Ce nu se știe este că am sesizat tocmai la el, în subsidiar, o confirmare a faptului că rezultatele obținute de elevii săi de atunci pot fi considerate un accident. Despre asta voi vorbi mai tîrziu; acum subliniez doar că deja începuseră să șocheze – și era nimic față de ce ne aștepta din partea lor.

Voi detalia toate acestea, scoțînd în prim-plan și ce am apreciat în cele din urmă la Hiddink, dar deocamdată am de terminat trecerea în revistă a grupelor. Dacă tot n-am mai respectat ordinea cronologică, îmi rezerv pentru finalul acestei secțiuni plăcerea de a vorbi despre echipe dragi mie – una fiind chiar preferata. Pînă acolo, însă, mai sînt cîteva cuvinte de spus.

Italia era favorită netă, într-o grupă cu Croația, Mexic și Ecuador. Cei din urmă debutau la turneul final, fiind considerați niște anonimi – și așa au rămas. De exemplu, de la italieni au luat rapid două goluri, mai interesant decît jocul găsind eu stadionul – parțial acoperit,

din cîte îmi aduc aminte. Iarăși am adormit repede; doar eram după prînz. M-am mîngîiat cu ideea că n-am scăpat alte modificări ale tabelii de scor – care și pentru mine, oricît aș da atenție tuturor aspectelor jocului (inclusiv celor colaterale), reprezintă fundamentul spectacolului.

Noroc că Italia – Croația a fost la ora 12. Mi-am întrerupt programul de baie în Marea Egee și la piscina hotelului unde stăteam, ca să văd cum se comportă croații „mei” Mi-au făcut o bucurie întorcînd scorul. Italienii au pierdut pe mîna lor – și e subțire argumentul că golul care a stabilit rezultatul (2-1) a fost din ofsaid; asta s-a văzut după nu știu cîte reluări. Din păcate, această victorie nu i-a ajutat să treacă mai departe; a fost eclipsată de eșecul în fața mexicanilor – care, mai apoi, au făcut cu Italia egalul care le trebuia pentru a promova împreună.

Grupa brazilienilor a început chiar cu derbiul – în care îi întâlneau pe turci. Ajunsesem să îi apreciez și pe aceștia, de cînd cu performanțele celor de la Galatasaray, care erau în covîrșitoare măsură merite ale autohtonilor. (Hagi – care pe drept avea să fie venerat¹⁷⁰ – venise, ca și Gică Popescu, cînd totul era deja cristalizat.) Cel mai important rol în aceste realizări l-a deținut, zic eu, Fatih Terim. Parcă avînd o baghetă magică, a explodat în circuitul internațional cu un buchet de talente (Hakan Şükür¹⁷¹,

¹⁷⁰ Poate și de aceea a ajuns antrenor acolo – aspect despre care am mai vorbit într-o notiță (v. cap. despre 1994).

¹⁷¹ Și numele turcești le scriu cum îmi vine, ca și pe cele iugoslave. Motivul e același: nu știu exact cum e corect (mai ales numele complet al antrenorului Güneş, pe care l-am auzit în vreo 10 variante). Important e să mă fac înțeleș.

Hasan Şaş, Bülent, Arif, Emre și alții), care, la momentul ce-l evoc, alcătuiau scheletul unei naționale privity – firesc – cu prudență de către adversari. Am devenit convins că Terim este omul-cheie cînd am văzut, binișor înainte de turneul final din 2002, o scenă aparent nostimă, însă pilduitoare pentru postura lui de adevărat tată – sever, dar bun îndrumător – la Galatasaray. L-a schimbat pe Emre (pe atunci nici 18 ani nu avea, cred) pentru că jucase prost. La ieșirea din teren i-a tras, fără comentarii, una după cap.

„Copiii” marelui antrenor turc – preluați la reprezentativă de către Senol Güneş – erau fericit completați de alte valori: Alpay, İlhan Mansız și, mai ales, Baştürk – fin tehnician care contribuise mult la jocurile remarcabile prin care echipa sa de club, Bayer Leverkusen, ajunsese în acel an în finala Ligii Campionilor (și o pierduse doar din cauza formei și inspirației excepționale a lui Iker Casillas, portarul lui Real și al naționalei). Este evident, deci, că n-aveau nici un sens speculațiile pe seama faptului că Turcia nu mai fusese la un turneu final din 1954 și că atunci pierduse cu scoruri mari la germani și unguri (care, de altfel, au disputat acea finală faimoasă¹⁷²). Sigur era că brazilienilor nu le putea fi ușor, chiar

¹⁷² Poate că acum sînt destui care nu știu prin ce a fost faimoasă acea finală. Ungaria avea cea mai bună echipă a ei din toate timpurile, și din primele minute conducea cu 2-0 în fața vest-germanilor (pe care, de altfel, îi învinseseră cu 8-3 în grupă). Rezultatul final a fost însă 3-2 pentru nemți, despre care unii spun că ar fi luat stricnină (stimulent neuro-muscular). Control anti-doping nu era încă, așa că nu s-a putut dovedi nimic.

dacă îi aveau pe Ronaldo și Rivaldo, sau fundași de clasă (alături de cei doi laterali l-aș pune pe Lucio – tot de la Leverkusen, unde asigura apărarea centrală împreună cu argentinianul Placente). Trebuia, de asemenea, ținut cont că se calificaseră abia în ultimul meci.

S-au confirmat previziunile rezervate: la pauză era 1-0 pentru turci, după ce Hasan Şaş arătase că sud-americanii nu mai dețin monopolul tehnicii individuale de înalt nivel. Până la urmă, însă, au învins cei ce erau totuși favoriți – cu un gol extrem de discutat. Nu e vina lui Rivaldo că a știut să cadă în careu (din contră, aș zice), ci astfel s-a adus încă un argument de partea celor care au afirmat că au fost arbitraje lamentabile la acest turneu final. S-ar putea stabili o legătură cu trecerea de grupă a echipelor-gazdă, dar nu vreau să mă lansez în speculații răutăcioase. Cert este că acel 11 metri, în loc de lovitură liberă, acordat Braziliei (fault a fost – însă în afara careului) poate fi considerat fleac față de ce avea să urmeze.

Nu m-am deranjat în mod special să văd meciurile Chinei, chiar dacă era și ea debutantă. Intuiam că nu sînt consistenți, în ciuda celor spuse și despre ei în preambulul evenimentului. Nu m-am înșelat: au plecat numai cu înfrîngerii și fără gol marcat, ca și ecuadorienii. Cred că ar fi fost stupid ca aceste două formații să se mîngîie cu ideea că nici francezii n-au dat gol – ceea ce a constituit cel mai șocant, și chiar rușinos, aspect al competiției. Revenind la chinezi, mi s-a confirmat și că omul cel mai interesant din delegație era antrenorul Bora Milutinovici – care calificase 4 naționale diferite la turneele finale, începînd cu 1990. Atunci îndruma Costa Rica, pe care o tre-

cuse de grupe – în dauna Scoției și Suediei. După 12 ani, s-a confruntat (și a pierdut, cum e ușor de dedus) cu aceeași reprezentativă – iarăși candidată la promovarea în optimi.

Personal, nu-i vedeam în stare pe costaricani să rivalizeze cu turcii la locul 2 în grupă, chiar dacă au terminat egal meciul direct. Iarăși am estimat corect; decisiv a fost că au luat 5-2 de la Brazilia, după un joc latino-american tipic (e destul să spun că golul cel mai frumos l-a marcat fundașul central Edmilson – perechea lui Lucio), în care faptul că au deschis scorul nu demonstrează că ar fi pus vreo problemă marilor lor adversari. Mai demn de relevant este că brazilienii au jucat corect, în condițiile cînd un egal i-ar fi calificat (și) pe apropiatii lor – nu numai geografic.

Cu aceasta și-au desăvîrșit noua confirmare a statutului de echipă cu adevărat de vîrf, completînd gentilețea de care dăduseră dovadă în fața chinezilor. Avînd 3-0 la pauză, au mai marcat încă un gol doar cînd ar fi fost prea de tot să-l evite. Comparația cu nemții sare în ochi, așa că n-are rost să bat apa-n piuă. Aș mai spune atît: sper că astfel devine lămurit de ce i-am urmărit pe chinezi exclusiv în calitate de adversari ai brazilienilor. Cînd le-au dat și turcii 3-0, am preferat să ies în oraș; partida fiind transmisă (înregistrat, evident) după Brazilia – Costa Rica. Știam că e rezolvată problema calificării (o fi balonul rotund, dar chiar să bată China...), și altceva nu mă interesa.

O dată cu trecerea înfruntării supreme într-o nouă fază, cea eliminatorie, am trecut și eu la răspunderile

profesionale, care cuprindeau și munca în regim privat. Așa se face că nu am prins chiar prima optime de finală: Germania – Paraguay. A fost ea într-o simbătă, dar a început la 9 și jumătate, oră la care era în plină desfășurare activitatea operatorie. Aveam și obligația să îi supraveghez pe copii pînă la trezire, deci nu e de mirare că doar să aflu rezultatul mi s-a arătat, cu toate că fuseseră și prelungiri. Paraguayenii au fost învinși greu, printr-un gol marcat aproape de minutul 120 – și poate că le-a venit în minte că a doua oară consecutiv păteau așa. Mai la obiect decît să reamintesc că nici în 1998 n-am văzut golul francezilor mi se pare să revin la un comentariu anterior. Îmi reafirm regretul că n-am fost noi în fața Germaniei. Cine știe unde puteam ajunge!

Uneori mă gîndesc în ce măsură e bine să alunec pe tărîmul ipotezelor. Mai degrabă e posibil ca, dacă se schimbă ceva în desfășurarea unui eveniment, să se modifice tot. Prin urmare, dacă ne calificăm noi în locul slovenilor, probabil că nu nimeream în aceeași grupă – și de aici orice construcție ficțională cade. Palpabil este că am reușit să văd următoarele optimi, dintre care una parțial. Voi ajunge și la ea, de-acum încolo fiind capabil să mă țin de ordinea cronologică. Acest criteriu impune ca în continuare să mă ocup de partida Anglia – Danemarca, desfășurată la prînz, în aceeași simbătă.

Credeam că va fi foarte disputată – ba chiar îi vedeam pe danezi cu prima șansă, după ce rezultat avusese-ră în fața Franței. A fost însă un alt episod stupid, în nota dominantă a celor petrecute atunci. (Pentru prima dată – și ultima, sper – în existența mea ca microbist am avut

parte în măsură minimă de ce era firesc să aștept: un regal al fotbalului.) Englezii au marcat rapid două goluri, profitînd de o inexplicabilă pasivitate a adversarilor; mi se păreau anesteziati, dacă mă raportam la toate¹⁷³ evoluțiile lor – nu doar la cea contra francezilor. Pînă la pauză s-a dat și al treilea, iar apoi n-a mai fost nimic de reținut. Am căutat să-mi mai ridic moralul cu gîndul că măcar în sferturi se profila un meci de zile mari: învingătorii urmau să întîlnească Brazilia, despre care nu puteam concepe că ar eșua în fața belgienilor.

Acea a fost chiar ultima optime, iar la rînd vin cele două de duminică: Suedia – Senegal și Spania – Irlanda. Nu s-a discutat că le văd integral, dar – cum era de prevăzut – nu am avut satisfacții estetice. Mi-au rămas totuși în memorie – prin dramatism.

Suedezii au deschis destul de repede scorul, și mi-am zis că se vede cine e serios; măcar ei să le arate senegalezilor unde le este locul. I-a apucat, însă, o prudentă doar parțial explicabilă prin miză. Cei care aveau numai de cîștigat încă niște lauri au reacționat cum era normal cînd li s-a predat inițiativa, și – chiar dacă tîrziu – și-au văzut eforturile fructificate. În paralel, mi-am mutat la ei preferințele, fiind neplăcut impresionat de antijocul scandinavilor.

Cînd s-a intrat în prelungiri, adoptasem cunoscuta expresie „Dacă e bal, bal să fie!” – și iată că repede senegalezii au ilustrat-o. Același Henri Camarra, care egala-

¹⁷³ Și ulterior – din păcate pentru noi – au demonstrat că acel joc din optimi a fost un accident. Voi reveni spre sfîrșit, alături de ceva în legătură cu subiectul.

se, a avut o acțiune de excepție – inclusiv finalizarea. Desigur că suedezilor nu le venea să creadă că încasaseră golul de aur (și, cât de nordici ar fi fost, nu puteau să-și stăpînească disperarea), dar era exclusiv vina lor – cum s-a întîmplat și avea să se mai întîmple aici cu echipe care porneau favorite și inițial și-au onorat statutul, deschizînd scorul.

Cam tot așa a făcut Spania cu Irlanda, însă noroc că n-a pățit-o. După primul gol, Raul și ai săi puteau ușor să dea și altele, dar și ei au cedat inițiativa. Irlandezii au presat permanent și monoton, cum îi știam. Doar la Damien Duff întrezăream ce avea să arate mai tîrziu, la Chelsea. Cu toate eforturile sale și ale lui Robbie Keane, în primul rînd, probabil că meciul s-ar fi terminat 1-0 pentru Spania, indiferent cît ar mai fi durat, dacă nu ar fi intervenit o nouă stupizenie: la o fază fixă, Hierro a împins în limitele obișnuite¹⁷⁴ un jucător ofensiv advers, iar arbitrul s-a repezit să arate punctul de la 11 metri. Era „acoperit de regulament” (cum se zice); însă eu sînt de părere (alături de alții – nu mă îndoiesc) că doar și-a demonstrat incapacitatea de a înțelege jocul – și, implicit, de a-l conduce.

Am spus de la început că spaniolii au avut totuși noroc – sau, mai degrabă, „s-a arătat dreptatea”, cum ziceam noi cînd eram copii. Au cîștigat la loviturile de departajare, creînd astfel premisa pentru un alt sfert de finală „tare”: cu Italia – despre care nimeni nu se îndoia că

¹⁷⁴ Cred că e limpede la ce mă refer; chiar și neavizații pot observa cum e în careu, la cornere.

va depăși Coreea de Sud.

Se poate ști că n-a fost așa chiar numai studiînd clamentul de atunci: logic, sud-coreenii nu aveau cum să ajungă pe locul 4 dacă nu jucau una dintre semifinale. E un truism că asta presupunea promovarea din sferturi – implicit din optimi. Bine-ar fi fost ca și eu să cunosc doar cifrele seci referitoare la ei; mi-aș fi cruțat niște vase din inimă și creier – greu încercate în cele două faze eliminatorii de care am menționat că au trecut. Totuși, e onest să consemnez că în disputa din optimi a coreenilor stările neplăcute mi le-au stîrnit practic numai ceilalți.

Toată ziua a fost neagră pentru mine: înainte de Coreea de Sud – Italia, am văzut cum S.U.A. bate echipa Mexicului. Culmea, totul începuse foarte bine: am ajuns la meci acasă, fiind luni – zi în care, conform unui program devenit tradițional, nu aveam operații. Din păcate, în loc să mă bucur că văd în tihnă încă o înfruntare fotbalistică la un nivel înalt de competiție, m-am enervat tot mai tare pe măsură ce trecea timpul. Ce am scris pînă acum dă de înțeles lesne că aveam destule motive să-mi fie inima alături de mexicani; principalul – pe moment – era că reprezentau în fotbal altceva decît adversarii lor, și dovedeau asta prin joc.

Degeaba, însă, legau mai frumos; au încasat destul de rapid un gol, și de aici a început degringolada. Probabil că furia lor creștea în paralel cu a mea, de lăsau tot mai peremptoriu senzația că sînt legați de picioare. Au dominat copios, dar fără noimă: se apropiau destul de greu de poartă și, cînd totuși reușeau, ratau disperant. E clar că astfel au dat apă la moară echipei Statelor Unite,

care a arătat un joc pragmatic, de tip anglo-saxon. S-au încadrat în schemă și cei cu nume latine – prezenți în proporția obișnuită, mai ales calitativ: conducător de joc era Claudio Reyna. Consecința a fost că au mai marcat ei o dată, consfințind continuarea unui drum pe care nu l-aș fi bănuț – dar nu de aceea l-am digerat greu.

Cu atât mai puțin m-am gîndit că din nou aveau să meargă mai departe alături de cei cu care trecuseră de grupă. Repet că nu puneam în discuție că măcar Italia, cu maniera ei arhicunoscută – și total deosebită de a mexicanilor, de exemplu (normal că ei mi-au venit în minte pentru comparație) – de abordare a înfrîngirilor cu miză va mai remedia o ierarhie în fotbal total bulversată în acele zile.

Începutul părea să-mi dea dreptate: „albaștrii” au deschis scorul fără mari probleme. Apoi, însă, în loc să profite de avantajul valoric, la care se adăugase cel psihologic (sînt sigur de asta, chiar dacă aveau în față extrem-orientali), au exagerat enorm cu cantonarea în apărare. De aici încolo, nefiresc mi s-a părut nu că oponenții îi atacau continuu (iarăși era o echipă care avea numai de cîștigat), ci că nu oboseau; nu-mi amintesc să fi văzut fotbaliști alergînd permanent și în același ritm vreo 80 de minute.

Poate că soarta a vrut ca italienii să fie pedepsiți pentru că și-au bătut joc de statutul și valoarea lor; altfel Coreea de Sud nu învingea. Cei care au văzut partida știu pe ce îmi bazez afirmația: decisive pentru rezultat au fost gafele stupide a doi mari și aureolați jucători – Totti și Panucci.

Nici nu știu cum de i-a venit simbolului încarnat al celor de la A.S. Roma impulsul de a se coborî la nivel de maidan, căzînd în careu la un duel obișnuit, cînd era perfect conștient că luase deja un cartonaș galben. Chiar dacă ar fi fost fault (ceea ce nu era cazul), la suprafața lui Totti te-ai fi așteptat să nu riște ca arbitrul să nu sancționeze infrațiunea. Alternativa este una singură, dacă se aplică rigid regulamentul: să se considere simulare – pedepsită tot cu avertisment materializat. Am avut totdeauna convingerea că, la acest nivel foarte înalt, așa trebuie să se procedeze; în consecință, am apreciat – spre deosebire de mulți alții – drept corectă decizia strictă a arbitrului ecuadorian: eliminare pentru cumul de cartonașe. (Desigur că a fost o excelentă ocazie de a favoriza gazele – cu mult peste cunoscutul 5 %, în acest caz; totuși, omul era „blindat”. Probabil că n-ar fi luat acea decizie dacă se afla în situație inversă – și un alt atu al lui este că nu i s-a întîmplat.)

Dacă își onorau renumele de maeștri ai apărării, italienilor le-ar fi fost la îndemînă să reziste în 10, mai cu seamă că rămăsese puțin de jucat. Aici cred eu că într-a-devăr a intervenit soarta; doar așa îmi explic că au putut să greșească grav în propriul careu. Totul a fost cu atât mai absurd cu cît prostia (să-i spun pe nume!) a aparținut fundașului dreapta (și) din formații de vîrf ale lui Milan și Real Madrid. Coreeanul (imediat am uitat cum îl cheama, ca de altfel pe toți coechipierii săi) care a primit o pasă ideală de la Panucci, la vreo 10 metri de poartă, n-a avut de făcut decît să trimită un șut banal. Nu numai Buffon, dar oricare alt mare portar din istorie, ar fi fost

depășit în asemenea împrejurări.

Parcă tot în acel meci i s-a anulat un gol lui Vieri; nu țin minte exact – ca dovadă că a fost cel puțin discutabil. Foarte probabil că nu uitam dacă italienii ar fi suferit o nedreptate vădită, iar sigur este că degeaba au reînceput în prelungiri să atace: condiția fizică și psihică nu le permitea să se pună cu adversarii lor, care au profitat cât se poate de concret de efectul furiei asupra atenției în defensivă. După peste 2 ani și jumătate mi-a trecut o mare parte din stupoarea ce mă covârșea după golul de aur al coreenilor (cred că nu-mi va trece niciodată toată), așa că pot să fac acum comentariul ce nu mi-ar fi venit în minte „la cald”: acел gol a fost primul și singurul eveniment cît de cît logic al unei partide de coșmar pentru – sînt convins de asta – cam toți cunoscătorii fotbalului în ansamblu, ceea ce pentru mine este sinonim cu atașamentul față de esența jocului. Prin urmare, e evident că nu numai pe criteriul subiectivității lor îi exclud pe suporterii coreeni din marea grupă a dezamăgiților de finalul acestui meci, pe care îl alătur celor de neuitat – dar nu cu conotația dorită în general – din istoria campionatelor mondiale.

Ar fi fost prea mult pentru mine să promoveze și a doua echipă-gazdă, cu toate că disputa ei cu Turcia nu părea atît de dezechilibrată precum cea despre care tocmai am povestit. A fost însă o cu totul altă zi – și nu în primul rînd calendaristic. O mare deosebire era că aveam anestezii, deci din această a șaptea optime am scăpat partea cea mai mare (și mai importantă – golul turcilor). Puteam doar să arunc cîte-un ochi, în pauza dintre operații

– în cabinetul asistentelor, unde nu-mi permiteam să aprind țigări. Totuși, regretele au fost (și sînt) minimale față de satisfacția de a fi văzut mergînd înainte pe cei care știau mai mult fotbal – chiar dacă în acea partidă nu au prea arătat, dată fiind miza.

Bine, cel puțin, că n-am avut evenimente neprevăzute la serviciu, deci am putut fi la televizorul de acasă pentru meciul Braziliei. (Cred că s-a dedus – de către cei care nu au ce își aminti – că optimile, ca și sferturile, au început la 9,30 și la 14.) Am trecut prin oarecare emoții în prima parte – mai mari decît la sfîrșitul meciului precedent, deoarece belgienii au avut, spre deosebire de japonezi, cel puțin o ocazie mare de gol. Neplăcerea brazilienilor (și a mea) a durat destul de mult. Era binîșor după începutul jumătății¹⁷⁵ a doua – sau, firesc, mi s-a părut așa – cînd, din fericire, iarăși s-a văzut ce înseamnă un mare jucător. Ca și în sfertul cu Danemarca din 1998, Rivaldo și-a salvat coechipierii – de data asta printr-o acțiune scînteietoare.

¹⁷⁵ Cu scuzele de rigoare, nu-mi amintesc din ce carte mi-a rămas pentru toată viața că termenul „repriză” nu este corect decît cu referire la partea de după pauză – afirmație sprijinită cu argumentul că, în italiană, „ripresa” înseamnă „reluare”. Tot acolo se spunea că mai degrabă e potrivit „mitan” – de la francezul „mi-temps” (jumătate de timp). Am folosit și eu pînă aici exprimarea obișnuită la noi, ca să mă fac ușor înțeles și să nu alunec spre prețiozitate. Totuși (și avînd în gînd lucrarea de care pomeneam), mi-a venit ideea că poate că ar trebui și noi să mergem spre a adopta traducerea termenului originar – „half”. Ar fi ceva cu sens, nu ca atîtea preluări fără noimă din engleză (doar în comentariile fotbalistice pot da cîteva exemple: „oportunitate” sau „a pune presiune”).

De atunci încolo a mers aparent simplu – și scorul de 2-0 a reflectat just realitatea din teren. Îmi părea rău că belgienilor le-a fost dat să întâlnească tocmai Brazilia, ca să trebuiască să-mi sacrific simpatia pentru ei în favoarea uneia mult mai mari, dar nu prea s-a putut ca în viață să îmi iasă totul absolut cum am vrut.

Revenind la concret, a fost – după cum e și în prezent – de prisos pentru cunoscători a reliefa că sfertul de finală de departe cel mai interesant era chiar primul: Anglia – Brazilia. Această evidențiere e probabil inutilă și pentru cei mai puțin avizați, pe care sper în continuare să îi atrag; cele două nume sînt foarte cunoscute (și impun considerație) oricui. Continuarea trecerii în revistă a înfîlîrilor din această fază se adresează însă celor mai puțin conectați la fenomen, cu convingerea că martorii oculari de acum nici 3 ani le au cu precizie în memorie. Următoarele două păreau să aibă favorite indiscutabile – dar nu mai puteai fi sigur de nimic: Germania – S.U.A. și Spania – Coreea de Sud. În fine, mă așteptam ca senegalezii „să-și găsească nașul“, dacă tot începuseră turcii să taie drumul celor ajunși mai mult sau mai puțin firească pe o poziție superioară față de cea decurgînd din realizările de pînă atunci.

Spuneam mai sus că nu mi s-a prea arătat în viață să-mi iasă totul după dorință, în special – adaug acum – cînd depindeam de alții sau cînd se impunea să mă ajute și norocul, în cel mai propriu sens. O ilustrare cît se poate de clară este că nu am ajuns să văd integral singurul dintre sferturile mondiale demn de o asemenea fază. E drept că era la 9 și jumătate într-o vineri, dar tot așa este

și că aveam de dat o singură anestezie – pentru o operație relativ scurtă. Prin urmare, aș fi putut urmări ostilitățile de la început (tot în camera asistentelor, bineînțeles; dinainte știam că la fumat în timpul vizionării va trebui să renunț, și acceptam asta), dacă se gîndeau și la mine colegii. Așa, au intrat în operație pe la 9, punînd altele pe primul plan. Nu are sens să insist, făcînd considerații asupra firii românului; rămîne că prima jumătate de oră am scăpat-o.

Că vorbeam de firea românului, aș putea și eu să adopt din ea mentalitatea păguboasă și să spun că partea bună a fost că am cruțat nervii de la deschiderea de către englezi a scorului. E clar, însă, că unul ca mine nu se poate consola astfel pentru pierderea a minute bune dintr-un joc oricînd mare – chiar dacă, date fiind formațiile, nu avea cum să se compare cu „el clasico del siglo“ din 1970. Totodată, cum am precizat de la începutul capitolului, mă feresc să văd în reluare meciurile, așa că primele 30 de minute ale acestuia rămîn necunoscute pentru mine. (Poate golul să-l văd, în vreun rezumat.) Mă mîngîi cu ideea că brazilienii s-au dovedit la înălțime în porțiunea pe care am urmărit-o. De îndată ce m-am pus la televizor, au egalat – printr-o acțiune tipic sud-americană, cum de mult nu mai văzusem și care i-a uluit pe apărători. Dacă juca așa cu ei și Argentina... – m-am gîndit, și mă gîndesc și acum. Mai bine, însă, să mă întorc la fapte: a marcat Rivaldo, dacă-mi amintesc exact. (E greu, pentru că și el și Ronaldo au dat cîte 8 goluri, inclusiv aproape toate cele din fazele eliminatorii; imediat urmează excepția.) Adevăratul autor – prin acel re-

marcabil număr individual, încununat cu o pasă de artist – a fost însă jucătorul meciului: Ronaldinho. Atunci, zic eu, s-a lansat spectaculos spre vârful fotbalului mondial.

Îmi rămîne în memorie mai cu seamă pentru contribuția de la golul egalării, și nu pentru al doilea – asupra căruia nu sînt de acord cu opțiunea majorității de a-l declara cel mai frumos din turneu. Am și acum convingerea că Ronaldinho a intenționat o centrare din acea lovitură liberă de la mare distanță. Că mingea a intrat în poartă este de fapt „meritul” lui Seaman, care mai făcuse asemenea gafe. Nu știu de ce l-au mai selecționat (și la aproape 40 de ani), după ce fusese de departe primul vinovat că Arsenal pierduse o finală a Cupei Cupelor, cu Real Zaragoza: golul de aur îl încasase de la centru.

Deși conduceau (cu acel ajutor foarte puțin scontat), favoriților mei nu le-a fost dat să se culce pe lauri. Mai era vreo jumătate de oră cînd unul dintre ei a fost eliminat. Cu toții ne-am agitat (între timp mă mutasem în camera de gardă, unde aveam și companie: un coleg cu care și acum analizez partidele internaționale, plus cei care mai treceau pe-acolo – de ambele sexe), însă curînd ni s-a vădit că nu erau motive. Se juca de parcă englezii erau cei cu unul în minus: n-au presat, ci dimpotrivă. A fost o nouă demonstrație strălucită nu numai de joc, ci și de pătrundere a spiritului fotbalului, atît de caracteristică pentru urmașii lui Pelé. Mai puteau să înscrie, dar foarte bine a fost și așa: erau învingători indubitabili.

Speram că Germania va cîștiga categoric cu S.U.A., ca să se realizeze ce mă obseda de o vreme: respectarea ierarhiilor tradiționale. Doar esența deznodămîntului

mi-a dat satisfacție; jocul a fost așa cum se poate bănuî îndeobște la un scor de 1-0. Există și în atari situații spectacol – dar între aceste excepții nu se include victoria de atunci a nemților. Aș spune că și-au apropiat succesul practicînd un joc și mai rigid decît adversarii lor. Aceasta generează și lipsa amintirilor, deci imposibilitatea de redare mai pe larg.

Să fiu absolut sincer, mă așteptam (cred că nu total nejustificat) ca Spania să bată Coreea de Sud cu 6-1. Nu știu de ce mă gîndeam exact la acel scor, dar foarte probabil că avea influență antipatia acumulată. Am văzut foarte puțin din meci – după operațiile în privat; noroc că, spre deosebire de simbăta dinainte, la un local din apropiere era un televizor în funcție. (Ca amănunt pîcant, rula un post turcesc – din țara de origine a proprietarului.) Cît am văzut, mi-a ajuns, avînd în vedere că am prins și cea mai discutată fază: acel gol anulat al spaniolilor, pentru aut de poartă înainte de centrare. Mi-au părut penibili cerșind acel gol și folosindu-l ulterior pentru a abate atenția de la ce era primordial: gravitatea eșecului. Totodată, nu am putut fi pe deplin de acord nici cu numeroșii oameni de fotbal care au pedalat pe faza cu pricina; valoarea și tradiția obligau formația iberică să bată fără a depinde de ceva care a fost pe deplin clar numai la reluare. Doar o lume întreagă știa că majoritatea arbitrilor sînt de nivel scăzut și cu simț al răspunderii cam tot așa. Prin urmare, era de așteptat ca în situațiile îndoielnice să opteze pentru favorizarea gazdelor.

Am plecat cînd au început loviturile de departajare (alt gol n-a fost), crezînd încă în calificarea spaniolilor –

chiar dacă nu îmi mai spunea nimic. Îl aduseseră aproape de ictus pe colericul Camacho, care – bănuiesc eu – se gîdea și că echipa națională în care era el fundaș stînga (cu vreo 25 de ani înainte) i-ar fi zdrobit pe coreeni. Poate de aceea și-a dat curînd demisia, într-un alt acces de furie – cel puțin așa cred, pentru că nu-mi amintesc să i-o fi cerut nimeni. Nu vreau să mă lansez în speculații despre ce ar fi făcut dacă ai săi cîștigau la 11 metri. Cert este că aveau toate șansele, cu Casillas în poartă – dar se vede că tot soarta a intervenit.

Credeam că voi înghiți încă un hap cînd am văzut că Turcia – Senegal este 0-0 după durata obișnuită. Cei pe care îi simpatizam iarăși nu jucaseră mare lucru, lundu-se după adversari. Au realizat totuși golul de aur, și m-am declarat foarte mulțumit cu asta; mă învățasem de-acum să las la o parte pretențiile prea mari. Totodată, trebuie să am cuvinte de apreciere pentru surprinzătorii africani, a căror performanță excepțională este cu atît mai valoroasă cu cît au obținut-o fără greșeli grosolane ale oponentilor sau alte ajutoare nescontate.

Privind programul în continuare, partea bună era că probabil ne îndreptam, dacă măcar în ultimele secvențe s-ar fi întronat justetea, spre o finală dorită dintotdeauna: Brazilia – Germania. De prima dintre acestea puteai fi mai sigur, căci mai bătuse o dată Turcia – chiar dacă greu. În rest, dacă tot n-a fost să fie o semifinală care să-și merite statutul (Germania – Spania), era de dorit ca măcar să nu se ajungă pînă la capăt cu absurdul: coreenii să lupte pentru titlul mondial – și, poate, să îl cîștige. După cum le mersese, orice se mai putea întîmpla.

Cum se știe, chiar nimic deosebit n-a fost. Cele două semifinale au avut în comun scorul de 1-0 – la un joc „asortat“. Prin urmare, cele cîteva cuvinte pe care le voi spune despre ele sînt mai mult de analiză.

Ținea de idealism să aștepti o partidă Brazilia – Turcia la fel de spectaculoasă ca în grupă, din moment ce miza era cu totul alta. Așadar, nu este nimic de relatat despre joc și nici despre conotațiile scorului, ci doar de subliniat că turcii au fost net mai puțin periculoși decît în întîlnirea dinainte. Păreau că sînt pătruși de ideea că ar fi prea mult să joace pentru titlu și că nu trebuie să-i împiedice pe cei cărora li se cuvine așa ceva chiar și numai pentru ce au reprezentat totdeauna în fotbal.

Și de la germani așteptam – ca și de la spanioli – să bată la scor. De data asta mă gîndeam la un 5-0, cu 3-0 la pauză. Nu păreau în pericol să piardă, dar cine știe ce-ar fi fost dacă ajungeau la prelungiri sau la ultima modalitate de departajare. Bine că a lămurit lucrurile Ballack, spre finalul celor 90 de minute (care totdeauna sînt, de fapt, mai multe). Așa cum își dusesese echipa de club (Bayer Leverkusen) spre finala europeană, își ducea naționala spre finala mondială. Am fost cu atît mai bucuros pentru el (simțind și ceva asemănător cu mîndria) cu cît era din Est – chiar dacă la unificare avea o vîrstă fragedă, deci e greu de crezut că resimțise profund comunismul. Spun asta și pentru că la ei, spre uriașă deosebire de noi, privațiunile erau exclusiv de natură spirituală; am văzut asta cu ochii mei, în 1982.

Am scos pînă acum în relief o serie de puncte în care acest turneu final a fost inferior celorlalte. Vine clipa

să arăt unde mi s-a părut net superior: „finala mică“ se anunța – și a fost – extrem de interesantă, depășindu-și statutul de meci de consolare. Luam în considerare și preocuparea pentru palmares a ambelor combatante – nu doar a uneia, cum fusese la cele două turnee precedente (ca să nu mai vorbesc de apatia totală de la altele). Mai presus de orice, însă, era că – pentru prima oară în asemenea situații – participam afectiv destul de intens: victoria celor pe care îi simpatizam însemna și punerea la punct a formației față de care aveam sentimente opuse.

Se știe că s-a împlinit ce doream, însă trebuie să subliniez (deși e ușor de intuit) încântarea ce m-a cuprins la 2-0 pentru Turcia, în nici 10 minute. Eram cu atât mai bine dispus cu cât deschisese scorul Hakan Şükür, care în sfârșit își realizase o dorință ce se cuvenea înțeleasă și susținută de adevărații iubitori ai fotbalului: să își valideze și aici instinctul și rolul de golgheter, atingând astfel unul din vîrfurile carierei – poate cel mai înalt. (Al doilea gol a fost al lui İlhan Mansız, care și-a confirmat încă o dată marele talent. Păcat că după aceea s-a cam stins, contribuind – cred eu – la plecarea lui Mircea Lucescu de la Beşiktaş.)

Coreenii ar fi trebuit să fie năucii; așa ceva nu li se întîmplase pînă atunci. Au și fost, o vreme – dar și-au revenit, profitînd și de delăsarea tipic balcanico-levantină. Cert este că la pauză iar aveam oarecare emoții, fiindcă reduseseră diferența. M-am mai liniștit puțin cînd turcii au ajuns din nou cu două goluri în față, în continuare, însă, nervii mi-au fost serios puși la încercare, prin jocul practic într-un singur sens. S-a și fructificat; îmi amin-

tesc vag că a fost un gol frumos cel de 3-2. În schimb, parcă văd și astăzi cum s-a terminat totul: arbitrul a fluierat pe cînd coreenii se apropiiau de careul advers, ceea ce este contrar spiritului chiar și al regulamentului – de joc nici nu vorbesc. Totuși, nu m-a deranjat că au fost nedreptățiți, gîndindu-mă că e un fel de compensație pentru ce se întîmplase pînă atunci. (E momentul să concretizez ce anunțam în ultima notiță despre danezi. Degeaba a fost atât de blamat în România arbitrul Urs Meier pentru finalul celebrului meci de la Copenhaga. A fost exclusiv vina alor noștri: dacă dobîndeau posesia, sînt convins că ar fi fluierat pe loc sfîrșitul. Ce pretenții poți să ai, însă, cînd timp de 2 minute nu atingi mingea – făcînd abstracție de cele trei ratări imense? Eu l-am învinovățit pe elvețian că a dat pe nimic 11 metri gazdelor către terminarea primei părți – dar parcă nici asta n-a mai contat, cînd după pauză au fost irosite asemenea ocazii.)

Să nu umplu, însă, paginile cu comentarii pe alte teme; mai este ceva de spus aici. A fost – evident – un uriaș succes pentru turci, cu toată valoarea lor indiscutabilă. Trebuie, însă, să pun și eu în balanță – o dată cu mulți comentatori – că avuseseră un culoar bun; să recunoaștem că a fost incomparabil cu al învinșilor în disputa pentru locul 3. Cît privește aprecierea față de ce au realizat aceștia din urmă, grăitor este antrenorul: a acceptat imediat oferta de a veni la PSV Eindhoven. Deduc că a considerat colosala reușită pe plan mondial doar o trambulină pentru întoarcerea acasă, în fotbalul cu adevărat

mare¹⁷⁶. (E foarte posibil și să fi pus sentimentele naționale înaintea intereselor materiale, dar la asta nu m-am gândit pe moment, pentru că România contemporană m-a dezobișnuit.) Ce mi se pare și mai demn de comunicat (doar – repet – subiectivi sîntem cu toții) este că imediat după partida căreia tocmai i-am încheiat povestea m-am hotărît să scriu această carte. Cum s-a văzut (sper!) în introducere, am început după cîteva ore.

Dacă mă țineam de structura gândită inițial, ar fi trebuit ca marea finală Brazilia – Germania să figureze în epilog. Această împărțire a devenit tot mai lipsită de sens pe măsură ce mă îndepărtam de eveniment – și iată că sînt aproape 3 ani de la pri-mele rînduri. Tot din cauza trecerii timpului (peste mine, mai cu seamă) nu mă simt în stare să redau în amănunțime confruntarea supremă din 2002. Mai este un motiv temeinic, pe care-l repet pentru ultima (spun acest cuvînt cu ușurare, dar și cu un

¹⁷⁶ Guus Hiddink a dovedit încă o dată, în acest 2005, că și el este într-adevăr mare. Cu atît mai remarcabil este că i-a dus pe cei de la PSV Eindhoven în semifinalele Ligii Campionilor, pornind din turul preliminar, cu cît de la formație plecaseră jucători de bază în vara trecută. Trebuie neapărat adăugate laude cu privire la fotbalul pe care îl arată, precum și că au fost singurii care au marcat 3 goluri lui A.C. Milan – echipa momentului – în actuala ediție a celei mai puternice competiții a cluburilor. Totodată ar fi de spus că, în dubla manșă (mai ales în acel 3-1 pentru PSV), am remarcat și doi sud-coreeni: Park și Lee. Am aflat că jucaseră în națională în 2002, dar nu mi-i amintesc. Prin urmare, rămîne valabil ce am afirmat la descrierea meciului lor cu Italia. Ar fi, însă, un aspect particular, legat de Cha: îl țin minte pe tatăl său, fiindcă a fost primul fotbalist sud-coreean de înalt nivel. (Nu mă hazardez la prenumele niciunuia.) A jucat în anii '70 la Eintracht Frankfurt, parecă și contra lui Dinamo.

lesne de bănuît regret) dată: jocul nu a fost de natură să mă impresioneze pe viață. Cei care l-au urmărit înțeleg de ce: a ilustrat tendința – ușor perceptibilă în ultimii ani (inclusiv de către fiul meu, pe care n-am reușit să-l fac un adevărat microbist) – spre decădere a spectaculozității în fotbal.

Îmi pare rău că a fost așa; așteptam mai mult de la această finală, cu toate că îmi dădeam seama că e departe de rezonanța uneia cu aceste protagoniste în 1970 – sau chiar în 1982. (Foarte interesantă ar fi fost și în 1958, cînd R.F.G. și-ar fi apărat titlul – ipoteză bazată exclusiv pe lecturi; am precizat în ce an m-am născut.) Mă gîndeam la cele de mai sus pentru că ba una, ba alta dintre ele au jucat cu trofeul pe masă (și împotriva învingătoare-rei celeilalte) în anii amintiți; totodată, formațiile a-veau alt calibrul – în primul rînd cele din Mexic. E drept că nu mai găseam valorile din copilăria și tinerețea mea (mai ales la germani), însă reprezentativele de pe locurile 1 și 2 în clasamentul general al turneelor finale sînt oricînd demne de tot respectul. Cred că nu este nevoie să punctez care era – și, bineînțeles, este – prima; vreau, în schimb, să subliniez singularitatea sa în privința participării la toate înfruntările supreme. Nu concepeam altceva decît să ia al cincilea titlu; în acest sens, mă pregătisem psihic încă de dimineață, cooptîndu-i pe toți ai casei. La 2 după-masa s-a așezat lîngă mine și băiatul, cu toate că era mult mai pasionat de fotbalul pe calculator sau de practicarea jocului. Ținea neapărat să-l vadă pe Ronaldo; era o opțiune în deplină cunoștință de cauză, la aproape 16 ani. Mama noastră a refuzat să ni se alăture; poate îi

persista în subconștient că purtase ghinion brazilienilor în finala precedentă, iar sigur este că nu i-a crescut atracția față de fotbal. Ceva trebuie să fi fost, însă: a venit totuși în cameră, să ude florile – dar abia cînd era 2-0 pentru favoriții noștri (și, bineînțeles, fără să știe ceva în legătură cu meciul).

Pîna atunci trecusem prin destule emoții. A fost o primă parte albă numai ca scor – asta pentru că nemții nu și-au fructificat marea ocazie. Doar aparent era culmea să cucerească titlul, după ce nimeni nu le prea dădea șanse la început; s-a văzut încă o dată că principala lor forță este cea psihică, în care o influență puternică are mîndria națională. (Să fim drepți, nici brazilienii nu se calificaseră cu strălucire, dar aici ciștigaseră tot.)

Avea să fie a șaptea victorie consecutivă, punctată – spre satisfacția lui Vlad al meu – de Ronaldo. E totuși de adăugat că nu a avut meritul principal la niciunul dintre goluri. La primul a fost o nouă acțiune de șah-mat a celor care mai realizaseră așa ceva și în fața englezilor, ceea ce a demonstrat că încă au în sînge fotbalul-artă, indiferent că mentalitatea europeană – dobîndită la cluburi (și influențată de sumele vehiculate) – își pune și asupra lor amprenta. Golul de 2-0 a fost în foarte mare proporție realizarea lui Rivaldo, chiar dacă ziaristii s-au repezit să-l demoleze pe Kahn pentru că nu a respins cum trebuie. Să-i fi văzut pe ei încasînd exact în piept un șut sănătos de la 20 de metri al unui as în domeniu!

Bineînțeles că băieții lui Völler nu s-au lăsat, dar au reușit doar să-mi demonstreze că Marcos era un portar superior mult mai cunoscutului (și prin ziaristi de toate

genurile) Taffarel. De aici decurge și că jocul a fost mai spectaculos spre sfîrșit. Totuși – știind cum e cu nemții – abia am așteptat să fie consfințit triumful celor dragi mie, iar în momentul respectiv am simțit exclusiv bucurie.

Aceasta vrea să spună și că a fost primul turneu final căruia nu i-am regretat terminarea. Sînt convins că am lămurit de ce; adaug că e arhisuficient să vezi clasamentul, de la locul 3 în jos. Singurele din această zonă care, cît de cît, și-au meritat poziția au fost Turcia și Senegalul. Să închei totuși cu părțile laudabile, cum îmi place: Brazilia și-a consolidat poziția de lider mondial, avînd un glorios sfîrșit și început de mileniu, cu cele trei finale consecutive. Întrepătrunsă cu această performanță, și strălucind în cadrul ei, este cea a lui Cafu, care a jucat în toate – realizare fără precedent, și improbabil de egalat măcar. Se cuvine să o subliniez și eu aici, chiar dacă s-a vorbit despre ea mai ales ulterior – cel puțin după știința mea. În timpul celei de-a treia finale însă, eram mai impresionat de calitatea lui de căpitan. Această postură onorantă, într-o echipă cu Ronaldo și Rivaldo, vorbea de la sine despre meritatul prestigiu de care se bucura. E excepțional ca un jucător cu post defensiv să iasă în evidență printre atacanți, cu atît mai mult cu cît e vorba de brazilieni. Se mai întîmplase, totuși, cîndva – și cu asta mă întorc iarăși la primul (din mai multe perspective) turneu final pe care l-am trăit cu adevărat. În 1970 era căpitan tot un fundaș dreapta: Carlos Alberto.

* * *

Mi-a trecut prin minte ca – în încheierea a tot ce-am avut de spus – să-mi comunic dorința de a apuca să redau

încă 10 campionate mondiale, dar cine știe ce va mai fi (mai ales cu lumea asta; în legătură cu mine trebuie să fiu optimist). E mai prudent să revin la ce visam chiar în momentul cînd s-a terminat episodul 2002: următorul turneu final să fie mult mai agreabil (mai cu seamă că nici în privința orelor nu voi avea rețineri), iar finala să fie România – Olanda. Pentru cine a citit pe de-a întregul această istorisire de suflet, nu mai trebuie să dau explicații – mai ales cu privire la a doua parte. Regret că aceasta nu se mai poate concretiza acum, însă am speranțe pentru 2010; fotbalul nostru dă semne clare de renaștere.

CUVINTE DUPĂ

29 martie 2006

Am terminat – în prima variantă – această lucrare la începutul lui februarie anul trecut, dar nu am avut spor cu publicarea ei. E deplasat să enumăr cauzele – cu atât mai mult să le comentez; trebuie totuși să spun că varianta pe care o credeam definitivă am încheiat-o la mijlocul lui noiembrie. Nici de-atunci încolo nu mi s-a arătat vreo șansă de a difuza tipărită scrierea de față în condițiile dorite de mine: să se considere că merită. Cu tot acest neajuns, dorința de a împărtăși – în timp util, deci înainte de a începe turneul final următor – ideile cuprinse aici mi-a rămas la fel de vie. Așa se face că m-am hotărât să mă supun cerințelor în privința ortografiei exprimate de editurile care publică și fără contribuția autorului. Cum inițial o folosisem pe cea logică, evident că am fost nevoit să reiau totul de la capăt. Asta m-a și ajutat: am corectat toate sfîngăciile pe care le-am sesizat – și sper să nu-mi fi scăpat prea multe. (Se poate spune că deja am elaborat ediția a II-a, cum am de gând cu cartea pe care am publicat-o, succesiunea faptelor fiind asemănătoare: am pornit cu intenția de a ameliora tehnoredactarea, și – cu un drum – am cizelat conținutul.) Să vedem ce se va alege; mă tem că își vor pierde mult din interes cele depănate aici dacă pînă la apariție se interpune un alt turneu final – de aici ideea de

*timp util, enunțată mai sus.**

Consideram în toamnă că nu mai există elemente pe care să fiu nevoit să le aduc din condei, așa cum am făcut cu notițele referitoare la neuitatul 4-6 cu Iugoslavia sau la activitatea ca antrenor a lui Van Basten. De asemenea, îmi dădeam seama că și alte afirmații din notițe erau depășite, avînd în vedere că le-am enunțat pe parcursul a aproape 3 ani, dar nu am revenit asupra lor decît ca să atrag atenția asupra perioadei în care au fost elaborate; sînt mai sugestive așa, constituind ele însele istorie. Curînd s-a vădit că îmi era nefondată siguranța că nu va mai apărea nimic semnificativ legat de evenimentele sau personalitățile asupra cărora m-am oprit: am fost martor la destule noutăți care completează informația ce am dat-o. Nu le-am mai găsit loc în textul propriu-zis sau în notițe, însă măcar aici trebuie să evidențiez cel mai bun exemplu în acest sens. La cîteva zile după ce am crezut că terminasem pe deplin această scriitură, Australia a reușit calificarea la baraj în dauna Uruguayului (după ce capotase de mai multe ori – de înțeles, dată fiind anvergura celor două echipe – în această dispută devenită obișnuită). Mi-am explicat această surpriză cînd am aflat cine e noul antrenor al australienilor – numit chiar înainte de dubla manșă: Guus Hiddink.

Dacă tot m-am apropiat de turneul final ce urmează, trebuie să mărturisesc marea mea speranță în legătu-

* Mi s-a îndeplinit această mare dorință „pe ultimii metri” – ca să folosesc o expresie din domeniul căruia i-am acordat atîta atenție. Aprecierea editurii Rovimed din Bacău face posibilă și ortografia pe care o doresc.

ră cu el: să se confirme definitiv ce am văzut la Lionel Messi, deci – după mulți ani – să asistăm din nou la ieșirea în prim-plan a unui jucător de referință în istoria fotbalului. Nu mi se pare exagerat pentru el apelativul „noul Maradona” – spre deosebire de cum e cu „noul Pelé”, care nu are acoperire în cazul lui Robinho. Pe de altă parte, îmi dau seama și că Ronaldinho este fotbalistul în vogă acum, deci de la el se așteaptă mai toți la o evoluție strălucitoare. La acest punct, doar atât doresc să spun: Ronaldinho este într-adevăr mare, precum Ronaldo, Zidane, Platini, Kempes, Bobby Charlton și alții despre care (și aici) s-a vorbit laudativ, însă Messi aparține altei categorii – unde deocamdată sînt doar trei cu specific ofensiv, cum am tot subliniat.

Tot astă-toamnă – cînd abia întrezăream promovarea în optimi pentru Rapid și Steaua (dar și Dinamo avea încă șanse) – evidențiam rezultatele din Cupa UEFA ale echipelor noastre. E clar că și sub acest aspect trebuie să aduc lucrarea la zi, fiind o realizare uriașă că – după mulți ani – vom avea reprezentantă într-o semifinală de cupă europeană. Ar fi destule de comentat în acest punct (inclusiv că puteam avea o finală românească), însă nu s-ar cuveni ca tocmai la sfîrșit să abuzez de ce mi-am propus să evit (și nu am reușit totdeauna, cum s-a văzut): divagațiile – cu atât mai neavenite cu cît se îndepărtează mai mult de subiect.

Așadar, firesc e să nu mai târăgănez încheierea. Nu găsesc una mai potrivită pentru ansamblul acestei scrieri de suflet (sînt nevoia să revin asupra esenței ei) decît să arăt că încrederea mea cu privire la participa-

rea la turneul final din 2010 se întemeiază și pe repetarea unor împrejurări. Poate că e ursita noastră ca echipa națională să ne ofere cîte o mare bucurie din 20 în 20 de ani. De asemenea, nu pot uita sau ignora că inegalabila – în simțirile mele – calificare pentru Italia '90 a fost precedată de succese ale cluburilor, pe care nu doar în alineatul de mai sus le-am evidențiat. Am credea că trăim doar începutul unei alte perioade precum aceea; de la toamnă trebuie să avem prezență constantă și în Liga Campionilor, apropiindu-ne astfel de nivelul la care eram acum două decenii. Mai presus de toate, însă, îmi dă optimism felul cum luptă băieții – atît la națională, cît și la cluburi. Chiar un ochi critic ca al meu percepe cu totul altceva decît în perioada cînd lucram la varianta inițială.